

SUMMA O LGBTQ

*„Všetky veci idú v pároch jedna proti druhej, neurobil nič neúplné.
Jedna vec dodáva silu druhej, kto by sa mohol nasýtiť pohľadom na
Božiu slávu!“ (Sir42,25-26)*

Martina Dašková
2023

OBSAH

Úvod

ČASŤ PRVÁ - TÉMA: LEGISLATÍVA A PRÁVO

Otázky 1-6: LGBTQ rights are human rights

Otázka 7: Právo LGBTQ na manželstvo?

Otázka 8: Právo LGBTQ na registrované partnerství?

Otázka 9: Právo LGBTQ na adopcie detí?

Otázka 10: Právne uznanie rodovosti?

Záver prvej časti

ČASŤ DRUHÁ - TÉMA: COMING OUT: „TO BE OUT AND PROUD“

Úvod

Otázka 1: „To be out and proud“ – How to deal with shame?

Otázka 2: „Why do I have all this confusion in my mind?“

Otázka 3: Ako môže dôjsť k zmene v (LGBTQ) sexualite?

Bonus

Záver druhej časti

ČASŤ TRETIA - TÉMA: NORMALIZÁCIA LGBTQ

Otázka 1: Aký je dôsledok normalizácie LGBTQ?

Otázka 2: Čo je dobré pre LGBTQ?

Otázka 3: Čo môže byť zmenené?

Záver tretej časti

ZHRNUTIE

LITERATÚRA

PRÍLOHA

ÚVOD

Na základe skúmania súčasného stavu problematiky LGBTQ ju možno rozdeliť na tri hlavné témy: legislatíva, 'coming out', a normalizácia LGBTQ. Tieto témy sa opätovne objavujú v životoch a situáciách LGBTQ, ako aj v historických udalostiach vývinu tohto fenoménu v spoločnosti.

V roku 1969—budúci rok, 2024, to bude okráhľe 55. výročie—došlo k povstaniu v New Yorskom gay bare zvanom Stonewall Inn. Pri zásahu polície sa vzbúrili nielen jeho návštevníci, ale i obyvatelia v susedstve. Vzbura trvala spolu 6 dní; odohrávala sa nielen pred spomínaným barom, ale taktiež v neďalekom Christopher parku. Internetová stránka History.com (2017) uvádza, že: „*The Stonewall Riots served as a catalyst for the gay rights movement in the United States and around the world.*” Dá sa teda povedať, že to, ako sa *dnes pozerá* na tento fenomén, je relatívne mladým produktom svojich udalostí predovšetkým na „západe“. Veď kde inde vo svete je situácia až tak extrémistická a absurdná, že povedať „chlapec“ alebo „dievča“ je považované za homofobické, kde rodičia sami privádzajú deti na kliniku zmeniť im pohlavie a po dome rozmiestňujú knihy o transsexualite, aby ich deti našli (Reed, 2023). Sú tak dopletení, že sami sebe protirečia. Verejne vyznávajú že „quite clearly a woman can have a penis“ (Piers Morgan Uncensored, 2023, 2:13), no pritom bojujú za právo 15-ročných detí zmeniť si svoje pohlavie aj bez súhlasu rodiča (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023) – načo zmena penisu na vagínu, keď „quite clearly a woman can have a penis“?!

Úsilie LGBTQ propagandy je jednak *znormalizovať* všetky koncepty z tohto akronymu, a jednak vymáhať *práva* pre týchto ľudí. V minulosti sa homosexualita považovala v niektorých krajinách za kriminálny čin¹; dnes sa nepovažuje za kriminálny čin priamo LGBTQ, ale v niektorých krajinách stále ostávajú zákonom obmedzené niektoré homosexuálne skutky. Avšak, úsilie o dekriminalizáciu nekončí len odstránením trestnosti činov ako je konsenzuálny pohlavný styk rovnako pohlavných dvojíc. Ambície sa vymykajú rovnoprávnosti a sú riadené sebecky, a to práve pod rúskom rovnoprávnosti. Napríklad, práva LGBTQ sa vymedzujú z práv ľudí, ktoré sú spoločné pre všetkých. Ublíženie na zdraví a napadnutie je neakceptovateľné voči nikomu - avšak mnohé krajiny zaviedli zákony, že pokiaľ je obeť LGBTQ, tak je to pre páchatel'a priťažujúcou okolnosťou a to bez ohľadu na to, či LGBTQ bolo motiváciou páchatel'a alebo nie (ILGA World database, n.d.).

Téma práv LGBTQ úzko súvisí s verejnou propagandou, a teda i s tým, čo sa považuje za normálne, za hodnotu, za žiaduce, a ako sa čo interpretuje. Dokonca aj v tom, že hoci by sme sa vedeli zhodnúť na tvrdení loga “Trans rights are human rights” (Adobe Express, 2022), jedna skupina by pod tým chápala, že nie je potreba ešte extra práv pre LGBTQ, veď právo platí pre všetkých, a skupina LGBTQ by tento istý výrok interpretovali, že majú práve na také extra práva nárok, lebo sú ľudskými právami. Situácia je náročná pre poslucháčov. Jedná sa o mienkotvorný vplyv. Je však **rozdiel medzi tým, čo musí prijať celá spoločnosť za hodnotu a potrebami jednotlivých ľudí**. Na tomto poli je nevyhnutné trieťve uvažovanie a rozlišovanie. Napríklad, dôležitou individuálnou potrebou je bezpečné „coming out“, s ktorým sa však mylne dávajú do súvisu pochody „Pride“, ktorých cieľom nie je individuálny človek a jeho wellbeing, ale určitá miera exhibicionizmu; mnohí LGBTQ jednotlivci vôbec nepotrebujú tento typ seba-prezentácie, ale chcú v pokoji žiť svoj život.

Prezentuje sa určitá revolúcia lásky, tzv. „*a new era of love*“ (z komentáru na vplyv Alexye Salvador (n.d.), ktorá povedala: „It is against this God who kills that we are fighting and resisting².“). Chápanie lásky je veľmi dôležité nie len celospoločensky ale aj individuálne. V rámci

¹ „Vieme, že zákon je dobrý, ak ho niekto správne používa, pričom vie, že zákon nie je daný pre spravodlivého, ale pre nespravodlivých a nepoddajných, ...pre zvrhlých a svetákov,... pre smilníkov, *súložníkov mužov*,... a pre čokoľvek iné, čo sa prieči zdravému učeniu...” (1Tim1,8-11) Krajiny, v ktorých pretrváva zákon zakazujúci pohlavný styk rovnako pohlavných dvojíc v skutočnosti nejdú nad rámec Božieho Zákona, ale skôr s ním korešpondujú (1Tim1,10).

² Snáď netreba ani dokazovať, akým rúhaním je tento výrok. Boh, ktorý je Cesta, Pravda a Život (Jn14,6), ktorý stvoril všetko pre

vnútorného a vzťahového rozmeru self človeka súvisiaceho so samotnou psychologickou realitou LGBTQ ľudí, je veľmi dôležitým (seba)pochopenie - čím to je, že majú vnútornú nonheterosexuálnu reprezentáciu lásky. Pretože, ako píše Siegel (2020, s.195) „love is built on representation and memory“ a súvisí s „bonding related cues“ (ibid., s.194), ktoré sa vytvárajú od narodenia. Nie je teda náhoda, aké romantické vzťahové väzby vytvárame. Preto druhá časť, Coming out, bude venovaná tomu, čo stojí v pozadí toho, čo považujeme za lásku, aby sme sa mohli v tretej nasledujúcej téme o normalizácii vrátiť ešte raz k diskusii o tom, či je dobré a správne znormalizovať LGBTQ a aké to môže mať dôsledky.

Poznanie je síce kľúčové, ale nie raz v ňom chýbajú vedecké poznatky, a nie raz sa stavia na tendenčných dojmach a pocitoch, polopravdách a nepresných informáciách. Z takého nedostatku môže vzniknúť obvinenie snáh o nie-normalizáciu LGBTQ, že „criticism is often inspired or framed by the arguments of fundamentalist groups who consider themselves arbiters of social morality and family values“ (Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva, ďalej len UNDP, 2022, s.5). Akoby to bolo tak, že kde človek nevie nájsť odpoveď obraňujúcu svoje stanovisko, cíti sa príliš slabý a nevie oponovať argumentu, v rámci pocitu bezmocnosti mu ostáva aspoň posúdiť tú skupinu ľudí, a to negatívne, vyjadrujúc tým aspoň svoju nevôľu. Nie je to zanedbateľná maličkosť, pretože silné emócie dávajú priechod *emocionálne uspokojujúcim rozhodnutiam*, akým sa môže stať i normalizácia LGBTQ.

Hoci o téme normalizácie bolo niečo povedané už vo Vývinovom štandarde, no bude to i jednou z tém v tomto texte, s cieľom doplniť toto porozumenie o to, čím to je, že to LGBTQ ľudia „majú takto“. Snaha je teda nielen porozumieť, ale i pomenovať, čo sme sa ako ľudia naučili, čo možno zmeniť, a čo je dobré. K tomu nech mi Boh pomáha a nech zjaví, čo si o tomto myslí On, ktorý Je, na úžitok celej spoločnosti. Hoci mojou vôľou je Božia sláva a dobro ľudí, nejedná sa v tomto dokumente o vnucovanie viery, ale o zdieľanie toho poznania, ktoré mám vďaka osvieteniu svetlom viery. Lebo pokorne vyznávam to, čo povedal sv. Tomáš Akvinský: verím, aby som poznala. Nemusíme zdieľať vieru, ale môžeme diskutovať o poznaní, ktoré momentálne máme (i ono sa obohacuje v čase), hoci k nemu každý z nás dospel svojou cestou.

Forma diskusie je i zaujímavým štýlom písania, tak písal Tomáš Akvinský svoju „Summa Theologica“. Jej štruktúra je inšpiráciou pre písanie tohto textu. Slovo „summa“ v latinčine znamená „chief point, essence, principal matter, substance“. V tomto duchu je snaha tento text napísať: cieľom je priblížiť sa k zodpovedaniu otázky „Čím to je“, nielen čo sa týka psychologického vysvetlenia LGBTQ a vzťahu tela a mysle v takej miere, ako to dovoľuje dostupné poznanie, ale i čo sa týka spoločensko-sociálnej reakcie na túto tému (čím to je, že to máme takto v spoločnosti).

bytie, život, neuvstáť smrť (Múd1,13-14), ba dokonca obetoval aj vlastného nevinného Syna len preto, aby sme mohli žiť napriek tomu, že človek vo svojej vlastnej vôli horlí za smrť (Múd1,12-13 a 15-16). Pani Salvador—toto meno, Mexického pôvodu, znamená „záchranca“ a bežne sa používa vo vzťahu ku Kristovi—dala svojím zmýšľaním najavo, že je nepriateľom Krista a stojí v Jeho opozícii (Sk7,51-52; 2Tim3,5 a 7-9; 2Tim2,25-26; Rim2,4-8). Pretože popiera význam tela, ukazuje, že nezmýšľa vysoko o Kristovom Vtelení. Prináša smrť pod plášťom záchranu, ktorá pochádza z inšpirácie Zlého ducha (2Sol1,8). Duch človeka je v jeho slobodnej vôli, preto to, aký duch nám vládne sa dá poznať – je to duch pravdy či duch lži, vôľa konať, čo je Božie alebo čo je v boji proti Bohu – ako sa vyjadřila, že proti takému Bohu bojuje. Chce snáď súdiť skutky Božie? Aká je potom jej viera, ktorá nevyznáva: „Rozhodnutia Pánove sú správne, potešujú srdce. Prikázania Pánove sú jasné, osvecujú oči“ (Ž19,9), ale „...hovorí: „Pánovo počínanie nie je správne!“ Nuž moje počínanie je nesprávne, dom Izraelov? Či nie je skôr vaše počínanie nesprávne?“ (Ez18,29). Stala sa prvým transgender pastorom v Brazílii a usiluje sa o „different view of God: one that is accepting and loving for everyone regardless of their identities“ – čo je lož, lebo je to Boh, ktorý nám ponúka identitu Božieho dieťaťa. Miluje nás nie preto, že my sme úžasní takí, akí sme, ale pre Svoje Meno, lebo seba zaprieť nemôže - On je Láska. Miluje nás, lebo On miluje; miluje nás, lebo Je Láska, a láska premieňa toho, kto ju miluje na jej obraz: „Pánov Duch nás premieňa na taký istý, čoraz slávnejší obraz“ (2Kor3,18) Ako? Keď hľadáme na Pánovu slávu! A nikdy sa nevyčerpá pohľad hľadením ne jeho slávu, ktorá je v tom ako stvoril i človeka – v páre - muža a ženu – a že si dodávajú silu: žena mužovi a muž žene (Sir42,25-26). To je veľké tajomstvo.

ČASŤ PRVÁ

TÉMA

LEGISLATÍVA A PRÁVO

Otázky 1-6: LGBTQ rights are human rights

Téza: „Trans rights are human rights“ (Adobe Express, 2022)

Otázky k tejto prvej téme som čerpala z aktuálnych aktivít organizácií národného i nadnárodného charakteru. Napríklad, podľa UNDP (n.d.) sa za pokrok smerom k rovnosti (equality) LGBTQ považujú nasledovné kroky:

1. Dekriminalizácia vzťahov medzi osobami rovnakého pohlavia
2. Prijímanie zákonov zakazujúcich diskrimináciu
3. Postihovanie homofóbnych, bifóbnych a transfóbnych trestných činov z nenávisti
4. Udelenie uznania vzťahov medzi osobami rovnakého pohlavia a zabezpečenie toho, aby transrodoví jednotlivci mohli získať doklady totožnosti, ktoré odrážajú ich preferované pohlavie, bez urážlivých požiadaviek
5. Zavedenie školiacich programov pre políciu, väzenský personál, učiteľov, sociálnych pracovníkov a opatrovateľov s cieľom lepšie slúžiť LGBTQ komunite
6. Iniciatívy proti šikanovaniu LGBTQ detí na školách

Bolo by možné doplniť ešte nasledujúce štyri (4) oblasti podľa ILGA World databázy (n.d.), sumarizujúcej dáta z celého sveta, ktorá seba definuje ako „A unique knowledge base on laws, human rights bodies, advocacy opportunities, and news related to sexual orientation, gender identity and expression, and sex characteristics issues worldwide“:

7. Snaha o manželstvá rovnako-pohlavných dvojíc
8. Snaha o registrované partnerstvá
9. Snaha o adopcie detí rovnako-pohlavnými dvojicami
10. Právne uznanie rodovosti

Týchto desať oblastí by bolo možné považovať za desať otázok alebo téz.

Antitéza na prvých 6 téz by mohla spočívať v konkrétnych príkladoch a kazuistikách, kedy sa tie isté práva požadované pre LGBTQ porušujú u osôb heterosexuálnych.

Existujú heterosexuáli, ktorí sú diskriminovaní pre svoje názory o sexualite, presvedčenie, alebo vieru. Človek nebol prijatý do zamestnania, lebo nebol podľa zamestnávateľa dost' inkluzívny, len preto, že neuznáva homosexualitu za normálnu, ale nikomu ani neublíži a je ku každému priateľský. Ďalší príklad je svedectvo Jamesa Caspiana (Thoughts on Things and Stuff, part 1, 2023, 44:09-45:45), psychoterapeuta pôsobiaceho v Londýne, ktorému bol zamietnutý výskum skúmajúci „regretters“ (tých, čo ľutujú gender tranzíciu) a žiada súd o prehodnotenie tohto prípadu: „Today we've come with my lawyers to argue that we should be allowed jurisdictional review of

my case; that is, of Bosphorus university's decision to prevent my research into people who detransition gender. The university said: „Oh no you can't do research because the university might be criticized and that would be unacceptable and they said it is better to not to offend people.“ „He says it's taboo to even talk about the existence of regretters: „I think that it's not just considered to be politically incorrect research topic, it's considered to be politically incorrect topic to be discussed. But it isn't that simple because we have to listen to what people are saying... I started to hear there were more and more of them. And what they were saying to me was that many of them felt damaged and traumatized. They felt that when they said they will be reversing their transitions they became very unpopular, some of them were vilified, there have been cases of people being very abused on the internet who reversed transition and so then they don't want to speak up. So I think they want to speak through my research.“ Ba čo viac, existujú dokonca bývalí homosexuáli, ktorým hrozí väzenie za to, že zdieľali svoje obrátenie na verejnosti. Ako sa len opovážili?! Nie, to nie je vtip, ale skutočnosť. Matthew Grech (2023) z Maltý čelí súdu.

Práva o nediskriminácii a dekriminalizácii neplatia len pre zástancov LGBTQ agendy, ale všetkých, aj tých, čo veria v zdravú heterosexuálnu. Ani oni by nemali byť diskriminovaní a trestaní na základe svojich názorov a presvedčení. Riziko vytvárania extra práv pre LGBTQ spočíva v tom, že sa začnú diskriminovať a trestať zas iní ľudia, a bez dôvodu, len preto, že neprijímajú normalizáciu LGBTQ, alebo majú inú osobnú skúsenosť, ktorá nehovorí v prospech LGBTQ agendy. Vtedy sú to práve oni, ktorí utrpia výsmech, sú osočovaní z homofóbie a iných transfóbií, utrpia vylúčenie zo spoločenstva a spoločnosti, dokonca im hrozí uväznenie, a taktiež sú vystavení tzv. hate speech. „I am afraid to show my face because detransitioning is such a terribly sensitive topic and because this is a reality that we don't want to exist, we don't want it to be real. I don't want to show my face, because I'm afraid of the consequences. Of how people will react when I tell my version, which has never been told in Sweden in this way before. Because many in the trans and queer community would see it as a threat, that it even exists, that there are people with different stories. We want so much for things to be simple. That the treatment is easy and that everyone is happy afterwards. And we're very good at giving that impression, to gain more acceptance and understanding and so on.“ (Mika, in *Thoughts on Things and Stuff*, 2023, part 1, 38:32-40:02).

Argument 1: Identifikácia so skupinou

Prečo sú iné stanoviská vnímané skupinou i jednotlivcami LGBTQ tak ohrozujúce, že vedú k takým silným obranám až útokom? Jedným z vysvetlení môže byť, že náš mozog sa tak identifikuje so skupinou, že čokoľvek by ohrozovalo danú skupinu je vnímané ako osobné ohrozenie a to preto, lebo aj vlastný názor a postoj je identifikovaný s vlastnou osobou. Na vnímané ohrozenie svojho názoru, odmietnutie alebo stratu, reaguje mozog podobne ako na fyzickú bolesť (porovnaj Kagan, 2010, s.207), a také ohrozenie je nielen nepríjemné, ale aj existenčne neprijateľné. Mozog má za úlohu starať sa o to, aby sme prežili. Čokoľvek, čo sa stavia proti spôsobu myslenia skupiny, s ktorou sa človek identifikoval, je vnímané ako vlastné osobné ohrozenie a hrozba, a narušenie integrity skupiny (Burnett, 2016, s.264), a to by vysvetľovalo, prečo sa stretávajú bývalí LGBTQ ľudia s takým vyhostením zo skupiny a s tak nepriateľskou reakciou. Pre mozog to totiž znamená, že aj jemu/jej by sa to mohlo stať, mohlo by sa ich to týkať! Čo keď by aj oni začali prežívať to, čomu my hovoríme skutočná pravdivá identita (korešpondujúca s pohlavím)? A to je pre mozog neprijateľná hrozba vlastnej identity, hoci tej falošnej. Veď si ju vybudoval v obrane, a keď sa ohrozí obrana, čo by potom ostalo? To je ešte väčšia hrozba ako keď sa mozog cíti silný a kompetentný zvládnuť výzvy. Táto možnosť je veľmi nepríjemná a ohrozujúca, keď sa mozog rozhodol³ pre

³ Je tu použité slovo „rozhodol“ zámerne, lebo jedna vec je prežívanie a pocity v tele a z tela, ktoré sú mimo vôľovej kontroly, a druhá vec je vedomý súhlas daný týmto pocitom a vôľba im vyhovieť, že to je i to, čo chcem, chcem tomu dať priestor. Podobne je to aj pri iných pocitoch a presvedčeniach. My nie sme otrokom svojho tela. „When hungry adults were told to inhibit their desire for food while looking at and tasting the foods they most liked, a majority reported feelings less hungry, and the brain areas normally activated by the sight of tasty food became less active. This fact implies that the psychological process that the nineteenth century

LGBTQ - má takýto *mindset*, nastavenie mysle. Na druhej strane však, je to zároveň i úžasná nádej pre tých, ktorí chcú nájsť odpoveď na otázku: „Kto vlastne som?“ Dá sa nájsť!

Argument 2: Empatia vs. súcit

Čím to je, že vytváranie extra práv pre LGBTQ ľudí v spoločnosti môže viesť, a často vedie, až ku diskriminácii a kriminalizácii ľudí iného názoru? Čo sa deje v spoločnosti, že implementuje tak extrémne stanoviská a zákony? Odpoveď môže byť v rozdieli medzi empatiou a súcitom. Empatia sa propaguje ako tá, ktorá nám pomôže žiť dobré medziľudské vzťahy. Ale niekedy to môže byť paradoxne naopak. Kesner & Horáček (2016) prinášajú vhlád do rozdielu medzi empatiou a súcitom. Empatia je všeobecne vysvetľovaná ako schopnosť cítiť to, čo niekto iný (vcítienie sa) a súcit ako schopnosť cítiť s niekým (ibid., s.184). Podľa výskumov však „intenzívne zdieľanie bolesti druhých, navodzuje empatický distress, (empatia) môže tak vo svojom dôsledku ústiť v zníženie vôle dotýčenému pomáhať... (čo je v podstate) obrana pred vyčerpaním vlastných emocionálnych rezerv a zdrojov pomoci... Empatická rezonancia je vysoko negatívnym prežitkom a významne zvyšuje riziko vyhorenia, naopak nácvik súcitu vedie k zvýšeniu pozitívnych emócií a altruizmu.“ (Kesner & Horáček, 2016, s.190) Mozog má za úlohu nie len prežitie ale aj aby sme sa cítili dobre – no a empatická rezonancia s negatívnym zážitkom je mu ohrozením, ktorému sa bráni.

„Empirické poznatky o empatickej zaujatosti dokazujú, že ak sú ľudia svedkami nejakého konfliktu, väčšinou sa rýchlo identifikujú s jednou zo strán. V okamžiku, kedy tak urobíme, empatia s touto stranou ďalej posilňuje túto voľbu a zvyšuje antagonizmus voči druhej strane. Empatia preto ovplyvňuje úsudok a racionálne uvažovanie... Empatické správanie a pocity môžu viesť k amorálnemu správaniu voči iným, ísť proti morálnemu princípu, ktorý žiada, aby sme so všetkými jednali rovnakým spôsobom. Motivácia empatického jednania môže dokonca ísť celkom proti morálnemu ideálu, kultivovaná schopnosť vcítienia sa môže stať prostriedkom a nástrojom manipulácie druhých ľudí.“ (Kesner & Horáček, 2016, s.190) „Vysoká miera empatie teda nutne neznamena, že sa chováme morálnejšie než iní, na druhej strane morálne jednanie nevyžaduje nutne empatiu ako motiváciu alebo podmienku. Je preto treba brať vážne i názory, ktoré tvrdia, že iniciatívy, ktoré sa zjednodušene snažia o propagáciu a zvýšenie empatickej citlivosti, pravdepodobne nepovedú k lepšej spoločnosti, ale skôr nahradia egoizmus jeho dvojčat'om: altruistickým favorizovaním vlastnej skupiny, a tak zvýšia rozdiely či priehradu medzi sociálnymi skupinami... Byť dobrým človekom má pravdepodobne omnoho viac čo robiť s trochu odťažitejšími stavmi súcitu a láskavosti, spolu s inteligenciou, sebakontrolou a zmyslom pre spravodlivosť. Byť zlým človekom potom so všeobecným nedostatkom pozornosti k druhým a s neschopnosťou kontrolovať svoje pudenia.“ (Kesner & Horáček, 2016, s.191)

Často sa hovorí v spoločnosti o vnucovaní viery (ako bolo aj v úvode citované UNDP, 2022), ale pravdu povediac, toto tvrdenie by sa dalo i tak postaviť, či sa tu v tejto propagande nejedená skôr o *vnucovanie LGBTQ do normálnej spoločnosti*, a to až takými metódami, ktoré používajú ústavnú moc a vyhrážajú sa ľuďom uväznením (napr. v Írsku). Manipulácia používa strach alebo iné emócie, na to, aby dosiahla svoj cieľ. Sme zmanipulovanou spoločnosťou? LGBTQ ľuďom sa dnes už asi nestane (určite nie v Európe a vo väčšine krajín sveta, podľa ILGA world databázy), že by boli uväznení preto, že sú presvedčení o homosexualite, ale heterosexuálom sa to stať môže pre ich zdravé potvrdenie heterosexuality. Jedným z ovocia dekriminalizačných snáh je potom kriminalizácia iných názorov ľudí. Na názor má človek právo. Človek nevnučuje vieru, keď vyznáva hodnoty a háji hodnoty, pretože nikoho nenúti veriť ani v Boha, ani v tie hodnoty. Tieto hodnoty sú však tak univerzálne platné, krásne a dobré, až sú prítlačivé a dokážu vzbudiť prirodzenú uzdravujúcu túžbu a prijatie.

Odpoveď:

Na prvých šesť (6) otázok alebo téz by teda existovala jedna spoločná odpoveď: Trans rights are indeed human rights. Nie sú a nemali by byť požadované žiadne extra práva pre LGBTQ ľudí; sú práva ľudí a platia pre všetkých.

Zatiaľ čo prvých šesť otázok je zrejmých a je bez debaty, že je nesprávne a nedobré niekoho šikanovať, niekomu ubližovať, čo vyjadruje i Boží zákon prikazujúci lásku, ktorá nerobí druhému zle (Rim13,8-10), posledné štyri otázky už nie sú tak očividné a jednoduché, a vyžadujú si preto detailnejšie vysvetlenie.

Otázka 7: Právo LGBTQ na manželstvo?

Téza: „Láska je láska“ (Adobe Express, 2022)

Antitéza: Nie je všetko láska, čo je príjemné, vzbudzuje žiadostivosť a stojí na citoch. Je láska, ktorá sa rodí z tela a láska, ktorá sa rodí z Ducha (porovnaj Jn3,6-7).

Argument 1: Asimilácia a akomodácia

Asimilácia a akomodácia sú dva poznávacie procesy, ktoré používame pri spracovávaní informácií. To, čo som o nich už písala v roku 2018 v kontexte inklúzie (priložené ako príloha č.2), nebudem opakovať na tomto mieste znova, lebo by som rada dodala niečo iné, nové, niečo viac, a najmä v skratke odpoveď na otázku: Čo sa vlastne deje, keď sú poslucháči postavení pred tému LGBTQ?

Pri spracovávaní skutočnosti rovnako pohlavných dvojíc, trans prejavov v správaní a obliekaní, muži s make-upom a v lodičkách a pod., mozog používa schému, ktorú už má vytvorenú a tieto informácie do nej vsúva, začleňuje. Tak sa môže stať, že dôjde k názorom ako „láska je láska“, alebo rovnoprávnosť manželstva homosexuálov. Používame pojmy, ktoré poznáme (napríklad láska, manželstvo, vzťah, rodina) na nové a odlišné fenomény, ktorým „sme vystavení“, ktoré sa objavujú alebo aktuálne diskutujú v spoločnosti (ak je vôbec dovolené o nich diskutovať). Homosexualita, inakosť, je informácia, ktorej sa mozog snaží porozumieť, dať jej význam tým, že ju dáva do súvisu s vecami (vzťahmi), ktoré už pozná a začleňuje ju do jeho existujúceho chápania sveta. To sa deje v poznávacom procese asimilácie. „V tom, čo pozorujeme mozog neustále hľadá vzťahy“ (Burnett, 2016, s.88). Asimilujú sa tieto nové⁴ výzvy do existujúceho poznania. Zlé je, že sa to skupina ľudí snaží vynucovať od všetkých v spoločnosti tým, že používa moc zákona, aby znormalizovala LGBTQ, aby pasovalo do existujúcich schém (o manželstve, láske a rodine). Do existujúcej predstavy o partnerskej láske, manželskej láske, začleňuje aj vzťah, ktorý je *iný*. Tu totiž

⁴ UNDP (2022, s.14) uvádza ako mýtus: „LGBTI people are “not normal”; they are a creation of the modern age; being LGBTI is a “trend”“, a odpovedá na toto, čo nazýva mýtom: „SOGIESC (= sexual orientation, gender identity, gender expression and sex characteristics) are not “current trends”... people with variations of sex characteristics display natural and diverse bodily manifestations that have always existed within the human species.“ To je iba čiastočná pravda. Je pravda, že homosexuálne skutky boli už dávno. O homosexualite sa hovorí ako o hriechu Sodomy a Gomory (Gn19,4-5), a to bolo už veľmi dávno. Písmo opisuje tiež ako muži Gabay chceli sexovať s mužom, ktorý tadiaľ prechádzal a našiel prístrešok u jedného cudzinca, ktorý tam býval (Sdc19,22-23). Už v Zákone danom Mojžišovi sa objavuje zákaz takýchto stykov (Lv18,22): „Nesmieš nečisto obcovať s mužom tak, ako sa pohlavne obcuje so ženou. To by bola ohavnosť!“, čo znamená, že museli existovať, a Boh ich pomenúva. No a keďže toto LGBTIQ neminulo ani Boží ľud, o čo viac takých skutkov možno nájsť medzi inými národmi, ktoré Boh nechránil ako svoj ľud a nedal im svoj Zákon; pr. Sparta. Ale súčasná doba ich robí modernými, normálnymi a propagovanými, a je pravda, že sa stali trendom až za našich čias – za „našich čias“ boli znormalizované. To, že homosexualita existovala oddávna ešte neznamená, že je normálna. Podobne ako porucha zraku - existovala už dávno, ale len preto, že existovala dávno nie je normálny zrak, ktorý je porušený. Je to prosto normálna (stáva sa) porucha zraku. Tak i v tejto oblasti sexuálnej identity a orientácie sa dá chápať, že to nie je normálna identita a orientácia, ale je to normálna (sa stáva) porucha sexuálnej identity alebo orientácie. Psychologické vysvetlenie postavené na fungovaní mysle (vtelenej a vzťahovej) to môže pomôcť pochopiť, a tak destigmatizovať LGBTIQ, čím sa možno odstráni nutková potreba jej normalizácie.

naozaj je rozdiel; tento rozdiel je reálny a skutočný. Je ako biologický (fyziologický, telesný), tak psychologický. Nemožno ho popierať. A preto je potrebný proces akomodácie, kedy nová informácia mení, dopĺňa doterajšie poznanie.

Mali by vznikajú nové schémy, ktoré by zodpovedali realite. Čiže nie, že je to normálne a len sa to prosto pridá do kategórie láska, manželstvo a rodina (tieto pojmy sa rozšíria o tieto LGBTQ pojmy), ale hľadá sa spôsob spolužitia, ktorý by odpovedal na psychologickú výzvu LGBTQ a potrebu lásky. Asimilácia a akomodácia chodia ruka v ruku po celý život človeka. V prípade, že by sa proces asimilácie používal nevhodne, môže viesť ku chybám v usudzovaní; ako píše Cherry (2022a): „such as a child calling a skunk a kitty, for instance“. Vo vývine sa postupuje od generalizácie k stále väčšej špecifikácii, od nediferencovanosti k diferenciácii. Len pre zaujímavosť, toto je dané človeku už pri jeho stvorení, kedy Boh priviedol všetko stvorenstvo k Adamovi, aby ho *pomenoval* – Gn2,19-20; dá sa teda povedať, že *človek sa učí rozlišovať celú večnosť*. Sú však veci, ktoré **nazval sám Boh**, napr. deň/noc, nebo (Gn1,5a8), ale i človeka, ako muža a ženu (Gn1,26-27).

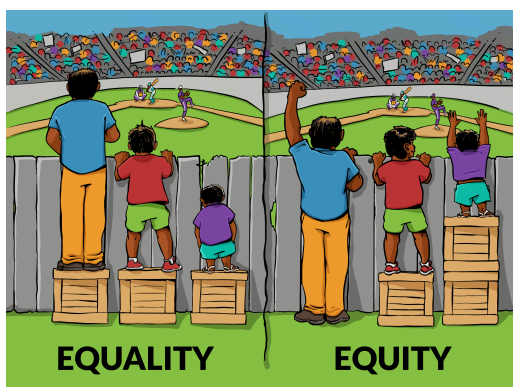
Proces akomodácie umožňuje teda rozlíšiť existujúce rozdiely. Pojem manželstvo by sa nemal používať pre LGBTQ zväzky; manželstvo je spojenie muža a ženy; keď Boh privedie ženu k mužovi (Gn1,22) a on pre ňu opustí otca i matku a prilipne k tejto svojej manželke a budú jedným telom (Gn1,24). Vytvorenie jednoty tiel a jedného srdca je dôležitým znakom manželstva. Eva nebola hneď od začiatku „Evou“, ona sa najprv volala „mužena“, Gn2,23 – pojem od ktorého vzniklo man-že-lstvo = muž a žena v spoločenstve; manželstvo teda stálo na počiatku zväzku muža a ženy, vyjadrovalo ich vzájomný vzťah od počiatku. Až po páde je žena nazvaná Evou (Gn3,20), čo zmenilo a poznačilo aj ich vzájomný vzťah a následne naše vzťahy.

Akomodáciou sa však nenazýva poznávací proces, ktorý by pojem manželstvo rozšíril, prispôbil, LGBTQ, lebo by sa postupovalo od špecifikácie ku generalizácii – čo je presne opačne. Akoby sme cúvali a opúšťali to, čo už vieme (Flp3,15-16). Príklad akomodácie je, že s vajíčkom nebudem zaobchádzať ako s loptou, lebo nemá tie isté vlastnosti. LGBTQ ľudia majú rovnakú hodnotu osoby a života ako heterosexuáli, ale majú inú vnútornú reprezentáciu lásky (afiliácie), a mnohí si prechádzajú gender dysfóriou, alebo zmätením v sexuálnej identite a vyjadrením potreby lásky; **LGBTQ je teda skôr dôsledok niečoho zažitého, než samostatne existujúci fenomén, nezávislý od osobnej skúsenosti, temperamentálnych predispozícií a vnútorného modelu vzťahovej väzby.**

Asimilácia a akomodácia prinášajú teda ešte i ďalší argument, a tým je rovnosť vs. rovnakosť (equity vs. equality) používané v myslení.

Argument 2: Rovnosť vs. Rovnakosť (equity vs. equality, angl.)

„Equality means that the law and government treats everyone the same, irrespective of their status or identity. Equity means that, in some circumstances, people need to be treated differently in order to provide meaningful equality of opportunity.“ (Menendian, 2023)

Keď som ukazovala tento obrázok žiakom tretieho ročníka základnej školy a pýtala sa ich, ktorý obrázok vyjadruje spravodlivosť, väčšina detí odpovedala, že ten vľavo (equality), kde majú všetci traja rovnako po jednej krabici. Ak by to bol test odrážajúci vyspelosť zmýšľania a kognitívneho vývinu u človeka, potom by bolo smutné ako si vieme navzájom aj sami sebe komplikovať život len preto, že chceme dostať presne to isté, čo dostanú tí iní, aj keď je to pre nás nevýhodné. Napríklad, bol zmeškaný večerný let a mal odlietať až na ďalší deň večer. Prišli ľudia z rôznych kútov Slovenska, vrátane miestnych. Keďže bol let takto omeškaný, hľadalo sa pre cestujúcich ubytovanie. V tom čase sa ale konali viaceré veľké podujatia a doslova neboli voľné izby v hoteloch. Proste neboli. Keď sme rodine miestnych situáciu vysvetlili, začali byť vážne domáhajúci sa rovnakosti s ostatnými cestujúcimi až do takej miery, že boli ochotní ostať na letisku hoci i celú noc, lebo aj oni majú právo mať izbu v hoteli – vraj prečo by si mali platiť energie za tú noc, čo strávia doma, keď aj oni majú právo dostať presne to, čo všetci ostatní - hotel. A pritom si mohli v pohodlí domova oddýchnuť. Iná rodina, z omnoho väčšej vzdialenosti od letiska, sa rozhodli odísť domov a nečakať, či sa nájde nejaké ubytovanie. Taký je rozdiel v spôsobe myslenia, ktorý nás privádza k rôznym riešeniam výziev, ktoré nám život prinesie.

Argument 3: Mat' vs. Byť

Nie každý má rovnaké podmienky, možnosti, či zdroje, a preto je i rozdielne pristupovanie k jednotlivcom. Volá sa to individuálny prístup (veľmi vyvyšovaný). Avšak nie vo všetkých oblastiach dokážeme chápať, že rovnakosť nie je dobrá pre všetkých, nie je v skutočnosti spravodlivosťou. Aby bolo dobre každému, treba sa rozhodovať niekedy podľa toho, akú majú ľudia potrebu, a nie podľa toho, čo by vzhľadom na iných mohli mať. To sa bytostne dotýka ešte ďalšej diskusie: *byť vs. mať* (Fromm, 2015). Byť milovaný a milovať v pravde krásnou láskou vs. mať prvky, ktoré majú iní v ich milovaní. Potom nám ale nejde o lásku ako cieľ, ale len (možno nevedomo motivované závisťou) mať to, čo iní. Takéto vývinovo pokrokové zmýšľanie – dávať podľa potreby a nie podľa rovnakosti, mali prvé kresťanské spoločenstvá (Sk2,45). Takže keď sa hovorí o LGBTQ equality, vlastne to vôbec nemusí znamenať, že je to im na dobré, že sa jedná o lásku, ale môže sa jednať iba o demonštratívnu snahu o to, aby navonok vyzeral dobre ten (človek či predpis), čo niečo v ich veci rozhoduje. V dôsledku tým môže kriviť zase inému alebo inej skupine ľudí. Napríklad, deti majú právo na mamu a otca; ako k tomu prídu malé deti, ktoré nemôžu rozhodovať sami za seba a niekto za nich rozhodne, že bude mať dve mamy alebo dvoch otcov?

V nadväznosti na tieto tri argumenty, odporúčam vrátiť sa k diskusii o Karpmanovom „Drama trojuholníku“ (pozri veľmi dobre spracované 3-minutové video od The Conscious Leadership Group, 2015), ktorá sme už mali vo Vývinovom štandarde, takže už nebude ďalším argumentom tu písaným, aj keď je argumentom tejto antitézy. Človek nie je obeťou svojho tela (The Conscious Leadership Group, 2015, 2:11)

Odpoveď:

LGBTQ ľudia nemajú právo na uzatváranie manželsvta, ani civilného ani sviatostného. Môžu uzatvoriť (heterosexuálne) manželstvo, keď zakúsia uzdravujúcu silu pravdivej lásky – pozri svedectvo Daisy Strongin (2022), ktorá bola ako dievča preoperovaná na chlapca, a potom spoznala lásku a prešla detranzíciou späť k svojmu pohlaviu a teraz má s manželom dieťa. Ako vidno, nepopiera sa právo LGBTQ ľudí na pravdivú a krásnu lásku, a ani sa im tým neodoberá dobro a hodnota manželskej lásky. Túto lásku, dobro a hodnotu, môžu žiť a naplňovať vo vzťahoch skrze pravdivú lásku, ktorú vytvárajú i svojimi postojmi, ktorá ich privádza k väčšej integrácii, a neignoruje rigiditu alebo chaos, ktorými sú poznačené naše životy a myslenie v dôsledku neintegrácie svojho pohlavia do svojej osobnosti a identity.

Hoci sa viac o psychologickú stránku LGBTQ bude hovoriť až v ďalšej časti, je vhodné už na tomto mieste citovať Siegela (2020, s.221): „Unresolved trauma or loss, not trauma and loss themselves, is what leads to disorganized... response patterns... Helping people resolve trauma and grief is of vital importance for present and future generations. Failure to identify lack of resolution can permit dysfunction to continue across the generations within the devastating effects of disorganized attachment. Again these children have a marked inability to regulate emotional responses and the flow of states of mind; this establishes a tendency toward dissociation, disruptive behaviors, and impairments in cognition and coping capacities, as well as a vulnerability toward PTSD.“ Takýmto príkladom neschopnosti identifikovať nedostatočné rozriešenie psychickej bolesti je aj nasledujúci post z LinkedIn z júna tohto roku, 2023:

Láska vidí potenciál v človeku, že človek je tvorcom svojho života v pravdivej láske, a či je človek v pravdivej láske možno poznať podľa toho, či sa teší z jej ovocia - prináša život a oživuje. Radosť, že mi dali, čo chcem, nie je radosť, ktorá je vnútorná a dlhodobá, to je len víťazstvo ega, ktoré je veľmi krátkodobé a nestále. Ega, ktoré dostalo, čo videlo u iných a chcelo to. Avšak “závistlivé oko sa nevie nasýtiť svojím hriešnym podielom, nenasycuje sa, ani čo by strávil svoju usúžovanú dušu. Zlostné oko myslí na zlo, nenasýti sa chlebom, trpí nedostatkom a zármutkom pri vlastnom stole.” (Sir14,9-10) Mozog má rád dominanciu, lebo to je mu známkou prežitia. Je neporovnateľný kvalitatívny rozdiel medzi radosťou, ktorú dáva do duše Boh, a vyvoláva ju Duch Boží, a radosťou z tela, telesnosti. Taká radosť z ega a tela skôr či neskôr požiera aj tú radosť, ktorú človek má, pretože miesto toho, aby prinášala nasýtenie, iba roznečuje hlad, miesto toho, aby dávala život, umŕtvuje všetko živé v človeku. „Zožiera napravo a hladuje, zjedá naľavo a nenasýti sa; každý zjedá mäso vlastného ramena.”⁵ (Iz9,19) A tak sa človek privádza do nešťastia a pritom sa z neho chce dostať. „Naše utrpenie pochádza z veľkej časti zo vzbury, z nedostatku poddajnosti a odovzdanosti” (Kartuzián, 1977). Tomuto máme dať súhlas v rámci lásky k blížnemu? Určite nie.

Keď Boh prirovnal Jeruzalem k žene nevernej, podobne sa deje i v duši, ktorá svojimi rozhodnutiami vzdoruje Bohu a Jeho dizajnu lásky, v našom vnútornom Jeruzaleme (pozri časť s

⁵ Výraz ‘rameno’ v Slove Božom môže symbolizovať schopnosť si pomôcť (vlastné rameno; 2Krn32,8: „S ním je telesné rameno, ale s nami je Pán, náš Boh, aby nám pomáhal a viedol naše boje.”; Job26,2), vyslobodiť sa, dosiahnuť záchranu alebo moc a vládnutie (Iz40,10; Jer27,5). Preto často hovorí Boh o svojom ramene (Ex6,6-7; Ez30,21-22 a Múd5,16), keď vyslobodzoval Izrael z Egypta, čo je predobrazom otroctva hriechu a telesnosti. A tak i Boh odpovedá skrúšenému Jóbovi (40,8-10): „Naozaj chceš zmariť súdny nález môj, mňa ty odsúdiť chceš, by si v práve bol? Rameno máš azda také ako Boh, hlasom takým hrmíš, ako jeho je? Hrdosťou sa ozdob, vznešenosťou tiež, priodej sa slávou aj velebnosťou!” „Nepomohlo im vlastné rameno, ale tvoja pravica, tvoje rameno a jas tvojej tváre, lebo ich máš rád.” (Ž44,4) Toto vystreté rameno možno nájsť i na kríži, na ktorom sa nechal Ježiš ukrižovať pre nás, a tým nám získal toto víťazstvo. On totiž nielen zomrel, ale i vstal z mŕtvych. Nik nie je mocnejší od toho, kto má život sám v sebe, kto je Život. Preto zjedá mäso vlastného ramena ten, kto si myslí, že nájde nasýtenie svojich potrieb v tom, čo Boh nedal za pokrm. Pride o tú moc žiť, ktorú má - privádza sa do nešťastia.

názvom Homosexualita ako možná porucha vzťahovej väzby), skratka v našej duši (Ez16,28-34): „A smilnila si aj so..., pretože si bola nenásytná; smilnila si s nimi, no ani tak si sa nenasýtila. Hromadila si svoje smilstvo s kupeckou krajinou..., ale ani tým si sa nenasýtila. Ako ti len bujnelo srdce - hovorí Pán, Jahve -, keď si robila toto všetko, skutky smilnej, nehanebnej ženy... Keď si stavala na rohu každej cesty kopce a na každej ulici výšinu. A nebola si ako smilnica, žeby si bola zhrabovala mzdy, ale ako cudzoložná žena, ktorá si miesto manžela berie cudzích. Každéj neviestke dávajú mzdu, ty však si dávala svoje dary všetkým svojim milencom, vo svojej bujnosti si ich obdarúvala, aby prichádzali k tebe zo všetkých strán. Pre tvoju bujnosť to bolo u teba opačne ako u žien; po tebe nepachtili, a keďže si ty dávala mzdu, nedávali mzdu tebe, stala si sa opakom.” Čo znamenajú tieto slová?

Hľadá duša lásku, hľadá kým by bola milovaná, avšak keď vzdoruje Božiemu obrazu lásky, akoby na cestu lásky (kadiaľ láska chodí), stavia kopce a prekážky a hatí si lásku; tam, kde je život sťa na rušnej ulici, tam si spraví výšinu, čo znamená, že si vytvára obraz o živote, tvorí vo vlastnej mysli predstavu o láske, a uctieva sťa boha, akoby svoju modlu, a neprijíma Boha, ktorý je, lásku takú, ktorá láskou je. Smilní s kupeckou krajinou, ktorá predáva lásku, to sú všetky aktivity na klinikách, ktoré upravujú pohlavie, celá LGBTQ propaganda predávajúca lásku a všetko ostatné. Táto spoločnosť predáva lásku. A nielenže taká duša nič nezískava za to, čo všetko obetuje pre ilúziu lásky, ale ona ešte draho platí za to, aby mohla dostať takú lásku, ako má vo svojej ilúzii. A nakoniec nemá z lásky ani z radosti nič. Revolúciou lásky deťmi kvetov v 60. rokoch sa vôbec nedosiahla láska, ale naopak, ešte väčšie utrpenie. „The prevalence of anxiety and depression did not decrease, despite the lifting of repression on sexuality... Freud made a serious error when he inserted two personal ethical premises into his theory - namely, that sexual restraint was always unhealthy and that societies interfered with the optimal psychological development of their citizens.” (Kagan, 2010, s.156)

Láska je sebadarováním sa druhému - ale takýto človek sa stal opakom, lebo berie druhého, aby ten pre neho naplnil potreby a žiadostivosť, alebo citovosť. Tento opak je nesmiernou krutosťou voči druhému i voči sebe samému. Človek nie je len pasívnou reaktívnou obeťou znášajúcou dôsledky okolností svojho života; človek nie je produktom svojej mysle, aj keď v mysli nosí reprezentáciu svojho self a identity.

Otázka 8: Právo LGBTQ na registrované partnerstvá?

Téza: LGBTQ majú právo uzatvárať registrované partnerstvá.

Antitéza: Zákon nemá právo prijímať rozhodnutia v rozpore s prirodzeným zákonom. Je nutné pozrieť sa na motívy skrývajúce sa pod touto iniciatívou.

Argument 1: Nový názov nie je nevyhnutne novou schémou ako výsledok procesu akomodácie

Keď som pri svojom obrátení dostala prvýkrát svoje povolanie venovať sa homosexualite, keď mi Pán poslal do života referendum, vtedy Pán formoval moje myslenie takto. Spočiatku som uvažovala tak, že veď „dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu!“ (Lk20,25) – to pre mňa znamenalo: manželstvo Bohu a registrované partnerstvá svetu. Ale vtedy sa ma Pán opýtal: „Čí obraz a meno je v tomto zväzku?“ Je totiž jedno, že sa to nazve inak, že sa nekoná sviatosť manželstva (lebo manželstvá sa dajú uzatvárať aj nesviatosťne), v centre otázky stojí samotný zväzok, a nielen pojem, názov toho zväzku. Nový názov, nie je nová schéma, aj keď sa na prvý pohľad môže zdať, že schéma registrovaných partnerstiev je celkom dobrým príkladom poznávacieho procesu akomodácie, a teda istým východiskom, uspokojujúcim „obe“ strany (zástancov aj nezástancov). Avšak, s veľkou pravdepodobnosťou by sa nenašlo uspokojenie z tohto

konceptu ani u zástancov (pr. svedectvo Ellen a Portie nižšie) ani u nezástancov normalizácie LGBTQ.

Prečo registrované partnerstvá samy o sebe nie sú dobré? Používame koncept rodiny, to čo rodina označuje a čím je, na inú formu spolužitia, ktorej sa musia prispôbiť okolnosti právnymi úpravami, aby bolo možné odstrániť prirodzené prekážky realizácie a vytvorenia rodiny a jednoty. Nejde len o spolužie LGBTQ, ale ide o snahu vytvoriť to isté a žiť to isté, čo vytvárajú vo vzťahoch heterosexuáli, a čím sú vo vzťahu manželskom. Toto dokazuje i svedectvo Ellen DeGeneres a Portie de Rossi (OWN, 2019), ktoré uzavreli „manželstvo“ 16. augusta (pre zaujímavosť - deň po slávení nanebovzatia Panny Márie, na sv. Štefana Uhorského, panovníka, ktorý porazil odbojné pohanské kniežatá, do svojej krajiny povolal učiteľov kresťanského života, uvedomoval si, že je treba zmeniť kočovný život Maďarov, ak nechcú vyhynúť ako pred nimi Huni. Preto vyvinul veľké úsilie, aby naučil ľudí usadlému spôsobu života podľa vzoru kresťanskej Európy. Životopisy svätých, n.d. Ich „manželstvo“ je presne v rozpore s takým panovníkom a právom). Zdieľajú, prečo bolo pre nich dôležité uzavrieť manželstvo, byť zosobášené a nemať registrované partnerstvo. Portia (1:55-3:03): „Yes, it's important to be married because, as a gay person, it's hard to know the difference between being married and having that *kind of legal stamp of validity to your relationship*. It's hard to know how that actually feels until it happens, and that's why it's so important that everybody gets to have that feeling that we have right now... The thing about being a gay couple is that, in the past, you would refer to your wife, and there was quotation marks around it. And there was always the chance that people would kind of snigger about it. But now it's fact. It's law. She is my wife.“ Ellen (3:19-3:32): „And really, anybody who's married knows that *there is a difference*. There is a- it feels like you're home. There's an anchor. There's a safety. There's a – I mean, I am going to be with her till the day I die, and I know that.“

Je chybným procesom asimilácie povedať na mačku „pes“, preto že má štyri nohy a chvost. Je tiež nesprávnym použitím procesu akomodácie nazvať psa „mačkou“, alebo ešte nejak inak, aj keď máme v skutočnosti na mysli psa. Podobne, keby sa manželstvo nazvalo registrovaným partnerstvom, stále ostáva, že registrované partnerstvo chce priniesť presne to, čo je manželstvo heterosexuálov. Neprehliadnime, a je to zaujímavé i paradoxné,—a preto sa k tomu ešte vrátim v druhej časti coming out—že aj keď zástancovia gender ideológie sú proti mužsko-ženskej binarite rodu a uznávajú nebinárnosť, v skutočnosti aj LGBTQ ľudia v ich vzťahoch, ktoré nadväzujú, sami zastávajú mužskú alebo ženskú pozíciu. Túto mužsko-ženskú skutočnosť skrátka neoklameme, ako sa ľudovo hovorí – čo je dôkazom, že je univerzálne platná a teda aj, že **nonbinarita nie je normálna**; je vo svojej podstate produkt, dôsledok, ľudskej skúsenosti vo vzťahoch, zo vzťahovej väzby, ako vzniknutý chaos.

Argument 2: Mozog sabotér a vplyv spoločnosti.

„Keď sa proti vám spikne váš vlastný mozog, je to náročné už samo o sebe. Keď sa proti vám spiknú i ostatní, je to proste nehoráznosť.“ (Burnett, 2016, s.282)

Čo sa týka nezástancov manželstiev LGBTQ ľudí, je takéto registrované partnerstvo upokojením, že nikomu nekrivdíme – ale to je len sebaklam, ktorý vytvára pre nás náš mozog. Burnett (2016, s.238) vysvetľuje, že väčšina emócií existuje v kontexte iných ľudí... hnev alebo pýcha bez ľudského súdu nevznikne. Pokiaľ spoločnosť šikovne využije tendencie mozgu, dokáže ľudí dostať presne tam, kde ich chce mať. Takým ťahom môže byť to, čo Burnett (2016, s.240) nazýva „dvere zavreté pred nosom“: „Keď niekomu zavriete dvere pred nosom (obrazne či doslovne), nemáte z toho dobrý pocit, takže to chcete „napraviť“, a tak súhlasíte s menšou požiadavkou.“ Takže, pokiaľ ste našli silu v múdrosti odmietnuť požiadavku manželstva pre LGBTQ, teraz sa váš mozog cíti „byť dlžný“, a chce im dať aspoň niečo, a pristúpi k podpore aspoň tých registrovaných partnerstiev, čo je predsa menšia požiadavka a nie je ani sviatostná. A takto náš mozog sabotuje naše rozhodnutia. A hoci je to dosť, ešte to nie je všetko.

„Je až znepokojujúce, s akou dychtivosťou mozog pristupuje na požiadavky druhých“ (Burnett, 2016, s.240). Registrovanými partnerstvami by sa to totiž neskončilo, keď by spoločnosť na nás šikovne použila techniku „nohy vo dverách“ (Burnett, 2016, s.238-239), ktorá neznamená nič iné ako to, že máme tendenciu súhlasiť s ďalšími požiadavkami, „poněvadž už jste kývl na všechno předtím.“ „Súhlas s malým požiadavkom vedie následne k väčšej pravdepodobnosti vašeho súhlasu s požiadavkom náročnejším“ (Burnett, 2016, s.239). Navyše, „noha vo dverách“ funguje o to účinnejšie, ak sú požiadavky „spoločensky prospešné“, t.j. ide o niečo, čo je vnímané ako užitočné, pozitívne. A mať, napríklad, „právo“ na deti je predsa také pekné a sentimentálne; skrátka chytí za srdce. „Vo svojej podstate sme totiž dobráci“ (Burnett, 2016, s.239). A na požiadavku registrovaných partnerstiev nadväzuje ďalšia – adopcie detí.

Toto funguje aj na tých, ktorí nie sú zástanci normalizácie LGBTQ, len iným spôsobom. Pre nich je nesprávne a nie-dobré, aby LGBTQ uzatvárali manželstvá, a tak odmietnu túto požiadavku v spoločnosti. Potom sa ich ale dotýka ďalšia diskusia, či by mohli dať súhlas aspoň registrovaným partnerstvám. To je pre nich jednoduchšia, prijateľnejšia varianta, a tak by súhlasili. To, že by dali súhlas s registrovanými partnerstvami je samo o sebe tiež nie-dobré (nesúhlasia s tým), len menej než pôvodná požiadavka na manželstvo. A tak by spoločnosť prijala takýto zákon, hoci by s tým ľudia normálne nesúhlasili. Ale teraz, mozog si „hovie“ v dopamíne, má pocit slasti, ako bravúrne túto ťažkú dilemu vyriešil – aktivuje dráhu odmeny, čím posilní vaše stanovisko pretože vám predkladá obraz o sebe ako o rozumnom človeku, ktorý vie nájsť kompromis, a pred očami druhých ľudí ste dobrý človek, ste prijatý a uznaný za vaše dobro a navyše ste sa vyhli potupnému osočovaniu ako homofób alebo inému hroziacemu izolovaniu od spoločnosti, nebodaj až väzením. A čerešničkou na torte je pre váš mozog ono tajné povýšenie nad tých „homofóbov“ a „spiatočníkov“ – to „egoistický mozog“ (Burnett, 2016) má rád, lebo dominantnejšia pozícia znamená lepšie prežitie podľa mozgu evolučne daného posudzovania dobra a zla. Mozog si ani nemôže priat' lepšiu kombináciu stimulov!

Vo videu o gender affirming therapy, ktorá znamená preoperovanie pohlavia človeka z muža na ženu alebo zo ženy na muža, kde sa ukazujú mnohé nezodpovedané otázky a kde všetci jednotne zdôrazňujú, že neexistujú žiadne vedecké dôkazy o dlhodobých účinkoch a dôsledkoch takýchto terapií, Kalkner (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 1, 33:33), medicínsky posudzovateľ hovorí: „If you make a major policy change, you have to have some kind of evidence that it's based on. And in this case, the healthcare system has made that judgement, so the healthcare system has to answer you about the basis of that decision and the change in treatment methods“. Tieto slová sa teda vzťahujú na zákon vo všeobecnosti – pokiaľ by sa chcelo niečo zlegitimizovať, je toto rozhodnutie potrebné postaviť na určitých faktoch. Ak chcú znormalizovať LGBTQ, potom musí byť empirický dôkaz o normálnosti tohto prežívania. A taký nie je. Kagan (2010, s.185-186) hovorí, že z Medzinárodnej klasifikácie chorôb bola homosexualita odobratá bez takejto evidencie: „A homosexual lifestyle, which had been regarded as a crime and sign of mental illness in the nineteenth century, was cleansed of all taint by a vote of the American Psychiatric Association, despite the absence of any new scientific evidence. The change in the psychiatric status of a gay adult by committee vote implies that the classification of a behavior as a sign of mental illness can, on occasion, depend on the values of a society.“

Čo bude určovať hodnoty v našej spoločnosti? Pravda a či lož? Svedectvá ľudí, ktorí ľutujú svoje rozhodnutie k tranzícii poukazujú na to, že toto, čo sa teraz predkladá, je veľká lož a ich problém môže byť niekde inde, vnútri osobnosti, a nie v spoločnosti (zvonka), tým že nechce prijať za normálne LGBTQ. Kto je spokojný so svojím životom ho žije v pokoji a nepotrebuje vonkajší demonštratívny štampel na to, že žije Ok, ako to nazvala Portia „that kind of legal stamp of validity to your relationship“ (OWN, 2019). Príbehy o obrátení v prežívaní svojej sexuálnej identity alebo orientácie nie sú len o detranzíciách ale taktiež o homosexualite. Známa hollywoodska osobnosť, Becket Cook, o jeho „change of affection“ dokonca napísal knihu (Cook

& McCracken, 2019). Otázka teda stojí takto: Komu má v skutočnosti toto vonkajškové potvrdenie, zlegitimizovanie, dodať istotu či potvrdenie o svojom prežívaní?

Situáciu komplikuje trochu aj to, že sa na otázku či je LGBTQ normálne, dá zodpovedať z rôznych hľadísk. Vodáčková a kol. (2010, s.256) rozlišuje 7 noriem. Z pohľadu normy morálnej alebo ideálnej, homosexualita normálna nie je. O právnej norme sa rozhoduje a takmer nediskutuje, čo je katastrofálne, a záleží teda podľa krajiny. Podľa štatistickej normy, ktorá odkazuje na častosť javu v spoločnosti, homosexualita (LGBTQ) normálna nie je. Podľa normy stanovenej znalcami, čím sa myslí Medzinárodná klasifikácia chorôb, tak normálna je, lebo bola vypustená (hoci bez dôkazov). A potom sú ešte normy sociokultúrne a osobná norma – ktoré sa líšia medzi jednotlivcami v závislosti od ich hodnôt. Problém pre nás na Slovensku je, že sa hľadá odpoveď na to, či je LGBTQ normálne v porovnaní s inými krajinami a nie na základe faktov a empirických dôkazov a pravdivých objektívnych hodnôt. Iné krajiny to znormalizovali, tak prečo my zaostávame?! Dokonca sa akoby hanbíme, namiesto toho, aby sme boli hrdí na to, ako sa nedáme strhnúť do bludu. Horšie od toho ešte je, že veriaci v Krista popierajú Krista týmito bludmi (porovnaj Ef5,11). Za týmto sa však nachádza ďalší skrytý sabotujúci ťah nášho mozgu.

Argument 3: Normatívny sociálny vplyv

Neurovedec Burnett (2016, s.255) hovorí, že „prináležanie ku skupine môže prevalcovať náš vlastný názor, a dokonca aj naše zmysly... Ide o vedecky preukázaný jav, ktorému sa hovorí normatívny sociálny vplyv... Je až znepokojujúce ako často náš mozog uprednostní túžbu po tom byť obľúbený pred túžbou po pravde... V menej jednoznačných situáciách môžu ostatní náš myšlienkový proces skutočne ovplyvniť.“ Tento informačný sociálny vplyv spočíva v tom, že „v nejasných situáciách náš mozog používa iných ľudí ako spoľahlivý zdroj informácií (i keď nesprávne). To by mohlo vysvetlovať, prečo bývajú nepodložené dôkazy tak presvedčivé. Dobráť sa presných údajov o komplikovanom probléme je drina, ale pokiaľ vám ich zdelí (niekto), je to často dôkaz dostatočný... Pre rozvíjajúci sa mozog sú hlavným zdrojom informácií iní ľudia.“ (Burnett, 2016, s.256) Alebo iné krajiny. Je tu téma LGBTQ a nikto nevie, čím to je, ale iné krajiny už prijali opatrenia, a tak Slovensko chce slepo nasledovať v najlepšej viere, že priam zachraňuje evolúciu ľudstva, ale nie je to preto, že je to naozaj evolučným krokom vpred, ale preto, že mozog má evolučný mechanizmus rozhodovať sa podľa skupiny ľudí, aby nevyčnieval. Experiment Solomona Ascha o konformite z roku 1951 ukázal, že aj keď je dokonca viac ako očividné, že sa celá skupina zhoduje na nesprávnej odpovedi, účastníci výskumu radšej súhlasili s touto nesprávnou odpoveďou, než by mali veriť vlastným očiam (porovnaj Burnett, 2016, s.255). A čo potom keď ide o niečo menej „technické“, vecné?

Spomeňme si na príbeh Andersena (n.d.) o Cisárových nových šatách – kde sa nahý cisár promenáduje v šatách utkaných z famóznej látky, ktorá má takú silu - povedali majstri tkáči, - že „budú neviditeľné pre každého, kto nie je súci pre svoj úrad alebo kto je nevýslovne hlúpy“. Cisárovi ministri aj cisár sám, úplne všetci ľudia, sa takto báli: „Vari som hlúpy? To som sa nikdy nenazdal, preto nik sa to nesmie dozvedieť! Vari nie som súci pre svoj úrad? Nie, nikomu nesmiem povedať, že látku nevidím!“ A keby sa len báli o seba, každý bol zvedavý na svojho suseda, či ten nie je náhodou hlúpy či nehodný svojej pozície. Cisár vyšiel na svoju Pride parádu, a s ním jeho sprievod, a ľud mu tleskal. Iba jedno malé dieťa skríklo: „Ale veď je nahý!“ Veru, nie nadarmo hovorí Slovo Božie (Mt18,3), že ak nebudeme ako deti, nevojďeme do Božieho kráľovstva. Podobné sa deje aj u LGBTQ Pride, aj tu máme takéto cisárové nové šaty. V tomto texte sa pokúsime, so všetkými citovanými autormi, vyzliecť túto majstrovskú propagandu donaha a zbaviť ju jej moci nad ľuďmi. Aj keď má evolučné korene.

„Ak sa ocitneme v neistej situácii, mozog v takej chvíli uprednostňuje využiť ostatných ľudí ako referenčný bod... Z evolučného hľadiska je také správanie výhodné: započujete hlasitý rev a napadne vás, že by to mohol byť rozzúrený mamut, ale všetci ostatní z tlupy utekajú preč a kričia, takže oni

zrejme vedľa, že to rozzúrený mamut je a vy urobíte najlepšie, keď nebudete otáľať a pridáte sa... Keď si nie sme istí, čo v danej situácii urobiť, máme tendenciu riadiť sa podľa ostatných... Existujú však i situácie, kedy vaša tendencia riadiť sa rozhodnutiami a správaním iných môže mať veľmi neblahé následky..." (Burnett, 2016, s.257) Pritŕažujúcou okolnosťou k tomu je, že skupiny majú tendenciu prijímať extrémnejšie názory (Burnett, 2016). Do hry sa totiž dostáva i túžba mozgu po dominancii, predbehnúť tých ostatných v tom, o čo sa jedná. Jedná sa o liberalizmus? Budem najliberálnejší. A keďže je ťažké dobrať sa poznatkom v tejto oblasti o LGBTQ (dokonca sa zakazuje výskum), chýbajú empirické dôkazy, a tak sa zdá, že nám neostáva nič iné, iba sa orientovať podľa iných krajín.

Ale, ak sa chceme riadiť podľa iných krajín, tak sa pozrime na to, či sa už tie krajiny nepoučili z tejto mánie. Ako to tam teda vyzerá? Iné krajiny totiž zachádzajú už do takých extrémov, že normalizujú tranzíciu pohlavia u detí 13 ročných a chcú hranicu znížiť ešte viac, na vek 12 rokov s tým, že už od 15-tich by dieťa nepotrebovalo súhlas rodiča. (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 1) Do akej miery má však dieťa dosť rozumu, sebareflexie, povedomia o poruchách a fungovaní psychiky, skúseností s inými deťmi, ktoré zažívali podobné prežívanie, aby vedelo prijať takéto závažné a nezvratné rozhodnutie je veľmi ľahko spochybiteľné. Odborníci majú tendenciu vychádzať im v ústrety preto, lebo vraj je v tejto skupine vysoké riziko samovraždy. Údajne až 40%. Profesorka psychiatrie a suicidológie, Danuta Wasserman (in Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2, 47:33), o tomto údaji pochybuje: „I have difficulty believing that 40% have attempted suicide..." Ich hlavný argument spočíva v tom, že keď im gender affirming therapy pomôže, aby sa im tým pomohlo a bolo to dostupné (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2). Avšak, problém je, že jednak „we don't have satisfactory evidence for what we're doing" (Lennart Fallberg clinical administrator, in Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2, 06:00) a navyše „the outcome after only one year of puberty blockers was that the children got worse in several respects. The most disturbing aspect was they reported a higher-level of self-harm... International reports show that puberty blockers can make feel kids worse. That the risk of suicide increases... (Michael Boggs, associate professor in sociology, in Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2, 19:10). Takže sa zdá, že je to inak než sa prezentuje.

Utrpenie je reálne, a predsa, navrhované zmeny pre MKCH 11, ktoré vraj treba prijať do roku 2025, sú také, že už sa nebude rozlišovať binárny rod muž a žena, namiesto toho bude „mnohosť" a diagnózy, ako rodový nesúlad, už nebudú figurovať medzi psychickými poruchami (MKCH 10 ešte rozlišuje poruchy pohlavnej identity F64, poruchy sexuálneho zamerania F65, a poruchy psychiky a správania spojené so sexuálnym vývinom a orientáciou F66), ale v časti o sexuálnom zdraví (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). To je veľký paradox – lebo práve veľmi zdravé a funkčné pohlavné orgány sú ochotní odoperovať človeku telesne zdravému, a spôsobiť mu preukázané zdravotné ťažkosti blokátormi puberty (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2), ale utrpenie a zmätok, ktorý k takému nutkaniu vedie, to už vraj nebude diagnostickou kategóriou. Podľa Pavukovej Rušarovej (2023) sa transsexualizmus pozerá na osobu ešte binárnym spôsobom; takže, keď sa binarita pohlavia zruší aj transsexualizmus ako porucha sa zruší. Argumenty sú dva: MKCH 11 vraj uznáva „právo osoby na sebaurčenie" (Pavuková Rušarová, 2023) a keďže vraj nevieme zmeniť myseľ, ale vieme zmeniť telo, tak sa volí cesta menšieho zla (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). V Amerike sa už otvorene hovorí o extrémizme a „chorom zmýšľaní" (Reed, 2023)—stačí si pozrieť videá na youtube alebo tiktok, je ich bezpočet. Reed (2023), ktorá pracovala roky s deťmi a mladými, ktorí mali aj suicidálne sklony, povedala, že „their suicidal thoughts are different – they are more like threats and not attempts". Pretože je trendy byť LGBTQ až tak, že rodičia sami prichádzajú žiadať o „gender affirming surgery" pre svoje deti preto, že sa ich dievčatko hralo s autičkami (Reed, 2023). Tak trendy, že je dokonca až „gay kultúra": „I'm pulling other people into this lifestyle, it was almost like a competition of how many straight girls can you pull into this... I boasted in that, I boasted in what I look like..." (Kirsten (formerL), Delafé testimonies, 2023, 9:45)

Samozrejme, že sa nejedná len o transgender (transsexualizmus), ale aj o homosexualitu, celé LGBTQ, a je množstvo svedectiev aj z týchto oblastí. Ale toto sú najsilnejšie argumenty valcujúce spoločnosť – samovražda a utrpenie. Na západe sa homosexualita tak znormalizovala, že sa o nej už v medicíne nediskutuje. Aj keď aj ona ide ruka v ruku s transgender. Aleksa (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2, 45:20), ktorá podstúpila tranzíciu hovorí: „Did I need to have this operation? I have no idea. But I do have that thought sometimes. With everything I know today, couldn't I have lived as a feminine.. as a gay guy? That kind of thought. I would have been exactly the same person I am now. I would still be that. I wouldn't have been a different person. But could I have lived in that body or would gender dysphoria devour me? I don't know.“. Homosexuálne orientovaná Kirsten (Delafé testimonies, 2023, 17:05) mala tiež suicidálne sklony, a toto o nich hovorí: „I was suicidal... I was like, I don't want to be here anymore, I don't want to feel like this anymore, but nobody was around me that was like telling me: hey like this is wrong... I was just like I don't want to die, but I don't want to feel like this... like there are symptoms of something is going on but I don't, I can't put words to it, but I'm hurting, I'm hurting so bad...“ Potrebovala, aby sa našiel niekto, kto by jej povedal, že vidí, že sa niečo deje, že aj keď to nie je v poriadku, ale je s ňou a pomôže jej nechať vojsť trochu svetla do tej temnoty, ktorú opisuje. Nie je sama a môže žiť a byť šťastná (Mt11,28)... Toto všetko by nám malo byť jedným z mnohých varovných signálov, že táto cesta nie je správna, keď už by sme nedokázali odolať pokušeniu rozhodovať sa podľa iných krajín.

Argument 4: Egocentrický mozog

„Snažíme sa triumfovať jeden druhého, pôsobiť dobre (či lepšie) a byť najlepší vo svojom obore (Burnett, 2016, s.266). Mozog chce za každých okolností pôsobiť dobre – mozog funguje egocentricky (ibid., s.267)“, a to ho môže motivovať, aj keď neuvedomene, prečo chce vyhovieť LGBTQ. Vníma minoritu, vníma, že môže zasiahnuť a byť za to vnímaný pozitívne, a ešte k tomu vyniknúť, takže je to výhodná možnosť, ktorej sa chytí. Avšak je motivovaná sebeckým, svojou pozíciou, nie objektívnym dobrom druhého človeka. Tento psychologický efekt skôr dokazuje, že je LGBTQ v skutočnosti vnímané ako nie normálne – lebo veď keby ho vnímali ako normálne, neboli by to brali ako utrpenie, kde je potreba zasahovať zmenami a úpravami zákona, a ak nevedia ako pomáhať u jednotlivcov, tak aspoň v celej spoločnosti. Mozog vníma prítomnosť utrpenia a nevie pomôcť – čo mu nerobí dobre, je to pre neho neznesiteľná situácia. Takže východisko vidí aspoň v zásahu do spoločenských noriem, čím cíti úľavu. Per-Anders Rydelius (in Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 1, 49:44-51:10), konzultant na detskej klinike pre tranzície, hovorí: „If I am tormented by my breasts to such a degree that I can't show myself in public... If I can't feel happy in my body, then it's reasonable.... to help her not to have to deal with that bust... There is a dual ethical problem. The unethicalness of not helping to ease their suffering and also there is the unethicalness in that the patient may change their mind 15 years down the line. And whose responsibility is it if that happens?“ Mozog nemá rád nevyriešené dilemy, „nevie sa s neistotou dobre vysporiadať, obzvlášť ak to znamená, že systémy, pomocou ktorých sa snaží predpovedať a skonštruovať náš svetonázor, sa mýlia“ (Burnett, 2016, s.224). Musí niečo urobiť – musí zneutralizovať nesúlad, nekonzistencia sa vyrieši alebo zmierni pointou, alebo niečím podobným (ibid.)

„Mozog je schopný neuveriteľných duševných prostocvikov, len aby sme nemuseli voči obetiam nešťastí cítiť ľútosť“ (Burnett, 2016, s.274), lebo to je nepríjemný pocit a takým sa chce mozog vyhnúť. Homosexualita nie je logická – že by si ľudia spravili zoznam pre a proti, a hoci je viac argumentov proti homosexualite, aj tak sa pre ňu rozhodli, lebo proste je pre nich fajn. Paradoxne, to je ale snaha LGBTQ propagandy a jej vplyvu už na školách - aby si deti vybrali a vyskúšali. Osoba trpiaca homosexualitou nepremýšľa ako niekto, kto je heterosexuál – (porovnaj Burnett, 2016, s.280) – lebo sexualita sa dotýka našej identity veľmi zásadným spôsobom (Vodáčková, 2010, s.256). Je jednou z dvoch základných hybných síl, ktoré motivujú osobnosť; jednou z dvoch základných inštinktov vyvierajúcich z telesnosti organizmu: sexualita (moc tvoriť) a agresivita

(moc ničť), obe dôležité pre prežitie. Dôležité je naučiť sa ich prijať a správne modulovať prostredníctvom správnej interakcie už u dieťaťa ale i vo vlastnom živote (Vrtbovská, 2019, s.39).

„Náš mozog spracováva a filtruje všetko, čo vnímame a zažívame, a pokiaľ usúdil, že všetko je na draka,“ byť mužom alebo ženou je na draka, „bude to mať dopad na všetky ostatné stránky jeho života“ (porovnaj Burnett, 2016, s.281) Je to smutný záver, ale k tomuto záveru nedospela normálna, „rozvažujúco“ myslíaca myseľ. Potom by o normálnosti LGBTQ muselo platiť, že si svoju situáciu akosi vybrali sami, že by mohli byť šťastní a radosť sa zo života, mať rodinu a manželstvo, ale je pre nich výhodnejšie to nerobiť a nemať, ale požadovať zmeny, aby to aj oni mohli mať. Z logického hľadiska také správanie zmysel nedáva, ale trvať na tom, že je normálne, je ako myslieť si, že topiaci sa dýcha rovnako ako ten, čo je na súši. LGBTQ je veľkou neznámou, takže než prijať tvrdú a nepredvídateľnú realitu, je jednoduchšie problém poprieť, znormlizovať LGBTQ, tváriť, že to nie je žiaden problém a je to normálne. Ba dokonca učiť na školách o takejto rodovosti, a možnosti voľby, čím (kto vie či si to vôbec uvedomujú) popierajú svoje vlastné tvrdenia o tom, že si to nijako nezvolili. Takáto forma popretia je veľmi prijateľná pre mozog, ktorý neistotu a neukončené veci neznáša; takéto popieranie ho uistí, že „jemu sa to stať nemôže“. (porovnaj Burnett, 2016, s.281) Ale normalizovať LGBTQ, len aby sme sa cítili lepšie nepomôže.

Argument 5: „When one’s own self-image is so compromised, it may not be possible to realize that the thoughts and actions of that self are no longer normal.“ (Damasio, 1994, s.64)

Normalizácia sa už tak úspešne rozšírila, že už je ťažko zaujať nejaký iný postoj. Vieme už, že je to z veľkej časti tým, že by sa narušila identita skupiny, náležitosť ku skupine a jednota, čo je dôležitý jav pre mozog, lebo jeho nedostatok vníma ako hrozbu. Z evolučného nastavenia mozgu, ľahšie prežije človek, keď vychádza s členmi skupiny, ako keď by ho skupina mala odmietnuť pre jeho názory a zosmiešňovať – to je ohrozenie, ktoré mozog vníma a berie veľmi vážne, a ktorému sa chce preto za každú cenu vyhnúť. Aj Židia sa báli prijať Ježiša za Mesiáša, a mnohí to robili tajne, lebo sa báli, že by boli vylúčení zo synagógy (Jn9,22;Jn3,2). No „akonáhle sa človek rozhodol zaujať určitý postoj, je ťažké ho zmeniť“, pretože „mozog oceňuje konzistenciu“ (Burnett, 2016, s.282). Aké to môže mať dôsledky? Tu je jedno svedectvo: „The healthcare system hasn’t got a clue. There’s no science backing it. They’re experimenting on young people with their lives ahead of them. It makes me angry. I think it’s incredibly irresponsible. – These are harsh words and the voice of a person **who wishes the doctors hadn’t been so eager to help**. That she had never been treated by the Swedish healthcare system. She’ll live with the consequences for the rest of her life... perhaps because the healthcare system thought it was doing the right thing.“ (Mika, in Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 1, 00:21-01:13)

Mozog neistotu neznáša a neznáša ani cítiť sa nepríjemne (Burnett, 2016). Musí mať rozriešenie, aj keď by bolo nepravdivé. Vyhovieť niekomu jeho požiadavke je jedným zdrojom, ako sa cítiť dobre. Avšak to ešte neznamená, že aj naozaj urobil dobre tomu druhému človeku. Tak veľmi si ctíme práva, že už nehľadíme na pravdu ohľadne otázok. „We cherish it so much that **society’s good intentions can cause harm**.“ (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 1, 5:14-5:19).

Dodatok: Aký obraz a meno teda manželstvo v sebe nesie? Čo hovorí Slovo Božie?

„Muži, milujte manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu“ (Ef5,25). „Tak sú aj muži povinní milovať, svoje manželky ako vlastné telá. Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého. Veď nik nikdy nemal v nenávisti svoje telo, ale živí si ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev.“ (Ef5,28-29) „Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele. Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím **o Kristovi a Cirkvi**.“ (Ef5,31-32)

„Vari neviete, že vaše telá sú Kristovými údmi? Môžem teda vziať Kristove údy a urobiť ich údmi neviestky? Vonkoncom nie! Alebo neviete, že ten, kto sa spája s neviestkou, je s ňou jedno telo?

Veď sa hovorí: „Budú dvaja v jednom tele“ Ale kto sa spája s Pánom, je s ním jeden Duch. Varujte sa smilstva! Každý hriech, ktorého by sa človek dopustil, je mimo tela; kto však smilní, hreší proti vlastnému telu.“ (1Kor6,15-18)

„Preto ich Boh vydal nehanebným náruživostiam. Ich ženy zamenili prirodzený styk za protiprirodzený. A podobne aj muži zanechali prirodzený styk so ženou a zahoreli žiadostivosťou jeden k druhému: muži s mužmi páchali nehanebnosť. Tak si sami na sebe odniesli zaslúženú odplatu za svoje poblúdenie. A pretože si nevedeli vážiť poznanie Boha, Boh ich vydal napospas ich zvrátenému zmýšľaniu, aby robili, čo sa nepatrí.“ (Rim1,26-28)

Odpoveď:

LGBTQ nemajú právo na registrované partnerstvá. Majú právo na adekvátnu pomoc a odpoveď na ich súženie (tzv. protitvar z psychoterapie PBSP, in Vrtbovská, 2009). Súčasná tendencia k spoločenským zmenám, ako sú registrované partnerstvá, sú reakciou, ktorá sa cíti bezmocná, a v skutočnosti nevie, ako pomôcť, a tak pomáha viac sebe, aby sa necítila nepríjemne, že nič neurobila. To, ako boli človeku napĺňané jeho potreby v rámci jeho osobnej histórie (v rodine až napokon v širšej spoločnosti), je však rozhodujúce. „Od samotného štartu je možnosť vývoja a realizácia človeka na zemi závislá na podmienkach, ktoré mu niekto druhý pripraví.“ (Vrtbovská, 2009, s.62) „Neustála tendencia k jednote je vyjadrovaná energiou spojenou s túžbou po naplnení potrieb, a tá je vyjadrovaná aktivitou. Naplnenie tejto potreby je možné **len v uspokojivej interakcii**. Skúsenosť uspokojenia je skúsenosť správnosti a rovnováhy.“ (Vrtbovská, 2009, s.63)

Nie jedno svedectvo však dokazuje, že napríklad tranzícia vôbec nepomohla dosiahnuť tento cieľ zjednotenia (tela a mysle) a pokoja, a priniesla akurát trvalé traumatické následky na celý zbytok života toho človeka. I tí, čo si myslia, že sú šťastní, prichádzajú v rozhovoroch s tými, ktorí sa navrátili k svojmu pôvodnému pohlaviu v detranzícii na to, že klamú samých seba – „I am not longer deceived.... You don't know the deception that you are in, you don't understand that. And I said, so I am still happy living in the truth with who I am, I still have friends, my life is fruitful. It wasn't fruitful when I was – cause I lived under fear and I see that now, that fear i lived under“ (Kathy Grace Duncan, Focus on the family, part 2, 2021, 4:03-5:58). Neustála tendencia k jednote sa prejavuje jednak v spojení so sebou samým, v spojení s ostatnými ľuďmi a v transcendentnom spojení s tým, čo nás presahuje (to je Pán) (Vrtbovská, 2009, s.40). Nedá sa obchádzať túto potrebu integrácie svojho tela - je nepopierateľnou nutnosťou k plnosti a zdraviu života. Ako hovorí Walt Heyer (In Focus on the family, part 2, 2021, 18:29-18:33) „the key though is admitting that I was broken.“ A Danuta Wasserman (in Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 52:52) dopĺňa, v čom spočíva pomoc ľuďom so suicidálnymi sklonsmi: „People are always advised to avoid making life changing decisions when they are depressed, anxious, or grieving. And why would we recommend anything else in this situation when we know that many trans people have anxiety, and deep depression? ...The evidence clearly shows, in suicide prevention, that we need conversational therapy.“ A psychoterapia môže byť jednou z tých uzdravujúcich uspokojivých interakcií naplňajúcich ich potreby, integrovať svoje telo a pohlavie, svoje zážitky zo vzťahov.

Podľa psychoterapeutického smeru PBSP (Vrtbovská, 2009, s.65) to, či človek dosiahol autonómiu vo svojom živote je možné poznať podľa toho, či má miesto vo svojom tele a vo svojej mysli, dokáže sýtiť seba samého prostredníctvom svojej snahy a aktivít, podporuje sa, ochraňuje sa (a to nielen pred niečím zvonka, ale i zvnútra – napríklad dokáže pracovať so svojimi myšlienkami, emóciami, popudmi a vzťahmi), a dáva si sám obmedzenia a vie žiť v hraniciach (v určitých medziach). „To všetko vo svojom vlastnom najlepšom záujme, ale tiež v najlepšom záujme spoločnosti.“ (Vrtbovská, 2009, s.65) Taká osoba nevyvíja tlak na spoločnosť, aby pre nedostatok jeho autonómie znormalizovala zmeny, ktoré k autonómii človeka, integrácii osobnosti (i tela a mysle), a jednoty v spoločnosti nevedú. Legislatívne ustanovenie registrovaných partnerstiev nie je

známkou múdrosti a rozumnosti, ale toho ako je mozog naším sabotérom. Nie je to ani emancipácia z vplyvu kresťanstva, pretože človek je bio-psycho-sociálnou a duchovnou bytosťou, ktorá vždy mala a bude mať potrebu sebatranscendencie – a to sa týka nielen duchovnej zložky osobnosti, ale taktiež jeho biologickej reality – jeho pohlavnosti, že vychádza sám zo seba aby sa spojil s osobou iného pohlavia.

Otázka 9: Právo LGBTQ na adopcie detí?

Téza 1: Ľudia majú právo adoptovať si deti bez ohľadu na svoju sexuálnu orientáciu

Antitéza 1: LGBTQ ľudia nemajú právo adoptovať si dieťa

Argument 1: Prirodzené obmedzenia biologickými/fyziologickými a psychologickými podmienkami

Keď sa manželia vezmú, dávajú súhlas tým podmienkam, ktoré ten vzťah prináša. Pokiaľ si vezme niekto osobu, ktorá je hendikepovaná, dáva súhlas tým okolnostiam, ktoré ten vzťah s tou osobou prináša. Pokiaľ sa dvaja rozhodnú žiť v rovnakopohlavnom zväzku, potom s tým berú na seba i tie obmedzenia, ktoré ten vzťah prináša. Pokiaľ takto nevedia splodiť dieťa, nemôžu ísť “do Tesca” a kúpiť si ho - nemôžu si ho adoptovať, ani počať umelou fertilizáciou. Láska má totiž výlučný charakter - s prijatím konkrétnej osoby odmietam všetky ostatné – nielen osoby, ale aj štýly života. S voľbou konkrétnej osoby si volím i konkrétny štýl života. Nemožnosť počať dieťa v tomto rovnakopohlavnom zväzku neopravňuje osoby žiadať celú spoločnosť, aby sa prispôbila dôsledkom ich voľby tohto zväzku. Naopak, zákon by mal ošetriť túto skutočnosť a zabezpečiť, že nebudú túto možnosť (mať deti) mať. A to platí i pre ženy (L), ktoré sa nechajú oplodniť, a potom sa rozhodne (či už sama, alebo s partnerkou) vychovávať svoje dieťa. To nie je jej vec, ale je to podvod – obchádzanie zákona ako legislatívneho tak prirodzeného. Podvádza tým i tú svoju partnerku. Nikto LGBTQ neberie možnosť mať deti, sami si to zvolili svojou voľbou partnera. To treba jasne rozlíšiť a pomenovať.

Zákon zakazuje alebo prikazuje, alebo stanovuje také správanie, aby sa neubližovalo druhému či sebe (porovnaj Rim13,8-10). Právny rámec dáva hranice skutkom, ktorými by človek ohrozil druhého človeka i seba (Vodáčková a kol., 2007, s.253). „Nescudzoložíš! Nezabiješ! Nepokradneš! Nepožiadáš! a ktorékoľvek iné prikázanie je zahrnuté v tomto slove: Milovať budeš svojho blízkeho ako seba samého!“ (Rim13,9) “Nepožiadáš” je teda jedným z takých prikázaní, aby človeku dobre bolo (Jer32,39-40) a môže sa týkať práve takýchto požiadaviek, kedy by človek vlastnú voľbu rovnakopohlavného zväzku mal vnucovať tretej osobe (dieťaťu), a požadovať tretiu osobu, ktorá sa ešte nemá ako o sebe rozhodnúť sama; to by bolo zneužitie bez-mocnosti tejto osoby. Prečo by mal niekto tretí (dieťa) vstupovať do takejto neprirodzenej dvojice len preto, že oni chcú?

Zákon neslúži na to, aby vytváral niečo, čo nie je (neexistuje), alebo nie je možné prirodzene. Rovnakopohlavné dvojice nemôžu počať dieťa prirodzene, a zákon nemá právo na papier napísať túto požiadavku, a tým urobiť možným niečo, čo možné nie je v prirodzenom zákone. Zákon nie je nejaký sci-fi dokument, že na papieri je možné všetko, aj to, čo nie je možné v reálnom prirodzenom zákone. „Vieme, že zákon je dobrý, ak ho niekto správne používa, pričom vieme, že zákon nie je daný pre spravodlivého, ale pre nespravodlivých a nepoddajných“ (1Tim1,8). Človek nie je nespravodlivý, keď chráni dieťaťu právo na otca a matku, a mal by takúto nespravodlivú a sebeckú požiadavku u rovnakopohlavných dvojíc zakázať (a nielenže nepovoliť). Človek má slobodnú vôľu a teda právo žiť, ako si zvolí, pokiaľ tým nezasahuje do životov druhých. A tu zasahuje do životov tých najzraniteľnejších, detí. Toto sa už netýka len dvoch dospelých ľudí, ktorí robia rozhodnutie sami za seba (konsenzuálne), tu už je zapojená do toho i tretia osoba. Ak je pohlavný styk rovnakopohlavných dvojíc konsenzuálny, aký súhlas vie dať dieťa takémuto

neprírodzenému spolužitiu? V tejto požiadavke LGBTQ adoptovať si dieťa chýba základný prvok: spoločné vedomie voľby cieľa, spoločného dobra (Wojtyla, 2003, s.22). Tu za dieťa robí niekto iný rozhodnutie, a práve preto by mal rešpektovať prirodzenosť vzťahu otca a mamy, lebo dieťa vie, že má otca a mamu. Spoločnosť nemá právo rozhodnúť v tak závažnej veci tak atypického vzťahu a nemala by to nikdy normalizovať.

Argument 2: Utilitarizmus vs. láska

Utilitaristická interpretácia—maximum príjemnosti pre všetkých a minimum nepríjemnosti, čo je *default* nastavenie mozgu, ktorého úlohou je nielen naše prežitie ale aj mať sa dobre, preto spúšťa dráhu odmeny, keď niečo vyzerá príťažlivo, ale i poplachovú reakciu, keď vníma, ako hrozbu čokoľvek, čo nezapadá do jeho očakávaní a skúseností. Mozog je teda egocentrický a omylný (Burnett, 2016, s.9a11)—vniká aj do chápania lásky. „Od prežívania príjemnosti možno ľahko prejsť nielen k jej vyhľadávaniu, či dokonca k jej hľadaniu pre ňu samu, ale aj k jej uznávaniu za nadradenú hodnotu a za oprávnený základ normy. Na tom spočíva podstata **deformácií**, ktoré sú v láske...” (Wojtyla, 2003, s.35), a vo vzťahoch všeobecne. Utilitarizmus nemôže byť základom žiadnej normy, nielen tej morálnej, ale i tej, ktorá hovorí, čo je normálne (klinicko-psychologickej, odbornej), ako i tej zákonnej, legislatívnej. Inak budeme čeliť mnohým deformáciám.

Dieťa je plodom lásky—aby toto bolo vždy u človeka na pamäti, samo počatie to zviditeľňuje tak, že nový život sa v láske počne zjednotením pohlavných buniek, semienka zasadeného do pôdy matkinej maternice—a keďže je plodom lásky, nemôže byť predmetom egoizmov dvoch ľudí, prostriedkom na dosiahnutie vlastnej žiadosti; nie je nárokovateľné. Utilitarizmus v rodičovstve je, keď dieťa slúži rodičom na naplnenie ich túžob, potrieb alebo ich cieľov. Tak je dieťa spredmetnené a tým odosobnené—hodnota jeho osoby tu nie je braná do úvahy. Dieťa nemá byť prostriedkom vytvorenia “rodiny” - čo by LGBTQ chceli; je samo o sebe hodnotou. LGBTQ sa oháňajú láskou, ale láska je protikladom k používaniu ľudí na napĺňanie vlastných túžob, potrieb, alebo dosiahnutiu vlastného cieľa (Wojtyla, 2003, s.22). „**Treba dobre zvážiť zásady, ku ktorým musí smerovať konanie človeka, keď je jeho predmetom druhá ľudská osoba**“ (Wojtyla, 2003, s.18).

Ani „dieťaťu—dokonca aj ešte nenarodenému—nemožno odoprieť to, že je osobou v najobjektívnejšom ontologickom význame, hoci je pravda, že veľa znakov, ktoré určujú túto osobu v psychologickom a v etickom význame, má ešte len získať.“ (Wojtyla, 2003, s.20) Wojtyla (2003, s.21) cituje Kanta, ktorý povedal: „Konaj tak, aby osoba nikdy nebola len prostriedkom tvojho konania, ale vždy cieľom“. Hodnota osoby musí byť vždy vyššia, než je hodnota príjemnosti (Wojtyla, 2003, s.34), teda príjemnej predstavy vzbudzujúcej silné afekty, že aj my, ako LGBTQ dvojica, budeme mať dieťa. „Osoba nemôže byť podriadená príjemnosti, nemôže vytvárať prostriedok na dosiahnutie cieľa, ktorým je príjemnosť“ (Wojtyla, 2003, s.34). Naše pocity a afekty sa musia podriaďovať objektívnemu dobru a hodnote osoby, keď chceme definovať a odporúčať určitý spôsob vzťahu k osobám. Naším postojom voči nim sa vytvára nielen správnosť vzťahu a takého postoja, ale tiež jeho **spravodlivosť** (Wojtyla, 2003, s.34). „Spravodlivé je totiž to, čo niekomu právom patrí.“ (Wojtyla, 2003, s.34) Je teda azda nespravodlivé, aby si LGBTQ ľudia nemohli adoptovať dieťa? Vonkoncom nie! Veď im to právom nepatrí.

Dieťaťu, každej „osobe právom patrí, aby s ňou bolo zaobchádzané ako s predmetom lásky, nie ako s predmetom užívania. V istom zmysle možno teda povedať, že láska je dožadovaním sa spravodlivosti a používanie osoby v úlohe prostriedku by sa tejto spravodlivosti priecilo (Wojtyla, 2003, s.34) „...Ten, kto miluje osobu, je so zreteľom na ňu spravodlivý ...láska k osobe musí spočívať na prijímaní jej nad-vecnej a nad-konzumnej (nadúžitkovej) hodnoty. Kto miluje, ten sa bude snažiť vyjadrovať to v celom svojom konaní... Práve tu je základným problémom vypracovanie pojmu lásky spravodlivej pre osobu, čiže lásky vždy hotovej odovzdať každému človeku to, čo mu právom patrí, lebo je osobou.“ (Wojtyla, 2003, s.35) A to, čo dieťaťu ontologicky

patri, teda to, čo vyplýva zo všeobecných zákonitostí bytia a skutočnosti, a nielen ideologicky, je otec a mama. Integrácia polarít vo všeobecnosti je jednou z vývinových úloh človeka. Úplne prvou a nutnou k integrácii je polarita spermia-vajíčko, teda mama a otec. Bližšie sa tomu budem venovať pri druhej, nasledujúcej, téze.

Ak by hodnota osoby dieťaťa mala byť podriadená vlastnej túžbe mať dieťa, hoci ho nemôžem splodiť v danom zväzku, potom tu už končí celá predstava o maxime šťastia pre všetkých, lebo sa v skutočnosti myslí egoisticky: ja mám „právo“ byť šťastný aj keď sa hodnota dieťaťa podriaďuje jeho použitiu pre naplnenie mojej túžby mať dieťa, ktoré prirodzene nemôžeme v danom LGBTQ vzťahu mať/splodiť. „Jediné východisko z toho egoizmu je v uznaní nielen čisto subjektívneho dobra, ale aj objektívneho dobra, ktoré rovnako môže zjednocovať osoby - a vtedy dostáva znaky spoločného dobra. Toto **spoločné objektívne dobro je základom lásky** osôb, ktoré si spolu vyberajú spoločné dobro a súčasne sa mu i podriaďujú. Vďaka tomu sa navzájom spájajú skutočným objektívnym putom lásky, ktoré im umožňuje oslobodiť sa od subjektivismu a v ňom nevyhnutne ukrytého egoizmu.“ (Wojtyla, 2003, s.31) V takejto láske by sa LGBTQ človek podriadil objektívnemu dobru dieťaťa, čím by dosiahol skutočné objektívne puto lásky s deťmi a ľuďmi v celej spoločnosti.

Dokým sa za základ akejkoľvek normy bude považovať utilitaristický princíp maximum príjemnosti (šťastia) pre čo najväčší počet osôb a čo najmenej nepríjemnosti, dovtedy nemôže byť reč o altruistickej láske, ale len o sebecke. Utilitarizmus totiž v sebe nesie vážny protiklad. Navonok sa zdá, že sa usiluje spoločnosť o maximum šťastia pre všetkých, ale toto šťastie, príjemnosť iných, je hodnotená len podľa vlastnej príjemnosti a šťastia. (Wojtyla, 2003, s.30) „Znovu prichádzajú ku slovu egocentrické tendencie mozgu a potláčajú všetko, čo môže viesť k negatívnemu vnímaniu seba samého... Náš mozog vychádza len z našich vlastných skúseností a naším základným predpokladom je, že všetci ostatní sú ako my.“ (Burnett, 2016, s.139-140) Existuje aj ľudové porekadlo: Podľa seba súdím teba. Pokiaľ mi prináša šťastie, že je niekto šťastný, tak je všetko v poriadku, ale ak šťastie druhého má mať pre mňa nejaké obmedzenia, ba až nepríjemnosť, tak už šťastie druhého nie je pre mňa ničím záväzným. (porovnaj Wojtyla, 2003, s.30) Takže, ak by ma šťastie a dobro detí malo obmedzovať ako LGBTQ osobu v tom, že by som nemohla mať deti skrze adopciu alebo umelé oplodnenie alebo iný podvod, potom ich objektívne dobro už pre mňa nie je záväzným, lebo sa riadim predstavou šťastia podľa seba a budem si to chcieť nárokovať.

Podstatný omyl utilitarizmu spočíva v uznávaní samej príjemnosti (šťastia) za jediné alebo za najväčšie dobro, ktorému musí byť podriadené všetko v konaní človeka i ľudskej spoločnosti (Wojtyla, 2003, s.29). „V skutočnosti sama príjemnosť nie je jediným dobrom, nie je ani skutočným cieľom konania človeka... Príjemnosť je vo svojej podstate čímsi vedľajším, čiastkovým, čímsi, čo sa môže prejaviť pri konaní. ...Nesmiem však s touto príjemnosťou zaobchádzať ako s jedinou normou konania, a už vôbec nie ako s princípom, na základe ktorého sa rozhodujeme, čo je v našich skutkoch alebo v skutkoch nejakej inej osoby morálne, dobré a čo je v nich zlé. Vieme predsa, že neraz to, čo je naozaj dobré, to, čo nám prikazuje morálka a svedomie, sa spája práve s určitou nepríjemnosťou a vyžaduje si odriecť nejakú príjemnosť.“ (Wojtyla, 2003, s.29)

Odpoveď:

LGBTQ ľudia nemajú právo na adopcie detí. Spravodlivosť v láske si vyžaduje uznanie objektívneho dobra, ktoré spočíva na hodnote osoby a uznania toho, na čo má právo. Tomuto objektívnemu, spoločnému dobru sa podriaďuje človek z vlastnej pohnútky lásky, čím lieči svoj egoizmus a putom lásky sa spája so spoločenstvom a spoločnosťou. „V rámci tohto spolužitia či spolujestvovania sa všetci musia stále s plným vedomím a s plným pocitom zodpovednosti usilovať o to základné dobro každého a všetkých súčasne, akým je jednoducho „človečenstvo“, alebo - inými slovami - hodnota ľudskej osoby.“ (Wojtyla, 2003, s.24) To sa týka i uznania základnej premisy, že

normálne sa človek rodí s heterosexuálnou identitou, v ktorej realizuje heterosexuálnu reprezentáciu lásky. Pripravenosťou podriadiť sa tomu dobru, ktorým je hodnota osoby (Wojtyła, 2003, s.24), človek žije a uskutočňuje lásku. „Láska, ktorá je obsahom prikázania v Evanjeliu, sa spája iba s personalistickou (hodnota osoby) a nie s utilitaristickou normou. Preto treba aj **v rámci personalistickej normy hľadať príslušné riešenia**” pre LGBTQ, (Wojtyła, 2003s.36) a tak sa dopracovať k akomodácii v myseľní o tomto probléme.

Nasledujúce tézy 2, 3 a 4 sú z blogu Bednára (2008), ktorý ich zosumarizoval.

Téza 2: Preferencia výchovy detí LGBTQ dvojicami pred výchovou dieťaťa v neúplnej rodine, v detskom domove, než aby bolo týrané dieťa v rodine, kde je otec a mama

Antitéza 2: Existencia následkov chýbajúceho rodiča pre integráciu symbolickej identity muža a ženy

Argument 1: Harmonizácia egoizmov vs. láska

„Utilitarizmus sa riadi zásadou maximum príjemností pre čo najväčší počet ľudí pri súčasnom minime nepríjemností, ktorú považuje za hlavnú normu ľudskej morálky a dodáva, že sa musí používať nielen jednotlivo, egoisticky, ale hromadne, spoločne.“ (Wojtyła, 2003, s.28) V takom duchu stojí táto téza zástancov adopcií detí LGBTQ dvojicami – téza, že je lepšie, aby dieťa malo LGBTQ rodičov než bolo v detskom domove, než bolo týrané, než malo jedného rodiča (bolo z neúplnej rodiny). Dávajú tu do protikladu „harmonické“ spolužitie LGBTQ dvojice s neharmonickým vzťahom mamy a otca alebo neúplným vzťahom (bez ohľadu na príčiny; mohlo dôjsť i k úmrtiu jedného z rodičov). Ale kde je nejaká evidencia a nejaké pravidlo, že tie ich vzťahy sú vždy harmonické a im sa nestane, že ostane dieťa iba s jedným z nich, alebo nebude týrané? Už samotná jednopohlavnosť opatrujúcich osôb má vplyv na vyvíjajúci sa sebaobraz dieťaťa, a ako forma psychickej deprivácie, ktorej je dieťa vystavené, môže byť, že mu chýba vzor jedného z pohlaví. A kde je napísaný zákon, že manželstvá sú bežne nefunkčné? Tento argument nemôže obstať.

Akoby len heterosexuálne vzťahy podliehali konfliktom. A pritom práve tieto LGBTQ vzťahy sú v skutočnosti nie láskou, ale **len harmonizáciou egoizmov** – dokým zo vzťahu vzájomne ťažia príjemnosť (naplnia im to určité potreby, ktoré si self vytvorilo v rámci neintegrácie zážitkov i svojho tela – nakoniec, všetky zážitky prežívame v tele, lebo telo nás otvára vzťahom s ľuďmi), a zároveň ich ten vzťah chráni pred nepríjemnými pocitmi (príklad sebareflexie, svojho pravého self a rozriešenia minulých konfliktov, strát a tráum), nazývajú to láskou. Becket Cook (formerG) (2020, 24:45) hovorí o manželstvách gayov: „I look back on all my life in that world and... I see how that harm me like emotionally, I have emotional scars from all those people... And what people don't talk on media.. is how dark that world is, especially gay men, it's very dark world... My gay friends who are married, they have open relationships, they have multiple partners all the time, and that's kind of standard in that world... People don't ever talk about it... I'm so happy to be out of that, because, you know, I used to think I was sexually liberated but it was actually sexual bondage.“ Aleksa (T) (Thoughts on Things and Stuff, 2023, part 2, 30:05) hovorí, ako sa jej nevedomé myšlienky náhle dostali k slovu, až keď si už dopriala všetko, čo chcela zmenou svojho pohlavia: „Although, she'd finished her transition, some gender dysphoria remained... „I was hit with all the feelings, all the thoughts I hadn't dared to think. What else can I do? Now I've done everything. That's it, I am going to swallow a jar of pills and end it all. But I spet them out.“

Je možné zharmonizovať egoizmus dvoch žien, či dvoch mužov, kohokoľvek z LGBTQ? „S istotou to možno robiť podľa zásady „maximum príjemnosti pre každú z oboch osôb“, ale realizovanie tejto zásady nás napriek všetkému nikdy nevyvedie z egoizmu. Egoizmus ostane v tejto harmonizácii

naďalej egoizmom, hoci... bude navzájom prospešný a navzájom osožný. V okamihu, keď sa táto prospešnosť a osožnosť skončí, neostane už z harmónie nič.” (Wojtyła, 2003, s.31) „Každá z osôb sa principiálne nasmeruje na zabezpečenie vlastného egoizmu a súčasne súhlasí s tým, aby slúžila egoizmu druhej osoby preto, že jej to dáva príležitosť na uspokojenie vlastného egoizmu, ale tiež len natoľko, nakoľko poskytuje túto príležitosť.” (Wojtyła, 2003, s.32) Harmonizácia egoizmov by mohla byť v niektorých prípadoch tiež psychologickou skúsenosťou tzv. „**interlocking states of mind**“ (Siegel, 2020, s.397): „interlocking in this context means that the separate states of mind activated by repeated patterns reinforce partner’s respective historical models of relationships... As early models of attachment are activated within a couple’s relationship, the opportunity emerges to learn about how early experiences shaped implicit reality.“

Ani LGBTQ vzťahy, žiadne vzťahy, nie sú vonkoncom imúnne všetkým tým skúsenostiam, ktoré vyčítajú heterosexuálom, ba sú voči nim omnoho zraniteľnejšie, práve preto, že tieto vzťahy nie sú postavené na láske, ale na tejto harmonizácii egoizmov a interlocking states of mind. Na jednej strane, LGBTQ vzťahy sa môžu navonok zdať harmonickejšie, lebo sú v podstate nepísanou (neuvedenou) dohodou medzi dvoma egoizmami – nedošlo k vytvoreniu jedného tela (a teda i jedného ducha), nedošlo k zjednoteniu, ktoré je podstatou lásky, kde muž dáva seba manželke a manželka manželovi, takže už vlastne akoby nepatrili sebe ale nie preto, že sa stratili, ale práve preto, že sa vlastnili sa mohli darovať. To je skúsenosť, kde sa osoba akoby vy-dáva druhému, v dôvere. A to prináša úplne iný rozmer vzťahu, než len harmonizácia egoizmov, kde ja uspokojím teba, lebo tým uspokojujem seba, a som s tebou lebo ty uspokojuješ mňa, a na tejto plytkej rovine si rozumieme. Plytkej preto, lebo tu nie je reč o dávaní sa; človek sa nemôže darovať, keď sa nevlastní, a akoby sa vlastnil, keď neintegroval do svojej osoby vlastné telo, či pohlavnosť. Nie je to ľahké ani príjemné, a je to utrpenie. Preto je tu ten druhý, ktorý to LGBTQ osobe pomáha žiť a navzájom sa dopĺňajú v tejto potrebe útechy, dochádza u nich k rezonancii – k rezonancii potrieb, a tak povedia, že sa našli, ale to sa len ich egoizmy zharmonizovali, to nie je láska. Kirsten (formerL) (Delafé testimonies, 2023, 16:15) opisuje jeden z jej vzťahov s dievčatami: „It was codependent, I relied on her for a lot of things which I really shouldn’t... I was living from this wound because I didn’t know what was going on... like not actually living for myself, like I was trapped.“ Harmonizácia egoizmov spôsobuje deformácie v láske aj u heterosexuálov, ale u LGBTQ je zdrojom upokojenia turmoilu. Nádej však, ku ktorej sa v skutočnosti upínajú nie je v tom, že ten druhý naplní moju predstavu o láske, ale že sa on/ona otvorí uzdravujúcej láske. Preto sa v manželskej láske medzi mužom a ženou hovorí, že sú si cestou do neba, sú si cestou pravdy.

Na druhej strane, tým, že homosexuálna reprezentácia lásky nie je „len tak“, má svoje psychologické vysvetlenie, svoje súvislosti a dôvody aj príčiny, môže byť omnoho zraniteľnejšia na výzvy života a najmä pravdy. Becket Cook (Cook & McCracken, 2019) hovorí: „All my ex-boyfriends cheated on me, which is common; it’s like de rigueur for this world. But in my relationship with Christ I felt so safe. I didn’t have to perform. It was all quid pro quo with my ex-boyfriends. They were all artists. One was in a band that was super successful. One was a major writer in New York. It was always this thing where, if you’re not achieving enough or at this certain level, then you might be out. You also had to be in shape all the time! You couldn’t be out of shape for two seconds; otherwise you were kicked out of the club, or had to move to Palm Springs.” Harmonizácia egoizmov dokáže fungovať iba dokým pravda nezačne klopať na dvere. Láska totiž naozaj vie víťaziť, ako LGBTQ radi používajú citát: “Love always wins” (Adobe Express, 2022), len v nepravdivom význame egoizmu – že sa ti dostane to, čo chceš a po čom túžiš. „Milovať v Pravde, pretože už som milovaný - obrátiť sa k tej láske, aby som ju aj cítil.“ – je liek na túžbu po láske.

Argument 2: Vývinová úloha integrácie polarity spermia – vajíčko (vrodéných rozdielov spojených s pohlavím)

Existujú výskumy, ktoré tvrdia, že nie je žiaden negatívny efekt, keď dieťa vyrastá s rovnakopohlavnými opatrovateľmi. Ale je toto tvrdenie naozaj pravdivé, alebo je len propagované médiami? Dve často citované štúdie (Gartrell & Bos, 2010; Biblarz & Stacey, 2010) gay aktivistami a médiami tvrdia, že: „no psychological damage occurs to children who were deliberately deprived of the benefits of gender complementarity in a home with a father and a mother.” (Fitzgibbons, 2015, s.335) Avšak, „the article by Gartrell and Bos relies solely on self-reports of the lesbian mothers who were aware of the political agenda behind the study. Similarly, in the research done by Biblarz and Stacey, ...it was the parents who provided the data, which consisted of subjective judgments. As with the Gartrell and Bos study, this created a social desirability bias, because the lesbian parents knew full well why the study was being done.” (Fitzgibbons, 2015, s.335) Spolu s inými faktormi, ako je malá, nereprezentatívna vzorka, či absencia kontrolnej skupiny, možno konštatovať, že: „the evidence suggested strong bias resulting in false positive outcomes for parent-reported measures in recruited samples of same-sex parents” (Fitzgibbons, 2015, s.335). A nielen to. Existujú výskumy, a niektoré zosumarioval Fitzgibbons (2015) v jeho článku, ktoré ukazujú presný opak, než sa propaguje: deti majú zhoršený prospech v škole, častejšie prežívajú emocionálne ťažkosti, a častejšie majú poruchy pozornosti v porovnaní s deťmi vyrastajúcimi u heterosexuálnych manželov (pr. Allen, 2013, in Fitzgibbons, 2015; Potter, 2012).

„Young adult children (ages 18–39) of parents who had same-sex relationships before the subjects had reached the age of 18 were more likely to suffer from a broad range of emotional and social problems“ (Regnerus, 2012, in Fitzgibbons, 2015, s.334; porovnaj Sullins, 2015). Práve v tejto štúdii Regnerus (ibid.) porovnával s rovnakopohlavnými opatrovateľmi aj rodiny (heterosexuálne), v ktorých jeden z rodičov zomrel, alebo sa neskôr manželia rozviedli. Jedná sa teda o jeden z **výskumných dôkazov proti** tvrdeniu **tézy 2**, že je lepšie, aby deti žili u homosexuálnych dvojiciach namiesto rodín neúplných, alebo kde nie sú ideálne vzťahy. Sarantakos (1996, in Fitzgibbons, 2015, s.333) zistil, že „married couples offer the best environment for a child’s social and educational development, followed by cohabiting heterosexual couples and lastly by homosexual couples.“ Tieto zväzky sú teda na poslednom mieste – nehovoriac o tom, že by vôbec nemali byť, ako sa diskutovalo v predošlých otázkach.

Nasledujúci úryvok je z knihy PBSP - Úvod do Pessoa Boyden Systém Psychomotor od Vrtbovskej (2009, s.73-74): „Podľa Pessoa patrí k vývoju jedinca, aby polaritu integroval a bol schopný ich využívať vo svojom živote v rovnováhe a podľa toho, ktorej z protichodných polarizovaných funkcií je potreba. **Popieranie jednej, potlačovanie druhej, jednostranný dôraz vedú k nerovnovážnemu vývoju osobnosti.** Človek bol stvorený a vyvinul sa tak, aby všetky jeho súčasti boli rozvinuté, prijaté, pomenované a existovali vo vedomí človeka. Vývoj tejto zjednocujúcej funkcie je často vo výchove človeka ovplyvnený kultúrnym a historickým zázemím spoločnosti, do ktorej sa človek narodil. Muž i žena sa rodia z rodičov, muža a ženy, a získavajú tak kombináciu genetickej výbavy, ktorá pochádza od oboch rodičov a tiež od ich predkov. Súčasťou tejto genetickej kombinácie je i pohlavie každého rodiča. **Prvou polaritou, ktorú dieťa zažíva, je polarita otca a matky. Prijat’ a integrovať genetické vlastnosti a pohlavnú polaritu rodičov je zásadnou úlohou.** Pokiaľ matka a otec milujú jeden druhého, prijímajú a vzájomne milujú svoje vrodené časti vrátane pohlavia, dieťa túto lásku zažíva a reflektuje v sebe, a tým prijíma všetky svoje vrodené charakteristiky získané od oboch rodičov. Pokiaľ sú rodičia vzájomne spojení láskou a zostávajú spolu, **dieťa ľahšie integruje a vyrovnáva všetky svoje zdedené vlastnosti z oboch strán, a tiež svoje pohlavie**, s ktorým sa tak lepšie identifikuje. Pokiaľ rodičia začnú jeden druhého nenávidieť, hnúť si vlastnosti toho druhého, je pravdepodobné, že dieťa bude prežívať ako vnútorný konflikt fakt, že zdedilo vlastnosti toho či onoho nenávideného rodiča.“ „Dieťa, ktoré nenávidí svojich rodičov, bez výnimky vždy nenávidí samého seba.“ (Karen, R. In Vrtbovská,

2009, s.74) Ó, ako dôležité je 4. Prikázanie, je bránou na slobodu práve od takýchto „rodinných“ pút. Inak je človek vydaný na pospas dôsledkom, ako hovorí Kathy Grace Duncan (deT) (Focus on the family, part 2, 2021, 08:08): „Because of the deep self-hatred I was so desperate to get away from anything that represented me as a woman and so I began to pursue a hormone treatment...”

Konkrétne príklady toho, čo tu opisuje Vrtbovská, Pessoa a Pessoa (2009) sa objavujú často vo svedectvách LGBTQ. Kirsten (formerL) (Delafé testimonies, 2023, od 6:19) hovorí: „Going into Middle school I always got bullied because I had a flat chest, so I had no butt, or because I was so athletic that they didn't see me as somebody that they would want to date, you know, and at that age it's just like you want to fit in, you want to be popular and all that... so I was outcasted pretty much... I was like dang, like I'm not good enough or I'm not cute enough.. okay I don't like who I am and so I internalized all of that, I internalized the bullying, I internalized that rejection and I internalized the insecurity that it was brewing inside of me so I was like I'm gonna change my whole identity so I then changed my clothes... and I was like I like girls... I shut down that part in me that even knew that I liked boys because I did like boys, and I just quieted it...”

Johanna Berling (T-regret) (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 11:32): „I thought I was transgender because of my body anxiety and masculine clothes. Those two things together equalled transgender.“ Scott Newgent (T-regret) (2023, 00:26-2:14) hovorí: „At 42, I was kind of in a vulnerable place... I have always been kind of a dominate person... One day I was sitting in front of a trans woman and one of the first things she said to me was: „How long have you been dressing like a man?“... and with that sentence at that time just absolutely shuttered me into the idea of total and complete modification that I was born in the wrong body and I didn't know it, and everybody knew but me... man, I am kind of stupid... Then after that I started to kind of change my life from what it would have been like if I was born a boy than a girl. My father played professional sports, I probably would have played professional sports if I was man. I probably would have done all these... whatever people say they want in a boy. I was athletic and just all that stuff.”

Zdá sa teda, že aj dospelí, tak ako „children continually compare themselves with others of the same age in order to decide on their intellectual abilities, athletic talents, character, and attractiveness to others.“ (Kagan, 2010, s.82) „Most boys and girls identify with their gender and feel obligated to adopt the characteristics that their culture regards as appropriate for males and females. They try to be the best member of their gender category, because children believe that each category of things has a best exemplar... Each gender tries to avoid acquiring features inconsistent with their gender.“ (Kagan, 2010, s.68) Problém teda nie je to, že je mužsko-ženská polarita a treba ju zrušiť, lebo vlastne nie je, lebo tu pribúda jednotlivcov s tými najbizarnejšími identitami. Problém práve je, že táto polarita je nedocenený a podceňovaný fakt (t.j., je priam vtelená, vrodená), až tak, že keď má dieťa presvedčenie, že má vlastnosti nekonzistentné so svojím pohlavím, tak vlastne do neho nepatrí. A to je práve to, čo potrebuje uzdravenie – potrebná je práca s presvedčeniami. Rozdiel je v intenzite niektorých vlastností, ktoré osoba zdedila a má (viď nižšie), ale nie v pohlaví, ktoré štandardne má tieto vlastnosti ako najintenzívnejšie v porovnaní s tým pohlavím, ktoré je táto osoba, a preto predpokladá, že by mali byť v menšej miere. Tak môže dospieť osoba k veľmi mylnému záveru o svojej osobe.

Často používaný pojem v gender ideológii je „sex assigned at birth“, na ktorý psychiatrička Miriam Grossman (2023, 00:27) reaguje slovami: „Sex is not assigned at birth. Sex is established at conception and it's recognized at birth if not earlier.“ Táto téma súvisí tiež s archetypom *anima* a *animus*, podľa Junga. „Každý má kvality druhého pohlavia... Anima odráža feminínnu stránku mužského psyché – cítenie a emocionalitu, animus odráža maskulínnu stránku ženského psyché – logiku a racionalitu... Ak ženský animus zdôrazňuje atletickosť, mužské umelecké záujmy môže nesprávne interpretovať ako slabosť. Ak mužova anima vyzdvihuje jemnosť, ženský súťaživý duch môže nesprávne interpretovať ako agresiu.“ (Hall & Lindzey, 2002, s.96) To sa ale týka i vlastného

gender expression – cit pre umenie nezmanená, že sa má muž začať líčiť makeupom, ale že môže slúžiť ženám týmto svojím darom, a pomáhať im objavovať v nich ich krásu (príklad sublimácie, ktorá bude spomenutá neskôr). My totižto dostávame dary, aby sme jeden druhého obohacovali. Ako vidno, potreba integrácie mužsko-ženskej polarity vo vlastnej osobe je nepopierateľnou a nesmierne dôležitou vývinovou úlohou.

Dá sa predpokladať, že na pozadí *gender dysfórie*, pri jej koreni, je v skutočnosti nezvládnutá, alebo nedokončená, vývinová úloha integrovať v sebe polaritu spermia-vajíčko, teda vrodenných rozdielov spojených s pohlavím. Gender dysfória môže byť teda skôr jedným z príznakov, symptóm, že osoba v sebe neintegrovala mužsko-ženskú polaritu, ktorú v sebe má od počatia svojho života od otca a matky. Bez otca a matky sa nedá počať život. To je skrátka fakt, na to netreba empirický dôkaz. Preto sa dá vážne predpokladať, že zrušenie „binarity“ (ktorá je a aj ostane, aj keby ju zrušili) urobí nesmiernu ujmu práve na duševnom zdraví tých ľudí, ktorí najviac potrebujú jej potvrdenie. Osoba, ktorá v sebe úspešne zvládla, a zvláda v priebehu života, integrovať túto mužsko-ženskú polaritu, nebude tak ohrozená vymyslením bludu a popretím, že táto polarita neexistuje. Najviac vyjasnenia v tom potrebujú práve ľudia trpiaci gender dysfóriou a nejakým neprijatím svojho tela či svojej heterosexuálnej orientácie pre zvládnutie zmätenia spojeného s touto vývinovou úlohou. Pripomeňme si ešte raz slová Damasia (1994, s.64): „When one's own self-image is so compromised, it may not be possible to realize that the thoughts and actions of that self are no longer normal.“

„Deti sú na základe všeobecnej ľudskej genetickej výbavy pripravené, že niektoré ich potreby „ideálne“ naplní ich vlastná biologická matka a niektoré iné ich vlastný biologický otec. Postupne, ako sa vyvíjajú, naplňajú ďalšie potreby iné postavy: teta, učiteľ a pod. Všetky tieto očakávania sú do nás organicky, geneticky vložené. Avšak, človek je schopný značnej adaptácie na rozličné životné podmienky, ľudský organizmus je pružný a vie prežiť i za menej priaznivých podmienok, než by bolo ideálne naplnenie potrieb. Pokiaľ vývoj dieťaťa neprebíha správne a rodičia, či prvotní opatrovatelia, neplnia svoju úlohu dostatočne dobre, sú deti schopné získať naplnenie od rôznych iných náhradných postáv, zvieratok, vecí, či situácií. Táto náhradná alternatíva sa im postupne javí byť prijateľnou, možno i správnu. To umožní prežiť, ale podľa **miery rozporu** medzi náhradným uspokojením a tým, ako potreby mali byť naplnené, to má negatívne následky na ďalší život dieťaťa a neskôr dospelého.“ (Vrtbovská, 2009, s.161) Hovorí Edward Byrd (in CBNews, 2020, 8:24-8:58): „With a single mom, and she was one of my only influence, and I was the guy who was not into sports, I was not gonna get dirty, I was like that's not for me, I want to dance, I want to sing and I want to be an actor. I never had the desire to be a homosexual, but it wasn't until people started calling me homosexual, so they started planting these seeds and saying „hey, you know you like hair, you'd like to dance, you over there with the Chili's instead of with the football players, you're a homosexual“, and so that began to create a curiosity. I already suffered emotional wounds from my dad not being there, that abandoned me, and I was looking for male affirmation for most of my teen years.“

„Boys who have names that are sometimes given to girls, such as Dana, or Joyce, are apt to question their masculinity“ (Kagan, 2010, s.69). To sa môže týkať aj iných charakteristík, napríklad, keď sa malým chlapcom nechávajú dlhé vlasy⁶ a robia copíky, alebo sa obliekajú do šiat, ktoré sú skôr dievčenské. Cesta k tranzícii Walta Heyera na Lauru (Focus on the family, part 1, 2021, od 12:03; 13:30) začala práve tým, keď mu babka ušila krásne fialové šaty, keď mal 4 roky a povedala aký je milý: „What I didn't realize, that I can share with you today... Looking back at

⁶ Je rozdiel, keď si dospelý muž pestuje štýl „vikinga“ (má dlhé vlasy a bradu) a keď malého chlapca kvôli vzhľadu (dlhým vláskom) považujú za dievčatko. Človek existuje najprv v mysli iného človeka, aby mohol existovať v svojej vlastnej mysli (porovnaj Vrtbovská, 2009). Taktiež je rozdiel, keď chce byť chlapec ako jeho tatík, ktorý si pestuje taký štýl, a keď si to ešte nevie zvoliť sám a majú ho za dievčatko. Jedno viem zo Slova Božieho (porovnaj 1Kor8,8-12) – vlasy vás ani nepriblížia k Bohu ani neodďalia od Neho (pokiaľ na nich nie je človek pripútaný ako na márnosti), ale pokiaľ robíš intrigy svojimi vlasmi, alebo si niekomu na pád, už nekonáš podľa lásky a máš hriech.

this, what I realize is, that a second she put that purple dress on me and started affirming me, what really came through was she was actually saying, there was something wrong with Walt... You can't affirm somebody in a different gender without the very same time saying there is something wrong with you the way you really are... You want it (affirmation and recognition) so much. You repeat the behavior to get the affirmations back, so there are things you continue to do so that you continue to get affirmed. We all like to be affirmed... You start to fantasize... There are consequences....“ Potreba potvrdenia vlastnej osoby je nutná aj vzhľadom na naše pohlavie, nielen celkovo, že je fajn, že sme, ale aj toho, kto sme.

Častým argumentom LGBTQ je, že chlapci mali niektoré vlastnosti, ktoré sa pripisujú viac dievčatám a zas dievčatá mali tie, ktoré sa pripisujú viac chlapcom, a preto sa cítili ako uväznení v nesprávnom tele - toto nielen dokazuje implicitné poňatie mužsko-ženskej polarizácie ale i to, aký vážny dôsledok má, pokiaľ nie sú obe internalizované a prijaté do svojej osobnosti. Kirsten sa mohlo vysvetliť, že nie všetky dievčatá majú veľké prsia, alebo im začnú rásť prsia neskôr a aj tak je krásna žena; alebo Scott, keď bol ešte sám sebou, teda žena, že aj dievčatá môžu byť atletické i dominanté - keby bol internalizoval s pomocou oboch rodičov, že má vlastnosti po oboch rodičoch, tak by sa nemal čomu diviť, že môže mať schopnosť, akú má otec (ktorý hral profesionálny šport) a ani tak to neznamená, že aj ona je chlapcom. Skutočnosť, že má osoba nejaké vlastnosti viac/menej maskuliné a femininé dokáže práveže lepšie integrovať, keď má oboch rodičov, a nemusí tak prísť k tak mylnému záveru, že som asi chlapec, keď som skôr atletický typ. Možno bude niekto namietat', že keď Scott mal otca a mamu (to síce nevieme z tohto svedectva, ale i keby mal), dokazuje to skôr to, čo píše Vrtbovská (2009), ako dôležité je integrovať tieto vlastnosti a nielen ich mať. Dieťa ich vidí u rodičov aj u seba, a keby rodičia sprevádzali svoje dieťa takým spôsobom, ktorý je vhodný, že by mu pomohli pochopiť, že je v poriadku byť dievča a chlapec s nejakými vlastnosťami, lebo tak v sebe nesie aj ocka aj mamku; vysvetlenie v pravde môže pomôcť ich vzájomnej láske a vzájomnému prijatiu a tolerancii.

„Increasing number of women⁷ argued that there were no important biological differences between the sexes and the traits that differentiated males from females were stereotypes created by the society... Despite the obvious influences of culture and history, a small number of psychological characteristics do separate most males from most females across continents and millenia as a result of their distinctive biological makeup... There are the psychological differences between the sexes that appears to be close to universal... When scientists attribute a specific trait to one sex they mean that females and males differ in **the frequency or intensity** of the trait. They do not mean to imply that the trait is present in only one of the sexes.“ (Kagan, 2010, s.93). Táto intenzita vlastností môže tiež minimálne sčasti vysvetľovať, prečo je medzi LGBTQ taký rozdiel aj v prejavoch správania – na niektorých ani nepoznať, že by boli homosexuáli a niektorí sú tak prehnane excentrickí, že je to až neprirodzené. Veľká variabilita v miere vonkajších pozorovateľných znakov homosexuality môže odzrkadľovať nielen stupeň identifikácie s homosexualitou, s určitými prejavmi, ale i preferovanie určitého štýlu, vzhľadom na výhody, ktoré psychologicky sprostredkováva. Mnohé prejavy správania sú naučené. V každom prípade, rozdiely medzi pohlaviami sú reálne. Kagan (2010, s.94) tvrdí, že „the evidence supports the validity of a consistent set of differences between the sexes.“ Psychologické rozdiely súvisia s biologickými rozdielmi, ktoré prinášajú napríklad: chromozóm XX a XY, pohlavné hormóny, oxytocín, vazopresín, ale i dopamín, ktoré ďalej prispievajú k pohlavným rozdielom v pocitoch, emóciách a správaní (Kagan, 2010) i v priebehu života.

Dieťa si osvojuje vzorce o láske zo vzťahu s rodičmi oboch pohlaví a vzťahu medzi rodičmi oboch pohlaví (Siegel, 2020, s.192-199). U rovnako-pohlavných dvojíc si dieťa osvojí harmonizáciu egoizmov, ale nie lásku, ktorá je presným opakom. Keď sa rodičia napríklad hádajú, ako býva

⁷ „Došlo k celkovému nárastu počtu mladých ľudí s duševnými problémami. Zdá sa, že tento nárast je obzvlášť výrazný medzi bielymi ženami, ktoré sa označujú za “liberálne.”“ (Carl, 2023)

niekedy argument, že je lepšie, aby dieťa bolo u opatrovníkov rovnakého pohlavia než u heterosexuálnych manželov, ktorí majú konflikty, je potrebné si uvedomiť dôležitosť práve možnosti integrácie dvoch pohlaví v sebe, pretože, ako hovorí Siegel (2020, s.221) konflikt, alebo nejaké narušenie vzťahu nie je samo o sebe problém, ale jeho nerozriešenie – „recovery a repair“ proces, interakcia, je kľúčový; môže vzťahy spevniť a pomôcť dieťaťu byť nezdolný (tzv. reziliencia). Svet nie je ideálne miesto a dieťa získava skúsenosť, že sa dajú veci napraviť a opraviť a že je dobré žiť. Ako píše Siegel (2020, s.228): „Repairing ruptured connections is a foundational process that teaches a child that even in the most challenging times, reconnection is possible... Repair after disconnection is vital for healthy relationships... Repair of these important relational bonds leads to a deep sense of relief and clarity, a feeling of emotional well being.“ A práve na to je potreba oboch pohlaví. Ako by sa dostalo dieťaťu zážitok recovery procesu s osobou jedného z chýbajúcich pohlaví? To môže byť dezorientujúce a prezentovať určitú nevyriešiteľnú dilemu. A keďže vyvíjajúca sa myseľ dieťaťa používa stavy mysle vzťahovej osoby na pomoc pri organizovaní fungovania vlastných stavov mysle (Siegel, 2020, s.171), potrebuje zažiť i otca i mamu.

Slovami Kirsten (formerL) (Delafé testimonies, 2023, 12:03): „to not have a father is hard, especially as a girl because it's like how do I..., what do I look for a man, how do I love a man, how does a man supposed to love me...“ Integrácia polarít mužsko-ženského pohlavia nie je vonkoncom zanedbateľná ako sa niekomu môže na prvý pohľad zdať; spomeňme si na potrebu integrácie ľavej a pravej hemisféry mozgu (Vývinový štandard) a aké dôsledky má neintegrácia. Nezáleží na pohlaví dieťaťa, ktoré sa má rodičovi narodiť (či to bude chlapec alebo dievča – budú sa tešiť rovnako jednému i druhému), ale na pohlaví už počatého a narodeného dieťaťa záleží (je dôležité milovať dieťa tým, kým je)!

Odpoveď:

Ako možno vidieť na mnohých svedectvách, nielen tých, ktoré sú uvedené v tejto časti, riešením nie sú rovnako pohlavní opatrovníci, ale rozriešenie a uzdravenie traumy - porozumenie sebe samému, aby sa človek stal autentickou autonómnou osobou. Sú teda dve možnosti, ako pristupovať k otázke adopcií dieťaťa LGBTQ. Jednu nazval sv. Augustín *uti* a druhú *frui* (In Wojtyła, 2003, s.36). Cesta utilitarizmu, *uti*, smeruje k riešeniu bez ohľadu na predmet, teda na dieťa. V popredí je výhoda egoizmu – dieťa vraj nebude v deckom domove (pričom toto nie je to, o čo LGBTQ komunita primárne ide, ale o seba) a oni budú mať dieťa. Vzájomne výhodný biznis. To je potom ale reč o obchodovaní s deťmi. Adopcie detí LGBTQ sú tak spôsobom *child trafficking*. Druhý spôsob riešenia tejto otázky je cestou *frui*, ktorý nachádza radosť v plnohodnotnom vzťahu k predmetu (teda k dieťaťu) práve vďaka tomu, že tento vzťah je taký, aký si vyžaduje prirodzenosť toho predmetu (integrácia polarít súviciach s pohlavím oboch rodičov). (porovnaj Wojtyła, 2003, s.36) Prirodzenosť človeka totiž vychádza z toho, že dieťa má právo na otca a mamu, je stvorené počatím z otca a mamy, a ono to vie. Dieťa má svoje určenie, hoci ešte ako dieťa nemá prežité dni svojho života, aby sa dokázalo vyjadriť k svojmu slobodnému určeniu a cieľu voľbou. Cestou *frui* nachádza človek lásku a radosť skrze tvorivé bytie vo vzťahu k deťom a k ľuďom vôbec, lebo aj ako LGBTQ osoba, nejako sa vzťahuje voči ľuďom heterosexuálnym, a môže sa vzťahovať v láske, alebo v egoizme – to je slobodná voľba vlastného sebaurčenia. Radosť nachádza človek len z lásky, nie vo vlastníctve – dosiahnuť a mať to, čo chcem.

Téza 3: Ženu nekvalifikuje za matku iba jej maternica a prítomnosť otca

Antitéza 3: Univerzálnosť obrazu matky a otca

Argument 1: Kolektívne nevedomie a archetyp matky a otca

Nech by ste šli kdekoľvek do sveta, nech by ste sa pýtali akýchkoľvek ľudí – či podľa veku, národností, kultúry, vzdelania, záujmov, náboženstva, či politiky, bude veľmi nádherné vidieť, že musí existovať niečo, čo nás všetkých spája, lebo bez ohľadu na všetky rozdiely a jedinečnosti, všade ľudia vedia, aj tí najmenší bez akéhokoľvek predošlého vzdelania a definícií, čo/kto je mama a čo/kto je otec. Akoby existovala nejaká predpojmová spoločná výbava všetkých ľudí, nejaké spoločné poňatie, chápanie vecí. Tento spoločný základ pomenoval Jung ako **kolektívne nevedomie**. Netreba výskum a analýzu na to, aby dieťa či dospelý chápal, kto je mama. Ale je potreba veľkého úsilia a propagandy, začať toto chápanie meniť, narúšať a redefinovať. Vyžaduje si to i určitú drzosť, a niet divu, lebo psychická energia, ktorá má byť využívaná na dva ciele: „zachovanie života a rozvoj kultúrnych a duchovných aktivít“ (Hall & Lindzey, 2002, s.105) pomocou progresie, regresie, sublimácie a potlačenia⁸, sa akoby nepoužíva vhodne a primerane požiadavkám vývinu, ale kontraproduktívne až deštruktívne.

Ako naznačuje samotný pojem „**kolektívne nevedomie**“, jedná sa o istý druh nevedomia, ktorý je spoločný všetkým ľuďom. Nevedomie je „oblasť duševného fungovania, ktorú si vo všeobecnosti neuvedomujeme“ (Hall & Lindzey, 2002, s.475) a kolektívne nevedomie je „oblasť mysle zložená z pôvodných obrazov alebo myšlienkových foriem, ktorá je odvodená od našej ľudskej animálnej zdedenej minulosti“ (Hall & Lindzey, 2002, s.473). Tieto obrazy alebo praobrazy Jung nazýva **archetypmi** a sú to v podstate „obrazy alebo myšlienkové formy, ktoré predstavujú možnosť istého typu vnímania alebo konania“ (Hall & Lindzey, 2002, s.469) a sú akoby „záznamom spoločných zážitkov, ktoré sa opakovali v nespočetných generáciách. Napríklad preto, že ľudské bytosti (ako i zvieracie) mali vždy matky, obraz matky existuje v kolektívnom nevedomí. A tento obraz, ktorý je celkom oddelený od našej osobnej skúsenosti s našimi matkami, **je univerzálny**. Z dôvodov našej spoločnej evolučnej histórie a toho, že všetci máme podobne konštruované mozgy, všetci ľudia zdieľajú to isté kolektívne nevedomie... Čo dedíme je predispozícia alebo pohotovosť k istým ideám.“ (Hall & Lindzey, 2002, s.94-95) Podobne ako keď mozog „umožňuje“ počuť zvuk no na to, aby sme ho počuli, musíme byť vystavení zvuku, ktorý by stimuloval akustický nerv a zvukové centrá v mozgu (Siegel, 2020 a Vývinový štandard), tak sa podľa Junga rodíme s možnosťou vnímať, myslieť a cítiť istým spôsobom a táto možnosť sa naplňa pomocou našej osobnej skúsenosti (Hall & Lindzey, 2002, s.95). Čiže táto skúsenosť matky a otca je potrebná.

Rodíme sa s možnosťou poznania a naplnenia, resp. vyjadrenia obrazu rodičov, mamy a otca, a stávame sa toho schopnými prostredníctvom zážitkov. „Nevedomie—tak osobné ako aj kolektívne—môže byť pre nás veľkou pomocou: má k dispozícii všetky podprahové obsahy, všetky tie veci, čo sme zabudli alebo prehliadli, rovnako ako múdrosť a zážitky nespočetných storočí. **Keď však nevedomie ignorujeme, môže narúšať naše životy...** Odmietané obsahy kolektívneho nevedomia môžu nájsť svoj prejav v takých veciach, ako sú fobie, bludy a iné **príznaky vážnych duševných ochorení**.“ (Hall & Lindzey, 2002, s.95) „Naša evolučná minulosť vytvára nielen isté predobrazy našich tiel, ale aj našich osobností.“ (Hall & Lindzey, 2002, s.94) A tak isto i role otca a matky. Kolektívne nevedomie sa teda vždy znovu rodí v každej individuálnej osobnosti ako aj

⁸ Progresia – postup psychologickej adaptácie; regresia – zameranie procesov na vnútorné zvyčajne nevedomé potreby – obe energie sa dopĺňajú aby sa ego prispôbilo požiadavkám prostredia i potrebám nevedomia. Sublimácia je premiestnenie energie z inštinktívnych a menej diferencovaných procesov na tie, ktoré sú viac diferencované a zdôrazňujú kultúrne a duchovné ciele (napríklad, keď manželka nemôže mať deti, energiu, ktorú by mali pre výchovu detí, investujú alebo sublimujú do inej formy prejavu a môžu sa venovať formácii mládeže). Potlačenie nejakej psychickej energie v sebe, vráti túto energiu do nevedomia a ak narastie do príliš silnej miery, začne plynúť späť k vedomej mysli, kde bude rušiť racionálne procesy a nájde si nejaký ventil. (podľa Hall & Lindzey, 2002, s.105-106)

spoločnosti, čo Jung nazýva proces **individuácie**, ktorým by sa mal formovať psychický obraz seba samého (Hall & Lindzey, 2002), ktorý je zdravý a naplnený – integruje všetky svoje zložky a časti do svojej osobnosti. Naša spoločnosť však podobnými tézami ide proti evolučnému vývinu ľudstva, proti svedomiu a bohatstvu skúseností o tom, čo je dobré: mať mamu a otca je dobré. To má aj svoje dôsledky jednak preto, že archetyp matky a otca nikdy nevymizne z kolektívneho nevedomia ale koná sa v rozpore s touto energiou, ktorú nám dáva na utváranie života a jednak preto, že znormalizovaním nového konceptu už človek nebude vedieť prisúdiť pravdivé príčiny svojich komplikácií v živote, v emocionálnom prežívaní a vzťahoch, a kde sú príčiny nepoznané, intervencie (pomoc) sú najskôr nesprávne.

Argument 2: Kognitívny proces asimilácie

Keď sme konfrontovaní s LGBTQ pri poznávaní sveta a v snahe orientovať sa v ňom, keď nemáme pevné základy, o ktoré by sme sa opierali, potom táto téza, že matku nekvalifikuje len maternica a prítomnosť otca, je typickým príkladom kognitívneho procesu asimilácie, snažiacemu sa do chápania matky vtiesnať aj všetko, čo matkou nie je, ale prejavuje sa starostlivosťou. Takáto nesprávne použitá asimilácia môže v konečnom dôsledku viesť k retardácii v myslení spoločnosti ako celku, t.j. k zastaveniu či nedokončeniu vývinu. To je z pohľadu spoločnosti, sveta dospelých rozhodujúcich o dieťati. Ale i z pohľadu dieťaťa je tu problém - ono totiž nemyslí ako dospelý človek, jeho myslenie je konkrétne, a magické (záleží od veku dieťaťa). Implicitne vie, že má mamu a otca, a teraz ho učia že sú dve mamy alebo dvaja otcovia. Inými slovami – robia a zasievajú zmätok tam, kde je jasno. Podľa svojho kognitívneho vývinu a dostupných zdrojov zvládania výziev, si z toho spraví nejaký obraz o mame a otcovi a o fungovaní sveta, ktorý ale nezodpovedá realite. To nie je zdravé. Pri rodičoch nejde o počet – číslo dva, že keď spolu žijú dvaja, že to dáva mamu a otca, a pritom je jedno, aké pohlavie tie osoby majú (či sú to dve mamy alebo dvaja otcovia). Lebo mama je mama aj keď je len jedna, a je mama lebo je len jedna. A otec je otec lebo je len jeden otec. Spolu privádzajú na tento svet nádherného nového človeka, ktorému právom patrí, aby bol milovaný mamou a otcom podľa ich spôsobu lásky a láska medzi mužom a ženou k dieťaťu je kľúčová i pri adopcii dieťaťa.

Argument 3: Implicitné chápanie mužskosti a ženskosti

Či má teória archetypov opodstatnenie ešte aj v dnešnej dobe a nie je len archaickou teóriou bez významu pre dnešného človeka, a to ako súvisí s asimiláciou a akomodáciou, pozrieme sa na výpovede malých detí, či sa predsa len naozaj v ich poňatí sveta neodzrkadľuje niečo z toho kolektívneho nevedomia bez ohľadu na kultúru, v ktorej vyrastajú.

Kagan (2010, s.95-96): „Children believe in a symbolic association between potency and maleness and between gentleness and femaleness. Children in one of my studies were shown pair of pictures illustrating objects or animals that differed in strenght, power or timidity and pointed to the picture that was more like a man and the picture they believed was more like a woman. Most children selected the stronger, more powerful, and less fearful object or animal as symbolic of maleness and chose the less potent and more fearful object or animal as appropriate for females... They also regarded a saw-toothed design as symbolic of maleness, and a curved design as symbolic of femaleness. When asked why, the children said that the angularity of the saw-toothed design implied a potential to cause harm... Size and strenght are **salient qualities** among all animals including our species. All children recognize that, on average, boys are larger, stronger, and can run faster than girls. These **initial perceptions are difficult to eradicate** even though most American men have desk jobs and some women work on highway construction crews...”

„The symbols for male and female also apply to the contrast between natural and manufactured objects. Young children assume that many natural objects, such as clouds, lakes, and plants are

symbolic of femaleness, whereas more manufactured objects are symbolic of maleness. This bias has to be based, in part, on **the child's understanding that only women conceive, birth and nurse infants.**" (Kagan, 2010, s.97) „Many of the sex differences are influenced by the fact that boys and girls, men and women, **interact with each other and each group compares** its relative strenghts, talents, intentions, and worries with those of the complementary gender. A majority of 6-years-old girls have learned that boys are physically stronger, can run faster, and are less likely to cry when hurt than most girls. These observations lead girls to conclude that females are physically less powerful and more vulnerable to pain and to fear. If a society did not allow boys and girls to interact with each other for the first ten to twelve years of their lives, girls might be less likely to conclude that they were the weaker sex. Although **the objective difference** in physical strenght and underlying biology would not have changed, the children's inferences regarding their relative potency would have been altered seriously... It is hard to reject **the conclusion that there are inherited biological bases for some of the sex differences** observed in humans.“ (Kagan, 2010, s.102)

Zdá sa, že je veľmi nesprávny trend, napríklad aj v športe, nechať súťažiť transgender ženy so ženami, len preto, lebo oni sa už považujú za ženy, pretože ich biologická realita je skrátka iná, a ostatné ženy znevýhodňuje v danom športe. Je to príklad egoizmu danej osoby, i toho, ako je to v rozpore s láskou, ktorá myslí na dobro iných. Keby bral transgender žena ohľad na iných, nebude sa hrnúť do súťaženia s ostatnými ženami. Transgender žena nie je ženou, ostáva mužom, aj keď mu preoperujú pohlavie a výdu všemožne v ústrety. Povedz mozog muža, akú odmenu z toho pocitu máš, keď len medzi ženami sa cítiš konečne dosť silný a uznaný? Ale to už nie je súčasťou tejto otázky. Je pravdepodobné, že sú to práve interferencie, **pocit menejcennosti**, ktorý je problém, a vôbec nie rozdiely medzi mužmi a ženami. Mozog nemá rád cítiť sa slabý v porovnaní s inými, lebo z jeho evolučného hľadiska je to nevýhodné na prežitie. Prisudzuje tomu teda hodnotu, že je to zlé. Ale je to naozaj zlé? V tom je celá krása stvorenia – že sa navzájom potrebujeme. Nepotrebujeme si závidieť schopnosti, ktoré má ten druhý a privilégiá spojené s jeho pohlavím. Veď ich dostal na to, aby nás obohacoval, aby nám bol darom (žena mužovi, muž žene). Aké by to bolo škaredé, keby boli všetci len silní! Takto dostanú silu tí, čo majú povolanie pomôcť slabšiemu, slabší vo fyzickej sile, dostal iný typ sily, aby pomohol tomu, kto bude tú jeho silu potrebovať. Cesta interpretácií, ktorou sa v spoločnosti uberáme, ktorej súčasťou a ovocím je i snaha o normalizáciu nie-normálneho, tá je naším utrpením. Nevieme vidieť krásu tam, kde je, nevieme nazvať dobrom to, čo dobré je a pravdu máme za staromódnu a propagujeme lži ako za aktuálne poznanie.

Odpoveď:

Zákon nemá právo zdefinovať matku v úplnom rozpore s poňatím významu tohto slova človekom len aby to vyhovovalo nadväzným iniciatívam o adopcii detí LGBTQ. Je veľmi očividné, že sa jedná o politickú snahu, ktorá je naprosto oddelená od reality človeka, jeho bio-psycho-sociálneho a duchovného jestvovania. Takáto umelá snaha „preučiť“ všetkých ľudí je v rozpore so zdravým úsudkom a normálnym vývinom v spoločnosti a nie je pre blaho ako individuálneho človeka, tak ani žiadnej krajiny.

Téza 4: Z dieťaťa sa gay či lesbička výchovou u rovnakopohlavných dvojíc nestane

Antitéza 4: Jednostranný dôraz (prítomnosť iba jedného pohlavia vo vzťahovom prostredí dieťaťa) vedie k nerovnovážnemu vývoju osobnosti a iným ťažkostiam. (porovnaj Vrtbovská, 2009, s.73)

Argument 1: Our social connections create our neuronal connections (Siegel, 2020)

Siegel (2020, s.240) píše: „By clarifying the distinction between primary emotions and the more familiar idea of categorical emotions, **we can become more sensitive to the early stages of meaning-making interactions with others.**“ A to sa týka aj takejto špecifickej situácie, keď dieťa, ktoré vie (implicitne) od narodenia, že má mamu a otca, sa náhle ocitne u dvojice rovnakého pohlavia, a má tak vyrastať. Mozog totiž nejednoznačnosť a neistotu (ani dvojznačnosť) neznáša, znervózňuje ho, a tak sa snaží nastoliť poriadok, a dať tomu zmysel, aj keby mal byť nepravdivý (porovnaj Siegel, 2020, Burnett, 2016). „Emotion is of central importance in the mind... External stimuli enter the brain via sensory systems, such as vision, hearing, and touch. The representations generated from these perceptual processes are then filtered through the thalamus and passed on to the amygdala and other areas, where they are **appraised** and given initial value: „Pay attention: Is this **good or bad?**“ The amygdala can directly affect these basic evaluative and perceptual processes. It also sends these representations on for further evaluation by the anterior cingulate and orbitofrontal cortex. Like the amygdala, these centers are **processing information about the social environment**: the facial expression, and other aspects of others's nonverbal behavior that revealed their state of mind. **Information about the social context directly affects the appraisal process.** (This) enables us to tune in to others and align our internal states with them.“ (Siegel, 2020, s.240) A to môže ovplyvňovať i vytváranie si vzorcov lásky.

Takto sa môžu utvárať „bonding related cues“ (Siegel, 2020, s.194) Výskum Theodory Siroty (2009) skúmal možné rozdiely „in adult attachment style dimensions between women with gay or bisexual fathers and women with heterosexual fathers“. Výsledky preukázali „highly significant differences between groups on all three adult attachment dimensions. Women with gay or bisexual fathers were significantly less comfortable with closeness and intimacy, less able to trust and depend on others, and experienced more anxiety in relationships than women with heterosexual fathers.“ V tejto otázke nejde teda len o budúcnosť, predikciu – či sa vyvinie alebo nevyvinie u niekoho homosexuálna orientácia, alebo nebodaj identita, ale o zázemie, do ktorého je dieťa vsadené, o attachmentové vzorce, ktoré nie sú normálne vzťahové prostredie. To nie je len o tom, aký má život s LGBTQ dvojicou dopad na dieťa v rannom veku a jeho sexualitu, ide o to, čo dieťa musí zvládnuť ako vývinovú úlohu a čo k tomu potrebuje (aké čo najoptimálnejšie prostredie), aby sa rovnovážne vyvíjala jeho osobnosť, aby sa to, čo prijal od otca a matky, tieto polarity mohli integrovať v jeho osobnosti.

„The brain is the organ built to change in response to experience and learning. This fact allows for a very large set of influences to shape brain circuits that might be important for temperament. Thus, how a parent behaves toward his or her child literally affects the child's brain development... How a mother behaves toward its offspring can literally alter gene expression in the offspring, and this alteration in gene expression can then produce lasting behavioral changes.“ (Davidson, in Kagan, 2010, s.xiv) We can make adjustments to encourage the best outcomes (Davidson, in Kagan, 2010, s.xv). The mother's behaviour induces a change in gene expression in the offspring exclusively through her behavioral interactions with her infant (Davidson, in Kagan, 2010, s.xv)... How we might best match a child's specific temperament with parenting, care giving and teaching practices to yield the most beneficial outcome is a question that has not yet received enough serious research attention.“ (Davidson, in Kagan, 2010, s.xvi) Keďže dieťa si osvojuje vnútornú reprezentáciu lásky vo vzťahu s matkou a otcom, nie je jedno, aké kľúče k identifikácii lásky sa odovzdávajú – či harmonizácia egoizmov, alebo vzájomné dávanie sa v láske. „The environment can play a major

role in shaping temperamental characteristics' expression" (Davidson, in Kagan, 2010, s.xvii). A to znamená, že odpoveď je, že výchova v LGBTQ dvojici jednoznačne môže facilitovať konflikt medzi prirodzenou heterosexuálnou diťaťa s homosexuálnym obrazom spolužitia, a mať dôsledky.

Jean Piaget sa venoval vývinu detí, ku ktorému ho možno inšpirovala vlastná dcérka a synovec. Keď ich pozoroval, všimol si, že „childrens' minds were not merely smaller versions of adult minds. Until this point in history, children were largely treated simply as smaller versions of adults. Piaget was one of the first to identify that **the way that children think is different from the way adults think.**“ (Cherry, 2022b) A toto Piagetovo poznanie je tu nesmierne dôležité. Pretože snažiť sa deťom vysvetlovať, že dve ženy sú dve mamy a dvaja muži sú dvaja otcovia, a nejako zodpovedať otázku kde je otec, alebo kde je mama, nebude postačujúce. Dieťa nemá kognitívnu kapacitu na to, aby to pochopilo, aj keď sa to znormalizuje v jeho prostredí - v ňom je vtelené poznanie o mame a otcovi; to nie je netolerantnosťou spoločnosti, ktorá dieťa mylí, že je mama a otec a oni by ho chceli presvedčiť o niečom inom. Dieťa je aktívnym poznávateľom sveta a nemá také abstraktno-logické myslenie ako dospelý, že by dokázalo v rovnako-pohlavnej dvojici vidieť symbolickú rolu otca a matky.

Do veku 2 rokov dieťa poznáva svet *zmyslami a pohybom* a začína si uvedomovať to, že je inou, oddelenou, bytosťou od mamy a otca, a iných ľudí a objektov okolo neho, a že jeho skutky môžu spôsobiť, že sa veci udejú vo svete okolo neho (Cherry, 2022b), že vie byť príčinou udalostí. Preto si niekedy môže dieťa myslieť, že urobilo niečo zlé, keď sa mama hnevá. Už v tomto štádiu sa pravdepodobne začína objavovať stav mysle, ktorý sa dá interpretovať ako pocit viny. Kto vie, či nevníma absenciu jedného pohlavia rodiča ako svoju vinu. V nasledujúcom vývinovom, *predoperačnom*, štádiu (trvá približne do veku 7 rokov) si začne osvojovať reč, učí sa používať slová a obrazy na reprezentáciu objektov, ale jeho myslenie je veľmi konkrétne (nie logické) a egocentrické v tom zmysle, že ešte nevie vidieť veci z pohľadu iných ľudí (Cherry, 2022b). Venuje sa hre s magickými prvkami (draci, princezné, víly a iné figúrky). Takže, vysvetlovať diťaťu, že si má osvojiť pojmy ako gender – lebo vraj nemusíš byť nutne chlapcom alebo dievčaťom, a nemusíš mať mamu a otca, ale môžeš mať dve mamy a dvoch otcov – je príliš veľkým nárokom na taký vyvíjajúci sa mozog, ktorý to ešte nedokáže spracovať. Dokáže to možno prijať veľmi konkrétne – a to môže mať zase iné následky (môže si napríklad myslieť, že dve ženy vedľa mat' bábätko).

A hoci sa už v nasledujúcom *štádiu konkrétnych operácií*, ktoré trvá do veku 11 rokov, začína používať „inductive logic, or reasoning from specific information to a general principle. Kids at this point in development tend to **struggle with abstract and hypothetical concepts**. During this stage, children also become less egocentric and begin to think about how other people might think and feel... that their thoughts are unique to them and that not everyone else necessarily shares their thoughts, feelings, and opinions.“ (Cherry, 2022b) Až od veku 12 rokov, štádium *formálnych operácií*, deti „begin to think abstractly and reason about hypothetical problems... and begin to use deductive logic, or reasoning from a general principle to specific information“ (Cherry, 2022b).

Takže, keď si to zhrnieme, dieťa vie, že je mama a otec. Toto je veľmi konkrétne v jeho myslení. Dieťa nemyslí ako dospelý človek. Ešte nedokáže myslieť symbolicky; pre neho nie je zrozumiteľné, že dve ženy sú akoby dve mamy (alebo dvaja otcovia), takže vznikne otázka: „Kde je otec (mama), a kedy príde? Azda odišiel kvôli mne, lebo som niečo urobil zlé?“ Možno na to nebude myslieť, keď nebude konfrontované s porovnaním iných rodín, kde je mama a otec, alebo aj keby bolo, tak nejako ho budú všetci presviedčať, že to tak, ako to je v jeho prípade, môže byť. Môže sa utiekať k magickému mysleniu o chýbajúcom rodičovi. Až do veku 11 rokov deti „struggle with abstract and hypothetical concepts“. Keď sa im budú snažiť v nejakej liberálnej škole vysvetliť, že aj dve ženy môžu byť akoby mama a otec, v rodičovskej úlohe, toto sú stále veľmi abstraktné a hypotetické koncepty. To môže spôsobiť chaos a zmätok aj v poznávaní sveta. „**The chaos or rigidity of nonintegrated conditions can reveal disorders in mental health**“ (Siegel,

2020, s.411). Dôležité je „guiding the developing mind toward integrating identity“ (Siegel, 2020, s.475).

To, že sa LGBTQ vyskytuje v mnohých krajinách, a deti sú tomu vystavené či chcú či nechcú, nespôsobí, že sa to normalizáciou bude deťom lepšie prijímať. Skôr možno dieťa nebude vedieť ako pracovať s emóciami, odkiaľ sú a čo je ich vysvetlením. Bude sa môcť cítiť vinné za to, že ono predsa len rozlišuje heterosexuálnosť, ako to, čo má byť, ale tu na neho tlačia, že to nie je jediný spôsob bytia vo svete. Možný prvotný pocit viny, už akéhokoľvek pôvodu, sa môže obrátiť na hnev. Lebo „most humans cannot tolerate the corrosive feelings of guilt that accompany self-blame indefinitely, .. (therefor then) they shift the blame to (others)“ (Kagan, 2010, s.63). A keďže hnev nebude akceptovateľný (lebo superego bude vravieť – veď ma vychovali, veď celá spoločnosť hovorí, že je to normálne, tak nutne musí byť chyba vo mne), potom sa ten hnev môže obrátiť dovnútra alebo si bude hľadať iný spôsob vyjadrenia, nejaký priechod von.

Už samotný ten konflikt – mám matku mamu a otca, a tu sú nejaké dve ženy či dvaja muži, môže vyvolávať pocity a emócie – dôjde k vybudeniu, arousal, pretože mozog zaznamená rozdiel a bude ho potrebovať vyhodnotiť. Mozog môže na to reagovať ako na stres a ohrozenie, čo môže ovplyvniť zvládanie emócií a stresu (a v dôsledku až anatómiu mozgu). „If they believe they have just done something wrong contributes to conscious feelings of tension or arousal that they might interpret as anxiety and fear... and it can cause a thicker cortex in the region on *the right side of hemisphere*“ (Kagan, 2010, s.45). K tomuto sa ešte detailnejšie vrátime v nasledujúcej časti, pretože je zaujímavé pozorovanie, že mnohí s gender dysfóriou trpia úzkosťami, a často majú umelecké sklony (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Umelecké cítenie sprostredkováva práve pravá hemisféra, okrem toho, že spracováva aj informácie z tela, teda informácie o vlastnom tele (Siegel, 2020), ktoré sú dôležité pri vytváraní identity a identifikácie sa so svojím pohlavím, jeho integrácia do svojej osoby. Niektoré správanie môžu byť preto dôsledkom „embarrassment that accompanied child's identification with his/her family“ (Kagan, 2010, s.67), pretože dieťa sa porovnáva so svojimi rovesníkmi, ktorí majú normálne rodiny. Dieťa niekde v sebe hlboko vie, že toto je lepšie, a nevie prečo ono to nemá. To by bola tak ťažká dilema aj pre dospelý mozog, a nie ešte pre vyvíjajúci sa mozog dieťaťa, ktorý používa stavy mysle dospelých, aby organizovalo svoje procesy (Siegel, 2020).

Keby malo dieťa určitú temperamentovú predispozíciu, zároveň má nejakú genetickú výbavu po rodičoch a predkoch, ale nemal by prostredie, v ktorom by mohlo realizovať tento svoj potenciál vyvážené a nie jednostranne, nemal by čas prijať svoje pohlavie, nestalo by sa tým úžasným človekom s jedinečným povolaním k životu, ktorým len on/ona môže byť. O identifikácii svojho pohlavia podľa rodiča rovnakého pohlavia, bude viac písané v nasledujúcej druhej časti. Ale tak ako k identifikácii pohlavia aj na budovanie vzťahu k opačnému pohlaviu, na obidve vývinové úlohy potrebuje dieťa rodičov oboch pohlaví. Jedným z možných dôsledkov (Vrtbovská, 2009, s.78) chýbajúceho rodiča - otca alebo mamy je, nevedomá expanzia neintegrovanej symbolickej mužskej/ženskej identity do magických rozmerov, môže viesť k nevedomej eskalácii magického sexuálneho vzťahu s matkou/otcom, a môže viesť k nevedomému „magickému partnerstvu - manželstvu“ s matkou/otcom. Eskalácia symbolickej mužskej/ženskej identity do magických rozmerov môže stáť potom pri koreni následných udalostí a možností, ktorými sa vývin identity dieťaťa môže uberať - smerom opačným k svojmu pohlaviu. Je najviac pravdepodobné, že samotný tento fakt nie je postačujúci na utvorenie homosexuálnej identity, ale obmedzuje a predisponuje možnostiam, ktorými sa jej vývin môže uberať.

Svedectvo Kirsten (formerL) (Delafé testimonies, 2023, od 1:13) hovorí o tom, ako vážny dôsledok je, keď chýba jedna rola – rola otca, muža. Ona síce mala oboch rodičov, ale to, ako jej otec chýbal poukazuje na to, čo by chýbalo dieťaťu, keby vôbec nemalo zážitok mužskej role otca – a chýbalo ešte výraznejšie. Aké strašné to musí byť, čo do dôsledkov na psychiku dieťaťa, keď má dieťa

zážitok len dvoch žien, alebo len dvoch mužov, si je ťažko predstaviť. „I grew-up in a two-parent household, more of my mother there instead of my dad, my dad was always at work supporting us and giving us a roof, he would say, over our heads... I grew-up with two brothers... growing-up was pretty actually fun, I didn't have a traumatizing childhood, I had a pretty fun childhood.... I want to say now that it could have shaped me into a whole different person, but not knowing and being ignorant I didn't have any other choice, I didn't know, I feel like it could have been pivotal in my life honestly.... It could have steered me into a whole different direction that I actually went in.. My dad not being at home I feel like it really made me kind of rejecting, resentment, because I didn't get what I needed from my father, I didn't get the correct love... 3:55-4:20: I always resented him, I always had an attitude towards him because I'm like you're never here how are you going to tell me I'm doing wrong... and he later then passed away when I was 16, so it brought a lot of guilt... 5:36: Being more with boys and rejected by the boys because I was like them, they saw me as a homie instead of like oh she is so cute... I was resenting boys altogether... I just want to change what I look like, I want to change who I am... 12:03: To not have a father is hard, especially as a girl because it's like how do I..., what do I look for a man, how do I love a man, how does a man supposed to love me.... to get that at home first and then go out and be confident and be me no matter what, like it really steered me, so like I made this Persona out of numbness, out of lack, and it hurt, it hurt really bad so then to see him lying in a casket at the age of 16... I don't know what's going on... that hit me deep... It traumatized me, it gives me like chills... It felt like emptiness, emptiness in our home, emptiness in our relationships, emptiness just in us... It literally felt like it was cold... (she didn't want to lose her mom either)... I realized that this is where lesbianism and my coping was in women...”

Odpoved':

Nech si každý zvolí svoju životnú cestu, ale nech nežiada jej zavedenie celospoločensky ako zákonnú normu. Zákon nech nevnučuje normalizáciu LGBTQ a adopcií detí rovnakopohlavnými dvojicami, ako celospoločenský štandard – tým obmedzuje vo svedomí a v pravde iných ľudí. Takéto adopcie sú vrcholom sebecka - presného opaku lásky!

Otázka 10: Právne uznanie rodovosti?

Téza: Potvrdenie rodovej identity - nepoužíva sa už výraz “preferované pohlavie a meno”, ale “updated” (aktualizované) pohlavie a meno

Antitéza: Kazuistika

Daisy Strongin (deTrans) (2022, 3:45-5:08): „I changed my name legally, I changed all of my documents so that they had my male name and my driver's license would say that my sex was male even though that was just objectively not true. And that was kind of like OK I guess I am done. Like I've done everything I wanted to do. Aren't I supposed to feel completely at peace and one with myself now? That's what I was told I would feel. Everyone in my life was calling me „he“. Even my parents... My dad started to calling me his son, which I always thought that was what I wanted but when he did start doing that I felt very guilty because I knew I was deluding myself and I knew that he didn't actually see me as his son. How can my father see me as his son when I am just.., I am not. He raised a girl. I just felt like everyone was lying. I felt that people were lying to me, and that I was lying to them, that I just couldn't be who I really am.“

Argument: Psychologická potreba kontroly

Tento krok, dať si zmeniť svoj rod v dokumentoch, môže mať i určitý psychologický význam v živote LGBTQ jednotlivcov - dáva pocit kontroly. V situácii vnútorného chaosu, kedy osoba

nemá kontrolu nad svojím vnútorným životom a prežívaním, prežíva vnútorný turmoil, a zmätenie, neistotu, nepredvídateľnosť vnútorných stavov mysle aj udalostí a neporozumenie svojim pocitom, môže sa chcieť k tomuto kroku utiekať ako k niečomu, čo dokáže ovplyvniť. Akoby krok, ktorým sa môže ukotviť, zastabilizovať, na rozbúrenom mori emócií a pocitov zmietanú loďku svojej mysle. Základ pre tento krok v živote LGBTQ môže byť želanie ubezpečiť self, že to má stále pod kontrolou. „The belief that one is no longer able to anticipate what will happen in next few hours or days motivates some young people to find an action that will reassure the self that it is still in charge of the day's events. One way to achieve this reassurance is to stop eating“ (Kagan, 2010, s.174)—Poruchy prijímu potravy sú jednou z potenciálnych príčin a prispievajúcich faktorov pri gender dysfórii (parentsofrogdkids.com, 2017)—alebo si zmeniť meno a označenie svojho rodu v dokladoch podľa preferencie. „The chaotic unpredictability of the setting was threatening and in an attempt to seize some measure of control, she decided to stop eating, an act accompanied by the thought „I was strong enough to need no food.““ (Kagan, 2010, s.174) Tento setting môže byť rodinné prostredie, školské prostredie, skrátka vzťahové prostredie. Iným takýmto skutkom, ktorý môže byť pokusom udržať si určitú mieru kontroly, môže byť i zmena mena/rodu.

Odpoveď:

Po rozpoznaní známkov zmätenia a potreby kontroly u jednotlivca, adekvátnejšia odborná pomáhajúca reakcia, tzv. *protitvar* k tejto neuvedomenej potrebe a v tejto zahmlenej situácii človeka, by bola metóda krízovej intervencie, ktorá pomáha sprehľadniť a štrukturovať klientovo prežívanie a zastaviť ohrozujúce, či iné kontraproduktívne tendencie v jeho správaní tým, že pomôže klientovi opäť nadobudnúť štruktúru a oporu, a zorientovať sa v situácii (Vodáčková a kol., 2007, s.60-61), pričom pomáha naplňovať základné potreby. Pomocou psychoedukácie, informovaného sprevádzania klienta, by sa klientovi mohlo pomôcť porozumieť, že to, čo sa v ňom momentálne odohráva, môže byť akoby ochranný proces, pri ktorom sa dva psychické procesy od seba oddelia a koexistujú vedľa seba, bez toho, že by sa prepojili (Rycroft, in Vodáčková a kol., 2007, s.47) - prežívanie svojho tela a svojho rodu, alebo prítlačivosť k niekomu vzhľadom na svoju identitu. Ako uvidíme v nasledujúcej časti, tento proces nie je len tak sám od seba. Dobrý kontakt s telom je nevyhnutý na to, aby bol človek schopný sa znova zložiť (Vodáčková a kol., 2007, s.49), zjednotiť a integrovať. Inak povedané, pomoc nespočíva v tom, že si človek zmení meno a svoj rod v dokladoch; nenadobudne vnútorný pokoj, iba dosiahne, čo chce, nie to, čo potrebuje, čo pomáha.

ZÁVER PRVEJ ČASTI

Konať podľa spravodlivosti a práva (Gn18,19) je milé nie len ľuďom, ale i Bohu. Aké zákony prijímať keď v spoločnosti žije také množstvo rôznych ľudí? Dá sa vyhovieť všetkým? Ako byť spravodlivý voči tak malej minorite ako je LGBTQ? Na niektoré otázky sme odpovedali v tejto časti o legislatíve. Jedno dôležité je však ešte potrebné dodať, čo môže veľmi zavážiť v našom rozhodovaní, totiž že LGBTQ prežívanie nie je nemenné, ba priam ono môže byť zmenené! „These days when there’s so much talk about gay rights and transgender rights and laws being passed to protect those rights, **a whole other minority is getting ignored - those who’ve come out of the gay community.** Eighteen former gays, lesbians and transgenders stood before the US Capitol to proclaim they’re real despite a culture that denies such transformation is possible. – „We’ve experienced a change in our sexual orientation some small, some great. I mean, some of us don’t experience same-sex attraction anymore, and yet everywhere you go you hear that’s utterly impossible.“ - ...But House Bill 3570... proclaims there is no evidence that conversion therapy is effective or that an individual sexual orientation or gender identity can be changed... Williams worries such a bill would forbid the counseling he insists saved his life... - „It’s almost like *we’d have to go underground to seek help*, and it breaks my heart when you hear the stories of people who’ve been sexually abused, people who are suicidals, people going through depression and seeking help, or they want to go in a different direction, that would not be- it would be very very difficult, if not impossible to do“ ... – „We are denying our own biology, we are hating ourselves, we have higher rates of mental illnesses“... - These folks are saying, **while laws are being passed to protect people like those in the gay and transgender communities, other people** who want to swim against the cultural mainstream **will be hurt by those very laws.**“ (Strand, 2019, 0:00-2:19)

V diskusii Dr. Anna Loutfi a Andrew Doyle (Loutfi & Doyle, 2023, 7:20-10:10) vysvetľujú, a sú znepokojení tým, podľa čoho sa zákon riadi napríklad u nich v Anglicku, kde bude *vláda žalovaná* za vyučovanie trans ideológie na základných školách (aspoň tak vraví názov tohto videa):

„(Anna) The question is why have *Mermaids* and *Stonewall* **decided to redesign the law according to their fantasy world**, where gender reassignment is a process that is something that anybody at any age, even in the womb, can engage in, and, you know, anybody who questions that is a bigot and you’re not allowed to raise very basic safeguarding concerns about what might happen to somebody under the age of 18, who starts the process of interfering with their biology. – (Andrew) People are going to be astonished by this because Stonewall has been accused in the past of *representing the law as they would like it to be*. – (Anna) That’s exactly what they’ve done. – (Andrew) Now, how can that be the case in that why hasn’t the government called them up on it and why are they so embedded... The Welsh government is pushing forward all sorts of these kinds of ...programs which *teach gender ideology as though it is fact*. – (Anna) Well, because **we live in a society which is not only anti-intellectual**, which means that sound bites rule, but **we live in a society that is also driven by repetition of slogans and mantras**. If you say something often enough it becomes reality... I’m finding that even lawyers, even government ministers are disregarding the black letter of the law, and they are simply repeating mantras that you hear on social media: „trans women are women“, you know, „gender identity is a protected characteristic“, these are not-these are not legal matters, these are not legally based arguments, they are mantras, they are advertising slogans, and they are adopted by powerful corporations in order *to promote ways of life and products that profit them*. – (Andrew) Of course, activists would say. But you know at school with young people it’s very important to teach them that if children are struggling with their gender or if children are gay or from a minority group, that they do need protecting, and they need to be shown that we live in an inclusive world, what would you say to that? - (Anna) I would say that we struggle with a lot of things, but **we cannot as a society adopt a position, where we say anything that you struggle with, society will embrace** your desire to be something other than you are, because if that is true, many young people

struggle with suicide ideation so therefore we should affirm suicide in young people wherever somebody wishes to self-harm; anorexics who wish to, you know, starve themselves to death; or people who wish to cut their arms with razor blades, are expressing an inner struggle and an idealistic notion of escape from their reality. It is not the business of schools to facilitate that self-harm and **we have to be as a country and a culture** and as a moral society **discerning about what we embrace, what we encourage and what we don't. The fact that a child is struggling, is not in and of itself justification for the entire society to facilitate a pathway to self-destruction.**"

Kde bude teda právo hľadať kritériá pre svoje posudzovanie a rozhodovanie? Slogany a mantry by to v skutku nemali byť. Zdá sa však, že ani to, čo je ľudskej skúsenosti možné (že sa to môže vyskytovať), neznamená, že je to aj dobré a malo by sa to uzákoniť. Kagan (2010, s.143-147) píše: „Even the biologists ...stop short of declaring that what is true in nature should be the only basis for deciding what human characteristics are good. Truth is a feature that applies to statements about the world, not to people. The adjectives „good“ and „bad“ apply to people and their actions. Unfortunately, modern capitalist societies force many adults to be more competitive and aggressive than they would like, and they search for a rationale that might excuse excessive display of these qualities. When biologists declare that a fierce competitiveness that ignores the welfare of others is „natural“, many citizens interpret that statement as meaning that this behavioral style is morally acceptable. Hence, each person can cover such actions with a veil of morality that makes the behavior not only necessary but also virtuous... When the Supreme Court recognized the difficulty of defining pornography objectively, *the justices decided that local attitudes should determine* the books and movies that **violated local sensibility**. The court **legitimized the community's emotional reaction as a determinant of values...**“

Vzbudzuje vo mne veľké obavy predstava, že sa legislatíva má uzatvárať na základe toho, na čo je miestna spoločnosť citlivá, že by sa hodnoty mali určovať na základe emocionálnych reakcií a aktívne „search for a rationale that might excuse excessive display of these qualities“ ako sa deje nie len pri PRIDE sprievodoch, ale dokonca i v bežnom živote, ako tomu nasvedčujú niektoré svedectvá. Ako bude vidieť v nasledujúcich častiach, emócie sú naozaj určitým hodnotovým systémom na určovanie významu (Siegel, 2020, s.247). Ale naše emócie hodnotia dobré-zlé podľa toho, čo už majú v pamäti uložené a tento systém je motivovaný prežitím – inými slovami, je determinovaný strachom. Ale človek má omnoho vznešenejšiu ponuku než strach – „v láske niet strachu, a dokonalá láska vyháňa strach, lebo strach má v sebe trest, a kto sa bojí, nie je dokonalý v láske“ (1Jn4,18). Tento typ strachu, ktorý môžeme nazvať evolučný, sa udial práve pri prvom hriechu, keď bol človek neposlušný Bohu a začal poznávať dobro a zlo *sám* (Gn3,5), čo ho priviedlo k smrti: mať sa považovalo za dobré, takže bolo v poriadku pre to i zabiť (Gn4,5-6), pomstiť sa sa tiež zdalo byť dobré (Gn4,23-24), veď tak demonštrujú lásku k tomu svojmu blížnemu, ktorého mstia, a tak vidíme, že všetko sa stalo akoby **relatívne**. Z perspektívy ľudskej evolúcie to, čo mozog vyhodnocuje ako dobré a zlé sa riadi benefitmy prežitia (hedonickým tónom príjemnosti vs. nepríjemnosti) a podľa toho prisudzuje daným veciam hodnotu. Avšak, keďže ľudia sa medzi sebou líšia musí existovať aj hodnota objektívna, nezávislá na osobnej skúsenosti jednotlivca, veď tá môže byť poznačená až deformovaná negatívnymi udalosťami. Takou objektívnou hodnotou môže byť **prirodzený zákon**. Akvinský ho definuje ako „*rozumné riadenie ku všeobecnému dobru*“ (Suma th. 1, 2 question, 90 a 4c; porovnaj Flp2,4). Teda, zatiaľ čo na pozadí toho, čo je dobré-zlé stojí z pohľadu posudzovateľa subjektívna príjemnosť, otázka spoločného dobra je tá, ktorá stojí na pozadí toho, čo je správne či nesprávne urobiť.

Problematický je možno nedostatok informácií. Nedostatok informácií o LGBTQ by však nemal byť pôvodcom uzákonenia normalizácie tohto fenoménu, ktorý nie je normálny podľa prirodzeného zákona (toho, ako je človek stvorený s jeho pohlavím). To, že tento fenomén nevieme dostatočne vysvetliť neznamená, že nemáme ako obhájiť prirodzený zákon, lebo ten dosvedčuje sám seba.

Možno táto téma naozaj predchádza dosiaľ nadobudnuté poznanie. V takých situáciách je pre veriacich zdrojom a útočiskom ich viera, Slovo Božie, ktoré o identite človeka hovorí jasne a jednoznačne: sme stvorení na Boží obraz, ženy a muži. Boh vyskúšal vieru Evy v Edene. Ona tiež nevedela, čo to znamená, že prepadne smrti; mala len veriť Božiemu Slovu, že im nechce nič nedopriať, ale že ich chráni a dáva im život. Aj my veriaci potrebujeme dôverovať Bohu, že nás nijako neobmedzuje - neobmedzuje našu variabilitu a jedinečnosť, a neznamena to ani, že nemiluje homosexuálov, keď nepotvrďuje homosexualitu. Ale kde sa budú utiekať ľudia bez viery v Boha? Kde budú hľadať radu a poznanie? Budú chcieť vyjsť zo seba von, ale skončia vo vlastnom tele, lebo vyjsť sa nedá ďalej z ľudského chápania, než dovoľujú jeho limity. Blahoslavení takí, čo to budú vedieť ustáť, keď tlak v spoločnosti bude neúnosný, keď si nazhánajú takých učiteľov, čo im budú štekliť uši (2Tim4,3-5). Tí budú potešení, tí premôžu svet.

Otázka legislatívy je otázka normy a tá úzko súvisí s tým, čo je objektívne normálne. Normálnosť je však svojím spôsobom ťažko uchopiteľná, pretože za normálne nemožno považovať niečo, len preto, že sa to bežne vyskytuje, alebo že si na to ľudia zvykli toleranciou, habituáciou. Slovo hovorí: „Nespojíš sa na zlú vec s väčšinou a pri spore nebudeš vypovedať podľa väčšiny, aby si neprekrúcal pravdu!“ (Ex23,2) Na pravde záleží. Aj keď človek poznáva len čiastočne (1Kor13,12), vyznačuje sa rozumom, ktorým dokáže poznávať a poznaním objavovať, čo je dobré, aby svojou nepravosťou neprákažal pravde (Rim1,18). „Nech sa nechýlia na jednu stranu, nebudeš brať ohľad na osobu a dary neprijmeš, lebo dar zaslepuje oči múdrych a prevracia reči spravodlivých. Statočne vyhľadávajú spravodlivosť, aby si ostal nažive a aby si si mohol udržať vo vlastníctve krajinu, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh.“ (Dt16,19-20) Toto statočné hľadanie spravodlivosti nás zapája pre poznanie a to sa týka predovšetkým psychologického vysvetlenia čím to je. Tým sa dostávame k nasledujúcej časti. Mám nádej, že k tomu, podľa akého zákona máme posudzovať v záujme všeobecného dobra, nakoniec dospejeme.

„Kto spravodlivo vládne nad ľuďmi, kto v Božej bázni vládari,
je ako jas rána, keď slnce vychádza za rána bezoblačného a z pôdy vyludzuje trávu po daždi.“
(2Sam23,3-4)

ČASŤ DRUHÁ

TÉMA

COMING OUT: „TO BE OUT AND PROUD“

Úvod

Podnetom pre snahy o legalizáciu mnohých záležitostí týkajúcich sa LGBTQ bola práve potreba „coming out“, s ktorou je spojený PRIDE, stojaci v centre aktivizmu. Podľa súčasného rozprávania o tejto téme (*narrative*) je prostredie kritické k prejavom homosexuality, a to predstavuje pre LGBTQ ľudí pocit ohrozenia z neprijatia. Je to naozaj tak? Možno niekde ešte je. Avšak Paul Greiner (2023) píše na svojom LinkedIn profile, že síce „being visibly queer is dangerous...“, dodáva, že „I’m definitely not the most at-risk person when it comes to being attacked or fcked with in any way. But the fear is still there. And I know for a fact that it’s warranted. Fear of attack, of harassment, of discrimination, and more.“ Podobne autor (animeartist88, n.d.) krátkeho príbehu o šikane dodáva v poznámke na konci: „Thankfully, I’ve never been bullied in quite the same way as depicted in my story. However, some of the inner thoughts and emotions come straight from personal experience.“ Kate Wilson (2016) píše: „I consider myself lucky. No one has ever directly cut me out of their lives for being bisexual. I’ve never had my life threatened, and never experienced physical violence against me as a result of my sexual orientation. But if being lucky just means I can say, „yeah, no one’s ever assaulted me and my parent’s didn’t kick me out of the house” then we need to do better. We need to make the world a loving space for queer youth, and eliminate all homophobia.“ Keď sa však LGBTQ nestretávajú s homofóbiou a skutočnou šikanou, odkiaľ sa u nich berie tento strach zo strachu druhých, toto obviňovanie z homofóbie?

Existujú aj iné svedectvá, o ktorých sa nehovorí, ktoré vnášajú viac svetla do súčasného naratívu. Niektoré budú uvedené i v priebehu tejto časti. Poukazujú na prostredie LGBTQ a ich zmýšľanie, ktoré negatívne ovplyvňuje slabšie a zraniteľnejšie osoby. Napríklad, Scott Newgent (T-regret) (in Shappiro, 2022, 02:09–02:35), ktorý bol krásnou aj feminínnou ženou, keď sa ona ocitla v nevhodnom prostredí – ako to sám teraz spätne popisuje, stretol trans osobu, ktorá sa jej pýtala: „A ty sa už ako dlho obliekaš ako muž?“ A keď sa na seba pozerala odhora dole, začala pochybovať, že čo iní vedia, čo ona nie, a cítila sa ako najsprostšia osoba na svete. A hoci mala 42 rokov, cítila sa ako 4-ročná. Prečo ona nemohla byť prijatá ako žena spoločnosťou ľudí, v ktorej sa ocitla? Ako sa to stalo, že jej nasadili takéhoto chrobáka do hlavy, že sa chcela prispôbiť až tak drastickými operáciami iracionálnemu vnímaniu a chápaniu ľudí? Naozaj vyšla na povrch (‘coming out’) jej vlastná vnútorná identita, alebo skôr introjikovala (‘**coming in**’) predstavy iných zvonka o svojej osobe?

‘Coming out’ prirovnáva psychoterapeut Chernin (2018) k procesu seba-aktualizácie: „Coming out is a lifelong process somewhat similar to self-actualization... Prior to coming out, most LGBTQ individuals mistakenly believe that coming out is an event and not a process. It is often viewed as an ending rather than a beginning... Try to imagine what it’s like living in another person’s body who not only feels attracted to people of the other gender, but who receives messages from society that LGBTQ individuals choose their orientation or gender... It takes courage to come out – first to yourself, and then to others.“ Niet divu, keď sa takto uvažuje o spoločnosti, že Brenda Howard

prišla s nápadom o Pride pochodoch, aby si dodali navzájom odvahu ako komunita (aj keď sa to zmenilo na exhibicionizmus). „Brenda Howard is known as the “Mother of Pride.” She was instrumental in organizing the first ever Pride marches: events that have become a vital part of the fight for acceptance.” (Human Rights Careers, n.d.)

Pocity hanby a strachu sú pravdepodobne kľúčové v prežívaní LGBTQ, čomu nasvedčuje i to, že názov “PRIDE” (hrdost') vyjadruje presne ich opak: “To be out and proud” (Adobe Express, 2022). Vyjadruje potrebu hrdosti ako lieku, ale, podľa môjho názoru, vystihuje ešte omnoho viac,—viac, než si možno LGBTQ sami uvedomujú—pravdepodobne stojí pri psychologických koreňoch LGBTQ. Z niektorých svedectiev (i z tých, ktoré sú uvedené na začiatku tohto úvodu) totiž vidno, akoby vnútorný strach a pocit hanby, ktorý nemá vonkajšiu objektívnu príčinu. Čím to potom ale je? Keďže pocit hanby a hrdosti sú nejaký významné v psychologickej genéze LGBTQ (a coming out ako procesu seba-aktualizácie), snahou bude v tejto časti preskúmať, čo sa za nimi skrýva aspoň natoľko, nakoľko to umožňuje súčasné poznanie o fungovaní mozgu a mysle. Cieľom je uľahčiť a sprístupniť LGBTQ ľuďom možnosť seba-bádania a s ním súvisiaceho sebakporozumenia. Človek musí priznať sám pred sebou (coming out), že sa niečo deje, a najlepšie slovami, ktoré dávajú do súvisu prežívanie s osobnou históriou (významný je pocit koherencie svojej existencie), ktoré vyjadrujú pochopenie pre svoje vlastné prežívanie, prečo prežívajú to, čo prežívajú, čím to je a s čím to súvisí.

Zvláštnosťou je, že nikde v LGBTQ literatúre sa neodpovedá na otázku „Čím to je?“. Nie je nejaký vysvetľujúci dokument, ktorý by ponúkal možnosť sebakporozumenia. Väčšina materiálu sa venuje otázkam legalizácie a úpravám podmienok v spoločnosti (čím sa myslia napríklad spoločné toalety - „bezpohlavné“, účasť transmužov na súťažiach krásy, či v ženských športoch a opačne u transžien, úprava školského vzdelávacieho systému a osnov, „náučné“ knižky pre deti, a pod.) a LGBTQ sa automaticky považuje za normálne. Bez vedeckého poznania, bez vedeckých faktov, na základe jurisdikčnej iniciatívy sa presadzujú významné zmeny na úkor heterosexuálnej populácie, ktorá je obviňovaná z homofóbie a šírenia morálnej paniky a strachu pokaždé, keď sa snaží o tejto téme diskutovať, keď sa snaží vysvetľovať svoje stanovisko odbornými poznatkami, a keď nesúhlasí s navrhovanými zmenami v záujme spoločného dobra. Sprigg (2018, s.2) z amerického Family Research Council píše: „The widespread misunderstanding of the conservative position on homosexuality arises from the existence of two completely different paradigms, or fundamental ways of understanding the nature of human sexuality. LGBT... activist groups..., social institutions such as academia and the news media, have come to adopt a view of sexual orientation that we might call the „gay identity“ paradigm. The foundations of this paradigm are these beliefs:

- Homosexual people can never become heterosexual
- People are born either gay, lesbian, bisexual, or straight.
- Sexual orientation is an innate personal characteristic, like race.
- Being homosexual is essentially no different from being straight, except for the gender to which one is sexually attracted.
- There is no harm in being homosexual.“

Keďže fundamentálne chápanie ľudskej sexuality je pravdepodobne v jadre konfliktu názorov, tieto presvedčenia tvoriace ‘gay identity paradigm’ budú adresované ako tézy v tejto 2. Časti, Coming out, a spolu s antitézami bude snaha objasniť nedorozumenia a vnieť svetlo do tejto chúlостivej témy na pomoc LGBTQ ľuďom a rehabilitáciu hodnôt a práva.

Otázka 1: „To be out and proud“ – How to deal with shame?

Téza: „Nothing straight about me“ (Adobe Express, 2022)

Argument 1: „People are born either gay, lesbian, bisexual, or straight.“ (Sprigg, 2018, s.2)

Antitéza: „Boh stvoril človeka priameho, ale ľudia vynášli⁹ všelijaké vytáčky.“ (Kaz7,29)

Argument 1: Hrdosť vs. Hanba. Identifikácia svojho pohlavia

Ako vlastne vzniká identifikácia so svojím pohlavím? Psychologické poznanie Kagan (2010, s.64-65) objasňuje nasledovne: „Although the parental treatment of the child continues to be important, by the fourth birthday children are aware of the physical and psychological features that they share with each parent and with others of their gender. A few years later they recognize their **degree of similarity** to those belonging to different social class, religious, and ethnic groups. As a result, children begin to identify with these people and groups, and **these identifications have profound effects on later personality. The establishment of an identification requires** that two conditions be met. First, the child has to recognize that he or she shares some distinctive features with another person or group. The more distinctive the features (that is, the feature is shared by a relatively small proportion of people), the greater is the potential for an identification. The second requirement is the experience of an emotion, usually a form of **pride or shame** when a **desirable or undesirable** event occurs to the person or group with whom the child shares features. This phenomenon is called vicarious emotion. When both criteria are met we say that the person is identified with that individual or social category. Many people recognize that they share some features with another person or group, but fewer experience vicarious emotion.“

Ako sa teda človek identifikuje so svojím pohlavím? Vďaka prítomnosti oboch rodičov, pozorovaním dieťa zistí, že zdieľa rovnaké znaky s mamou (dievča), a/alebo s otcom (chlapec). „Children learn early on who is like them and who is not like them.“ (Siegel, 2020, s.316) Keď chlapec vzhliada na svojho ocka ako na hrdinu, cíti hrdosť. Keď by bol otec nejaký zlý na mamu alebo na neho, alebo mal hocijakú inú nežiadúcu vlastnosť, syn by mohol cítiť hanbu, a to by mohlo skomplikovať jeho identifikáciu so svojím pohlavím. Môže mať neuvedomované myšlienky: „I'm not like him!“ A nevyhnutne vyvstane otázka: „Tak kto potom som?“ „Parental facial expressions of continued disapproval, eye gaze aversion, and body language of disconnection or anger are all perceived by the child... Shame may be associated with humiliation and may thus become toxic especially if disconnection is prolonged or associated with parental anger. The parent may intrude her/his own state of mind leading to the introduction of a „not-me“ experience in which the child absorbs the internal subjective world of the caregiver, which is not contingent with the child initial communication. Either of these situations may produce an internal state of confusion.“ (Siegel, 2020, s.393) Môže to byť i tak, že rodič rovnakého pohlavia nemusí mať nevyhnutne nežiadúce vlastnosti, ale môžu sa mu diať nežiadúce veci, ktoré dieťa nechce, aby sa diali aj jemu. Keď je mama ponižovaná, dievčatko môže prežívať pocit hanby, ktorý následne ovplyvní a skomplikuje pocit identifikácie s týmto pohlavím. Príkladom môže byť svedectvo Kathy Grace Duncan (deT) (Focus on the family, part 1, 2021, 17:37- 19:55):

⁹ Skôr než sa niekto chytí slovíčka „vynášli“, ktoré predpokladá aktívnu cieľnú činnosť a LGBTQ nie je aktívny výber slobodnej vôle, jedná sa tu skôr o fakt, že je to „produktom tela“ – teda dôsledok kombinácie temperamentovej predispozície, osobnej skúsenosti vo vzťahovom prostredí (ako hovorí Siegel, 2020, social connections create our neuronal connections), a vlastnej interpretácie, skombinované v tele, kde mozog a telo dávajúce prežívanie mysle a zážitok self, spracováva, čo zažije skrze to ako dokáže na to odpovedať. A teda toto „vynášli“ je skôr vyjadrením toho, že život, ktorý nie je podľa Božieho prikázania lásky a dobra, dáva vznik rôznym ranám v dôsledku hriechu (pr. prísny trestajúci rodič, alebo nedokáže vhodne milovať svoje dieťa a iné), ktoré nie sú z Boha, Boh ich nestvoril ani nechcel pre človeka. Preto poslal Syna, aby nás z tohto vykúpil a ponúkol to, čo sme stratili a čo si sami nespravíme, ponúka nám lásku tak, ako je pre nás najzdravšia a dáva nám život, oživuje nás – lásku podľa Božieho plánu.

„It was always there that I should have been a boy... I think it came from beliefs as I watched my interaction between my dad and my mom and again this came years later as I sorted it out with the Lord when I said yes to Him going back to being a woman. I discovered that, you know my dad was abusive, he was verbally and emotionally abusive to my mom and so he would cut her down, you know, pretty much daily as far as who she was, and what she looked like, so in my little mind I watched that and that told me that women were hated, women were vulnerable, they were weak and then I watched my mom respond to that abuse and she responded as though she was hated and she was weak and she was vulnerable. So, in my little mind I realized „oh if my mom is my example then that means I am weak and vulnerable and you know, I can be hated, and I was like I don't want that, I don't wanna be that. But if I can't be a woman than I have to be a man, and being a man there is the example of my dad and I don't wanna be that either and so I made this vow that I would be the man that my dad wasn't... and I can rescue women.”—Jim Daly enters in saying: „You in fact begin to develop an imagination as a young girl about that...”—„This was before kindergarten... I didn't feel loved, so be this boy was a lot safer, and I would play a hero... I was the fireman, I was the cowboy, I was the police officer coming to someone's rescue, I was always a women's rescue,... and we would be married and we would be happy and that's how I played it out, I always wanted to be a boy...”

Ako sa to vlastne môže stať, že sa niekto necíti dobre vo svojom tele? „Po počatí začíname žiť vo svojom tele a myslí. Takže musíme nájsť svoje miesto v týchto dvoch vesmíroch, vo fyzickom svete a vo svete myslenia... Aby sme našli miesto vo svete svojej mysli, je nutné, aby sme najprv existovali v mysli niekoho druhého... Obraz o nás samých, ktorý máme vo svojej mysli, je vytváraný tým, ako nás vo svojej mysli vidia naši rodičia, ...a tiež tým, ako sa o nás títo ľudia starajú po fyzickej a ďalších stránkach.“ (Vrtbovská, 2009, s.69) „A distorted „mirror“ may add to the child's sense of a confused self.“ (Siegel, 2020, s.217) **„The more adolescents (people) experience their roles as “false” and not “authentic”, the more turmoil they feel.** Social contexts that force individuals to adapt via self-states that are not reflective of their own experiences, mental states, and needs may place these persons at higher risk of developing emotional disorders—of being vulnerable to “disintegration”.“ (Siegel, 2020, s.433) Na ilustráciu môže slúžiť príklad Jeffreyho (2019), ktorý ani zďaleka nie je ojedinelý. Rodičia si možno ani neuvedomujú ako poznámky, ktorým neprikladajú žiadnu váhu, môžu mať až uväzňujúci vplyv na vyvíjajúci sa mozog a myseľ dieťaťa, a tým na jeho sebaobraz. Jeffrey mal menej než 9 rokov, keď mu matka hovorievala (01:10-02:10): „Jeffrey, you should have been born a girl instead of a boy.“—(Jeffrey) „So when I've been off playing, I always hear a voice that „well even your mother thinks you should have been born a girl“... And the turmoil and torment in my mind got so bad that I just accepted that. I was so sick and tired of that turmoil in my mind, of hearing those voices, those lies in my mind: „You're a girl, you should have been born a girl“ - I was so sick of it that I actually just came to agreement with it...” A nielen Jeffreyho matka, ale i iní ľudia, keď bol Jeffrey starší, napr. ako 17-ročný, mu zvykli hovoriť: „You're so pretty, you're too pretty to be a boy, you should start female hormones.“ (gay bar, 00:55)

Naša existencia v mysli niekoho druhého nám je sprostredkovaná tak, že vďaka zrkadlovým neurónom dokážeme „recreate other's state in our own brain“ (Siegel, 2020, s.196-197). Keď dieťa takto zažije niečo, čo mozog vyhodnotí ako nie-bezpečné alebo nežiadúce, alebo nejaký negatívny obraz, ktorý by súvisel s jeho pohlavím a osobou ako celkom, mozog rozpozná, že „social engagement is not rewarding“, a zrkadlové neuróny,—ktoré sú jednou z troch fundamentálnych častí rozsiahleho neuronálneho systému, ktorý sprostredkováva skúsenosť vzťahovej väzby (attachment), čo bude opísané neskôr,—sa môžu akoby dočasne vypnúť. „A child who is not participating in expected social engagements may be experiencing a sense of threat that others do not sense in the same environment. **Research on autism** and related disorders... suggests that their mirror neuron areas do not become active in response to social stimuli... One point of view is that the motivational circuits do not appraise social engagement as rewarding, and so they do not engage

the mirror neuron system—or that these circuits are shut down temporarily in response to being overwhelmed and having a feeling of lack of safety.“ (Siegel, 2020, s.391) Fascinujúce na tom je to, že autizmus je jedným z ‘potenciálnych príčin a prispievajúcich faktorov’ pri gender dysfórii (parentsofrogdkids.com, 2017), a tento vedecký poznatok by mohol vysvetliť možnú súvislosť.

Pocit hanby sa neobjavuje len v spojení s nejakými vážnymi, väčšími udalosťami, ktoré má dieťa uložené v pamäti. „Schoore, a kol. (in Siegel, 2020, s.384) have described **shame** as the emotion evoked when the parent does not attune to a child’s aroused state.“ „Shame is thought to be based on the activation of the parasympathetic system (to an external „NO!“) in the face of a highly charged sympathetic system (an internal „Let’s go!“)... Shame-inducing interactions coupled with sustained parental anger and/or lack of repair of the disconnection lead to humiliation, which is toxic to the developing child’s brain. This view ...offers insights into how misattunements¹⁰ and hostility can be traumatic for a young child’s developing sense of self... If shame has played a part in our repeated interactions with our caregivers, how we sense our self may have the inner felt quality of **something being bad about the self**, along with **a cognitive belief that the self is defective**. *Repeated and unrepaired states of shame may directly shape how we come to understand who we are, and they affect stories in which we filter what we think the world around us is like, why things happen as they do.*“ (Siegel, 2020, s.385) Takto náš mozog môže dôjsť k záveru, že naše pohlavie nie je v poriadku a svojím následným rekurzívnym fungovaním bude spracovávať všetky prichádzajúce informácie tak, že sa mu toto jeho nastavenie bude potvrdzovať (o čom si povieme viac neskôr).

Pozrime sa ako významná je takáto „story in which we filter what we think the world around us is like“. Kate Wilson (2016) píše: „The story of being gay in the US tends to go like this: From a young age you realize you feel different from other kids, then you realize you’re gay, maybe through repressed romantic and/or sexual feelings for a same-sex friend, then you hate yourself for a while, then you come out dramatically to everyone in your life at once, and some people are supportive and it is touching and tears are shed, but some people are not and they cut you out of their lives while yelling about how you’re a sinner or a pervert or will never give them grandchildren. Then you are depressed, then you try to kill yourself, and finally you reach some dramatic turning point where you learn to completely accept and understand yourself and your sexuality and then you ride off into the sunset with your same-sex partner and adopted children.“ Melodramatické, však?

To, čím to je, že sa niečie self cíti odlišne od ostatných, to, čím to je, že zmysel pre self dáva správy, že niečo je inak, môže pomôcť vysvetliť práve pocit hanby „and/or lack of repair of the disconnection“. „If a parent possess the undesirable features of alcoholism, depression, or the inability to control temper outbursts, the **child will be vulnerable to shame rather than pride and the identification with the parent will be debilitating rather than enhancing**. I recall as a child being ashamed of my father’s bent posture and need for a cane because of his crippling arthritis... People can easily determine whether they possess an identification with their family or another social category by recalling whether they felt a moment of pride or shame following a desirable or undesirable experience that occurred to a member (or members) of the family or category.” (Kagan, 2010, s.66-67) Táto identifikácia pokračuje i v priebehu života, v škôlke a škole, podľa skúseností. „Leslie Brody (in Kagan, s.96) cited a 7-year-old girl called Sophie who said, „I really don’t want to be strong. I don’t want to be big and have muscles,“ whereas a 6-years-old boy noted, „If a girl was rough, nobody would play with her.“ Niekedy si ani neuvedomuje, že niektoré vlastnosti preferujeme a iné neprijímame u seba preto, aby sme zapadli a boli prijatí druhými. A to sa deje v skrytosti pred zrakom uvedomenia a reflexie.

¹⁰ „Attunement is the feeling of another person’s experience.“ (Siegel, 2020, s.266)

Argument 2: O čom teda v skutočnosti je PRIDE?

Becket Cook (Cook & McCracken, 2019) opisuje PRIDE (celkom výstižne) takto: „When I was gay, I felt *shame*. Instinctively I knew it was wrong. But though I felt shame, over the years you harden your heart to it. I think the driving force behind these choices, like the rainbow flag and pride parades—the word pride, even—is to convince yourself that there’s nothing wrong with it, nothing to be ashamed of. You have to constantly tell yourself that and let the culture tell you that. Because there is shame attached to it, so hyper-emphasizing the “rightness” of it helps people embrace their “identity” more.”

Je možné, že okrem tejto funkcie, naplňa PRIDE človeku i určitú nevedomú potrebu úľavy od prežíanej hanby. Môžu byť akýmsi vyjadrením vzťahu voči nevedomovanej zástupnej (vicarious) emócie hanby spojenej s identifikáciou svojho pohlavia. Nevedomie (potreba cítiť sa hrdý a necítiť hanbu za to, kým naozaj som – muž alebo žena) sa dostáva na povrch skrze tento pochod Pride, podobne ako sa kolektívne nevedomie vyjadruje prostredníctvom kultúrnych a individuálnych symbolov: folklór, rozprávky, umelecké diela, sny. Hoci sa nejaký človek prezentuje v jednej z rolí LGBTQ, **v skutočnosti sa potreba hrdosti vzťahuje na jeho pravé pohlavie a pravú heterosexuálnu orientáciu, s ktorou sa neidentifikoval, ktorú neintegroval, a s ktorou má spojený pocit hanby.** Pochody Pride sú akoby prezentovaním sa v nejakej inej identite/orientácii (LGBTQ), s ňou v kostýme, či maske, možno i dúfajúc, že sa vzbudí určité pohoršenie.

Navzájom si dodávajú pocit bezpečia, aby mohli bezpečne upútať pozornosť. A prečo? Tu môže hrať rolu to, ako náš mozog spracováva informácie a jeho základná tendencia prezentovať nás v dobrom svetle: „A common reaction to the presumed failure is the adoption of a hostile, critical, or demanding demeanor in order to provoke the partner to retaliate and thereby reduce the uncomfortable feelings about themselves... A similar dynamic occurs when a child who feels guilty over his or her failure to meet an affectionate parent’s standard for school achievement becomes irrationally argumentative and disobedient. These children want to provoke a severe parental punishment so that they can label the parent as unreasonable and thereby rationalize their school failure and disobedience and, as a dividend, dilute their guilt.“ (Kagan, 2010, s.211)

Je tu ešte jeden možný a veľmi signifikantný efekt PRIDE. Keď mladý človek hľadá pocit hrdosti, takéto pochody mu môžu sprostredkovať to, po čom tak veľmi túži: uznanie. Môže sa skôr identifikovať s touto skupinou vďaka zástupnej (vicarious) emócie hrdosti, keď si predstaví, že aj o ňom budú hovoriť to, čo hovoria o nich – o ich hrdinstve a odvahe, a o nich ako o obetiach, ktoré premáhajú Goliáša (1Sam17) a podobne. „Individuals are most likely to experience a vicarious emotion when they believe that others will have thoughts about them that resemble the thoughts they have about the person or group with whom the individual is identified...“ (Kagan, 2010, s.65) Tento umelo vytvorený pocit hrdosti môže slúžiť ako katalyzátor šírenia sa LGBTQ identifikácie u ľudí akéhokoľvek veku a môže stáť za fenoménom zvaným *social contagion* (**trendiness**), sociálna nákaza, ktorý je celkom rozšíreným fenoménom dneška v spojitosti s LGBTQ.

Aj sociálna nákaza môže súvisieť s tým, ako funguje mozog – že nás chce prezentovať v dobrom svetle (Burnett, 2016). Pod povrchom toho, čo nám je uvedomované, sa dejú deje, ktoré nám akoby hladina rozdeľujúca vedomie a nevedomie musí preložiť do takého jazyka, aby sa premietlo toto „vypočítavanie“ (identifikácia s LGBTQ) ako žiaduce správanie. Mozog má za úlohu byť „up to date“, neustále skenuje svoje prostredie (vonkajšie, vzťahové, ale i vnútorné, či zodpovedá požiadavkám zvonku) a rieši otázky ako: Čo znamená byť dobrý liberálny rodič, čo znamená byť dobrý liberálny kamarát, čo znamená byť dobrý liberálny politik, čo to znamená pre to, ako ma budú vnímať, čo to znamená pre moje vzťahy, kariéru a všetko ostatné. Problém je že liberalizmus nie je ekvivalentom tolerancie; liberalizmus nerozlišuje medzi toleranciou toho, čo je dobré a toho,

čo je zlé. Kontrolná otázka o motivácii svojich postojov a názorov nám môže pomôcť otvoriť oči voči vlastným nevedomým pohnútkam, ak to chceme: „Komu sa snažím zapáčiť?“ (a pod.).

Odpoveď:

LGBTQ si dávajú často citát: “Pride is for everyone” (Adobe Express, 2022). Táto hrdosť však je potrebou spojenou s prijatím svojho pohlavia bez toho, že by táto identifikácia bola sprevádzaná a poznačená pocitom hanby. Tento zážitok hanby v spojení s vlastným pohlavím, alebo s opačným pohlavím, ovplyvňuje prežívanie svojho tela a seba v tele, ako niečo žiaduce alebo nežiaduce, a ovplyvňuje i následnú atraktivitu osobou rovnakého pohlavia. Nejedná sa tu o potrebu hrdosti v spojení LGBTQ, aby boli hrdí homosexuáli či hrdí ako trans, ale je nevedomým volaním po potrebe uzdravenia tej hanby (zástupnej, vicarious, emócie) spojenej s procesom identifikácie a inklúzie svojich črt a vlastností, objavujúcej sa počas vývinu, najmä v kritických obdobiach života spojených s určitými vývinovými výzvami, ako napríklad identifikácia so svojím pohlavím, ktorá býva ukončená zväčša do veku 2-4 rokov (Kagan, 2010, Siegel, 2020). Pokiaľ tento zážitok hanby spojený s identifikáciou svojho pravdivého pohlavia nebude uzdravený, ani PRIDE nepomôže osobe cítiť sa trvalo v pokoji, vyrovnanosti, a v harmónii; byť prijatý sebou samým – lebo to je to, na čom záleží; a stále môže pretrvávať pocit neznáameho strachu a hanby, ktorý potrebuje niekoho obviňovať. Sebaprijatie (identifikácia so svojím pravdivým pohlavím, integrácia svojho pohlavia do svojej osoby) je v skutočnosti to, o čo sa myseľ snaží dovolať svojmu nositeľovi.

Je teda veľmi pravdepodobné, že niekde počas vývinu došlo k niečomu, čo ovplyvnilo ďalší vývin sexuality osoby, ktorého odklon bol ďalej posilňovaný kvôli rekurzívne charakteru ľudskej mysli. Je teda možné odpovedať na prvú otázku skôr tak, že byť heterosexuálom je to, kto naozaj človek je, a je to výzva pre seba-uskutočnenie. Ľudia sa nerodia ani gay, lesbiam, či bisexual – ale ako heterosexuálne osoby – dievčatá alebo chlapci. Prečo potom niektorí ľudia majú taký vnútorný turmoil? Pokúsme sa pozrieť ešte hlbšie do tejto problematiky v nasledujúcej otázke.

Otázka 2: „Why do I have all this confusion in my mind?“ (Jeffrey, 2019)

Téza 1: Myseľ uväznená v nesprávnom tele

Antitéza 1: Zážitok vlastnej mysle nie je možný bez vlastného tela. Je malá pravdepodobnosť, že telo „klame“ (o tom, kto sme); skôr je to mozog, ktorý vie robiť rôzne kúsky (interpretovaním), a v takom prípade má potom na to nejaké dôvody.

Argument 1: Attachment – vzťahová väzba

Keďže je pocit hanby a hrdosti tak významný pri identifikácii sa so svojím pohlavím, významným faktorom sú vzťahy, ktoré zažívame, predovšetkým tie v skorom rannom veku, pretože pocit hanby a hrdosti sú sociálne emócie, ktoré potrebujú vzťahové prostredie, aby boli v prežívaní osoby. Odpoveď na otázku „Why do I have all this confusion in my mind?“ sa veľmi pravdepodobne ukrýva v našich vzťahoch a našich reakciách na naše vzťahové prostredie. „Homosexualita ako možná porucha, alebo abnormálna vzťahová väzba“ je názov druhého textu k téme LGBTQ, ale v tom texte nie je dostatočné vysvetlenie, prečo by to tak mohlo byť a ako by to tak mohlo byť, ani vhlád do psychologických procesov utvárajúcich sexuálne self osoby. Pozrime sa teda detailnejšie na vzťahovú väzbu a jej súvis s naším sexuálnym self a utváraním romantických vzťahov v dospelosti.

V prvom rade je dobré si uvedomiť, že existujú rozdiely medzi vývinovou vzťahovou väzbou (developmental attachment) a vzťahovou väzbou v romantických vzťahoch (romantic attachment). „The nature of an infant's attachment to the parent (or other primary caregiver) will become **internalized working model of attachment**.“ (Siegel, 2020, s.172). Zatiaľ čo dieťa si rodičov nevyberá, a teda ani vzťah si nevyberá, ako bude alebo ako môže prebiehať, už ako dospelá osoba si volí partnera, s ktorým chce žiť aj to, ako môžu žiť – navzájom sa učia láske. Vplyvom neurobiológie (pr. oxytocin a dopamín) však existuje „continuity from parental to pair bonds“ (Siegel, 2020, s.193). „Our relationships as infants set the stage for the continuing relationships across the lifespan.“ (Siegel, 2020, s.192) A hoci jedným z rozdielov je aj to, že vzťahovú väzbu u dieťaťa spúšťa pocit ohrozenia, — „the attachment system is highly responsive to indications of danger. The internal experience of an activated attachment system is thus often associated with the sensation of anxiety or fear and can be triggered by frightening experiences of various kinds, as well as by a threat of separation from the attachment figure...“ (Siegel, 2020, s.168) A pretože dieťaťu jeho reakcia prináša úľavu, prednastaví (angl. *primed*) to jeho dráhu odmeny a proximity seeking behavior pattern.—v dospelých vzťahoch **sme priťahovaní k niekomu**, na základe „sensory exchange of social signals that leads to approach response. We are driven to connect and communicate with one another.“ (Siegel, 2020, s.193) Skúsenosť „of social synchrony bonds becomes rewarding and therefore repetitive. A person draw reward from the matching of self and partners actions.“ (Siegel, 2020, s.195) Príjemné aktivuje dráhu odmeny a tá posilňuje voľbu daného spôsobu interakcie. V romantickej vzťahovej väzbe sú zdrojom bezpečia a radosti „our various ways of engaging in close attachment relationships and maintaining these bonds.“ (Siegel, 2020, s.185)

Keďže „attachment relationships may serve to create the central foundation from which the mind develops“ (Siegel, 2020, s.168), systém vzťahovej väzby úzko súvisí s vyhodnocovaním, čo je dobré a zlé, čo vyhľadávať a čomu sa vyhnúť (pozri viac v Argumente 1.1. druhej tézy, druhej otázky). Na základe skúseností, attachmentový systém už v detstve položí základné vzorce a obrazy, na základe ktorých sa človek orientuje v dospelosti. Tak vzniká aj určitá „tendencia k vzťahu“ (angl. relational bias). „**Our very identity is shaped by our relationships**“ (Siegel, 2020, s.196). Ako to približne funguje? U dieťaťa spúšťa vyhľadávanie blízkosti **pocit ohrozenia** (Siegel, 2020, s.168, Adamovová & Halama, 2009); vyhnutie sa nebezpečenstvu je sprevádzané omnoho silnejšou odmenou, než len príjemný zážitok niečoho pozitívneho. Keď zažívame niečo príjemné, je to fajn, ale keď si „zachránime život“, keď sa prestane diať niečo zlé, tak to je extra super. *Preto, nielen to, čo nám bolo príjemné určuje to, čo nás bude motivovať to opakovať aj v budúcnosti, ale aj to, čo sme urobili, aby sme sa vyhli nepríjemnému a ohrozujúcemu.*

„Hneď ako sa attachmentový systém aktivuje, na vedomej úrovni nastáva ďalší krok, a tým je hľadanie blízkosti osoby, s ktorou má človek vzťahovú väzbu.“ (Adamovová & Halama, 2009, s.33) Ďalší dôležitý komponent je, či je táto vzťahová osoba dostupná alebo nie. „Zážitok nedostupnosti vedie k intenzívnejšiemu prežívaniu záťaže a zvýšenému prežívaniu neistoty a nebezpečia.“ (Adamovová & Halama, 2009, s.33) Táto nedostupnosť si vyžaduje riešenie a tou je vytvorenie si sekundárnej väzbovej stratégie. Ak je možné opätovne sa snažiť o nadviazanie blízkosti, sekundárnou väzbovou stratégiou je **hyperaktivácia** väzbového systému. Má za cieľ vynútenie si silnejšej prítomnosti a väčšej starostlivosti a podpory od vzťahovej osoby. Takýto vzorec zapísaný do mysle môže v dospelosti pudiť človeka vynucovať si pozornosť, prezentovať neprimerané nároky, neprimerane kontrolovať partnerovo vzťahové správanie a aby dosiahol svoj cieľ, môže zveličovať svoj stav, prezentovať sa ako neschopný zvládnuť svoju situáciu, agresívne reagovať na partnerovu neprítomnosť alebo nestarostlivosť a iné. (Adamovová & Halama, 2009, s.34)

Ak nie je možné opätovné nadviazanie blízkosti, dôjde k **deaktivácii** tohto systému, pokračujú Adamovová a Halama (2009). Po zážitkoch odmietnutia, trestu (hostilita, ignorovanie), či násillia,

dôjde k inhibícii vzťahových potrieb, najmä hľadania blízkosti. Ak osoba je vyhodnotená ako nebezpečná alebo nedovolená, nie je dobré byť s ňou. Dieťa si vytvára stratégie sebaspoľahnutia, kontroly a udržiavanie vzdialenosti, učí sa ignorovať, resp. potláčať svoje vzťahové potreby a emocionálne stavy, ktoré by mohli spustiť aktiváciu attachmentového systému. Môže sa to prejavíť odmietaním správania vedúceho k intímite, sebaodhalienu, či k interakciám vyžadujúcim emocionálne zaangažovanie. „Keďže k udržaniu deaktivácie je nutné zachovať si pocit samostatnosti a ovládania situácie, takýto ľudia si odmietajú priznať vlastnú slabosť“, či potreby. Deaktivácia skresľuje vnímanie seba aj iných – na to, aby človek udržal deaktiváciu vzťahového systému musí udržiavať nereálnu predstavu o svojej nezávislosti či kompetentnosti. (Adamovová & Halama, 2009, s.34) Je možné, že i homosexuálna príťažlivosť má korene v takejto deaktivácii vzťahového systému s osobou opačného pohlavia z ranného detstva, akoby naučeným potláčaním emocionálnych stavov, ktoré by mohli spustiť aktiváciu túžby po intímite a vzťahovej väzbe.

Čo do dôsledkov takéhoto skrytého procesu vo vzťahovej väzbe vzhľadom na utváranie vzťahovania sa k opačnému pohlaviu v priebehu dospievania až v dospelosti, pokiaľ je vzťahová osoba opačného pohlavia vnímaná ako nedostupná alebo nedovolená, môže dôjsť k deaktivácii vzťahového systému. Osoba nemá akoby žiaduce vlastnosti, resp. vlastnosti, ktoré má sa stanú reprezentujúcimi tie vlastnosti, ktoré sú nežiaduce. Ak sa takou vlastnosťou stane pohlavie osoby, aby sa táto deaktivácia udržala, vo veku, kedy sa začína prebúdzat' sexualita, môže, nevedomajúc si prečo, odmietat' intímny vzťah s osobou opačného pohlavia, a môže dôjsť ku skreslenému vnímaniu seba ako homosexuála (alebo identity v rozpore so svojím pohlavím)¹¹. Takýmto štýlom sa môže stať LGBTQ dôsledkom poruchy vzťahovej väzby alebo byť abnormálnou vzťahovou väzbou, ktorá je sabotérom vlastnej, v hlbine svojej duše v bezpečí pred zranením schovanej, túžby po láske (vyvierajúcej z prirodzenej heterosexuality), po prijatí, po sebayjadrení, po sebaapresahovaní, po autentickej plnosti. Takže to, čím nás chce náš mozog chrániť, nám vlastne spôsobuje utrpenie.¹² A potom že: „Be who you are“, alebo že „Don't let your inner saboteur get in your way“ (Adobe Express, 2022), ako máva LGBTQ svoje mantry. Čo na to povedať? Len toľko, že v skutku - don't let your inner saboteur get in your way – ale v úplne inom význame, ako k tomu vyzýva LGBTQ a Woke propaganda.

Tu sa ukazuje, že má svoje miesto vo vývine človeka, najmä jeho psychiky a sexuality, aj oidipovské štádium „lásky“ k rodičovi opačného pohlavia (falické obdobie psychosexuálneho vývinu podľa Freuda, vek 2-5 rokov) – nielenže dieťa nemá zvíťaziť nad rodičom svojho pohlavia (ako bolo písané vo Vývinovom štandarde), ale ono ani nemá mať zážitok takého opačného extrému, že deaktivuje svoj potenciál pre túžbu po intímnom zväzku s osobou opačného pohlavia (heterosexuálnym vzťahom), keď dozrie čas pre utváranie takého zväzku. A nakoniec, aby to nebolo „príliš jednoduché“, keď odpoveď o dostupnosti vzťahovej osoby (z detstva) nie je jednoznačná a jasná, vtedy môže osoba lavírovať medzi hyperaktiváciou a deaktiváciou attachmentového systému, pretože ani jedna stratégia nevedie k cieľu (Adamovová & Halama, 2009, s.33-35). Tento efekt sa môže prejavíť ako bisexuálna orientácia, kedy je jedno aké pohlavie má osoba, s ktorou by sa nadviazal romantický vzťah, pretože ani jedna vzťahová osoba z osobnej histórie, nebola spoľahlivá, alebo ani jedna osoba neponúka naplnenie cieľa (lásky a bezpečia –

¹¹ Mohlo by byť otázkou pre výskum, či stresové situácie prežité v detstve v spojení s opačným pohlavím neovplyvňujú sekréciu pohlavných hormónov. Zistilo sa totiž, že „young men... showed a slight rise in male hormone after conversing for only five minutes with an attractive, unfamiliar woman.“ (Kagan, 2010, s.105) Mohlo by byť otázkou, či znaky ženského pohlavia nesúce negatívne asociácie pre chlapca (pokiaľ bola vzťahová osoba opačného pohlavia vnímaná ako nedostupná alebo nedovolená) neovplyvňujú hladinu testosterónu, a tým neskôr (v puberte) i pocit atraktívnosti tohto pohlavia. Keďže „the differential secretion of male and female sex hormones at puberty strengthens the sex differences that existed during childhood and mediates sexual arousal.“ (Kagan, 2010, s.107) Tiež je zaujímavou otázkou, či by podobný efekt platil i u dievčat, ak by teda vôbec platil u chlapcov.

¹² Podobne ako keď „systém mozgu, ktorý mal zabrániť opetovnému návratu traumy, návrat traumy spôsobuje.“ Spomienky sú tak traumatické ako pôvodný incident. (Burnett, 2016, s.286) Systém pôvodne funguje tak, že si uloží spomienku na nepríjemnú udalosť, aby si ju zapamätal a nabudúce sa takej situácii vyhol. Problém je, že teraz je spomienka ako vypálené znamenie do mozgu, je tak silná, že sama spôsobuje traumatickú reakciu – udržiavanie stále aktívneho poplachového systému.

lebo to môže poskytnúť v tomto prípade len uzdravenie vzťahovej väzby), alebo došlo ešte k nejakému inému psychologickému procesu vo vývine sexuálneho self.

Sexuálne self sa nevyvíja len v určitých štádiách vývinu človeka, ale je súčasťou celého vývinu osobnosti vo vzťahovom prostredí. Preto sú významné všetky udalosti a najmä tie, ktoré dieťa zažije do veku troch rokov, kedy sa začína vyvíjať hipokampus umožňujúci explicitné uchovávanie spomienok v pamäti a ich opätovnú dostupnosť. Totižto: „When situations activate implicit memories without their explicit counterparts, people merely act, feel, perceive or sense in the here and now. These implicit recollections are not usually subject to a process of self-reflection, as in „Why am I doing this or feeling this way?“ Individuals may sense these experiences as just defining who they are.“ (Siegel, 2020, s.216) „Past states can be reactivated by similar retrieval cues without an awareness of their origins from the past.“ (Siegel, 2020, s.359) Vedomé prepojenie hodnotenia dôležitosti udalosti v prítomnosti (čo sa deje teraz) s jej paralelným významom v osobnej histórii (ako to súvisí s mojimi emocionálnymi záležitosťami z minulosti) umožňuje „*consciously alter bodily response* by reducing the somatic feedback that was *automatically reinforcing* the cascading cycle of appraisal and arousal processes“, čo umožňuje „to highlight a different aspect of the meaning of these representations.“ (Siegel, 2020, s.358) Uvedomenie je tak významné, že Damasio (1999) o ňom hovorí ako o vstupe do svetla, „stepping into the light“, predovšetkým umožňuje voľbu a rozhodovanie. Takéto uvedomenie sa môže týkať rôznych minulých skúseností, nielen „očividných“ tráum. Preto, keď Chernin (2018) hovorí, že spoločnosť si myslí, že LGBTQ si volia svoju orientáciu alebo gender, možnosť voľby sa skôr ukrýva v tom, či budem žiť ako dôsledok udalostí, ktoré som zažil, alebo budem naozaj seba-aktualizujúcou sa osobou, ktorá si môže zvoliť, čo s tým minulým urobí a kým môže byť v slobode od pút minulosti.

Argument 2: Zážitok vlastnej mysle nie je možný bez vlastného tela: súvislosť agonistického a sexuálneho systému

Niektoré putá minulosti môžu byť veľmi silné. Prečo? Existuje totiž **súvislosť agonistického** (súvisiaceho s fyzickou bolesťou, agresiou a strachom, dominanciou, mocou a útekem) **a sexuálneho systému** (Klapilová, a kol., in Horáček, a kol., 2016, s.126). „Na úrovni aktivácie sympatického nervového systému¹³ nie je aktivita súvisiaca s agresiou či strachom a sexom rozlíšená... a môžu si tak oba systémy vypomáhať.“ (Klapilová, a kol., in Horáček, a kol., 2016, s.126) „Spojenie medzi týmito systémami je zrejme posilňované vďaka vylučovaniu endogénnych opiátov endorfínov, ktoré sa vylučujú v reakcii na ohrozujúce stimuly (bolesť a strach), zmierňujú intenzitu fyzického i mentálneho utrpenia a zvyšujú pocit uspokojenia. V kombinácii so sexuálnym vzrušením tak môžu znásobiť uspokojenie submisívneho jedinca...“ (Klapilová, a kol., in Horáček, a kol., 2016, s.127) – a čo potom dieťať, ktoré je voči rodičovi nielen submisívne, ale úplne bezmocné a od neho závislé?! Často dochádza k zmätku, pomiešaniu bolesti so vzrušením – dve opačné emócie prežívané súčasne. Takéto spracovávanie informácií mozgom môže ovplyvniť vývin sexuálneho self u dieťaťa závažným spôsobom.

Známa hollywoodska osobnosť Becket Cook (2020, 3:13) vo svojom svedectve opisuje: „When I was, I think, nine years old, I spent the night at the friend's house, and in the middle of the night I woke up to his father molesting me, which was very scary... And what's interesting about that, I never thought, I didn't want that experience to be a part of my identity as a gay man, so I pretended

¹³ „The development of the sympathetic branch predominates during the first year of life. The parasympathetic branch comes online during the second year.“ (Siegel, 2020, s.384) To je veľmi zaujímavé poznanie, ktoré môže objasniť mnohé adaptačné mechanizmy, ktoré súvisia s vývinom sexuálneho self dieťaťa, identifikácie so svojím pohlavím a s formovaním svojho self a identity vo všeobecnosti. „In the first few years of life, the right hemisphere is both more active and growing more rapidly. After these first years, the left hemisphere becomes more dominant in activity and development. By the end of the third year of life, the corpus callosum allows for the transfer of information between the two hemispheres. The mind is created, in part, from the whole brain within the activity of its disparate circuits, their interactions with each other, and their interactions with **the body** as a whole.“ (Siegel, 2020, s.310) Sebaobraz totižto sprostredkováva predovšetkým pravá hemisféra.

for many many years that that night had.. it was no big deal, it had anything to do with anything. But obviously now, I look back on that and I see how powerful and damaging that night was to me, and not just in sexuality, but in a lot of other ways.“ V článku od Ellisa (2019) je uvedené, že Becket presne v tom istom veku „at about nine-years-old he began to experience same-sex attraction“ a „I didn't know where it came from or what to make of it“ (Ellis, 2019). Navyše, po týchto skúsenostiach na základnej škole, utajovaní svojho prežívania, navštevoval čisto chlapčenskú strednú školu (Ellis, 2019). Toto by mohol byť príklad súvislosti týchto dvoch systémov, agonistického a sexuálneho, aj keď to nemožno tvrdiť s istotou, pretože na to máme príliš málo informácií z Becketovho rozprávania.

Allender (2006) vo svojej knihe o sexuálnom zneužívaní 'Zranené srdce' píše, že „tragédia zneužívania spočíva v tom, že **potešenie pre telo sa stáva základom nenávisti voči svojej vlastnej duši**.“ Pri zneužití, alebo opakovanom zneužívaní, môže obeť cítiť paradoxný pocit rozpoltenosti; môže prežívať jednu silnú emóciu (strach) a iný, rovnako silný pocit (túžbu)... Súhra protichodných emocionálnych prúdov vyvoláva u obeti pocit bezmocnosti a *hanby*, kedy si pripadá ako blázon. Aby to bolo ešte zložitejšie, sú chvíle, kedy má dieťa pocit, že ho doslova *zradilo jeho vlastné telo*, pretože nedokáže zabrániť zneužitiu ani svojej psychologickému reakcii naň... Sexuálne vzrušenie sa nedostaví pri každom zneužití. Niekedy je vzrušenie zablokované strachom; inokedy je fyzická bolesť tak silná, že k vzrušeniu dôjsť nemôže. Tiež je bežné, že obeť účinne oddeľuje svoje myšlienky a pocity od telesného pocitu, takže sa žiadne vedomé vzrušenie nedostaví. (Allender, 2006, s.90-91) „Rozpoltenosť (disociácia) – prepojenie nenávisti a túžby, rozkoše a hanby – vyvoláva silnú túžbu po oddelení týchto dvoch protichodných emócií, takže v duši dochádza k hlbokému rozkolu medzi príjemnými pocitmi a hnevom, pričom obe tieto zložky bývajú často celkom vymazané z pamäti.“ (Allender, 2006, s.93)

Obeť má tiež strach, že by stratila vzťah s páchatelom (pokiaľ to je niekto z blízkeho okolia, teda nie náhodný človek, ale spravidla pri deťoch sa páchatel musí poznať s niekým z rodiny, aby mal kontakt s dieťaťom) a ostatnými členmi vo vlastnej rodine; k tomu je treba pridať bezmocnosť a neschopnosť zmeniť páchatela alebo vnútorné protichodné tendencie emócií, a „malo by byť jasné, prečo by obeť najradšej vôbec nič necítila.“ (Allender, 2006, s.93) **„Sexuálne zneužití ľudia ako by boli pre svoje telo cudzincami. Nemajú ho radi...** Pokiaľ o sebe vôbec uvažujú ako o ľudských bytostiach, majú sklon predstavovať si samých seba ako duše, ktoré obývajú telo, ktoré je viac-menej škrupinkou, ktorú našťastie po smrti odhodí. Podobne sa zdá, že sexuálne zneužití ľudia sú cudzinci i pre svoju vlastnú dušu a minulosť... Dôsledkom nie je len strata minulosti, ale tiež strata schopnosti posudzovať prítomnosť a plánovať si budúcnosť.“ (Allender, 2006, s.108-109)

Téma sexuálneho zneužívania nielenže ďaleko presahuje rámec tohto textu, ale tiež nie všetci LGBTQ museli byť sexuálne zneužívaní, preto spomeniem už iba jeden fakt pre jeho dôležitosť. Allender (2006, s.43-44) rozlišuje viaceré typy sexuálneho zneužívania. Dieťa sa môže nachádzať v situácii, v ktorej má sexuálne nepríjemné pocity, aj keď nedošlo priamo k sexuálnemu styku. Tieto môžu hrať rovnako dôležitú rolu pri formovaní sexuálneho self, a ako uvedieme na niektorých príkladoch, situácie, v ktorých sa tieto sexuálne nepríjemné emócie môžu objavovať, môžu byť vnímané ako „obyčajné a nevinné“ zvlášť v dnešnej liberálnej dobe. Napríklad: Allender (2006, s.40) opisuje ženu, ktorú rodičia brávali „14 rokov do nudistickej kolónie. Každé leto tam bola oblečená spoločnosť pozvaná na nudistickú prehliadku krásy... Jej duša zomrela. Ničilo ju spojenie s nahotou jej rodičov doma a v kolónii, ale ešte viac sa jej hnusil každoročný večer, kedy stovky mužov civeli a slintali pri pohľade na jej vyvýjajúce sa telo... (iný príklad:) Jeden muž doslova povedal: „moja matka sa vždycky prechádzala po dome bez šatov. Často po mne chcela, aby som jej zapol podprsenu alebo sa pozrel, či na nohách nemá modriny. Viem, že to bolo nevhodné, ale ako by tu mohlo ísť o zneužívanie?“ (Allender, 2006, s.40)

Toto je práve tá veľká dilema dnešnej doby – postupný vzťahový liberalizmus a sexuálna revolúcia vôbec nepriniesla slobodu, ale zranenia. Človeka dokážu médiá a súčasný trend tak spochybniť, že by si ani netrúfol povedať, že prežíval nepríjemné pocity a bola tá situácia neadekvátne, ešte by sa aj cítil trápne a vinný, mal pocit *hanby*, že s ním niečo nie je v poriadku; zažil by posmech, keby bol s tým vyšiel von. V tom je svedectvo, že normalizáciou deviácie sa nedá dospieť k šťastiu, k pocitu hrdosti, ktorý je opakom hanby – ako v tomto prípade, kde obeť prežíva pocit hanby v samotnom zážitku (možno bez uvedomenia); normalizácia deviácie (daného zážitku) spôsobuje iba ďalší pocit hanby a napätia, ktoré by sa objavili, keby obeť povedala, že na tom, čo zažila, nebolo nič v poriadku lenže iní už také zážitky znormalizovali.

Na objasnenie teda uveďme, čo všetko je možným spúšťačom sexuálne nepríjemných emócií. Allender (2006, s.40-41) ponúka definíciu sexuálneho zneužitia: „je to akýkoľvek **kontakt či interakcia (vizuálna, verbálna alebo psychologická)** medzi dieťaťom/dospievajúcim a dospelým, kedy dieťa/dospievajúci slúži k sexuálnej stimulácii páchatel'a či iného človeka... Všetok nevhodný sexuálny kontakt je ničivý a narušuje psychiku človeka.“ Sexuálne interakcie sú omnoho ťažšie rozpoznateľné, pretože neobsahujú fyzický dotyk, a teda nevyzerajú tak závažne. (Allender, 2006, s.41) Koľko rodičov dáva na youtube videá ako sa pobožkajú, pričom bábätko majú na rukách medzi sebou a smejú sa na tom, keď sa rozplače – vraj je žiarlivé. Pozor! Takéto dieťa nie je žiarlivé, jeho mozog ešte nie je tak vyvinutý aby bol schopný tejto sociálnej emócie; zato je príliš malinké na to, aby chápalo takúto interakciu, a bolo pri nej v tak tesnej blízkosti (na rukách jedného z rodičov, pevne držané, ba medzi dvomi ľuďmi v takej interakcii), akoby sa ho to týkalo, a nemohlo z nej nijako odísť, alebo odvrátiť pohľad. Podľa definície vidno, že aj verbálne poznámky, v ktorých osoba vníma (vďaka schopnosti *mind sight*), že poukazujú napríklad na jej prsia, predstavujú emocionálne týranie, a tiež narušujú jej sexuálnu identitu. (Allender, 2006, s.42) - Prečo vlastne nenávidí nejaké dievča svoje prsia až tak, že by si ich dala odoperovať? Dokonca matka piatich detí (pr. Erica Maison, in 60 Minutes Australia, 2019)? To je dôležitá otázka, pretože nie je normálne cítiť sa cudzincom vo vlastnom tele, či nenávidieť niektoré jeho časti, alebo byť priťahovaný rovnakým pohlavím. Pre toto je nesmierne dôležité správne rozlišovať, z psychologického hľadiska, čo je normálne a čo nie. Schopnosť integrovať telo do osoby je trvalou úlohou, písal Ján Pavol II (2015, s.144) a navzájom by sme si k tomu mali pomáhať, a nie klásť prekážky, a mnohé len ťažko prekonať.

V dospelosti sa súvislosť týchto dvoch systémov, agonistického a sexuálneho, môže prejavovať sadomasochizmom v rôznej miere, od predstáv až po skutky (plieskanie po zadku, štipanie bradaviek), so stále zvyšujúcou sa potrebou intenzity stimulov. Toto je dôležité vzhľadom na to, aké sexuálne správanie homosexuálne dvojice preferujú. K tomu bude povedané viac na príslušnom mieste neskôršie v texte. V detstve sa súvislosť týchto dvoch systémov môže týkať prepojenia vývinu mysle dieťaťa vo vzťahovom prostredí s vývinom jeho sexuálneho self - jeho identifikácie s pohlavím a formovania príťažlivosti nejakým pohlavím. Totižto, „takmer žiadne správanie sa neobjaví len tak z čistého neba, ale predchádzajú mu rôzne predadaptácie.“ (Klapilová, a kol., in Horáček, a kol., 2016, s.124) A to sa týka i homosexuálnej reprezentácie lásky, či gender dysfórie. Prepojenie agonistického a sexuálneho systému od skorého ranného vývinu dieťaťa v jeho vzťahovom prostredí môže mať dôsledok (byť jednou z prispievajúcich či kauzálnych príčin) na kontinuálnu formáciu reprezentácie lásky, ktorú bude mať neskôr ako dospelá osoba. **Čo mohlo byť spôsobom zvládania pocitu ohrozenia, sa neskôr môže zdať ako „bonding related cue“, ako „social signal that leads to the approach responses“,** spôsobujúci príťažlivosť.

Samozrejme, že toto nie je jediná cesta, ako vznikajú *bonding related cues*, ale možno jedna z mnohých, a určite taká, ktorá stojí za pozornosť i dôkladné výskumné bádanie. Dôležité k identifikácii sa so svojím pohlavím, ale i príťažlivosť opačným pohlavím, rozpoznanie istých znakov ako žiaducich (či daná osoba má „valued, desirable features“ alebo „undesirable features“), pretože následná identifikácia s nimi, alebo príťažlivosť nimi, dáva pocit hrdosti, zatiaľ čo pri

nežiaducich vlastnostiach, pocit hanby. To, či je nejaká charakteristika (napríklad pohlavie) hodnotená ako žiaduca, určuje mozog (zjednodušene povedané), na základe predchádzajúcich skúseností vo vlastnom tele, presnejšie „*by an event-triggered states in the body and mind*“. A tieto vedia byť spúšťané i prepojením agonistického systému so systémom sexuálnym. To nás pívádza k ďalšej téze LGBTQ aktivistov, „gender identity paradigm“, ktorá tvrdí, v rozpore s týmto vedeckým poznaním, že sexuálna orientácia je *vnútornou* vlastnosťou.

Odpoveď:

Za normálnych okolností vývinu, myseľ a telo nie sú v rozpore. Myseľ nebýva uväznená v nesprávnom tele, ale skôr myseľ má (dospela k) niektoré nesprávne závery v dôsledku aktivity mozgu ovplyvnenej vzťahmi. Telo zjavuje to, čo je neviditeľné, celú našu osobnosť. Dôležitá pre zdravý duševný vývin je integrácia svojho pohlavia a sexuality do svojej osoby. Sexualita plní v osobnosti dôležitú životodárnu aktivizujúcu úlohu. Nie je oddelená od pohlavia osoby. Paradigma gay identity a mužsko-ženská paradigma sa však líšia v tom, ako chápu toto neoddelenie od ľudskej osoby.

Téza 2: „Sexual orientation is an innate personal characteristic, like race.“ (Sprigg, 2018, s.2)

Antitéza 2: „Definitívne stvorenie človeka spočíva v stvorení jednoty dvoch bytostí (muža a ženy). Ich jednota ukazuje predovšetkým na *identitu ľudskej prirodzenosti*; dualita ukazuje na to, čo na základe tejto identity tvorí mužstvo a ženstvo človeka.“ (Ján Pavol II., 2015, s.57) *Pohlavie* je v istom zmysle *konštitutívnym* prvkom osoby, nielen atribútom osoby (Ján Pavol II., 2015, s.62). Pátranie po ľudskej identite..., musí vždy prechádzať cez dualitu, spoločenstvo... Poznanie človeka prechádza cez mužstvo a ženstvo... *Ženstvo nachádza v istom zmysle samo seba tvárou tvár mužstvu*, zatiaľ čo *mužstvo sa potvrdzuje skrze ženstvo*... (Ján Pavol II., 2015, s.62).

Argument 1: Romantická vzťahová väzba a sexuálny pud

V druhej téze a antitéze môžeme vidieť základný rozdiel v paradigme ľudskej sexuality: zatiaľ čo ‘gay identity paradigm’ vníma sexuálnu orientáciu ako vrodennú charakteristiku osoby, Ján Pavol II. sa skôr obracia na ľudskú prirodzenosť a o samotnej homosexuálnej orientácii hovorí ako o úchylke (Wojtyla, 2003, s.31), pričom odľahčujúcejšie by bolo povedať *odchýlke*, lebo sa hovorí o orientácii, vychádzajúc z chápania hodnoty osoby: „Každý človek je od prírody pohlavnou bytosťou, čiže patrí od narodenia k niektorému z dvoch pohlaví. Túto skutočnosť nevyvracia ani jav obojpohlavnosti¹⁴, ale ani akékoľvek iné ochorenie či iná odchýlka nevyvracia skutočnosť, že predsa existuje ľudská prirodzenosť a že každý človek, dokonca i ten s odchýlkou alebo chorý, má túto prirodzenosť, a **práve vďaka nej je človekom**.“ (Wojtyla, 2003, s.30)

Zatiaľ čo paradigma gay identity hovorí o sexuálnej orientácii ako o vnútornej vlastnosti, sv. Ján Pavol II. hovorí, že pohlavie je konštitutívnym prvkom osoby, nielen atribútom, vlastnosťou, a práve „**príslušnosť k jednému z dvoch pohlaví prináša so sebou určitú orientáciu jeho bytosti**, ktorá sa prejavuje v konkrétnom vývoji tej istej bytosti **zvnútra**“ (Wojtyla, 2003, s.30), ale tiež „prechádza **navonok** (nehovoríme o ochoreniach a odchýlkach) a prejavuje sa istou prirodzenou náklonnosťou, smerovaním k druhému pohlaviu.“ (Wojtyla, 2003, s.30) Sexuálnu orientáciu chápe teda nie ako vnútornú vlastnosť (paradigma gay identity), ako rasa, ale ako ovocie pohlavia osoby. „Prirodzené smerovanie sexuálneho pudu poukazuje na človeka druhého pohlavia, ale nie iba na samo „druhé pohlavie“. *A práve preto, že pud sa obracia k človeku, vyrastá v jeho rámci a sčasti*

¹⁴ Zistilo sa, že „a small number of children born as **genetic males** with an X and Y chromosome are raised as girls because of the female appearance of their genitals at birth. But the majority of these children develop a masculine identity during adolescence if they are administered male sex hormone. The rapid acquisition of a male identity, despite no change in their genitals, **affirms the biological foundation of a masculine feeling tone**.“ (Kagan, 2010, s.106) To sa týka **Intersex** osôb.

dokonca na jeho podklade moznost lasky.“ (Wojtyla, 2003, s.31) Sexuálny pud poskytuje materiál pre lásku. „Keď naproti tomu chápeme sexuálny pud zásadne ako pud k rozkoši, vtedy sa tým akosi *deformuje* celé vnútro osoby. Osoba ostáva v tomto chápaní len podmetom „zvonku“ vnímavým na zmyslovo-sexuálne podnety, ktoré vyvolávajú prežitie rozkoše... Zodpovednosť (za lásku) určuje zásadnú životnú zložku sexuálnej morálky človeka.“ (Wojtyla, 2003, s.38-39)

„Sama potreba odovzdania sa osobe je hlbšia ako sexuálny pud a predovšetkým je spätá s duchovnou prirodzenosťou osoby. Nie sexuálnosť vyvoláva v žene a v mužovi potrebu vzájomného odovzdania sa, ale práve naopak - **potreba odovzdať sa**, ktorá drieme v každej osobe, sa otvára v podmienkach telesného jestvovania a na podklade sexuálneho pudu telesným a sexuálnym zjednotením muža a ženy v manželstve. Ale sama potreba snubnej lásky, potreba odovzdania sa osobe a zjednotenia sa s ňou je hlbšia, spojená s jej duchovným bytím.“ (Wojtyla, 2003, s.157) V skutočnosti, sex nie je potreba, ktorú si musí človek naplniť, bez neho vie veľmi zdravo žiť – ale pokiaľ nebude schopný nejakým spôsobom naplňovať svoju potrebu odovzdania sa, bude prežívať existenciálnu krízu. Táto potreba odovzdať sa sa môže uskutočňovať rôznymi spôsobmi, nielen pri sexuálnom akte, ale v dávaní seba – svojich schopností a talentov, v prospech druhých. Pri dávaní seba, neraz musíme zaprieť samých seba a uprednostniť toho druhého, ktorému sa dávame; a to je i pointa lásky. Preto orientácia na „mať“, namiesto na „byť“, je tak veľkou tragédiou ľudskej osoby, ktorá sa prejavuje i v oblasti vzťahov (ako bolo v krátkosti opísané v prvej časti). Človek túži mať lásku podľa svojej reprezentácie lásky, avšak túto reprezentáciu má na základe vzťahových okolností, na ktoré mal „(ne)šťastie“; avšak milovať podľa Lásky, je to oživujúce a obšťastňujúce, rozhodnutie, ktoré človek môže urobiť bez ohľadu na podmienky, z ktorých vychádza. Rozhodnutie k láske je bytie. Ako to vyzerá po psychologickej stránke?

Zjednodušene povedané: vývinová vzťahová väzba je aktivovaná strachom a úzkosťou a v dospelosti je to systém odmeny, ktorý aktivuje reakciu hľadania a udržiavania blízkosti s osobou. Osoba je prítiažlivá lebo má určité charakteristiky, či vlastnosti, ktoré sú žiaduce, ktoré spúšťajú dráhu odmeny za ich „získanie“ („mať“). Oxytocín a dopamín, ktoré sú dôležité v tomto systéme odmeny, „are involved in love that is built on representation and memory.“ (Siegel, 2020, s.195) Pracovný model vzťahovej väzby, „have intrinsic motivational value that combines immediate hedonic response with approach motivation, goal-directed behavior and learning.“ (Siegel, 2020, s.196) V romantických, partnerských vzťahoch je teda možné rozlíšiť 3 dôležité rozsiahle neuronálne systémy (Siegel, 2020, s.196-198): **1. Reward-motivation system** – čo/kto nás priťahuje mozog posilňuje dráhou odmeny, dopamínom a oxytocínom – systém umožňujúci reprezentáciu príjemnosti, reprezentáciu lásky a „its entire ripples of associations, sense of yearning that is critical for human love, the appraisal of safety and the sense of self as both overlapping and separate from attachment partner“ (Siegel, 2020, s.197) **2. Embodied simulation/empathy network (mirror neurons)**, systém pre „sensing and regulating the body“ – recreates other's state in one's brain (Siegel, 2020, s.197), a **3. Mindsight** - mentalizing processes (making inferences of others' mental states by attributing beliefs, thoughts, and intentions to others) (Siegel, 2020, s.197). Pokiaľ sa myseľ vyvíjala z pozície nie-bezpečnej vzťahovej väzby, bude to mať pravdepodobne významný vplyv na náš motivačno-odmeňujúci systém aj mindsight, a teda i reprezentáciu lásky a túžbu.

O význame zrkadlových neurónov bolo krátko písané v predošlej Otázke 1. Sú dôležité lebo nám umožňujú empatické naladenie sa na človeka, s ktorým sa stretáme, prípadne komunikujeme (verbálne i neverbálne), čo nám umožňuje „mať pocit“ z daného stretnutia, čo je v podstate proces, keď mozog vníma rôzne jemné signály. Akú rolu s akým významom zohráva pocit hrdosti a hanby pri utváraní hodnotiaceho procesu o tom, čo je prítiažlivé a žiaducou vlastnosťou a o tom, čo je nežiaduce, bolo povedané niečo už v predošlej časti a teraz bude povedané viac. Pozornosť sa zameria trochu viac detailnejšie na samotný proces prisudzovania hodnoty (appraisal) a následnej aktivácie (arousal) v systéme. Tieto tri neuronálne systémy nemožno chápať ako od seba oddelené;

sú navzájom súvisiace. Vďaka zrkadlovým neurónom dochádza k “sharing of internal states” a naše vnútorné “Ja” sa stáva spoločným *inter-“My”* (Siegel, 2020, s.249). Keďže dokážeme mať takýto zážitok „inter-My“, dokážeme robiť úsudky, takzvané ‘teóriu o mysli’ druhého človeka, o jeho myšlienkach a presvedčeníach, zámeroch. V niektorých interakciách náš mozog spúšťa dráhu odmeny, a my sa cítime dobre. Emócie sú vlastne dôsledkom takého prisudzovania určitej hodnoty určitým vlastnostiam alebo udalostiam. Existujú však aj hodnoty spojené s pohlavím osoby.

Argument 1.1: Význam “appraisal” (hodnotiaceho) a “arousal” (aktivujúceho) systému

Čím to je, že nás priťahujú práve určité vlastnosti na človeku? Čo je láska ako emócia? Lebo keď sa povie, že “láska vždy zvíťazí” (Adobe Express, n.d.), asi sa nemyslí na lásku ako čnosť, ale skôr na lásku ako cit. A ešte menej často sa láska spája s nejakým racionálnym uvedomením; v povedomí širokej verejnosti je jej koncept často záležitosťou pocitov v tele a emócií. Aj keď láska nie sú len emócie, jej súvislosť s emóciami naznačuje centrálnu rolu emocionálneho spracovávania pri vnímaní a určovaní zmyslu. Na to, aby náš “reward-motivation” systém spustil dráhu odmeny, musí najprv prebehnúť zhodnotenie stimulov, ktoré vníma, zaregistrovať ich (**initial orientation**), a porovnať ich (ich intenzitu aj špecifický význam pre osobu, so súčasným kontextom vnútorného emocionálneho stavu (pocity v tele) a vonkajšieho sociálneho prostredia, a vlastným očakávaním do budúcnosti; Siegel, 2020, s.234) s informáciami, ktoré má uložené v pamäti (reprezentácie spojené s emocionálnym nábojom), a podľa toho vyhodnotiť (**appraisal processes**), či sú “dobré” alebo “zlé”. Podľa tohto zhodnotenia následne spôsobí aktiváciu v konkrétnych oblastiach mozgu (**arousal**) pre následnú **diferenciáciu** reakcie. Tento proces emocionálneho spracovania prebehne veľmi rýchlo, ešte pred tým než to vedomá myseľ dokáže zaregistrovať.

Siegel (2020, s.233-235) píše: „In the brain, a signal of heightened activity can be called an initial orienting response. This term refers to how the brain and other systems of the body enter a state of increased alertness, with an internal message of “Something important is happening here and now.”... It does not require conscious awareness and does not initially have a positive or negative tone. Very rapidly (within microseconds), the brain processes the representations of the body and the external world generated with this initial orienting process. As this occurs, processes that can be called elaborative appraisal and arousal begin and direct the flow of energy through the system. Elaborative appraisals assess whether a stimulus is “good” or “bad”, and determine whether the organism should move toward or away from it... As the circuits are activated in response to this “good-bad” evaluation, the mind undergoes a further elaboration of the flow of energy through its various mental processes involved in approach or withdrawal. Emotional processing prepares the brain and the rest of the body for action... The appraisal process evaluates the informational meaning of stimuli; the arousal process directs the flow of energy through the system. Together, **they serve to modulate the state of mind** by directing the flow of activation of certain circuits and the deactivation of others... Primary emotions directly **reflect the changes in state of mind**; that is, changes in how a range of differentiated processes become linked.”

Aj keď „appraisal and arousal may assess the initial orientation as good, and thus the stimulus as something to seek more of,” čím „appraisal and arousal create a state of mind that is predisposing the individual to act in a certain fashion..., the mind begins to assess the value of its own evaluative and activation processes” (Siegel, 2020, s.236). „The recursive nature of such a continuing **appraisal of appraisals**... plays a central role in creating the reinforcing loops that **engrain repetitive thoughts and destructive emotional states**, such as depression and anxiety... Some individuals may react to their own intense arousal with a negative appraisal and a tendency to withdraw both behaviorally and cognitively from the further elaboration of their emotional states.” (Siegel, 2020, s.236) Takýmto spôsobom by bolo možné vysvetliť, prečo je proces coming out taký náročný už pre samotnú osobu - priznanie pred sebou samým, že je gay. Mnohí LGBTQ často trpia i depresiou a úzkosťou v rámci komorbidity. Vo svojom tele možno pociťujú zmeny aktivácie

(emócie nekongruentné so svojím pravdivým pohlavím, či už sa týkajú informácií o sebe alebo príťažlivosti inou osobou), a ich systém to hodnotí ako nejakú hrozbu, a mozog dáva signály na stiahnutie sa od tejto témy. Právo na sebaurčenie, ktoré MKCH 11 hrdo uznáva (Pavuková Rušarová, 2023), teda spočíva viac v „altering these reentrant loops and to liberate a person from their imprisoning nature and self-defeating narratives” (Siegel, 2020, s.236), než byť určovaný našimi minulými traumami, stratami, či deficitmi v napĺňaní potrieb.

Pointa dnešných naratívov, normalizácie LGBTQ a intervencií spočíva v tom, že je snaha preorientovať tento vrozený hodnotiaci systém, aby osoba neposudzovala svoje vlastné hodnotenie svojich homosexuálnych tendencií ako niečo v rozpore s tým, kým je. Keď ‘hodnotenie hodnotenia’ (appraisal of appraisal) nebude dávať negatívne správy, zmizne i úzkosť. Problém je, že nezmizne, iba sa veľmi silno potlačí, tak silno, že sa na túto tému pridá akoby zámok “neotvárať nikdy viac”, čím človek ostane uväznený v navonok zdanlivom ‘sebaprijatí’; ale opak je pravdou - k sebaprijatiu nedošlo! Správa z tela totižto nesie informáciu o svojom pravdivom pohlaví, pokiaľ je to pravdivá správa o svojom tele. Jackie Hill Perry (formerL) (2018, s.18) vo svojej knihe píše: „Somehow, our minds carried rules that our hearts knew we were breaking.“ Toto je veľmi dôležité poznanie založené na vedeckých faktoch a svedectvách životov mnohých ľudí z LGBTQ komunity, ktoré jednohlasne hovoria proti normalizácii LGBTQ a naznačujú i aké vážne dôsledky tento trend môže mať pre duševné zdravie a pohodu jednotlivcov a v konečnom dôsledku i spoločnosti. Normalizácii sa venuje až tretia časť tohto textu, preto je dobré si toto zapamätať.

Billy Burleigh (deT) (2023, 6:09-7:30) zdieľa svoju skúsenosť o tom, ako jeho úzkosť naozaj nezmizla ani po coming out, dokonca ani po operáciách svojho pohlavia, ale naopak - pokoj a šťastie našiel až v prijatí svojho pravdivého pohlavia a teraz je šťastne ženatý: „And so I went through all of these surgeries believing what the therapist conveyed to me, what the journal article said, that **I would eventually find my peace as soon as my body matched my mind, and I didn't find it.** It was never there! After seven years of trying it just wasn't there, it didn't happen... (6:41) With surgery I've had that body part (penis) removed in the theory that that would make me happy and flat out. It did not make me happy, and... I'm very fortunate because I'm married now I have two step daughters... - 7:13 (Mark's reply) I congratulate you on your journey. You've found the faith and love of God. I know you're in a really good place now and you found the peace that surgery didn't give you, so big congratulations on your journey, you look brilliant!“

Téma pokoja je dôležitá; niektorí ho spočiatku nachádzali vo svojich LGBTQ komunitách, keď zistili, že to nie je pokoj a zdravie. Elizabeth Woning (formerL) (CBNews, 2020, 6:36-7:29) zdieľa svoju skúsenosť: „I was often suicidal or out of control. I came out during my early 20s and found solace and comfort in the LGBTQ community. They were my family. I was pursuing the path of an ordained pastor in the LGBTQ affirming church movement when I began questioning my faith. That long journey led me ultimately to question my sexuality as a lesbian. Over time, as my faith brought deeper emotional health, I also experienced an unexpected change in my sexual desires. Today, I've been married to my husband for 14 years. I no longer experience same-sex desires, and I no longer have symptoms of bipolar disorder. I've seen the restoration I have in a countless lives of other Christians.“

Pocit hanby môže byť významnou prekážkou v procese coming out – a to nielen o homosexuálnej orientácii, ale i coming out z homosexuálnej orientácie na heterosexuálnu. Johanna Berling (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 44:25-45:02) hovorí: „The first person I told that I couldn't identify as trans anymore was my psychologist and I cried and I cried, and I said I don't think I can call myself a man anymore, and I cried out of grief. It was so tragic to realize that this wasn't my quick fix, this wasn't the solution for me, probably, as it looks now, and I so wanted it to be, I so wanted this to be my happy ending. And coming to that realization hurt so much... 55:34 – 56:13: When I wanted to come out as a girl again, I was very close to killing myself. I thought I

can't stand, that everyone knows I was wrong. So many times I felt I couldn't bear that burden, I couldn't say I was wrong to that extent that I was. It was **the shame of it** that scared me the most."

Čo sa teda týka súčasných naratívov a ich snáh zmierniť negatívny „appraisal of appraisals“ s cieľom znížiť úzkosť a priniesť pokoj, Scott Newgent (2023, 4:03-4:39) vysvetľuje, že aj keby človek hoci aj svoje pohlavie zmenil, aj tak bude vždy musieť ešte pracovať na svojom vnútri. Hoc by i zmenil svoje fyzické pohlavie, aby mu teda vyhovovalo, v skutočnosti to zhorší jeho duševný stav. Pravdivosť svojej osoby nemožno umlčať, dokonca ani preoperovaním svojho tela, v nádeji, že by teda mozog získaval „iné“ informácie z tela, keď mapuje svoje telo a vnútorné procesy v ňom: „There are only seven studies that say the medicalization of children is beneficial and every single one of them has been retracted with „oops we're sorry, it doesn't work“ or „not enough time to say if it's beneficial or not“. Now, we do have one long-term study and that study tells us that trans are most suicidal not before but after, seven to ten years, because it's a process right - you get that „oh I get to fit in“ and then we get to that „done“ and you don't have anything else to do, you kind of look left and right and go „well that didn't help“ and then you have to go „Hey, **I still have to work on the inside**“... 4:46-5:05: Transgender is cosmetic surgery it doesn't fix anything. All the studies say **it makes mental health worse** the health complications are absolutely, they're astronomical, they're finding that girl's spines aren't fusing together, early onset osteoporosis.. for a process that actually makes mental health worse.“

Mozog spracováva informáciu o sebe, o svojom vnútornom prostredí (i vonkajšom) tak ako má svoje pohlavie, teda podľa svojho pohlavia. Vysvetlenie spočíva pravdepodobne v tom, že to, ako začala homosexuálna reprezentácia seba či prítlačivosti je v podstate osvojené, naučené v spojení s minulými skúsenosťami. „The brain can learn to modify its response to the evaluative systems initial criteria of **what is good or bad, based on past interactions with others**. If past eye contact led to a flood of disorganizing activations, the avoidance of such experience in the future for this individual will help keep the self organized. It is possible that the innate neural response of children with autism to eye contact may be so intense that they adapt by avoiding such contact in the future in an automatic attempt to achieve equilibrium in their internal state... **As the intertwined nature of value system responses and environmental encounters unfolds, each of us continually emerges and defines ourselves.**” (Siegel, 2020, s.249) „How we come to understand others is directly related to our awareness of our own internal states. How we come to know who we are is shaped by the communication we've had with others. If that communication has been filled with confusion and unpredictable actions - or filled with hostile intention - then our internal sense of a coherent inner self will be compromised. In contrast, being around caregivers early in life who are attuned to our young internal worlds in a reliable way will provide us with the mirror experiences that enable us to have a coherent and flexible sense of both our inner and interpersonal selves in the world.” (Siegel, 2020, s.251-252)

Argument 1.2: Význam pravej hemisféry

Mozog prijíma a spracováva informácie z tela (zvnútra) i z prostredia, zvonka. „**The whole body is represented in an integrated way in the right hemisphere.**” (Siegel, 2020, s.263) Telo, teda aj naše pohlavie. Je zaujímavou otázkou, či dokáže chirurgická zmena pohlavia zmeniť obraz tela, ktorý je reprezentovaný v mozgu od počatia a narodenia. Vyššie bolo naznačené, že to možné nie je, a to nielen v zmysle homosexuálnej identity či orientácie, ale dokonca to nie je možné ani u ľudí, ktorí podstúpili operáciu svojho pohlavia. Walt (In Focus on the family, part 1, 2021, 03:19-04:07 a 10:55-11:57) hovorí zo skúsenosti: „Over the last several years I've come to understand that actually no one really transgenders. You know, that would suggest that they can actually change from one gender to the other, but I tried it for eight years and you really can't change. You can change your appearance and make yourself look different, but you don't actually transgender. So this term is sort of been used to help put the focus on how do we address this issue, how do we help

them, how do we come alongside them, how do we help them understand that this part of their life most likely, over period of time, they're gonna regret or... revert back.. The truth is, that biologically you can change a man to a woman, scientifically you can change a man to a woman, hormonally you can change a man into a woman..., but it does not change fundamentally what you're biologically... There's **internal morphology that doesn't change**. The only thing you can do through surgery and hormones is to mutate someone, but you can't change them into another gender. So, I've got a court document, that you know, I went through with my doctors and my therapist, where they actually had to admit that the surgery and hormones don't change anybody's gender. You can mutate them, but you can't change them to another gender... They acknowledged that in a court document.. that they couldn't change anyone's gender with hormones and surgery.“

„The regulation of the body's autonomic nervous system, as well as awareness of ones own inner state and the intentional state of others, is primarily mediated by right-brain mechanisms. The right hemisphere therefore appears to play a major role in mediating regulatory emotional processes, as well as in facilitating the expression of emotional states and the conscious awareness of emotional experience in oneself and others.“ (Siegel, 2020, s.263) „It plays a dominant role in autoneotic consciousness, which involves a sense of self (internal states, state of the body), context and time.“ (Siegel, 2020, s.292) **„Right hemisphere has the ability to process information about the self and the self with others... Recognizing facial emotional expression, having cognitive representations of others minds, having self-other relationship representations, and having the capacity to respond to the mental state of others can all be proposed to be mediated by the social-emotional processing of the right hemisphere. However, the integration of these modules of processing into a coherently functioning reflective mode may require a well-developed coordination of right-hemisphere and left-hemisphere processing.“** (Siegel, 2020, s.306) Pravá hemisféra je síce tá schopná „mentalizácie“, ale ľavá hemisféra je tá interpretujúca. (Siegel, 2020, s.306)

Fascinujúce je, že ľavá hemisféra sprostredkováva reakciu priblíženia sa a pravá hemisféra zase reakciu stiahnutia sa (Siegel, 2020, s.401). Pokiaľ teda dôjde k narušeniu obrazu seba spojeného s pohlavím, ktorý sprostredkováva táto pravá hemisféra, môže sprostredkovávať i reakciu stiahnutia sa, vyhýbania sa kontaktu (s inými, ale možno aj akoby so „sebou“, alebo s tou časťou seba, ktorá nie je integrovaná, lebo predstavovala nejakým spôsobom hrozbu). „By the second year of life, the infant has learned the adaptive behavior of not showing how she/he might be feeling – to hide her inner experience,“—dieťa niečo chce, ale zistí, že na neho nakričia, tak sa tvári že už nič nechce, všetko je v poriadku—„the essential ability to mask our inner states from the criticism and harsh reactions from others.“ (Siegel, 2020, s.360) **„Masking internal states** can permit the individual to avoid an experience of interpersonal resonance, in which the response of the receiver at times can amplify or distort the initial state of the sender“ (možno by som musel byť ako on... budem silná pre ňu), „so that we feel inside our bodies a state similar to that of another person (Siegel, 2020, s.379). „Masking inner states can also enable an individual to avoid being misunderstood, and so avoid the painful *state of shame* that would be induced.“ (Siegel, 2020, s.361)

Dochádza k „adjustment of his own state to that of the other person.“ (Siegel, 2020, s.362) Problém však je, že „person's conscious access to her own emotions has been repeatedly blocked – in brain – temporary shutting down of the circuits that control affective expression - this appear to be primarily mediated within the right hemisphere, especially in the prefrontal cortex and the amygdala.“ (Siegel, 2020, s.361) To môže viesť k „sense of not knowing who she/he is, or life is meaningless.“ (Siegel, 2020, s.361) **„Our connections with people shape how we sense our identity.“** (Siegel, 2020, s.380) Možno by bolo preto užitočnou otázkou pýtať sa, koho „nosím na sebe“, alebo koho chcem „nosiť na sebe“? Kto sa stal akoby súčasťou mňa až tak silno, že nemám rád svoje vlastné telo. Hovorí Christopher Sims (formerG) (CBNews, 2020, 10:07): „My mother was very hurt by men and so any sign of masculinity was a trigger and a threat to her. I can remember her beating me with a wire hanger until I was bloody and putting alcohol all over my

body. As I stood in front of a mirror and I learned at that moment that I could not be masculine. I learned that I had to be effeminate, I had to emulate my sisters to avoid triggering her.“

Ďalším zaujímavým pozorováním je, že mnohí ľudia trpiaci gender dysfóriou, LGBTQ, majú umelecké sklony. Homosexualita je častá práve medzi osobami s umeleckými záujmami (podľa diskusie na seminári Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Umelecké cítenie tiež sprostredkováva predovšetkým pravá hemisféra. Možno je to spôsob, ako pravá hemisféra umožňuje prepojenie reprezentácie tela, nejakého zranenia, nedoriešenie, ktoré sa snaží komunikovať a komunikuje to spôsobom, ktorý je vlastný pravej hemisfére – nie lingvisticky, ale umelecky. Umelecké cítenie môže teda takýmto spôsobom súvisieť s nonheterosexuálnou reprezentáciou seba, svojho tela, svojej identity a seba vo vzťahoch, keďže akoby chýbali slová k tomu, čo je prežívané. „What I was feeling hadn't told me its name yet. All I knew was, I had to keep it to myself.“ (Perry, 2018, s.19) Pravá hemisféra možno Jackie Perry sprostredkovala takúto reakciu stiahnutia sa. Schopnosť vložiť svoje prežívanie do slov umožňuje ľavá mozgová hemisféra. Preto k uzdraveniu, aj vlastnému sebakporozumeniu, je dôležitá integrácia pravej a ľavej hemisféry, aj integrácia svojho tela. Hoci „reflective function, which permits mentalizing, is likely to be mediated primarily by the right hemisphere, it is expressed with the left. **Integration is key.**“ (Siegel, 2020, s.451) A to je i načrtnutie smeru cesty k obráteniu.

Odpoveď:

Druhá otázka tvorí jadro možného psychologického vysvetlenia LGBTQ. Diskutovalo sa o dvoch dôležitých tézach: či môže byť rozdelenie medzi mysľou a telom ako dvomi entitami, a tak by teda mohla byť myseľ uväznená v nesprávnom tele, a akú rolu zohráva sexuálna orientácia v osobe človeka. Ako bolo opísané doteraz, naše vzťahy sa stávajú súčasťou nášho self, nášho seba-obrazu. Ten je reprezentovaný a spracovávaný v mozgu, nie je to len nejaký symbolický pojem. „Different relationships may evoke different patterns of relating in each of us. The states of mind we experience including the mental models activated in response to communication patterns with others, can in turn shape the manner in which we establish new relationships. We can find ourselves with a very different experience of the self and the self with others within different relationship contexts.“ (Siegel, 2020, s.186) „The mind is shaped by the relational environment and the synaptic adaptations to that ongoing environmental experience.“ (Siegel, 2020, s.179) Na základe tohto sa dá **LGBTQ chápať** aj **ako stav mysle**, ktorý je „engrained in neural networks“; „dreaded states, filled with shame and humiliation“ (Siegel, 2020, s.224). „The state of mind we experience, including the mental models activated in response to communication patterns with others, can in turn shape the manner in which we establish new relationships.“ (Siegel, 2020, s.186) „States of mind that are repeatedly activated can become traits of an individual“ (Siegel, 2020, s.224), čo môže byť vysvetlením, prečo sa LGBTQ rodovej paradigme zdá, že „sexual orientation is an innate personal characteristic, like race.“ (Sprigg, 2018, s.2) „Repeated activations of certain configurations of mental representations and a state of mind of shame/humiliation can be seen to have engrained this state as a repeating pattern of neural activation. We could almost say that the activation of this state had become a personality trait.“ (Siegel, 2020, s.347)

Dobrá správa je, že keďže „states of mind involve various aspects of brain activity“ (Siegel, 2020, s.171), „the very focus of our attention can create neural firing patterns that can change the brains physical connections. Given that interpersonal relationships guide how we focus our attention and therefore how our neural firing patterns emerge, our social experiences can directly shape our neural architecture just as the **focus of our attention and the experience of being aware can** as well.“ (Siegel, 2020, s.24) Becket (formerG) (Cook a McCracken, 2019) píše: „The gain is like Paul said: „I count everything as loss because of the surpassing worth of knowing Christ Jesus my Lord“ (Phil. 3:8). Malcolm Muggeridge has that famous quote about how all the fame and money and success of the world is nothing, less than nothing, compared to knowing Christ. The gain is this

relationship with God through Christ. Eternal life. It's this **impenetrable joy** because of not only knowing Christ, but knowing the meaning of life—where I came from, what I'm doing, where I'm going. **It gives me such peace.**"

Otázka 3: Ako môže dôjsť k zmene v (LGBTQ) sexualite?

Téza 1: LGBTQ sa nedá zmeniť.

Argument 1: „Homosexual people can never become heterosexual.“ (Sprigg, 2018. s.2)

Antitéza 1: Obrátenie je nielen možné, je priam potrebné.

Argument 1: „Body-mental states realignment“ vs. „gender reassignment“

Keďže „the very focus of our attention can create neural firing patterns that can change the brains physical connections“ (Siegel, 2020, s.24), netreba riešiť ani tak otázku, či je zmena LGBTQ sexuality možná, ako skôr ísť ešte hlbšie a pokúsiť sa objasniť, ako je to možné, aké psychologické vysvetlenie by sa mohlo ukrývať za touto zmenou. Totiž, „**unless repair is undertaken, toxic sense of shame and humiliation** can become serious blocks to interpersonal communication. These dreaded states are not merely uncomfortable and disliked; they can feel like a black hole, a bottomless pit of despair, in which the self is lost for what seems to be forever. **Repair requires the recognition that a rapture has occurred in the attunement process, and then the realignment of states between the two individuals involved.**“ (Siegel, 2020, s.401) Toto „realignment of states“ medzi jednotlivcami sa môže týkať práve pohlavia druhej osoby, ktorá mohla byť zdrojom ťažkostí v identifikácii so svojím pohlavím alebo s prítlačivosťou opačným pohlavím. Jedným z mnohých príkladov takéhoto uzdravujúceho „realignment of states“ môže byť životný príbeh obrátenia Jackie Hill Perry (2018), o ktorom bude písané neskôr, osobitne, aby bolo možné poskytnúť viac detailov na povzbudenie a pochopenie súvislosti vzťahovej väzby s LGBTQ a jej význam pri uzdravujúcej seba-aktualizácii.

Možno povedať, že je veľký rozdiel medzi „mental states realignment“ a „gender reassignment“ – omnoho prirodzenejšie a omnoho zdravšie je opätovné zladenie svojho tela a mysle, a sexuálnej orientácie so svojím pohlavím, pomocou „realignment of mental states“ v komunikácii vo vzťahu (vzťahoch). Takéto uzdravenie zažil aj Greg Quinlan (formerG) (CBNews, 2020, 12:26-13:13): „My father on his death bed, the night before he went into a coma, said to me, I said „Bye dad, I'll see you tomorrow.“ – „Bye Greg, I love you Greg!“ - I felt like I was in the twilight zone. The very man who told me he hated me, now told me he loved me. From that point on that was my journey when I finally forgave my father. That's when the same-sex attraction started to wane; that's when it started to leave. There are so many people trapped in homosexuality that one out that have stories so similar... and standing right here on this stage is proof that **homosexuality doesn't have to last a lifetime**. Ex gays, former's ex trans prove that change is possible.“

„Attachment research clearly demonstrates that communication between caregiver and infant shapes the ways in which the child's developing mind learns to process information.“ (Siegel, 2020, s.306) Siegel (2020, s.306) cituje Aitken and Trevarthen: „Human cognition developments, and their pathologies, are regulated, from birth, by highly specific motives in the child's brain for engaging with motives in other brains. Emotions constitute an innate system by which functions of attending, purpose, and learning may be coordinate between subjects.“ (Siegel, 2020, s.306) „As the children develop and continue to have such experiences (continuing difficulties that engender unsolvable paradoxes or overwhelming feelings without solution), **the recursive aspect of mental**

development suggests that the very incoherence that is creating their difficulties will be reinforced. Disorienting relationships create internal disorganization that in turn impairs future interactions with others, which disorganize the development of the mind still further.“ (Siegel, 2020, s.219) Tieto ťažkosti môžu byť dvojakého druhu; nejde len o negatívne zážitky, ale aj o zážitky, ktoré nie sú v súlade s potrebou dieťaťa, čiže môžu byť aj dobré ale prehnane, že to dieťa vníma, ako zahlcujúce. Dieťa potrebuje aby komunikácia s rodičom bola „contingent with child’s communication.“ Napríklad, „parents who persist at trying to make direct contact or alignment when attunement actually calls for them to back away from such efforts will overwhelm their children and teach them that there is no reliable comfort in connection with the parents.“ (Siegel, 2020, s.225)

„Human emotions constitute the fundamental value system used by the brain to help organize its functioning. **The regulation of emotions is thus the essence of self-organization.** What this suggests is both why and how communication with and about emotions between parent and infant directly shapes the child’s ability to organize self... Emotional development and emotional health of the mind are really the cultivation of integration within (ourselves) and between (in relationships with others).“ (Siegel, 2020, s.383) Pokiaľ nedošlo k takejto integrácii a self dieťaťa je dezorganizované, potom v dospelosti: „*We interact with others in ways that then induce the others to give behavioral responses that mimic exactly the social world in which we grew... We can have ongoing life experiences that repeatedly reinforce earlier learned patterns of being in the world with others. Ultimately, these deeply felt experiences evoke in us emotions that are the heart of our subjective sense of being connected—or disconnected—from others in life.*“ (Siegel, 2020, s.383) Potom i **nonheterosexuálna reprezentácia lásky môže byť takýmto rekurzívnym posilňovaním skorých naučených vzťahových a komunikačných vzorov.**

Úloha pravej hemisféry pri sprostredkovaní informácií o svojej identite a o svojom pohlaví ukazuje, že i spôsob, ako ju osloviť, môže byť radšej non-lingvistický, nie analytický (ľavá hemisféra), ale viac pracujúci s telom. Jedným z psychoterapeutických smerov, ktorý pracuje s telom, s možnosťou vyjadriť pohybmi tela to, čo je prežívané i čo je potrebou, a následne to prepojiť s reflektujúcimi slovami, je Pesso-Boyden Psychomotorický Systém (PBSP). Keďže nonheterosexuálna reprezentácia lásky môže byť takýmto rekurzívnym posilňovaním skorých naučených vzťahových a komunikačných vzorov, možnosť uzdravenia si vyžaduje aj možnosť zažiť novú, korektívnu skúsenosť. PBSP pracuje práve s telom a umožňuje skrze terapeutický vzťah zážitok tzv. ‘ideálneho rodiča’, v ktorom sa môže doplniť a uzdraviť to, čo je potrebné. „V PBSP štruktúre sa snažíme o to, aby boli potreby v štruktúre naplnené ideálne, presne tak, ako to malo byť, v súlade s inštinktívnym „prapôvodným“ poriadkom. Tušíme, že existujú určité „zákony prírody“ o ideálnom naplnení, ktoré platia pre všetkých... v prípade štruktúry sú ideálni rodičia zdrojom naplnenia všetkých základných potrieb. Žena a muž, matka a otec majú v živote dieťaťa rovnako dôležité, ale rozličné komplementárne úlohy. Jeden druhého neprevyšuje, ale majú rôzne vlastnosti a rôznu silu, preto nie sú zameniteľní.“ (Vrtbovská, 2009, s.168) Z toho je zrejmé, že dieťa potrebuje otca a matku, a nie je pre jeho vývin dobré, byť vychovávané rovnako-pohlavnými dvojicami. Ako táto korektívna skúsenosť vlastne funguje?

„V okamžiku kedy sa klientovi otvorí a zvedomí konkrétny deficit či trauma a je pripravený prijať pozitívnu alternatívu, vytvorí za pomoci terapeuta ideálne postavy (rodičov), ktoré mu v danej chvíli v jeho minulosti môžu dať zážitok správneho, spravodlivého, potrebného.“ (Vrtbovská, 2009, s.162) „Ideálne postavy sú používané tiež pre symbolické zaplňovanie medzier v roliach“—spomeňme si na príbeh Allen DeGeneres, ktorý bol opísaný vo Vývinovom štandarde. Takéto zaplnenie medzery v živote Alleninej matky by mohla Allen zažiť terapeuticky. „Klient sa potom pozerá hlboko do minulosti, do detstva svojich predkov a pomocou malých scénok, väčšinou reprezentovaných drobnými predmetmi, vidí a zažíva možnosť, že by jeho príbuzní, známi,

predkovia, mali ideálnych rodičov, súrodencov, ktorí by vedeli naplniť ich potreby.“ (Vrtbovská, 2009, s.166)

„Za pomoci terapeuta a ďalších postáv klient rekonštruje bolestné a nenaplnené situácie. **Zažíva rovnaké situácie znovu, ale podľa iného, uspokojivého scenára.** Zažíva novú verziu interakcií s blízkymi osobami, zažíva ju na emocionálnej, fyzickej a kognitívnej úrovni. Tieto zážitky a nové skúsenosti sú na neurobiologickej úrovni integrované ako alternatívne záznamy implicitnej emocionálnej a explicitnej procedurálnej pamäti... Zážitok emocionálnej rezonancie s blízkym človekom, aký sám vo svojej histórii nezažil, je uložený hlbšie. **Zažíva sám seba v optimistickesom svetle,** ako hodnotného a pozitívneho človeka. Tento zážitok je uložený do implicitnej a procedurálnej pamäti, čo alternuje staré záznamy... Prežívanie seba samého je súčasťou uložených pamäťových záznamov v našom mozgu a môže byť „prepísané“. Geneticky vložená organizácia mozgu zostáva nezmenená a dovoľuje návrat ku svojej pôvodnej podobe a funkcii. **Náš mozog „vie“, čo potrebuje, a je stále pripravený toto naplnenie potrieb zažiť a integrovať.**“ (Vrtbovská, 2009, s.154-155) To je dobrá správa: to že som muž a žena, sa nedá vymazať ani zdeformovať, ale vždy je to pre nás pripravené, zažiť seba samého nanovo a oživujúco. Becket (Cook a McCracken, 2019) hovorí: „Sometimes I pray that God would heal the sexual brokenness in me, especially given that I was molested when I was a child by a friend's father (which I think had a larger effect on my sexual development than I used to admit).“ A toto uzdravenie nám je k dispozícii.

„(Elizabeth Woning, in CBNews, 2020:) We've experienced a change in our sexual orientation. Some small, some great; I mean some of us don't experience same-sex attraction anymore...” (Strand, 2019, 00:10-00:32) Existujú teda rozdiely medzi jednotlivcami, čo do miery uzdravenia; tie sú však spojené skôr s rôznymi spolu-pôsobiacimi faktormi a podmienkami, než so samotnou možnosťou uzdravenia pre danú osobu. Prečo teda niekto zažije uzdravenie svojej sexuality ľahšie ako iný? „*How does the mind ever recover...? The recovery process may vary from person to person, again depending on present context, constitution, and personal history.* Certain states may be easier to recover from than others; specific contexts may activate a particular cluster of neural net profiles from which it is especially difficult to recover, whereas others may be more readily repaired. For example, if a person feels betrayed by a close friend who has never been suspected of being disloyal, then recovering from a flood of anger and sadness may be particularly difficult.“ (Siegel, 2020, s.349)

Argument 1.1: Romantický attachment vs. Detachment a ‘mental states realignment’

Ako bolo v predošlom texte ukázané, dostupným vedeckým poznaním o fungovaní mysle a mozgu možno vysvetliť a svedectvami možno potvrdiť, že zmena a uzdravenie sú možné a môžu sa líšiť medzi jednotlivcami. Možno je mnoho LGBTQ ľudí, ktorí by si aj priaľi zmenu, ale nedarí sa im to a nevedia ako a čo robiť. Môžu sa cítiť unavení, sužovaní, akoby so zatemnením a bytím v temnote – nevedomosti a chýbaniu spomienok a súvislostí, poškrvnení a slabí. Možno túžia po láske, ale akoby každá snaha o jej získanie v nich len spôsobuje väčší hlad a nie uspokojenie a upokojenie. **To sú akoby príznaky, symptómy,** že „the soul is wearied and fatigued by all its desires and by indulgence in them, since they all cause it greater emptiness and hunger; for, as is often said, desire is like the fire, which increases as wood is thrown upon it, and which, when it has consumed the wood, must needs die.“ (Ján z kríža, Výstup, s.88) „The more intense is the desire, the greater is the torment which it causes the soul. So that the torment increases with the desire; and the greater are the desires which possess the soul, the greater are its torments.“ (Ján z kríža, Výstup, s.90)

Sv. Bonaventúra (2009, s.41-42) píše, že hriešna žiadostivosť a klamná predstavivosť vedia brániť nášmu poznávaniu pravdy vtedy, keď sa rozprestrú ako oblak medzi nami a lúčom pravdy – inak by sme takto bezprostredne mohli byť v kontakte so samou večnou Pravdou. „The soul that is

clouded by the desires is darkened in the understanding and allows neither the sun of natural reason nor that of the supernatural Wisdom of God to shine upon it and illumine it clearly... Even as vapours darken the air and allow not the bright sun to shine; or as a mirror that is clouded over cannot receive within itself a clear image; or as water defiled by mud reflects not the visage of one that looks therein.“ (Ján z kríža, Výstup, s.92) Preto, „when the soul is darkened in the understanding, it is benumbed also in the will, and the memory becomes dull and disordered in its due operation. For, as these faculties in their operations depend upon the understanding, it is clear that, when the understanding is impeded, they will become disordered and troubled.“ (Ján z kríža, Výstup, s.92) V týchto túžbach, keď je duša ‘disordered in its faculties’, spočíva i ťažkosť vôbec chcieť uveriť v Boha, a čím silnejšie a neusporiadanejšie túžby človek má, tým viac vzdialenejší a nereálnejší sa mu Boh zdá: „the will has any power to embrace God within itself in pure love, even as the mirror that is clouded with vapour has no power to reflect clearly within itself any visage“ (Ján z kríža, Výstup, s.92).

„The desires harm the soul by making it lukewarm and weak, so that it has no strength to follow after virtue and to persevere therein. For as the strength of the desire, when it is set upon various aims, is less than if it were set wholly on one thing alone, and as, the more are the aims whereon it is set, the less of it there is for each of them... Wherefore it is clear that, if the desire of the will be dispersed among other things than virtue, it must be weaker as regards virtue“ (Ján z kríža, Výstup, s.100). „The desires bring no good to the soul but rather take from it that which it has; and, if it mortify them not, they will not cease till they have wrought in it that which the children of the viper are said to work in their mother; who, as they are growing within her womb, consume her and kill her, and they themselves remain alive at her cost.“ (Ján z kríža, Výstup, s.101) Individuálne rozdiely v premenení, možnosti zmeny a uzdravenia na uskutočnenie premeny a vlastná realita teda z veľkej časti spočíva v odpútaní (detachment). Tak ako bolo doteraz detailnejšie písané o význame vplyvu attachmentu, tak je významný práve aj detachment. Detachment nie je len to, že netúžim mať veci, ale že ani netúžim niečo nemať. Niekedy tak silno nechceme mať nejaké pokušenie, nejaké predstavy, že čím viac ich nechceme, tým sa zdá, že ich akoby viac máme. A môže nás to privádzať až k zúfalstvu.

Pokiaľ mnohí LGBTQ majú úzkosť, smútok, depresiu a iné stavy, môže byť jednou z odpovedí prítomnosť rôznych túžob v duši, ktoré nie sú usporiadané a neslúžia na to, na čo majú slúžiť. „**Our minds are influenced by our value systems in every aspect of their functioning... Emotion** directs the flow of activation (energy) and establishes the meaning of representations (information processing) for the individual... Awareness permits choice and change not only because it empowers us with pausing to reflect, but because awareness emerges in the exact location in which other options rest... With consciousness we place the mind in the position in which we gain access to options that before may have been not easily accessible.“ (Siegel, 2020, s.352-353) Pokiaľ by LGBTQ osoba bola hľadála odpovede na svoje otázky v Dobrej zvesti, a ňou skúmala a spoznávala svoju sexualitu a hodnotu svojej osoby, tieto hodnoty lásky a života by ovplyvňovali jej myseľ v každom aspekte fungovania jej mysle - teda i v tom, akú lásku hľadá, po akej láske túži, kto ju priťahuje. Takýto je vnútorný postoj takého človeka: „Tvoje ruky ma utvorili a stvárnili. Daj mi chápavosť a osvojím si tvoju náuku.“ (Ž119,73) Tieto možnosti seba-utvárania a seba-aktualizácie sú nám dostupné práve vďaka uvedomeniu. Pán Ježiš veľa krát opakoval: „Bďte a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo slabé“ (Mk14,38), a preto máme „odložiť starého človeka s predošlým spôsobom života, ktorý sa ženie za klamnými žiadosťami do skazy, a obnovovať sa duchovne premenou zmýšľania“ (Ef4,22-23). Toto odloženie môže byť chápané práve ako detachment, odpútanie sa.

Premena zmýšľania je i to, že sa tieto možnosti, náš potenciál, presúva z možnosti do uskutočnenia. Heterosexualita u homosexuálne identifikovaného/orientovaného človeka je ten jeho vlastný vnútorný (nie zvonka požadovaný) potenciál, ktorý sa môže uskutočniť. „**Love makes equality and**

likeness, and even sets the lover below the object of his love“ (Ján z kríža, Výstup, s.61). Kiežby si človek teda volil múdro, čo miluje – čím sa riadi, čo považuje za hodnoty. Záleží na tom, koho si človek zamiluje a aby si mohol niekoho zamilovať, potrebuje ho poznať. Tak je to i s Bohom a Jeho slovom, ktoré sú našou cestou na slobodu. Preto prišiel Pán Ježiš, aby zjavil Otca. Nik nemôže poznať Otca, ak nepozná Syna, Ježiša. „The whole aim of the soul is love, the seat of which is in the will“ (sv. Ján z Kríža, Duchovná pieseň, ďalej len DP). Preto, keď „the will, to which appertains the sweetness of the fruition of God, is deprived of which it abides in bitterness.“ (Ján z kríža, DP, s.29) Preto, kto si zamiluje Slovo Božie, živého Pána Ježiša, ovplyvňuje to jeho myseľ vo všetkých smeroch, ale i jeho emócie sú zbavené horkosti a akéhokoľvek nepríjemného jedu, turmoilu.

„**The health of the soul consists in the love of God**; and so when that love is not perfect, its health is not perfect, and the soul is therefore sick... Thus, that soul which loves not at all is dead; but when it loves a little, however little that may be, it is then alive, though exceedingly weak and sick because it loves God so little. But the more its love increases, the greater will be its health, and when its love is perfect, then, too, its health also is perfect.“ (Ján z kríža, DP, s.53) Je dôležité vedieť, že „the way in which God leads man to perfection is **the way of his natural constitution**; in harmony with the constitution of the soul and in the natural order of the senses.“ (Ján z kríža, Výstup, s.133) To znamená, že Boh nás privádza k zjednoteniu s Ním, k šťastiu a k dokonalosti v súlade s našou prirodzenosťou, teda v súlade i našim telom a pohlavím (viac bude k tejto téme povedané v Bonusovej kapitole na konci tejto časti). Nikdy nie v jeho rozpore. Túžby, ktoré sú ‘ordered as God orders them’ (Ján z kríža, Výstup, s.96-97) môžu byť zdrojom šťastia, po ktorom tak človek túži. A v tom spočíva začiatok cesty k zmene – poznanie pravdy o LGBTQ, pomenovanie nepravdivých tvrdení o LGBTQ, ako je aj snahou tohto textu a jeho troch častí. Lebo pokiaľ naše túžby nebudú usporiadané tak, ako ich usporiadal Boh, človek nebude ani šťastný ani zdravý. A toto usporiadanie sa týka i paradigmy o ľudskej sexualite a láske, ktorá úzko súvisí s našimi emóciami, ktoré sú zase, ako bolo vysvetlené, dôležité pre ovplyvňovanie celej našej mysle.

V duchovných dielach sa rozlišujú tri schopnosti duše (pamäť, rozum alebo pochopenie, a vôľa) a tri teologálne čnosti (nádej, viera a láska), ktoré zaodievajú tieto tri schopnosti duše, ako nás vyzýva Slovo Božie: „oblečte si nového človeka, ktorý je stvorený podľa Boha v spravodlivosti a pravej svätosti“ (Ef4,24), a inde zase „oblečte si Pána Ježiša Krista; a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadostí“ (Rim13,14). Sv. Bonaventúra (2009) považuje tieto tri teologálne čnosti za prostriedok obnovenia nášho správneho chápania (rozumu), čo je dôležité pre naše posudzovania dobra a zla (to sú už spomínané appraisal procesy v mozgu). Čo sa myslí tým, že naše hodnotiace (appraisal) procesy sú hriechom deformované je to, že **sa riadia strachom** a následnou snahou o prežitie (evolučné hľadisko; mozog má za úlohu zabezpečiť naše prežitie a blaho), kdežto bez poznačenia hriechom by sa boli **riadili pravdivou láskou** („V láske niet strachu, a dokonalá láska vyháňa strach, lebo strach má v sebe trest, a kto sa bojí, nie je dokonalý v láske.“ 1Jn4,18).

Mozog skenuje prostredie pre potenciálne hrozby, a potom uplatňuje rôzne psychologické obranné mechanizmy (pr. popieranie, racionalizácia, fixácia a regresia, projekcia a iné). Jedným zaujímavým obranným mechanizmom je napríklad **reaktívna formácia**, kedy sa „vo vedomí myšlienka či pocit, ktoré by mohli vyvolať úzkosť, nahradia ich opakom. Nenávisť nahradí láska, odpor nahradí náklonnosť. Pôvodná emócia však nemizne, len sa skrýva.“ (Dubnička, 2016) Je možné, no zrejme to nebolo vedecky skúmané, či by sexuálna orientácia a prítťažlivosť rovnakým pohlavím nebola sčasti vysvetliteľná týmto obranným mechanizmom. Keďže vývinovú vzťahovú väzbu spúšťa pocit ohrozenia a určité obranné správanie viedlo k posilneniu tejto obrannej reakcie, ktorú by bola reaktívna formácia – nenávisť by sa nahradila láskou, možno sčasti preto, že nenávisť je neprípustná pre dieťa, ktoré je existenčne závislé od opatrovateľa. Ak by to bolo možné, potom je dôležité práve to, že pôvodná emócia nemizne a môže byť zakúšaná a uzdravená.

„These three virtues (faith, hope and charity), ...are the means and dispositions by which the soul becomes united with God“, avšak „people do not profit by the light of faith in the understanding, which is the means by which this faculty is united with God (and perfected by it), neither also will they grow up to the heights of hope, which is the means of union for the memory,... if they are not striving after **detachment**, poverty of sense and spirit.“ (Ján z kríža, Výstup, s.85) „When these things (čokoľvek sa človeku prihodilo vo vzťahovom prostredí) have happened to the soul, the image, form, or figure of them remains impressed upon it - in the memory or the fancy; and sometimes that impression is exceedingly vivid... Consequently, **the more the memory divests itself, the greater its hope** (the greater occupation of the memory the less perfect its hope); and the greater its hope, the greater its union with God... While the soul is self-recollected, and forgetful of all things, it is then prepared for the inflowing and teaching of the Holy Spirit... Even if we derived no greater benefit from this forgetfulness and emptiness of the memory, than our deliverance from pain and trouble, that of itself is a great gain and blessing; because the pain and troubles, occasioned by the adversities of this life, bring no relief with them, but rather aggravate those adversities in general, and hurt the soul... To endure all things, with an equable and peaceful mind, not only brings with it many blessings to the soul; but it also enables us, in the midst of our difficulties, to have a clear judgment about them, and to minister the fitting remedy for them...“ (Ján z kríža, Výstup, s.257)

Tento detachment, ktorý bol opísaný detailnejšie v druhom texte „Homosexualita ako možná porucha/abnormálna vzťahová väzba“, nie je absencia vecí—„for absence is not detachment, if the desire remains—but.. detachment... consists in suppressing desire, and avoiding pleasure; it is this that sets the soul free, even though possession may be still retained. It is not the things of this world that occupy or injure the soul, for they do not enter within, but rather the wish for, and desire of them which abide within it.“ (Ján z kríža, Výstup, s.51) Zúfalstvo je teda tam, kde nie je nádej v Boha, a horkosť je tam, kde vôľa nemiluje Boha, alebo Ho miluje veľmi málo. Pokiaľ (vývinový) attachment bol ten, ktorý dával základ naším vzťahom v dospelosti, a najmä tým romantickým, potom detachment je ten liečivý, lebo očisťuje tieto vzťahy od všetkého, čo tieto vzťahy kazí¹⁵, prináša oslobodenie od bolesti a problémov a dáva priestor nádeji. Nie je to automatické, spočiatku si to určite vyžaduje vedomé úsilie, zameranosť pozornosti a vytrvalosť. Ale to je práve to, čo **umožňuje nové neuronálne spojenia** a nový život. A nový život za to stojí. Becket (formerG) (Cook a McCracken, 2019) píše: „I'm happy to deny myself and take up my cross and follow Jesus.“

Argument 2: Odvaha byť zraniteľným umožňuje zmenu

Pri procese coming out sa stretávajú dva svety – svet LGBTQ osoby, ktorá výjde so svojou sexulitou a svet rodičov a blízkych, keď sa to dozvedia. Obidve strany to majú ťažké a možno nevedia, čo robiť, ako reagovať. Rodičia by chceli, aby bolo dieťa „normálne“ ale chcú ho milovať také, aké je, a nevedia to skĺbiť. I deti majú radi svojich rodičov a nevedia nájsť vysvetlenie, čím by to ich prežívanie mohlo byť. Aké ťažké muselo byť vyjavenie svojej homosexuálnej orientácie Richarda Socaridesa svojmu otcovi Charlesovi, ktorý bol úspešným a uznávaným psychiatrom uznávajúcim, že homosexualita je duševná porucha a môže byť liečená psychoterapiou - bol jedným zo zakladateľov ‘Conversion therapy’ (ImFromDriftwood, 2013). Otec nakoniec napísal list svojmu synovi, ktorý Richard zhrnul nasledovne: „I'm sorry I behaved so badly... You're the most important person to me in my life and I love you and the only thing that's important to me is your happiness, and if this is what makes you happy, I want to support you and we will just figure out a way to manage it“ (ImFromDriftwood, 2013). Otec sa ho nikdy nepokúšal liečiť. Ťažká situácia pre oboch. Aj keď má mozog schopnosť vytvárať nové neuronálne spojenia, je dôležité pozrieť sa

¹⁵ To, čo je „engrained in the brain“ (Siegel, 2020), bude vyplnené a nezanechá ryhu; bude ako povedalo Slovo Božie, Iz40,3-4: „Čuj! Ktosi volá: „Na púšti pripravte cestu Pánovi. Vyrovnajte na pustatine chodník nášmu Bohu! Každá dolina nech sa zdvihne a každý vrch a kopec zníži.“

na prekážky, ktoré tomu môžu brániť. V tomto argumente budú opísané možné prekážky k uvereniu, že zmena je možná a bolesť, ktorej čelia obidve strany.

Keďže sa vyššie vysvetľoval vplyv rodinných vzťahov na utváranie romantickej vzťahovej väzby, je veľmi dôležité dodať, že **nemožno** za každým LGBTQ **hľadať** **niečiu vinu**, vinu rodičov, i keď sa hľadajú súvislosti, prípadne príčiny. Tento text **neslúži** (a nemá byť zneužitý) **na to, aby niekoho obviňoval, ale aby pomohol vysvetľovať**, čím to je, lebo ako samotní LGBTQ, tak i príbuzní potrebujú poznať vysvetlenie; obe strany trpia. V oboch prípadoch je dôležitá trpezlivosť so sebou i cesta, ktorá nevedie obrannými mechanizmami, ale úprimnosťou a pravdou—čo je cesta zraniteľnosti vzhľadom na fungovanie nášho mozgu.

Často sa môže stať, že LGBTQ ľudia nenachádzajú súvislosti s minulými skúsenosťami a zážitkami a ich sexuálnou identitou/orientáciou, a niektoré udalosti z ich života, ktoré si uvedomujú prejdú, akoby to boli nevinné veci, „not a big deal“. Akoby mozog vzhľadom na prežitie, túžbu ísť ďalej, namiesto odpustenia, ktoré nedokázal vykonať, použil popretie ako spôsob dosiahnutia vytúženého stavu s názvom: „spracované“. Allender (2006, s.10) píše: „skrývanie minulosti vždy obnáša poprenie“. Mnohí nenachádzajú pochopenie vo svojom okolí pre svoje prežívanie a okolie často aj dnes nevie, čím to LGBTQ je, a teda nevie, ako to chápať a byť pravdivým milujúcim človekom. Pre nezodpovedané otázky „prečo to Boh dopustil“, „prečo sa to stalo práve mne“, „veď som nikomu nič neurobil“, „a ešte to aj považujú za nie normálne“ a iné, na ktoré Boh neodpovedal, sa mohlo srdce zatvrdiť, akoby buď bude Boh súhlasiť s mojou identifikáciou/príťažlivosťou, alebo nebude existovať. LGBTQ osoba nechce nikoho obviňovať, všetkých miluje, určite by rodičom nepriznával vinu, alebo ich nedával do súvisu s vývinom svojho self a identity takýmto (nonheterosexuálnym) smerom. Radšej nech sa LGBTQ normalizuje. Povie: „To určite nesúvisí!“ Situáciu môže komplikovať i to, že „výsledky“—(zmena)—„sa zriedkakedy, pokiaľ vôbec, blížia ideálu“ (Allender, 2006, s.11), či už podľa toho, ako rýchlo očakávame, že „sa nám stanú“, alebo v tom ako „sa nám stanú“, čím sa osoba stavia do pasívnej pozície.

Na jednej strane tu je vysoká latka Evanjelia (Mt5,48 a 1Jn5,18), a na druhej strane relatívne malé zmeny v duši, ak vôbec, a my s tým nevieme nič urobiť. To je rozpor, ktorý náš mozog veľmi zle znáša a každý sa s ním vyrovnáva po svojom. Očakávame, že Duch Svätý spôsobí zmenu, a On naozaj môže spôsobiť zmenu okamžite, ale niekedy je potrebné uznať, že „znovuzrodenie v tomto živote neodstraňuje a v podstate ani nezmenšuje následky hriechu rýchlo a natrvalo. Pokiaľ to prijímame, získame slobodu pozerat' sa priamo na tie časti svojej duše, ktoré vplyvom sexuálneho zneužívania“ (Allender, 2006, s.11), alebo iných skúseností vo vzťahovom prostredí, „zostávajú zjazvené a poničené, bez toho, aby sme mali pocit, že popierame Evanjelium“ (Allender, 2006, s.11), alebo, že Evanjelium nefunguje, pretože (možno) aj po obrátení a odovzdaní svojho „Áno“ Bohu, stále v človeku pretrvávajú homosexuálne tendencie, alebo opakuje niektoré hriechy.

Sekulárny svet spochybní aj kresťanstvo aj Boha čo sa ‘mental states realignment’ týka, lebo kresťania sú „pokrytci“ – zmeny v ich správaní sú malé a zázraky sa nevidia, že by sa diali. V tomto prostredí veriaci kresťan musí vyvinúť silnú vôľu pre zachovanie viery. Ak je táto vôľa vlastne obraňovaním seba, lebo mozog nemá rád priznať nejaké zlyhanie, potrebuje nás vykresliť v pozitívnom obraze, strácame aj tú vieru, o ktorej sme si mysleli, že sme ju mali, či máme (Lk8,18), a v podstate sme hľadali seba v Bohu, ale nehľadali sme Boha pre Boha samého a nevieme, ako duchovne napredovať. Naša viera chladne, náš záujem o veci náboženské sa zmenšuje. Ako hovorí sv. Ján z kríža¹⁶: ak rastie láska zrodená z tela, umenšuje sa láska zrodená z Boha (Jn3,6) –

¹⁶ „Někteří z těchto lidí pojmu duchovně náklonnost k některým osobám, ale ta se často zrodí z chlípnosti a ne z ducha; a pozná se, že je tomu tak, když při vzpomínání na tu náklonnost nepřibývá vzpomínání na Boha a lásky k němu, nýbrž výčitek ve svědomí. Neboť když je náklonnost čistě duchovní, roste při jejím vzrůstu také náklonnost k Bohu, a čím více se člověk na ni rozpomíná, tím více se rozpomíná na náklonnost k Bohu a ona mu dává touhu po Bohu; vzrůstaje v jednom roste i v druhém. Jeť duchu Božímu vlastní to, že dobré rozmnožuje s dobrým, poněvadž je mezi nimi podobnost a shoda. Když však ta láska vznikne z řečené neřesti smyslové, má účinky opačné; neboť čím více přibude jednoho, tím více ubude druhého, a se vzpomínáním je tomu zároveň rovněž

navzájom sa vylučujú. „Pribude-li oné lásky, ihneď ten človek uvidí, že chladne v lásce k Bohu... Poněvadž totiž to jsou lásky opačné, nejenže jedna nepodporuje druhé, nýbrž naopak ta, která převládá, dusí a maří druhou.“ (Ján z kříže, Temná noc, ďalej len TN, s.42) A to je i odpoveď na diskusiu, či môže byť človek praktizujúci LGBTQ a zároveň veriaci – nedokáže to podľa pravdy, iba ak si vytvorí svojho Krista¹⁷ (ako napr. Alexya Salvador a Troy Perry), lebo to sú úplne opačné tendencie v duši. Buď bude nenávidieť Boha a milovať rovnako-pohlavnú osobu, alebo miluje v láske podľa Božieho plánu a bude v ňom rásť i láska k Bohu (Mt6,24). Viera nie je výkonová veličina.

V dôsledku to môže viesť, a to chybné, k rezignácii, viac sa tým nezaoberať: „proste taký som“ – a keďže mozog potrebuje nám o nás vytvárať pozitívny obraz, uzavrie túto kapitolu, že LGBTQ je normálne. A sekulárny svet poskytuje radosti (Múd2) a uvoľnenie, nemusieť „stále niečo riešiť“ (o sebe negatívne – čo mozog nemá rád ani pripustiť a nie ešte priznané nejako riešiť. Jeho riešenie je kozmeticky všetko upraviť tak, aby sme vychádzali z toho v lepšom svetle; v tom spočíva egocentrizmus nášho mozgu, Burnett, 2016). A pritom bola pred nami možno len pôda nášho srdca, ktorú nám dával Boh do dedičstva, ako zaslúbenú, veď Božie kráľovstvo je medzi nami a v nás. V obnovenom vzťahu s Vinohradníkom sme sa o ňu mohli začať starať, ako o naše vlastníctvo. Veď Pán Ježiš vstal z mŕtvych v tele. Nestal sa duchom (Lk24,37-42). Na svojom Duchu nám dáva podiel, keď sa spájame s Jeho Telom (1Kor6,17). „Každý veriaci by mal vynaložiť námahu a obrábať tie časti svojej duše, ktoré zostávajú neobrobené a nenesú ovocie.“ (Allender, 2006, s.11) Povolaná duša (Pies2,10-13) hľadá toho, ktorého miluje (Pies3,1-5) a volá (Pies2,15): „Polapajte nám líšky, maličké líštičky, čo škodu robia po viniciach. A naša vinica je práve v rozkvet.“ Evanjelium naozaj premieňa ľudské životy, ovocie Ducha naozaj môže priniesť aj naša duša.

Jeffreyemu (2019, od 8:25) sa to stalo takto: „Why do I feel like a girl trapped in a man's body? It was a lifelong torture for 41 years. And one day I was really angry because I wanted to feel different, I didn't want the desire to do drugs, I didn't want the homosexual lifestyle, I didn't want the transgender identity confusion in my mind... **Why don't I feel any different? I wanna feel different...** He (God) didn't say a word, but the next day, I was making my bed.. He said: „Behold, all things has passed away, you are a new creation in Me. And when He said that, I just knew all the old drugs, the lifestyle, the addictions, everything was gone instantly... So it's been 14 years now that I've been delivered from the, you know, that lifestyle... I couldn't believe He would take time.. to talk to somebody who thought that they were so dirty, and just so bad... because I thought I was too naughty, I was too bad, I thought He would have nothing to do with me... and that could not have been any further from the truth.“ Láska je rozhodnutím vôle—nie je primárne emóciou—a **„láska je jadrom zmeny“** (Allender, 2006, s.13). Pokiaľ je LGBTQ formou uväzňujúceho stavu mysle, aspoň čo sa týka tejto oblasti, potom si spomeňme, ako sa Pavlovi a Sílase uvoľnili putá a otvorili sa všetky dvere, ba dokonca sa až otriaskli základy žalára, keď spievali Bohu chvály (Sk16,25-26). Nie, my sa nemusíme unaviť vylamovaním dverí žalára, ani nemusíme sedieť bezradne v naučenej bezmocnosti, môžeme však dôverovať Bohu a byť realisti o tom, kde sme (čo nám náš mozog rád urobí vymaľovaným), a veriť, usudzovať, že Boh má moc aj z mŕtvych

tak. Pribude-li totiž oné lásky, ihneď ten človek uvidí, že chladne v lásce k Bohu a že vzpomínaním na onu, ne bez nějakých výčitek ve svědomí, zapomíná na tuto; a naopak, přibývá-li v duši lásky k Bohu, chladne v té druhé a zapomíná na ni. Poněvadž totiž to jsou lásky opačné, nejenže jedna nepodporuje druhé, nýbrž naopak ta, která převládá, dusí a maří druhou a [tím více] sama v sobě sílí, jak filosofové říkají. Proto děl náš Spasitel v evangeliu: Co se narodí z těla, je tělo, a co se narodí z ducha, je duch (Jn3,6). To jest: láska, která se zrodí ze smyslnosti, skončí ve smyslnosti, a ta, která se zrodí z ducha, skončí v duchu Božím a posílí jej. A to je rozdíl, který je mezi obojí láskou, a po něm se poznají. Když vstoupí duše do temné noci, spořádá všechny tyto lásky. Neboť jednu posílí a očistí, totiž tu, která je podle Boha; a druhou vymýtí a učiní jí konec, a na začátku způsobí, že se obojí ztratí duši z očí.“ (Ján z kříže, Temná noc, ďalej len TN, s.42)

¹⁷ „The Lord is my Shepherd and he knows I'm gay.“ – „Troy Perry - founded the Metropolitan Community Church: a Protestant denomination that specializes in welcoming the LGBTQ community. Perry was religious for much of his life, but was frustrated by feeling unwelcome as a gay man. With his ministry, he strives to give others a place of love, welcoming, and acceptance. He is also a vocal advocate encouraging other faith communities to open their doors to the queer community.“ (Human Rights Careers, n.d.)

vzkriesiť (Hebr11,19). Boh prisľúbil Etiópčanovi, že ho vyslobodí, pretože dôveroval v Pána (Jer39,18), aj my môžeme mať vzťahy s ľuďmi podľa dôvery v Boha, že stvoril muža a ženu a je to dobré. O čo skôr nás vyslobodí, keď sme už teraz ospravedlnení v Kristovi (Rim5,9)!

Druhý je svet rodičov a príbuzných LGBTQ osôb. Len málokrát si LGBTQ deti alebo spoločnosť uvedomia, aké ťažké to môže byť pre rodičov a príbuzných. Dr. Phil (2015, 01:02), sprostredkujúc stretnutie otca so svojím synom (Gary je vlastne jeho ujo, ale vychovával Zacha od jeho dvoch rokov), ktorý zmenil svoje pohlavie, hovorí: „You don’t often realize the emotional toll it can take on a family even if they are supportive.“ Rodičia často nemusia chápať, čo sa stalo, a kde sa stala chyba. „I’m struggling a lot with this... I raised my son to be a boy and he wants to become a girl. He’s supposed to be a man. I was completely caught off guard. I was very hurt and confused. Can’t sleep.... When I see photos of Zach as a woman makes me actually sick to my stomach. I don’t understand why he wants to be an ugly girl when he could be a beautiful man. It makes me feel like I failed it - raising a man I love no matter what, but I don’t know if I can take it. It’s very tough. I feel like Zach has left me... (3:15) It just seems like I failed, just seems like something went wrong somewhere. – (dr.Phil) So this is your fault. – (Gary) I don’t know whose fault it is. I believe it’s mine.“ (Gary, in dr. Phil, 2015, 00:10) Aké to volanie k srdcu syna, potreba poznať vysvetlenie, pochopiť. Lenže čo človek, to príbeh – pravdepodobne nie je jedna príčina platiaca pre všetkých, jedno vysvetlenie, ktoré by dokázalo objasniť príbehy všetkých LGBTQ.

Becket Cook je najmladší z ôsmich súrodencov. Žiaľ sa mi nepodarilo zistiť, koľko z nich sú starší bratia, ale zaujímavé je, že „one of the most intriguing processes operating before and during birth involves the number of older brothers that preceeded the birth of a particular boy. The Y chromosome, unique to males, contains proteins that the mother’s body treats as foreign, and the pregnant woman produces antibodies against these proteins. When the blood of the newborn and the mother mix at the time of birth, the mother’s antibodies against the male proteins are introduced into the bloodstream of the newborn infant. The firstborn male escapes this potentially harmful immune reaction but every successive male infant is at increasing risk for an immune reaction that can alter his brain.“ (Kagan, 2010, s.24) Tento poznatok sám o sebe nie je vôbec určujúci, k čomu sa vrátíme ešte neskôr, môže mať svoj význam u tých, ktorých sa týka.

Zdalo by sa, že proti takémuto vplyvu, ktorý je vyložene telesný, fyziologický, niet čo vysvetľovať v prospech heterosexuality. Avšak aj tu je dobrá správa. Pán Ježiš nás totiž nenechal odkázaných „len“ na duchovnú útechu; On ostal s nami i fyzicky – v tele, v prepočítateľnom chlebe a víne, na Jeho Telo, Krv, Dušu a Božstvo. Pokiaľ zmiešaním malého množstva krvi dieťaťa (chlapca) s matkinou krvou, v tak výnimočných prípadoch, znamenalo nejaké riziko pre mozog dieťaťa, predstavme si, aké dôsledky má prijímanie Tela a Krvi živého, skutočne reálne prítomného, všemohúceho Boha, ktorý je Dobro. Keby bola naša viera o Jeho skutočnej prítomnosti vo Sviatosti malá hoc i ako polovička horčičného zrnka, aké prepočítania by sa diali v našich životoch! Kiež by sme k Nemu pristupovali s takou vierou ako žena trpiaca dvanásť rokov na krvácanie, hovoriac si v duchu: „Ak sa dotknem čo len jeho odevu, ozdraviem.“ (Mt9,21) – a hľa, ja môžem i vložiť do úst, aby sa On stal mojou súčasťou, a spravil ma ako On je. Eucharistický Kristus, nie je povera ani rituál. A nie je niečo, čo si môže niekto privlastniť sám; že si to zavedie do svojej cirkvi (Hebr5,4). Ale On je! Ešte aj oslica sa Mu poklonila, keď sa ironicky ozývalo mestom, že „len osly sa klaňajú Kristovmu Telu!“ (Hunermann, 2016, s.60)

Gary neprestal milovať svojho syna, aj keď veľmi trpí, aj Becketovi rodičia boli milujúci, aj keď sa dozvedeli o jeho sexuálnej orientácii. Becket hovorí (2020, 7:32): „My parents were very lovely about it, they were so gracious and loving to me, and part of it could have been the fact that I was the youngest of 8 kids and they just have been through so many things.. My mother cried, and, she was crying at the kitchen table one night I walked in, and she said: „I heard you’re homosexual“, but I’m like: „Mom, it’s ok, don’t worry, this is who I am, it’s not a big deal“. And my dad came up

to me a couple of days later and said: „Hey Becket, did I..., are you angry with me for anything, you know, being father, did I anything wrong?“, and I'm like: „No dad, this is not your fault.“ Again, I was just trying, I was just „this is who I am, this is not a big deal“, so I tried to sort of minimize it to them, and they, over the years, were just superloving to me and never condemning... They still, they definitely believed it was wrong and it was a sin.“

„Each parent possesses a private, and not completely conscious, image of the young adult they hope their child will become, and this image is usually different for sons and daughters. If the child's profile matches the parental hopes, the parent encourages these habits, or at least does not try to change them. Parents intervene, however, if the child's developmental path deviates too seriously from their conception of the perfect child. I remember interviewing an extremely anxious young man... The boy's father, an athletic coach at a local high school, was deeply frustrated by his son's lack of interest in contact sports. Rather than accept his son's preferences for reading, music, and chess, the father communicated his dissatisfaction directly and the boy concluded that his father disapproved of his identity. Failure to win a parent's affection and approval implies that the self must be flawed... These mismatches between the traits that parents want and their perception of the child's personality usually produce troubled outcomes.“ (Kagan, 2010, s.61-62) Aj toto teda môže byť jednou z prekážok, ale záleží, čo urobia rodičia so svojou túžbou uzdravenia pre svoje LGBTQ dieťa.

Matka Becketa, katolíčka, sa za neho veľmi modlila (Cook, 2023), lebo „she knew that this is a spiritual battle and this is not just this is like this the homosexuality this whole kind of LGBTQ stuff is all a spiritual battle“ (Ef6,12). Becket sa o tom dozvedel nedávano, roky po tom, čo jeho mama zomrela, a priznáva, že keby o tom vedel v čase, keď bol gay, že by sa bol hneval (Cook, 2023, 03:40): „If I knew that my mother was praying for me, I would have been offended by that, because I would have felt like she was praying against who I was... She just quietly prayed this prayer... I urge all parents who are dealing with this or grandparents or family members to do something like this, because it not only - did she do this, but God answered her prayer.“

Jeho svedectvo môže byť povzbudením pre všetkých rodičov a príbuzných, ktorí trpia – nie preto, že nemilujú svoje dieťa také aké je, ale preto, že ho milujú také, aké naozaj je. Toto sú Becketove (2023, 29:02) slová - slová syna o svojej matke, ktorá sa za neho modlila: „It's just, it's all about prayer...“—ktorá vyjadruje túžbu duše, také prahnutie, dychtenie, s'ťa craving ale po Bohu; byť človekom túžby ako Daniel, ktorý bol preto Božím miláčikom (Dan9,23), ako bol Mojžiš pre jeho pokoru (Nm12,3)—„There's nothing like a mother's prayer. I think of Augustine and his mother Monica who just prayed and prayed for him. My mother was a Monica, and so I hope that helped you, it really blew my mind, ...I just want to read this letter every morning when I wake up, just to have a reminder of the power of prayer and where I was and where I am now thanks to the prayers of my mother and other family members, and so I hope that helped you guys.“

Modlitba tejto matky bola tak milá Bohu, pretože ona hľadala priamo na Krista (Mt14,28-31), a nenechala sa strhnúť hocíjakým vetrom klamlivého učenia, ktoré podvodne strháva do bludu (Ef4,14-15), nenechala sa zaliat' takou vlnou emócie, a zas inou vlnou sentimentu, že by sa začala topiť, ale kráčala po vode s pohľadom pevne upriameným na Krista, Slovo Pravdy, že človek je muž a žena (Gn1,27), a šla isto smerom ku Kristovi, za svojho syna. Niet nad modlitbu s dôverou. Ó, ako toto bolo dôležité pre Becketa! „I already knew, my whole life I knew, where my mother stood on this issue. I knew that she believed homosexual behavior was a sin. I knew it a hundred percent, so there was no need for her to ever repeat that to me, like I didn't need to be reminded of that. I didn't forget that, you know, and so she just - I love that, she knew that, she just needed to love me and love my friends and including my boyfriends...“ (Cook, 2023, 27:24) Dokázala milovať hriešnika, ale bojovať s hriechom (Cook, 2023, 25:06): „It's very possible that when each

of us really accepts not just tolerates Beckett and his friends in our hearts, he will turn to the Lord. Pray for this grace.“

Jej svedectvo je dôležité pre nás veriacich. Nielen neveriaci, ale aj veriaci neraz nevedia skĺbiť práve toto - lásku k ľuďom a neuznanie LGBTQ za normálne. Práve táto katolícka žena nám všetkým dáva svedectvo o Božej milosti, keď mu dôverujeme a keď mu ostávame verní, verní Pravde.

Argument 3: Obrátenie (formerL) Jackie Hill Perry a rola attachmentu

Okrem svedectiev, že zmena je možná, ktoré už zazneli, v tomto argumente opisujúcom obrátenie Jackie Hill Perry, poukážeme detailnejšie a najmä praktickejšie na tie aspekty attachmentu a detachmentu, ktoré tu boli opisované. Jackie (Perry, 2018, s.28) svoje obrátenie opísala vo svojej knihe „Gay girl, good God“. Jej hneď prvý zážitok, ešte ako embryo, bolo, že jej matka nechcela mať dieťa „in this way“ a hoci tým myslela, že nechce mať dieťa s tým mužom, nedozvieme sa, či to nezanechalo v tomto počatom živote nejaký odtlačok (pocit), že s ňou nie je niečo v poriadku, nejakým spôsobom. Matka teda zvažovala potrat, a Bohu vďaka za Jeho milosť, že naň nešla a požehnal nás darom menom Jackie. Čo sa týka attachmentu, Jackie (Perry, 2018, s.30-34) opisuje jej vzťahy s otcom a matkou nasledovne:

„My father loved me sometimes. I didn't have the awareness to notice how far removed he was from me... Jackie's father came to visit. Sometimes he didn't. Jackie's father called. Sometimes he didn't... After a while, I stopped expecting him to. I figured he'd forgotten my birthdate anyway. That it was to him... too irrelevantly impersonal to move him to pleasure. Wanting to save me from another disappointed sadness, my mother stopped getting me dressed for his arrival... She'd grown tired of watching me stare at a closed door... Sometimes he showed. And when he did, I didn't remember a thing—a tear, a confused question of, „Where is Daddy at?“ For now the answer was in the driver's seat, taking me somewhere unfamiliar (which didn't matter too much to me, as long as he was with me). Looking at him, I loved his face most. I could tell that his mind didn't sit still much. During the quiet times, when conversation couldn't hide the awkwardness, he'd stare off with a conversation in his eyes that only he could hear. ...Who I was made more sense when I was with him. He was a different mirror. With him, I could see where I'd gotten things my mama didn't own. I enjoyed every minute with this inconsistent relative I called “Daddy” until he started using words that I didn't believe belonged to him, like, „I love you“. That sentence was too big to fit in his mouth. He even spit it out like he believed it when he said it—but I didn't. I couldn't. Love, as I'd understood it—through my mama—wasn't like the wind. Indifference was like that. Wind and indifference went wherever it pleased. Settling down when it benefited them, moving on without warning, even if it ripped a home or two apart on the way out... Daddy couldn't stay, so as far as I was concerned, Daddy didn't love me. ...There can only be so many missed birthdays, missed first bike ride, ...until the heart becomes comfortable with keeping the man whose blood helped to build it, out.“

Okrem svojej vzťahovej väzby s otcom a mamou, kde sa učila, aká láska je, bola Jackie aj sexuálne zneužitá (Perry, 2018, s.34-36): „I don't know how it all began—I only recall such a deep and undisturbed recognition that what he was doing to me didn't allow me to breathe normally. He told me to do it and I obeyed. Did it last fifty seconds or fifteen minutes? I don't know. He was bigger, older, and for all I knew, this too was a game. A decade or so later, I paid particular attention to my TV when I heard a woman with wet eyes and a cracked-up voice tell Oprah about the molestation that occurred in her home. She described the soft violence that stole the innocent breath from her body. As I listened, I thought of the basement's darkness and what happened inside of it. What I heard and what I remembered sounded the same—except I'd never given it a name. To me, it was only something that happened to which I was too embarrassed to tell. According to this woman, I

was a victim of sexual abuse. Having the **ability to name what happened to me**, released tears in both of my eyes. One fell, and several came after, until I found myself sharing not only this woman's story but also her grief. My head made a heavier sound, bending toward my chest, feeling my heart drop at the revelation of it being disregarded by the lusts of a teenage boy..."

„It's funny how, sometimes, the mind won't let the body remember what's been done to it. It chooses, at will, to take the abusive memory and bury it. As if to nurture away the pain by making us forget it's there. Not remembering trauma doesn't mean we're left without its effect. It still comes up and out, at a certain smell, sound, sight, touch, question, tone, location, person, people, personality. Waiting to be noticed and brought to the light. Letting it, and peeking into where it's from, is **the path to making sense of ourselves** and finding the particular healing we've been kept from having. Between fatherlessness and sexual abuse, my entire frame of reference for people God made male was built on the experience of their doing. One man's absence taught me men were incapable of loving... The other man was not a real one at all, but while becoming a man, he decided to act out his urges on a child. A girl child whose first introduction to male affection wouldn't be her daddy's hug but another **male's lusts**. The consequence being that a man's touch sounded like everything unsafe. Sexual abuse, for me, turned male intimacy into an undignified practice of the male ego, to which I would only be a **body to conquer** and not a person to love.“ (Perry, 2018, s.35-36)

Naproti tomu, jej (Perry, 2018, s.41-42) vzťah so ženami „was unlike how preachers had described it. They said it was unnatural. Sometimes, following it up with a clever rhyme about how God made „Adam and Eve, not Adam and Steve.“ But for me, their little silly psalm didn't change how good it felt to be near her. What they called strange felt more natural to me than heterosexuality had ever been. **Her entire body made me feel at home in myself**. I held her tighter, not wanting it all to fade into a dream again.“ Jackina nonheterosexuálna reprezentácia lásky sa vďaka jej skúsenostiam vo vzťahoch ako s mužmi tak so ženami, mohla stať rekurzívnym posilňovaním skorých naučených vzťahových a komunikačných vzorov. Vďaka vzťahu so ženami sa mohla cítiť doma vo svojom tele, ktoré bolo porazené mladým chalanom; tým nebolo bezpečné byť vo svojom tele, takže telo porazilo Jackinu prirodzenú túžbu po normálnej, krásnej (heterosexuálnej) láske. Jej priklonenie k maskulinite („(I) was never held by the waist, I bent down only when she needed to hold my neck as we hugged, and I'd pull her in just to remind her that I was stronger.“, s.43) mohlo byť tiež obrannou reakciou sprostredkujúcou zážitok, že je silnejšia, keďže chlapec, ktorý ju znásilnil bol väčší a silnejší (ako písala) a tiež snahou v rukách udržať tú lásku, ktorá sa nedala udržať, aby neodchádzala - vtedy, s otcom, na to bola príliš slabá: „This man could not possibly love me. Or if he did, it was a sometimes love that my heart didn't have the capacity to hold.“ (Perry, 2018, s.33). „Our connections with people shape how we sense our identity.“ (Siegel, 2020, s.380)

„As the intertwined nature of value system responses and environmental encounters unfolds, each of us continually emerges and defines ourselves.“ (Siegel, 2020, s.249) Jej identita sa preto stále viac odkrývala ako viac maskulínna, pre jej interakcie s otcom. „When age took a hold, I distanced myself from what some considered feminine. Pink was ugly, so I didn't wear it. Dresses were awkward, so I didn't put them on. Purses were inconvenient, so I didn't hold them. These things were, to them, what made girls girls... Nature as it was shown in my body called me “woman” but society called me manly¹⁸.“ (Perry, 2018, s.44) A toto sa jej oplatilo priam ako stratégia, lebo „each

¹⁸ „I figured, that if You wanna me to be a Christian that it meant that He wanted me to be like my auntie. Let me explain my auntie. My auntie is one of those Christians I have never seen her to wear a pair of pants in my life... So I felt, if that's what she want me to be, I can't be that kind of saint... That ain't me.“ (Perry, 2022, 9:43) Proces identifikácie, ako bol opísaný v úvode tejto časti hrá rolu aj pri identifikovaní seba ako veriaceho v spoločenstve veriacich. Kaganovo (2010, s.68) tvrdenie, že: „they try to be the best member of their gender category...“ sa žiaľ príliš často objavuje i v Cirkvi. Mnohé „veriace“ sú ako jedna – ako cez kopírak – dlhé rovné rozpustené vlasy, atď... Hovorím to pre povzbudenie všetkým ako Jackie. Jedno dôležité upozornenie pre veriacich, ktorí chcú byť duchovní – vlasy vás ani nepriblížia k Bohu, ani nevzdialia, pokiaľ ste si z nich nespravili modlu, a/alebo ju nepoužívate na šikanu niekoho, nevyvyšujete sa nad niekoho pre svoj účes/vlasy, na ktorý ste hrdí, že každého, kto má iný účes považujete za

woman said things I'd never heard about myself. Mainly, that I was wanted. They lusted after me. I loved it, never them.“ (Perry, 2018, s.47) Ich „lust“ bola pre ňu žiaduca, zatiaľ čo „lust“ mužov bola hrozbou. V romantickej vzťahovej väzbe sú zdrojom bezpečia a radosti „our various ways of engaging in close attachment relationships and maintaining these bonds.“ (Siegel, 2020, s.185) Toto bolo to, čo potrebovala, keď vzťahy s mužmi nedávali pocit bezpečia, ako povedala: „...a man's touch sounded like everything unsafe (Perry, 2018, s.36). ... (I) Became unbothered and unfeeling because how else could I keep safe. But, at the same time that I was teaching myself how to avoid pain, I was also training myself to live without love.“ (Perry, 2018, s.34) A keďže sa intimita s mužmi obrátila na „undignified practice of the male ego, to which I would only be a body to conquer and not a person to love“ (Perry, 2018, s.36), obrátilo sa niečo v jej sexuálnom self na svoju maskulínnu zložku, zvyrazňujúc ju a robiac ju dominantnejšou, aby bola osobou niekým milovanou – a bezpečnejšie teda v intimite so ženami. Mohla sa tak teda nielen cítiť doma vo svojom tele, ale aj víťazom nad mužským egom, robiacim ho schopným lásky vo svojej sexualite.

Jackie zažila obrátenie, keď dala šancu Bohu, a nechcela byť Jeho nepriateľom, keď započula Jeho volanie. Avšak, cesta obrátenia nebola ako okamžitý zázrak, ale pozvaním na slobodu. „Titled by an affection that hadn't been lessened by a new birth but instead seemed heightened by it. As if resistance made the thing being resisted a bigger monster than it was before. To my surprise, being a Christian delivered me from the power of sin but in no way did it remove the possibility of temptation. A common lie thrown far and wide is that if salvation has truly come to someone who is same-sex attracted, then those attractions should immediately vanish. To be cleansed by Jesus, they presume, is to be immune to the enticement of sin. This, we know not to be true because of Jesus. He being completely perfect and yet He still experienced temptation I (and all humans) had the unique disadvantage of having given into the passions of the body so easily and so often before Christ that after coming under His Lordship, learning how to experience same-sex attraction and not act on it was frustrating. To me, it would've been easier if when God cleansed me of my sin, He also took the taste for it out of my mouth. But even He could understand the grace needed to flee a flavorless feast, at a greater depth than I ever would. (Perry, 2018, s.72)

„Repair requires the recognition that a rapture has occurred in the attunement process, and then the realignment of states between the two individuals involved.“ (Siegel, 2020, s.401) „In my becoming holy as He is, I would not be miraculously made into a woman that didn't like women; I'd be made into a woman that loved God more than anything.“ (Perry, 2018, s.59) Preto jej vzťah s dnešným manželom nebol zázračný, ani bez komplikácií, a predsa to nijako neznamenal, že to teda nie je ich povolanie. „Jackie, you have to believe My Word is true, even if it contradicts how you feel“, píše Jackie o svojej modlitbovej skúsenosti (Perry, 2018, s.73). Ale rozdiel bol v tom, že zatiaľ čo jej nie-bezpečné vzťahové väzby z detstva boli akoby *autorom* vedúcim k nonheterosexuálnej reprezentácii lásky a „bonding related cues“, teraz sa stali *predmetom* uzdravenia a cestou k svätosti. Ako sa teda jej vzťahová väzba prejavila teraz, v heterosexuálnej láske?

„Preston's „character started slowly disintegrating the bricks pain had set up that worked to keep the fear in and the beauty out (Perry, 2018, s.99). ... At first, this budding attraction was more about him than it was about his gender. My affection for the person he was eventually produced in me a desire for all that he was—his personality and his manliness. (Perry, 2018, s.100) ... When I said yes to his pursuit, a war started between us. I didn't know how to receive his love, and he didn't know how to give it. (Perry, 2018, s.103) ... It was all so uncomfortable, like learning a language you were always too afraid to speak. Those hugs I thought I wanted made me cringe. Having to read just the

zakomplexovaného a závistlivého. Nikoho neurobí nábožnejším, že sa snaží pôsobiť zbožne ako Panna Mária. Taký človek je telesný. Nech nik nie je odradený, že byť kresťanom znamená, že musíte vyzerat' nejako. Žíte duchovne, a nebudete spĺňať žiadosti tela (Gal5,16; 1Pt3,2-5), a to sa prejaví i v cudnosti, aj čistote zmýšľania (senzitivita na vhodnosť okolností). Duchovní autori vyzývajú, že nemáme vešať svoje srdce na márnosti (Mt6,21). Ak budeme používať našu krásu (a hocikaké iné dary) na to, aby sme zahanbovali iných, ak máme v srdci rivalitu, alebo radosť z toho, že sme niekomu na pád (pr. mužom, ktorí dychtia po nás, prípadne zadaným mužom, pri ktorých sa považujeme za krajšie ako ich partnerka, a pod.) – nekonáme podľa lásky.

way my arms embraced his body, because he was not a woman whose waist I could place my hands around and pull close, annoyed me. He was a grown man with a solid back with shoulders that read... His hands were larger than mine. They'd find their way to the small cleft in my back and sit there, gently. Like they knew my body was supposed to be held. It didn't feel endearing or sweet; it felt like a taunt, like they were trying to remind me that he was stronger. He'd place his head near the blade of my shoulder, like a child looking for the warm corners of their mother's body to rest on, and all I could feel was his facial hair graze my chin. I'd feel the violent urge to get it away from me... Oh, how I wanted it all to end. For the entire experience to not be so complicated and an adventure I didn't know I signed up for. (Perry, 2018, s.103) ...What kept us committed, and unwilling to find a wider road to travel on was we knew, that even in the craziness of our relationship, God wanted us together... In this, God was up to something good but, for now, the bad was all around. (Perry, 2018, s.104) Jej zvýraznená maskulinnosť jej dávala pocit, a dávala pocítiť ženám, že je silnejšia, teraz sa podriaďovala pocitu, že Preston je ten silnejší. V tých rukách, v ktorých chcela udržať lásku, teraz držali ruky muža v láske ju. Aké dobré, ale aké desivé, keď muži boli zdrojom nebezpečenstva!

Rany zo vzťahovej väzby sa prejavili výrazne. „When we arrived on the island, I was frustrated. I'd been burdened by a persistent temptation. By day, my memory brought old ghosts around to tell me how good death used to feel. It wasn't an easy thing to not believe that sometimes. To not tell myself that women didn't look better than God, but I knew better than that. By night, my dreams were haunted. What I turned to prayer and Scripture and confession to keep out of my heart came back with a vengeance when the sun went down. I saw my girlfriend every time I went to sleep. I'd hear her voice and miss her. Waking up to fight another day was only half the battle. It was forgetting all that I saw before I did that took just as much courage. My faith couldn't stand up to that kind of relentless assault. It got weaker by the day from having to deny so much, so often. (Perry, 2018, s.104) My past haunted me and now us. It wouldn't let me, now us, go. It was keeping me, now us, back. And I let it. And in many ways, I couldn't help it.“ (Perry, 2018, s.105) Jackie sa s Prestonom pohádali. Dlhoročne potlačované „všetko“ (emócie), šlo von. Ale Božia milosť pôsobila skrze tento vzťah, aby Boh doprial Jackie skúsenosť „realignment of the states“ jej a Prestonovým, ktorý bol uzdravujúcim korektívnym zážitkom pre „realignment“ jej sexuálnej identity a túžby, jej tela a mysle. Preto diabol robil taký veľký cirkus svojím pokúšaním, pretože Boh mal pre Jackie nachystanú dôležitú a dobrú skúsenosť.

„How is it that I'd found a man that had the audacity to love me. After I'd told him, “No!” After I'd denied him access to this heart he only wanted to hold? How dare he be unlike my daddy? Who told him he could stay? What promise had he believed that kept him alive and unwilling to let us die? ...Preston didn't love me because he was a hopeless romantic. Our situation according to a worldly standard was hopeless. But he had another reference point to draw strength from: the Gospel. He loved me because he loved God more.“ (Perry, 2018, s.107) A v Božom Svetle uvidel svetlo: „...I knew because our relationship brought out the war in her. Her heart became a battlefield. Her tongue turned into a shield and her eyes were swords that cut deep with every stare. Her warrior-like behavior shook the marrow out of my bones, confused about how I became the enemy in the matter of months. Started to question her love for me. And then one day the Lord spoke and said: „Preston. If you had been wounded in battle too many times to count, you would have adopted some guerilla war-type tactics too. I'm calling you to love her not like you but like Me.“ (Perry, 2018, s.108)

Vo svojej vzťahovej väzbe zažili skúsenosť tzv. interlocking states of mind. „Our disagreements weren't creative or new. They were repetitive. He felt like I wasn't respectful enough. I felt that he wasn't patient enough. He wanted me to be more gentle. I wanted him to understand why I wasn't. He wanted me to stop treating him like I was waiting on him to hurt me. I wanted him to realize that I didn't know how. (Perry, 2018, s.109) ...**It was the not knowing how to live like I'd never been**

hurt that frustrated me most.“ To je práve to, o čom bolo písané v predošlom Argumente 2, uznanie, že „znovuzrodenie v tomto živote neodstraňuje a v podstate ani nezmenšuje následky hriechu rýchlo ani natrvalo... Priamy pohľad na realitu pádu ľudstva do hriechu a začiatok procesu obrábkovania pôdy zarostenej burinou predstavujú úžasnú úlohu Bohom ustanoveného záhradníka jeho kráľovstva.“ (Allender, 2006, s.11) Nie asi bezvýznamným detailom bolo, že sa Márii Magdaléne zdal Pán Ježiš ako záhradník po Jeho zmŕtvychvstaní (Jn20,15). Možno to malo pre nás práve veľmi hlboký zmysel, mystický význam pre naše oživenie v Kristovi, ktorý Jediný robí zo žijúcich (Gn3,20) živých (1Kor15,44-49); Eva je život časný, ale Ježiš je Život večný.

Boh Adamovi povedal, že preto, že neuposlúchol Boha, ale hlas svojej manželky (Gn3,17-19), ktorá teda značí naše živočíšne telo, s námahou sa bude živiť z pôdy, ktorú bude v pote svojej tváre obrábať, a ona mu bude rodiť bodľacie a trnie (porovnaj Mk4,3-9). To, čo nám umožňuje Pán Ježiš, je poslúchať Boha a stať sa dobrou zemou - mať dobré a šľachetné srdce, ktorá prináša úrodu (Lk8,15), z ktorej sa nasýtime (čo do konkrétného i symbolického významu sytienia) my sami a bude dostatok i pre druhých. Pán Ježiš nám umožňuje mať v sebe závdavok večného života (2Kor1,22). „Lebo v tomto pozemskom dome, tj. v našom tele, vzdycháme a túžime obliecť si naň svoj nebeský príbytok, aby sme hoci aj vyzlečení, neostali nahí. Veď kým sme v tomto stánku, vzdycháme pod ťarchou, lebo sa nechceme vyzliecť, ale priodiť iným, aby život pohltil to, čo je smrteľné. A to nás takto uspôsobil Boh, ktorý nám dal závdavok Ducha. Sme teda stále plní dôvery a vieme, že kým sme doma v tele, sme vzdialení od Pána; lebo žijeme vo viere, a nie v nazeraní.“ (2Kor5,2-7) Adam a Eva pred pádom boli pred sebou nahí a nehanbili sa (Gn2,25) – a to možno znamená, že boli nesmrteľní, ich telá mali podiel na Božej prirodzenosti, boli nebeským príbytkom. A naozaj sa im teda stalo, že keď urobili prvý hriech, ich telá sa stali nahé (aj keď aj pred tým boli nahí no nepoznávali to tak, ako keď sa im otvorili oči), lebo ostali smrteľné – a naplnilo sa, čo Boh povedal: „určite zomriete“ (Gn2,17).

Adam sa bál, keď počul Boží hlas, takto nahý (Gn3,10), takto neschopný byť zjednotený s Bohom; ostal oddelený od Boha a Jeho hlas mu bol výčitkou a nie viac slasťou. Bez Boha je strach. Lenže nikto smrteľný, ako aj sme, nemôže uvidieť Boha a nezomrieť (Ex33,20; Jn1,18) – nie sme toho schopní (1Tim6,16). Preto je „blessed, kto bdie a chráni si odev, aby nechodil nahý a aby nevideli jeho hanbu“ (Zjv16,15; Flp3,19¹⁹). Adam mal strach, lebo bol nahý, lebo sa stal takým, akoby bol len telo (Gn6,3), čo sa „chce oprieť o svoj dom, no nevydrží, chce sa ho pridržať, neobstojí však. Stojí plné šŕavy pred východom slnka, výhonkami čnie nad svojím sadom, lenže jeho korene sú v hĺbe skál, v príbytku kamenistom žije si. Keď však vytrhnú ho z jeho miesta, zaprie ho a povie: Nikdy som ťa nevidelo! A hľa, tu je rozpadnutý na ceste, iní zasa vyrastajú z prachu.“ (Jób8,15-19) Z tadiaľto povoláva Pán dušu, o ktorej hovorí: „Holubica moja v rozsadinách skál, v úkryte na bralách, daj zrieť mi svoju tvár“ (Pies2,14), aby mohol človek opäť vidieť Božiu tvár (Mt5,8). „Teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle; no potom z tváre do tváre. Teraz poznávam iba čiastočne, ale potom budem poznať tak, ako som aj ja poznaný. A tak teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska.“ (1Kor14,12-13) Láska k Bohu.

„...Then love me.“ - poznáva lásku Jackie - „Me, someone that just wanted not to care so much about keeping the pain out that I could never let love come in. (Perry, 2018, s.110) ...So to God, I prayed. I'd been afraid for too long to believe I'd be able to undo it all without His help. And that is most likely what God was wanting the entire time. My trust. (Perry, 2018, s.110) God did not primarily want me to trust in Preston, but in Him. **This relationship**, this engagement, and this eventual marriage, **was being used by God to force me to deal with the portions of my heart I'd**

¹⁹ Pochody Pride a význam hanby pri identifikácii sa so svojím pohlavím, ako bolo vysvetlené na začiatku druhej časti, nie je náhodné; naozaj je to volanie po potrebe uzdravenia, lebo „hanba je slávou tých, čo zmýšľajú pozemsky“ a „ich koniec je záhuba“ (Flp3,19). „LGBT culture has done an excellent job of renewing or should I say, destroying, the mind of many, mainly by consistently using words as their greatest tool in their efforts to draw people into finding greater joy in identifying with their sin rather than their Creator.“ (Perry, 2018, s.120) A tak sa o nich spája Slovo Božie: „Horlia za vás nedobre, chcú vás odlúčiť, aby ste za nich horlili.“ (Gal4,17)

never let God touch. Fear had been taking up way too much space, and God had never been one to share the heart of His children with lies. So Preston, unbeknownst to him, was God's refining fire. If it were all as easy as I'd wanted it to be I would've been happy, but I doubt I would've been whole. God had and was saving all of me. He wanted my mind and my emotions. My purity and my peace. My body and my battles. This **Lord** I'd now known for six years **was loving me by exposing me**. An uncomfortable kind of sanctification by way of the only man I was willing to give my "I do" to." (Perry, 2018, s.111)

Odpoved':

Homosexuálne prežívanie a prítlačivosť sa dá zmeniť. Rolu hrá vytváranie nových neuronálnych spojení, ktoré je možné vytváraním nových sociálnych vzťahov. Nejde ani tak o spretrhanie mostov so starými známymi a príbuznými, ako skôr žiť tieto vzťahy novým, pravdivejším spôsobom. Často si ľudia kladú otázku, či je naozaj potrebné meniť nonheterosexuálnu orientáciu, keď je človek „spokojný“ so svojou orientáciou a prežívaním svojej identity. **Prečo by sa to malo považovať za nie-normálne, keď oni sú s tým takto spokojní?** Ako bolo snád' aspoň postačujúco objasnené, dokým nedôjde k oprave narušenia vzťahovania sa (recovery process), ktoré ovplyvňuje našu reprezentáciu lásky, nedôjde ani k uskutočneniu nášho duševne vyrovnaného bytia, nášho potenciálu, našej možnosti milovať a byť milovaní, a tým pádom i byť šťastný. Zdravie a šťastie je predsa to, po čom každý z nás túži. A každý predsa vie poznať, kedy je šťastný. To je pravdepodobne i dôvod prečo existuje presvedčenie, že homosexualita je normálna, že nonheterosexuálna reprezentácia lásky nepredstavuje žiadne riziko pre duševné zdravie. Preto sa pozrime na toto presvedčenie zblízka.

Téza 2: „There is no harm in being homosexual.“ (Sprigg, 2018, s.2)

Anitéza 2: „Homosexual conduct is objectively harmful - first and foremost to the people who engage in it, but also by extension to society at large.“ (Sprigg, 2018, s.4)

Argument 1: LGBTQ osoby trpia telesnými a duševnými ochoreniami vo vyššej miere v porovnaní s heterosexuálmi.

„The most obvious evidence of this is the negative physical health consequences which can result directly from homosexual acts, and the most dramatic of those negative consequences is the highly elevated risk of HIV infection and AIDS among men who have sex with men... However, HIV/AIDS is not the only sexually transmitted disease for which men who engage in homosexual conduct are at risk... Sexually Transmitted Diseases (STDs) have been rising among gay and bisexual men, with increases in syphilis... Gay, bisexual, and other men who have sex with men often get other STDs, including chlamydia and gonorrhea infections. HPV (Human papillomavirus)... Some types of HPV can cause genital and anal warts and some can lead to the development of anal and oral cancers... Although not as dramatic, problems with sexually transmitted disease are also found among women who have sex with women... While those who suffer these illnesses are obviously the primary victims, such health problems impose a cost upon society as well. Billions of dollars have been spent in treating such illnesses, as well as in searching for cures and operating prevention programs, and in many cases the money must come from taxpayers and all who pay insurance premiums. Such expenditures are necessary to meet the immediate need—but they could also have been avoided had people abstained from the behavior which leads to such illness.“ (Sprigg, 2018, s.6-7)

A nielenže osoby LGBTQ praktizujúce sexuálne správanie s osobami rovnakého pohlavia **trpia mnohými fyziologickými ochoreniami**, ale **„evidence shows that people who identify as homosexual experience higher levels of mental illness** as well. This fact is also not in dispute.“

(Sprigg, 2018, s.7) Mnohí to dokážu verejne priznať: „We are denying our own biology, we are hating ourselves, we have higher rates of mental illnesses.“ (Strand, 2019) Nezodpovedanou otázkou ostáva v akom vzťahu sú duševné ochorenia, alebo ťažkosti ako je úzkosť, depresia, závislosť na drogách, alkohole, fajčení, a pod. s LGBTQ. Aktivisti považujú „societal discrimination and stigma“ za „the only reason why gays and lesbians have higher rates of mental health problems.“ (Sprigg, 2018, s.7) Jeden článok od Fergussona a kol. (1999, s.880), pripúšťal ešte alternatívne vysvetlenia: „While there is an emerging consensus from recent studies that young people who disclose homosexual behaviors or attraction are at increased risk of suicidal behaviors and mental health problems, the processes that lead to these associations remain unclear. Although such findings are frequently interpreted as suggesting the role of homophobic attitudes and social prejudice in provoking mental health problems in GLB (gay, lesbian, bisexual) youth, alternative explanations are possible. These include (1) the possibility that associations are artifactual as a result of measurement and other research design problems, (2) *the possibility of “reverse causality” in which young people prone to psychiatric disorder are more prone to experience homosexual attraction or contact*, and (3) the possibility that lifestyle choices made by GLB young people place them at greater risk of adverse life events and stresses that increase risks of mental health problems, independently of GLB sexual orientation.“

Rozsiahla štúdia Ganna (2019), s výskumným cieľom „to identify genetic variants associated with same-sex sexual behavior and explore its genetic architecture and underlying biology“, realizovala nie veľmi jasným výskumným postupom „a genome-wide association study (GWAS) of same-sex sexual behavior. Analyses were conducted in the UK Biobank from the United Kingdom and a cohort of research participants from 23andMe... The UK Biobank study comprises a sample of ~500,000 genotyped UK residents aged 40 to 70 years.“ Jedným z výskumných nedostatkom bola identifikácia premennej ‘nonheterosexuality’ pomocou participantov, ktorí podľa vlastnej výpovede mali aspoň raz sex s osobou rovnakého pohlavia. Toto kritérium nemusí vypovedať ani o sexuálnej orientácii ani o sexuálnej identite osôb – mnohí ľudia (hoci nevhodne) experimentujú, alebo sú pod vplyvom chemických látok. Zaujímavé je, že „(they) found several personality traits (loneliness and openness to experience), risky behaviors (smoking and cannabis use) and mental health disorders, but not physical traits, to be significantly genetically correlated with same-sex sexual behavior. We found in both sexes that same-sex sexual behavior was positively genetically correlated with several psychiatric or mental health traits [for example, depression; schizophrenia]... Some associations were sex specific. In particular, the genetic correlations with bipolar disorder, cannabis use, and number of sexual partners were significantly higher in females than in males.“ (Ganna, 2019, s.4-5)

V psychodiagnostike LGBTQ existuje pravdepodobne nenaplniteľná výzva: „identitu merať nevieme“ (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Na diferenciálnu diagnostiku odlíšenia „transsexualita indikovanej pre gender affirming therapy“ od iných duševných porúch, či kontraindikácií, sa používajú rôzne projektívne a osobnostné testy, ako i metódy skúmajúce transgender problematiku (Utrechtská škála genderovej dysfórie, Hamburg Body Drawing Scale a iné), a tiež polo-štrukturované interview (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) – viac bude o tejto téme písané v tretej časti. Automaticky sa vychádza z predpokladu, že gender affirming therapy je pomocou. Vôbec sa nepredpokladá, že to pomoc nie je, aj keď proti tejto terapii svedčia mnohé výskumy (Grossman, 2023). Limity psychodiagnostiky spočívajú teda skôr v tom, za akým účelom sa diagnostikuje. Keďže sa dané prežívanie a túžby považujú za normálne, nehľadá sa príčina, čím to je, s čím by súvisela následná psychoterpia zameraná na problém, resp. na uzdravenie, ale hľadajú sa len možné kontraindikácie pre danú gender affirming terapiu, čím sa hľadá na/hľadá sa „iný problém“ – odborník sa nepýta, čím to je, ale pýta sa, či je prítomný iný identifikovateľný problém, ktorý by mohol brániť tranzícií. Keď idete k doktorovi s bolesťou v chrbte, zisťuje, čím je tá bolesť spôsobená, aby vám pomohol bolesť uzdraviť. V tejto príliš rýchlo znormalizovanej psychologickkej problematike sa nehľadá príčina, dôvod, vysvetlenie, prečo majú takéto prežívanie – veď nie je normálne cítiť sa takto vo svojom vlastnom tele, cítiť takúto príťažlivosť rovnakým

pohlavím. Pričom toto hľadanie sa neuskutočňuje v psychologickej teórii, ale v osobnej histórii osoby. A osoba sa k seba porozumeniu možno nikdy nedostane.

Problematickosť tvrdenia, že zvýšený výskyt duševných ochorení u LGBTQ osôb je v dôsledku sociálnej stigmy alebo diskriminácie zvyšuje tzv. „Dutch paradox“, ktorý priam vyvracia toto tvrdenie. „Despite the Netherlands’ reputation as a world leader with respect to gay rights, homosexual Dutch men have much higher rates of mood disorders, anxiety disorders and suicide attempts than heterosexual Dutch men. Researchers in the Netherlands who looked for changes over time stated: „Although we expected that disparities in rates of psychiatric disorders between homosexual and heterosexual persons would have decreased, as acceptance of homosexuality in Dutch society had increased, **this was not supported.**“ (Sprigg, 2018, s.8)

Čo sa týka výskumu, ktorý sa používa na argumentáciu v prospech gender affirming terapie, často je založený na sebaypovedových metódach a tie sú viac-menej tendenčné – participant hovorí podľa toho, ako je sám presvedčený, hovorí ako influencer a nie ako „data point“; napríklad homosexuálne matky, ktoré sú vedomé politickej agendy poskytujú sebaypovedové odpovede na dotazníky, čo svedčí skôr o „social desirability bias“ (porovnaj Fitzgibbons, 2015). Aj Kagan (2010, s.51-52) vysvetľuje nespoľahlivosť takých výpovedí: „Unfortunately, most psychologists and psychiatrists studying temperaments rely only on one source of evidence: parental description of the behaviors of infants and young children or verbal answers to questionnaires given to adolescents and adults.. Most verbal descriptions are highly specific and not necessarily accurate source of information on how the person behaves in the natural setting. Questionnaire evidence **usually produces temperaments that differ from** those inferred from watching children behave in a variety of situations.“

Okrem toho, že je rozdiel medzi koreláciou a kauzalitou, ešte existuje rozdiel medzi príčinou a dôvodom, ktorý je vhodné zvážiť. Všeobecným príkladom na vysvetlenie rozdielu, je nasledujúci príklad: Krájanie cibule je príčina, prečo ten, čo ju krája, plače, hoci ten človek vôbec nemusí mať dôvod plakať. Práve preto, „**the question of the origin and nature of same-sex sexual attractions is an important scientific issue that lays the foundation** for an understanding of homosexuality.“ (Sprigg, 2018, s.4) Pokiaľ LGBTQ osoba potvrdením „normality“ svojho prežívania získa len bezdôvodný (v tom, že niet pravdivej interakcie, ktorá by zvyšovala aktivitu v dráhe odmeny, len potvrdenie zabehnutej koľaje, engrained and imprisoning state of mind – egocentrického nepravdivého skreslenia – len niekto potvrdí, čo tvrdí „Ja“, ale osoba nezažíva naozajstný podnet lásky) a nepopierateľný pocit uspokojenia, mozog vie, že mu to urobilo dobre a príde na to, ako to získať i nabudúce. Lenže mozog sa prispôsobuje. Psychologické utrpenie je reálne a je z nejakého dôvodu, a mozog potrebuje prebiť toto bezdôvodne navodené uspokojenie, a tak prácu systému bolesti zintenzívni (porovnaj Burnett, 2016, s.295). To si následne vyžaduje ešte silnejšie potvrdenie. A cyklus akoby nemal konca. Láska manželská má ako dôvod sexuálnej príťažlivosti práve seba-darovanie osobe opačného pohlavia, ktorej výsostný cieľ je možnosť prokreácie. Tento dôvod však nie je prítomný vo vzťahu dvoch osôb rovnakého pohlavia. Existuje príčina príťažlivosti týchto dvoch osôb – príčina spojená s hormónmi lásky (najmä oxytocín a dopamín) a vzťahovou väzbou. V takom prípade ide o napĺňanie potrieb a nie o seba-dávanie sa, o egoizmus a nie o lásku v jej pravom význame.

Minimálne jedno je dôležité pripomenúť: je známy fakt, že homosexualita nie je vrozená - neexistuje žiaden gén pre homosexualitu. „So if people are not born gay, where could same-sex attractions come from?“ (Sprigg, 2018, s.4) Hoci svoje príčiny má pravdepodobne vo vývinových okolnostiach vo vzťahovom prostredí dieťaťa, niet dôvod prečo udržiavať v sebe tento status quo, keď je spojený skôr s utrpením a rizikami, než v rozvíaní svojho potenciálu ako nádherného človeka stvoreného aj povelaného pre lásku. V nasledujúcom argumente sa pozrieme, odkiaľ teda môže

pochádzať prítlačivosť rovnakým pohlavím, keď teda nie je normálna, a ako inak ešte možno porozumieť prežívaniu identifikácie svojho self s homosexuálnym prežívaním.

Argument 2: ‘Body-Mental states realignment’ a učenie

Nevyriešená otázka ohľadom asociácie LGBTQ s duševnými poruchami je výzvou, ktorá stojí za to, aby bola skúmaná. Súčasný „diagnostický posun ku komorbidite“ (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) neposkytuje totiž odpoveď na to, ako LGBTQ jednotlivcom pomáhať a aké stanovisko zaujať – niektorí si myslia, že netreba vôbec pomáhať, niet s čím, veď je to normálne. V predošlých kapitolách bolo hovorené o dôležitosti vývinovej vzťahovej väzby pri utváraní romantických vzťahových väzieb v dospelosti. Súvislosť s vývinom mozgu—to ako naše sociálne spojenia utvárajú naše neuronálne spojenia (Siegel, 2020)—možno objasniť i z pohľadu učenia. To nám následne môže pomôcť objasniť jednak súvislosti LGBTQ s inými duševnými poruchami, a jednak dáva nádej, že človek vôbec nie je obeťou svojich ranných zážitkov, ale otvárajú sa mu úžasné možnosti seba-utvárania a seba-určenia v priebehu jeho zrenia, a to predovšetkým vtedy, keď si slobodne volí cestu pravdy za osobnú hodnotu (o sebe a svojom povolaní). Lebo je pravda, že nemožno predbehnúť vnútornú pohnútku k zmene vychádzajúcu z osoby – sloboda sa nedá nanútiť. Kľúčové ostáva, podľa Slova „Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán; šťastný človek, čo sa utieka k Nemu“ (Ž34,9), zatúženie po dobre, otvorenie sa dobru a osobná skúsenosť dobra.

„Zmeny v psychike sú vyvolávané niekoľkými činiteľmi: zrením nervových štruktúr, starnutím, chorobami, prechodnými psychofyzickými stavmi (ako je napr. únava) a skúsenosťou. Zmeny vyvolané skúsenosťou sa označujú ako naučené, získané; pojem učenie tak vyjadruje vplyv skúsenosti na zmeny psychiky, ktoré majú adaptívnu funkciu, tzn. sú to také zmeny, ktorými sa individuum prispôsobuje zmeneným životným podmienkam, resp. zmenenej situácii... Učenie zahŕňa omnoho viac než úmyselné učenie sa naspamäť a nácvik... Učenie sa nevzťahuje len na správanie, ale na všetky psychické javy. Znamená to, že **sa človek učí i svojím citom a snahám, svojmu vnímaniu a mysleniu**, čo dokazuje jeho individuálny vývoj.“ (Nakonečný, 1997, s.359) Človek sa učí láske; odklon človeka od lásky (čo je i prežívanie svojej sexualita v rozpore s pravdou o sebe, t.j. body-mental states alignment) je naučený.

Podmienky, za ktorých prebieha učenie ako proces vyjadruje termín **podmieňovanie** – ide o proces, ktorý „vyvoláva podmienenú reakciu, reakciu viazanú na určité *podmienky*, pričom podstatou tohto procesu je **vytváranie asociácií** medzi podnetmi a reakciou. Procesuálnou podstatou učenia je teda podmieňovanie a procesuálnou podstatou podmieňovania je vytváranie asociácií“ (spojení) (Nakonečný, 1997, s.359). Vytváranie asociácií pomáha človeku vyhýbať sa nepríjemnému a dosahovať príjemné, čo veľmi úzko nadväzuje na spomínané procesy „initial orientation – appraisal-arousal“, ktoré úzko súvisia s emóciami. Rozhodujúcim činiteľom učenia je **spevnenie** (posilnenie), ktoré možno definovať ako efekty odmeny (pozitívne spevnenie) a trestu (negatívne spevnenie – pričom je rozdiel medzi potlačením potrestanej reakcie a vyhnutiu sa situácii, v ktorej možno očakávať niečo nepríjemné) spojené s nejakým správaním v učení. (Nakonečný, 1997, s.359) Pokiaľ dôjde k spevneniu spojenia nejakej reakcie s negatívnym zážitkom (trestom), osoba sa naučí vyhýbať sa danému správaniu/situácii, a pokiaľ sa nejaké správanie spája s dobrým zážitkom, je pravdepodobné, že osoba bude toto správanie chcieť opakovať aj v budúcnosti. To súvisí s dráhou odmeny v mozgu.

V podstate ide o učenie sa **apetenciám a averziám**, čo zodpovedá funkcii odmeňovania a trestania: apetencie sú funkciou odmen, averzie funkciou trestov. (Nakonečný, 1997, s.360) Je možné hľadať na homosexuálnu orientáciu ako na naučené (protiprirodzené) apetenčné správanie k osobe nesúcej znaky rovnakého pohlavia, resp. averzívne správanie vo vzťahu k znakom opačného pohlavia. Prítlačivosť opačným pohlavím je prirodzená, kdežto prítlačivosť rovnakým pohlavím je osvojená, naučená, práve preto, že je protiprirodzená - reakcia viazaná na určité *podmienky*. Možno

sa teda na túto problematiku pozrieť z pohľadu učenia tak, že osoba sa naučila 'avarzívne správaniu' (sexuálnej orientácii opačnej od heterosexuálnej) na základe nejakej asociácie opačného pohlavia s trestom (negatívnou skúsenosťou), nebezpečím, a apetenčnému správaniu (sexuálnej orientácii na rovnaké pohlavie) na základe nejakej asociácie rovnakého pohlavia s odmenou, či bezpečím. „Funkciou učenia je“, totiž, „prispôsobovanie sa novým situáciám“; učíme sa vyhľadávať styky s príjemnými ľuďmi a vyhýbať sa stykom s nepríjemnými ľuďmi (Nakonečný, 1997, s.360).

„V podmieňovaní sa ako podstatný uplatňuje **vzťah učenia a motivácie**; motivácia je predpokladom, aby určitý podnet vystupoval ako spevnenie. Typickým spevnením v laboratórnych experimentoch so zvieratami je potrava, tá však pôsobí ako spevňujúci činiteľ len vtedy, keď je zviera hladné; v niektorých prípadoch majú určité podnety trvalo spevňujúci vplyv (napr. všetky bolestivé podnety, pretože existuje trvalý motív vyhýbania sa bolesti), iné motívy vystupujú len za určitých podmienok (pr. potrava-hlad).“ (Nakonečný, 1997, s.360) Tento jednoduchý príklad nám pomôže chápať, prečo u ľudí podobné skúsenosti nemusia viesť vždy k rovnakým výsledkom v správaní a existuje veľká **interindividuálna variabilita**. Napríklad, nie každý LGBTQ musel byť sexuálne zneužívaný a nie každý, kto bol sexuálne zneužívaný sa stal LGBTQ. Príklad potravy ako typického spevnenia v laboratórnych podmienkach tu neuvádzam náhodne, totižto, u väčšiny obetí sexuálneho zneužívania „je podstatou boja *nenávisť voči ich hladu* po láske a silný odpor k akémukoľvek citu, ktorý by mohol viesť k napadnuteľnému prejavu túžby“ (Allender, 2006, s.50). Podobný hlad po láske majú i ľudia ktorý zažili nie bezpečnú vzťahovú väzbu a došlo k deaktivácii attachmentového systému, ako obrana pred zážitkom bolesti z nenasýtenia túžby po láske. Na pozadí stojí obrana, niečo ako: „Keď nebudem túžiť po láske, nebudem zranená.“ „Je preto ľahšie túto túžbu nenávidieť než s očakávaním vyzerat' jej uspokojenie“ (Allender, 2006, s.51).

Jackie (Perry, 2018, s.55-56) píše vo svojej knihe, keď jej zomrel otec: „My father was gone, forever this time. The news was shocking. Something in me had always hoped for the day he'd love me always instead of sometimes. I walked into my room, laid on my bed, and put my tears into the pillow. It's not as if I wasn't used to his absence, I just didn't know how to get used to the permanence of it. Even when we skipped a few years at a time, there would still be the rare phone-call, the resumed conversation, even if I couldn't see it, the knowledge that he was breathing somewhere muted the intensity of my daily grief. Most likely because of how infrequent it was to see him, once gone forever, I didn't miss my father. It would probably take much more effort to miss someone that was never around. But yet, I still continued to grieve the death of hope. Any chance of me calling him "Daddy" was now dead...“

Učenie sa neprebíha len na základe zážitkov, ale aj na základe komunikácie. S komunikáciou úzko súvisí vzťahová väzba, používanie jazyka ovplyvňuje i našu identifikáciu s našim pohlavím²⁰ (Pastor, 2016, s.107) a slová sú i podnetom pre naše naučené, podmienené reagovanie. „Človek je schopný podmieneného reagovania na slovné podnety – slovo je pre človeka práve tak reálnym podnetom, podmieneným ako všetky ostatné podnety... Slovo je zásluhou celého predchádzajúceho života dospelého človeka spojené so všetkými vonkajšími a vnútornými podnetmi dopadajúcimi na hemisféry, všetky tieto podnety signalizuje, všetky nahrádza, a preto môže vyvolať všetky tie pochody a reakcie, ktoré sú týmito podnetmi podmienené.“ (Nakonečný, 1997, s.362) Toto je dôležité, lebo tak ako sme introjikovali slovné opisy našej osoby, ktoré o nás hovorili ľudia (pr. kritiku či chválu, ako opisoval Jeffrey), tak dokážeme prijať slovo, ktoré je omnoho mocnejšie ako hocikaké ľudské slovo – živé Slovo a veľmi účinné, ostrejšie ako dvojsečný meč, preniká až po

²⁰ To, ako významný jazyk je pri utváraní identifikácie seba so svojím pohlavím dosvedčuje i snaha zmeniť jazyk na rodovo-neutrálny. Podľa Európskeho Parlamentu (2018, s.3) „The purpose of gender-neutral language is to avoid word choices which may be interpreted as biased, discriminatory or demeaning by implying that one sex or social gender is the norm.“ Je šokujúce a absurdné pozorovať, že používať mužský a ženský rod (pr. „išiel/išla do školy“) by mohlo byť považované za diskriminujúce a tendenčné.

oddelenie duše od ducha... a rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca, a niet tvora, ktorý by bol preň neviditeľný (Hebr4,12-13), no predovšetkým je naozaj o nás pravdivé – Slovo Božie.

„Keď človeku niekto ublíži, uvádza sa do pohybu jeho vnútorné odhodlanie spoliehať sa na svoje vlastné zdroje... zaistiť si život zo svojich zdrojov a neprípúšťať si svoje najhlbšie túžby“, ale je aj druhá možnosť – môže v pokornej závislosti volať k Bohu (Allender, 2006, s.51). Uvedomme si, aké vplyvné bolo slovo ľudí, „implantované“ do našej mysle, ktoré nás priviedlo až k nenávisti vlastného tela; o čo krajšie je otvoriť svoje srdce a myseľ tomu Slovu, ktoré je Láska a Dobro, ktorý nás má rád práve takých, akí sme, veď práve preto nás stvoril práve takých, akí sme – muža či ženu. Je našou voľbou sebaurčenia – či chceme nechať kritiku ľudí ovplyvniť našu integritu osoby (body-metal state alignment) alebo necháme lásku Boha oslobodiť nás pre tú lásku, pre ktorú nás povolal. Slovo sa telom stalo, Kristus, a tým nám Boh ukazuje, že práve naše telo zjavuje pravdu, kto sme. Boh nechcel, aby sme boli len v Jeho mysli, a tak vyslovil naše meno a sme – nie je to náhoda, nech už by aj k počatiu, z pohľadu rodičov, došlo náhodou. Význam Slova Božieho v utváraní človeka je nedoceniteľný a nepredstaviteľný. Veď všetko povstalo skrze Jeho Slovo a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo (Jn1,1-4). Kto by to dokázal aspoň tušiť, naozaj by si Ho vpísal do srdca (Hebr10,16) a rozjímal o ňom dňom i nocou (Ž119,97-99).

Tento opis je možno ťažko počuteľný človeku neveriacemu. Vplyv procesu učenia je však možné rozoznať a uznať v procese uzdravenia aj človeku neveriacemu v Krista. Človek môže prevziať zodpovednosť za svoje city a je to i cesta k slobode; druhá osoba nijako nerozhoduje o tom, ako sa budeme cítiť my - čo s tým zážitkom spravíme. Pokiaľ bude nepriateľom „páchateľ zneužitia“, bude i po rokoch ďalej hrať svoju odpornú rolu, pretože bude vyvolávať nekonečnú, reaktívnu odozvu (Allender, 2006, s.49). Bude to mať následky na našich vzťahoch a naplnení potenciálu nášho života a povolania k hojnosti. Allender (2006, s.30) povzbudzuje svojich klientov, ktorí boli sexuálne zneužívaní a ktorí majú spomienky, na ktoré nikdy nezabudli, aby sa zamerali na to, „čo sa z týchto udalostí *naučili* ohľadom (vlastných) sebaobránných spôsobov správania k druhým, metód sabotáže a svojho postoja k Bohu“, aby sa zamerali na to, kým sú teraz. „Spomienky nie sú kľúčom ku zmene... Pokiaľ zabojujeme s prítomnosťou a prijmeme zodpovednosť za svoje súčasné modlárstvo (spoliehanie sa na niečo alebo niekoho iného než na Boha) v podobe oslavovania a obrany seba samých, potom sa to, čo by sme o minulosti mali vedieť, časom vyjasní... Minulosť je služobníkom prítomnosti a zmena v prítomnosti uvoľňuje cestu pre to, čo Boh chce, aby sme vedeli o minulosti.“ (Allender, 2006, s.31)

Mechanizmus učenia mohol prebiehať minimálne dvomi spôsobmi. Jeden spôsob učenia podmieneným mohol prebiehať tak, že sa nám asocioval (spojil) nejaký neutrálny podnet s našou prirodzenou vrodenu reakciou na skutok (alebo podnet) vykonaný nám, ktorý bol buď dobrý alebo zlý (nejak ohrozujúci), bez nášho pričinenia (**klasické podmienenie**). Naša reakcia bola vyvolaná v dôsledku stimulujúceho podnetu (Nakonečný, 1997, s.363). Ako príklad uvediem ženu, „ktorá sa celé hodiny modlila, aby k nej jej brat nechodil do izby a nechcel po nej orálny sex. Uplynulo mnoho večerov, kedy mohla odpočívať a užívať si ticha noci, dokým nepočula, ako sa otvárajú dvere bratovej izby a vŕzgajú jeho kroky, čo bolo predzvesťou noci hrôzy. Raz večer ho úpenlivo prosila, aby ju nechal na pokoji. Nikdy predtým na seba nenechala dopadnúť plnú ťažobu svojej túžby po čistom, láskyplnom vzťahu, a rozplakala sa. Tej noci ju znásilnil. Po tomto odporňom zneučení sa rozhodla, že sa už nikdy nebude modliť ani si nič priať, alebo v niečo dúfať.“ (Allender, 2016, s.59) Nebolo by sa čomu čudovať, keby na taký podnet ako otvárajúce sa dvere a vŕzgajúce kroky, reagovala so strachom, keďže sa tento podnet spojil s hrôzami, ktoré jej brat robil. Nebolo by divu, keby len predstava modlitby by u nej vyvolávala hnev, keď prosila Boha o pomoc, ale tie hrôzy sa aj tak stali. „U človeka vystupuje klasické podmienenie predovšetkým ako asociácia určitých podnetov – signálov s emóciami“ (Nakonečný, 1997, s.362), pričom tieto podnety sa môžu týkať i charakteristík oboch pohlaví, či už telesných alebo psychologických, alebo sociálnych.

Iným spôsobom mohlo dôjsť k podmienenej asociácii na základe našej aktivity, ktorá bola najprv náhodná, no viedla k žiaducemu uspokojeniu nejakej našej potreby, ktorá mohla byť buď snahou získať odmenu, alebo vyhnúť sa trestu (**operačné podmieňovanie**). Reakcia bola vykonaná osobou; t.j. osoba aktívne pôsobila na prostredie, vďaka čomu sa naučila účelnému spôsobu reagovania, ktorého funkciou bolo uspokojenie nejakej potreby (Nakonečný, 1997, s.363). Opakované použitie tejto reakcie viedlo k jej spevneniu. Takýmto štýlom sa môžeme učiť, osvojovať si, čo sú „desirable, valued features of female/male“, s ktorými sa možno identifikovať (Kagan, 2010, s.69), alebo byť nimi priťahovaný, ktoré sú vnútorne spevnené prostredníctvom emócií ako je hrdosť a hanba (Nakonečný, 1997, s.363). Už bolo spomínané svedectvo Christophera Simsa (formerG) (CBNews, 2020, 10:07), ktorý sa naučil „that I could not be masculine. I learned that I had to be effeminate, I had to emulate my sisters to avoid triggering“ svoju matku, ktorá mala zraňujúcu skúsenosť s mužmi a všetky mužské podnety boli pre ňu spúšťačom negatívnych emócií, ktoré si vylievala na synovi.

Podmienené reakcie fungujú dokým sú spevňované, ak nie, môže dôjsť k vyhasínaniu reakcie. Sama však môžeme vydať svedectvo o tom, ako je náročné zmeniť tieto asociácie, aj keď sa o ne človek vedome, cielene a strategicky usiluje. Naše vzťahy nikdy nekončia, ale „kto je v Kristovi, je novým stvorením. Staré sa pominulo a nastalo nové.“ (2Kor5,17) A preto, takého (človeka, čo sa znovuzrodil v Kristovi) odteraz nepoznáme podľa tela. A ak sme aj poznali podľa tela, teraz už nepoznáme. (2Kor5,16) To je dobrá správa! Pretože tieto učenia sa podmieňovaním môže sprevádzať i **efekt generalizácie** (Nakonečný, 1997, s.362), kedy sa táto reakcia rozšíri na podobné podnety (reakcia na podobnosť). Generalizáciou by bolo možné vysvetliť, ako je možné, aby sa skúsenosť s daným pohlavím, alebo aby podnety spojené s pohlavím u jedného človeka (pr. rodiča) dokázali rozšíriť aj na všetky osoby nesúce tie isté znaky. Iný efekt je **diferenciácia** (Nakonečný, 1997, s.362), kedy sa medzi podmieneným a podobnými podnetmi generalizácia zúži tak, že bude človek schopný reagovať naučenou reakciou len na podmieňujúci podnet (reakcia na rôznosť). Postupnou diferenciáciou by človek dokázal špecifikovať, ktoré nenávidené vlastnosti zohrávali rolu v procese jeho identifikácie so svojím pohlavím, resp. pri formovaní príťažlivosti rovnakým pohlavím, a diferencovať ich od zovšeobecňujúcej identifikácie seba s homosexuálnou identitou či príťažlivosťou, ako LGBTQ. Tieto dva fenomény môžu takto zohrávať významnú rolu aj v procese ‘body-mental states realignment’.

Jedna populárna hypotéza v neurovede, ktorá súvisí s teóriou podmieňovania je ‘**teória predikčnej chyby**’, označovaná tiež ako ‘predikčný’, alebo ‘Bayesovský mozog’ (Horáček & Kesner, 2016, s.29). Hoci je to teória, model, „elegantným spôsobom vysvetľuje, čo zameriava našu pozornosť pri výbere aspektov reality, ktoré nám v konečnom dôsledku vytvárajú jej ucelený obraz... a mechanizmus, ktorý zaisťuje komplikovaný proces tvorby »sveta pre nás«.“ (Horáček & Kesner, 2016, s.29) Naše vnímanie reality, ako vnímame, ako myslíme, a ako vytvárame navonok viditeľné správanie, je v podstate výsledkom „predikčnej chyby“, t.j., „the conditioning between the caretaker and (infant’s) **allostasis**“²¹ (Siegel, 2020, s.374). Keď v tomto podmieňovaní hrá rolu toxický pocit hanby, dôsledky môžu byť deformujúce pre vnímanie reality a nášho správania navonok (pr. acting out). Pripomeňme si, čo písal Siegel (2020, s.385): „Repeated and unrepaired states of shame may directly shape how we come to understand who we are, and they affect stories in which we filter what we think the world around us is like, why things happen as they do.“ Vďaka svojej zrozumiteľnosti, ‘Bayesovský mozog’ „predstavuje robustnú teoretickú platformu pre modelovanie širokej škály mentálnych javov – od percepcie cez sociálnu kogníciu“ (Horáček & Kesner, 2016, s.29), možno až po potenciálne vysvetlenie vytvorenia nonheterosexuálnej reprezentácie lásky.

Siegel (2020, s.373-374) cituje autorov, ktorý túto teóriu vysvetľujú nasledovne: „Prediction signals are embodied, whole-brain representations that continuously anticipate (1) populations of upcoming

²¹ „Allostasis is the efficient regulation required to prepare the body to satisfy its needs before they arise.“ (Wikipedia 2, 2023)

sensory events from inside and the outside the body and (2) populations of best action to deal with those events. Unanticipated information is a prediction error signal that tracks the difference between the prediction and the actual incoming input from the world and the body... In early life as infants' sensory pathways become intact (infants' sensation starts in utero and continues after birth), without sufficient sensory experience to form valid predictive models, most sensory input is considered „prediction error“, simply because the brain cannot predict it... (This is) how babies take in everything around them. With experience, infants start to detect and predict sensory patterns based on co-occurrence probability... Detecting structure within the environment is a critical step in development as from a meaningless stream of unpredicted sensory information, populations of instances are grouped together and mentally represented as concepts... We propose that in newborns, interoceptive information about allostasis is regularly associated with exteroceptive information about caregivers. **This conditioning prompts the infant's brain to regulate the internal milieu by attending to social information.**“ We „are not born with a predetermined „social brain“, but rather biologically adapt to become social as a result of allostasis dependency“ (In Siegel, 2020, s.372). Aj táto teória podčiarkuje vysvetlenie, že homosexualita nie je vrodená ani normálna, ale je pravdepodobné, že je naučeným správaním v sociálnom vývine, ktorý išiel ruka v ruku s vývinom mozgu. „The integrative nature of our brains reflects the integrative nature of our relationships.“ (Siegel, 2020, s.372)

Bayesova veta „určuje, s akou pravdepodobnosťou sa vyskytuje dej A za súčasnej prítomnosti či podmienky (napr. kontextu) deja B. Bayesova veta stanovuje, že podmienená pravdepodobnosť javu A na jave B súvisí s opačnou podmienenou pravdepodobnosťou (B podmienené A) a na početnosti dejov A a B. Model predikčného mozgu nám tak nadväzuje na predstavu asociačného učenia, ktoré na základe časovej koincidencie spája deje B a A... Vzniknuté mentálne reprezentácie zodpovedajú vysokej pravdepodobnosti, že keď sa vyskytne A, tak bude prítomné i B. V priebehu života sa teda učíme do kontextu situácie B dosadzovať deje A. Náš mozog následne automaticky kalkuluje opačnú reláciu, čo znamená, že pre určitú situáciu „dopočítava“ alebo odhaduje jej najpravdepodobnejšiu konfiguráciu. Tento proces je tak zodpovedný za usudzovanie (inferenciu), ktorého prostredníctvom konštruujeme realitu... Zásadným prínosom konceptu predikčného mozgu je však predstava, že ak je realita (napr. vnemy) v súlade s najpravdepodobnejšími očakávaniami, tak je všetko v poriadku, organizmus sa chová adaptívne... Pre tieto očakávania alebo presvedčenia o tom, že realita „nejak bude“ nutno zdôrazniť, že väčšinou nejde o vedomé deje. Zásadný okamžik nastáva, keď sa objaví nesúlad medzi očakávaným, resp. predikovaným stimulom a reálnou situáciou. *Tento okamžik nezhody medzi presvedčením/očakávaním a novým stimulom je potom označovaný ako predikčná chyba*, ktorá je kľúčovým bodom celého konceptu. Okamžik predikčnej chyby hlási nesúlad a vedie k nutnosti prenasťavenia očakávaní a ich nového testovania. Iba okamžik nesúladu nového s predchádzajúcim presvedčením potom stimuluje nové učenie systému.“ (Horáček & Kesner, 2016, s.29) Všimnime si, že osoba považuje za normálne to, čo sedí s jej očakávaním, ktoré sa vyformovalo, a nie to, čo je realitou v objektívnom zmysle slova. Táto teória vysvetľuje, ako je možné, že i nonheterosexuálnu reprezentáciu lásky niektorí považujú za normálnu – lebo nevzbudzuje predikčnú chybu, naučili sa, že „to tak býva“ (normalizácia deviácie) a zase naopak, predikčná chyba môže byť dôvodom, prečo niektorí LGBTQ prežívajú pocit hanby a strachu aj bez vonkajšej objektívnej príčiny – nie-lingvistická (nie uvedomovaná) správa z ich tela je správou o heterosexuálnej láske, ale to, čo sa učia v priebehu vývinu (mechanizmom podmienenovania) nastavuje ich vnútro (percepciu reality) s opačným očakávaním.

Táto teória vysvetľuje spracovávanie informácií od elementárnych pochodov v primárnej senzorickej kôre (pr. zrýchlenie a spomalenie—odchylky od predikovaného—vytvárajú pocit pohybu) až po vedomé kognitívne procesy (až psychotické príznaky) (Horáček & Kesner, 2016, s.29). I samotné utváranie LGBTQ by sme mohli vysvetliť pomocou tejto teórie – mohlo by byť spôsobené oslabením predikčného mechanizmu v niektorých častiach mozgu (podľa Horáček & Kesner, 2016, s.30), napríklad tých, ktoré umožňujú reprezentáciu lásky, ako je ventromediálny

prefrontálny kortex (vmPFC) (Siegel, 2020, s.197), ale aj iné, medzi ktorými je napríklad amygdala, nucleus accumbens a hypothalamus, ktoré „are thought to compute prediction error and motivate behavior“ (Siegel, 2020, s.374), a taktiež dráhy bohaté na dopamín a oxytocín (Siegel, 2020, s.196). „Dopamín ovplyvňuje proces učenia tým, že nastavuje akceptovateľnú mieru neistoty v predikciách (*prah pre predikčnú chybu*), a tým moduluje anticipačnú odpoveď v prednom cingulu.“ (Horáček & Kesner, 2016, s.30) Oxytocín a dopamín hrajú dôležitú rolu v prenose vývinovej vzťahovej väzby na romantické vzťahy v dospelosti (Siegel, 2020), preto výška prahu pre predikčnú chybu môže zohrávať významnú rolu v tom, ktoré vlastnosti sú hodnotené ako žiaduce a ktoré ako nežiaduce, možno i na základe prežívania miery pocitu hanby, ktorý zohrával rolu pri identifikácii sa so svojím pohlavím. Totižto, „the trigger for the amygdala... is **not** a specific event but *the comparison between some salient features of the event and the expectation* created by the immediate past... The individual.. continually uses information (sensory information from the outside world as well as from *the body*) to create an expectation of what might happen in the next moment. If the event of the next moment violates that expectation, neurons in the amygdala and nearby cortex are activated within one-fifth of a second, which is a full one-fifth of a second *before the brain detects the meaning of the event.*“ (Kagan, 2010, s.28) Pravdepodobne pre nemožnosť uplatniť predikcie „unexpected events, especially if they are unfamiliar, activate an already excitable amygdala... and render them prone to anxiety.“ (Kagan, 2010, s.47)

Zhrňme si to, čo sme doteraz hovorili, do tohto modelu predikčnej chyby. Pokiaľ vo vzťahových situáciách a vzťahovom prostredí sa infant-chlapček naučil určitým predikciám, vytvára si predstavu o tom, kto je a ako svet funguje, čo je to láska a prispôsobuje sa nárokom, ktoré spôsobujú záťaž a stres; hypoteticky, jeho mozog si mohol stanoviť prah pre predikčnú chybu v interakcii s matkou (keďže matka je zväčša dominujúcim opatrovateľom hneď od počatia) príliš vysoko na to, aby črty spojené so ženským pohlavím mohli vzbudzovať príťažlivosť a sexuálne vzrušenie v neskoršom vývinovom štádiu, a má nezájem o dané pohlavie (v zmysle atraktivity). Prípadne, mohol u neho vzniknúť príliš nízky prah pre predikčnú chybu vzhľadom na znaky mužského pohlavia, výsledkom čoho by bola zvýšená citlivosť, vnímavosť na znaky maskulinity a maskulínne črty a ich vnímanie ako atraktívne, nesúce informáciu o „láske“. Nízky prah pre mužské črty sa mohol ustáliť preto, aby bol otec vnímaný, ako milujúci, hoci možno nie vždy sa tak objektívne i správal – nebol naladený na svoje dieťa. Prípadne iný model mužskej role než otec. Podobný mechanizmus v závislosti od ranných vzťahových skúseností by sa vyskytoval u dievčatka.

Pomocou tejto teórie predikčnej chyby by sa dalo tiež pochopiť, prečo mnohí LGBTQ prežívajú už od skorého ranného detstva pocit, že sú iní ako ich spolužiaci. Predikčná chyba im „hlási“ takýto nesúlad toho, čo „sa vytvorilo“ u nich ako model vzťahovania sa a príťažlivosti (aj keď u malinkých detí ešte iba nesexuálnych) opačným pohlavím a tým, čo prežívajú ich rovesníci. Napríklad, dievčatko má pocit, že nezapadá, že je iné, lebo iným dievčatám sa páčia chlapci, ale ona prežíva „tie isté pocity“, čo iné dievčatá prežívajú voči chlapcom, k dievčatám. Matthew Grech (formerG) (2023, 6:41-9:41), ktorý čelí súdnemu procesu a môže skončiť vo väzení za to, že zdieľal svoj príbeh obrátenia sexuálnej príťažlivosti, je totiž obvinený z toho, že údajne robil tejto zmene reklamu, hovorí:

„I was practicing homosexual. It goes back to when I was a child. I experienced **confusion** because of the fact that I wouldn't necessarily fit the male stereotype, you know, I loved music and I was creative²², I loved spirituality and I found it hard to make friends my age and to bond with other

²² Matthewovi by znelo teraz asi ako paradox, keby sa dozvedel podľa neuro-psychologických poznatkov, že práve chlapci majú „a more dominant right hemisphere“, pretože „one consequence of the surge in fetal testosterone in males is a slowing of the growth of the left hemisphere of the brain relative to the right. This anatomical fact is in accord with the fact that more males than females have a dominant right hemisphere... A more dominant right hemisphere should allow boys and men to perform at very high levels of competence on the psychological functions mediated by the right hemisphere, especially the nonverbal talents of spatial reasoning,

guys. Maybe, I just wasn't in the right environment, it happens. So it was easy for me **to feel like I was different**, like I did not belong to the world of men, you know. I guess, I was looking for a male role model in my life, which I struggled to find. I couldn't find an older man who could understand my language, who I could look up to... My father was a good example, I have an older brother as well, but it just didn't click for me, so I spent more time with girls, and growing up I was introduced to pornography at the age of 11, which kind of caused this *premature sexual awakening*²³ in my life, and I realized that I was just really romanticizing my feelings for men and it caused a lot of confusion in my life and in my teenage years. I tried to fit in, I tried to date girls, kiss girls, be in a relationship with a woman, to kind of try to please my friends and to look good and to go up the social scale, but I had a lot of insecurity, although I was in a relationship with a girl for three years uh sorry for three months actually, but I had a lot of insecurity. I felt a lot of pressure and I did not feel like I was experiencing what I was meant to experience with a girl, so I stopped that relationship questioning who I was. On social media started becoming a trend to declare your sexual orientation and I was seeing like these guys say „oh I'm bisexual“, „I'm this, I'm that“, and I thought „okay, well, maybe that's who I am, well *let me experiment*, let me try this and see how it feels“, and **I opened the door to homosexuality** in my life and I was hooked and this was before I became a Christian. And then, you know, I entered into a serious relationship with a man that went on for about a year and a half. I was sexually active, but I was not happy. *I did not feel like it was a natural thing for a man to be with a man*. I felt something was *not complementary*²⁴ about that relationship. And it just was not satisfying to be honest, and so, yeah, it was not a perfect relationship at all.“

Rôzne okolnosti vývinu dokážu ovplyvniť vytvorenie predikčnej chyby. „Efficient Bayesian models about maternal sensory input (computed by an infant's brain) promote optimal bonding and development. Accordingly, developmental settings that obstruct the conditioning between the caretaker and allostasis, such as prematurity, postpartum or developmental psychopathology, or orphanhood, are predicted to interfere with social development.“ (Siegel, 2020, s.374) „Our learned patterns mean that we construct the inner experience of how we come to sense and perceive the world“ (Siegel, 2020, s.375). Keďže dieťa sa rodí bez dostatočnej zmyslovej skúsenosti, a preto všetko do seba „nasáva“, v určitom senzitivnom období, ktoré sa však nepodarilo identifikovať (Štěrbová & Havlíček, 2016, s.132), vďaka **efektu podobnému imprintingu** (vtlačeniu), môžu byť charakteristiky spojené s mužským a/alebo ženským pohlavím „vtlačené“ a „v rámci rodičovského imprintingu môžu v období pohlavnej dospelosti mať vplyv i na partnerské preferencie. Tento efekt sa nazýva *sexuálny imprinting* (tiež forma učenia), ktorý môže byť pozitívny alebo negatívny... Zatiaľ čo podľa negatívneho imprintingu si vytvárame sexuálnu averziu voči konkrétnym jedincom, s ktorými vyrastáme, podľa pozitívneho imprintingu v období pohlavnej dospelosti preferujeme partnerov, ktorí sa našim blízkym podobajú... Sexuálny imprinting môže byť evolučne výhodný... Ide totiž o veľmi flexibilný mechanizmus učenia, ktorý umožňuje vtlačiť si také fenotypové charakteristiky, ktoré sú adaptované na súčasné podmienky, a nie na podmienky, ktoré by boli aktuálne v predchádzajúcich generáciách“ (Štěrbová & Havlíček, 2016, s.131), resp. ktoré sú aktuálne v iných rodinách, ale nie v tej, v ktorej daná osoba vyrastá. Tieto podmienky sa líšia od

musical composition, and painting.“ (Kagan, 2010, s.104) Kto vie ako inak by sa vyvíjal jeho život, keby bol stretol niekoho, kto by mu toto povedal – že s ním absolútne nie je nič v neporiadku.

²³ „Sexuálny pud v človeku je fakt, ktorý si má uvedomiť a prijať ako prameň prirodzenej energie - v opačnom prípade môže vyvolať psychické poruchy... Predčasne prebudený sexuálny pud sa môže stať zdrojom neurotických porúch, ak je nesprávnym spôsobom tlmený. Preto je tak veľmi dôležitá sexuálna výchova, opretá o jasnú biologickú informáciu. Nedostatok informácie, a zvlášť nedostatok formácie postojov, môže spôsobovať aberácie rozličného druhu (onania detí a mládeže). Je to skôr problém výchovný než lekárske. Spravidla tam, kde sú nesprávne postoje človeka, vystupuje neurotická reakcia ako odpoveď organizmu a nervového systému na dlhodobé napätie.“ (Wojtyła, 2003, s.176)

²⁴ „Sexuálna náklonnosť zdôrazňuje skutočnosť, že tieto vlastnosti si navzájom odpovedajú, lebo otvárajú pred ženou a pred mužom isté možnosti vzájomného dopĺňania. Tie vlastnosti, ktoré má žena, nemá muž, a naopak. Ako dôsledok pre každého z nich nielenže jestvuje dopĺňanie vlastností vlastnosťami osoby druhého pohlavia, ale, navyše, niekedy sa vyskytuje živo pociťovaná potreba takého doplnenia. Keby človek hľadel cez túto potrebu dostatočne hlboko na svoju podstatu, vtedy by mu to mohlo pomôcť aj pri chápaní vlastnej obmedzenosti a vlastnej nedostatočnosti, ba aj prostredníctvom toho, čo filozofia nazýva náhodnosťou bytia (contingentia).“ (Wojtyła, 2003, s.30)

rodiny k rodine a od vnímania dieťaťa – každé dieťa jedinečným spôsobom reaguje a kalkuluje predikčnú chybu a má inak nastavený jej prah. Zistilo sa (Štěrbová & Havlíček, 2016), že efekt podobný imprintingu je závislý nielen od kvality vzťahu, ale tiež od vekového obdobia. Napríklad, „efekt podobný pozitívnemu imprintingu môže hrať významnejšiu rolu u jedincov, ktorí mali počas detstva pozitívny vzťah s daným rodičom.“ (Štěrbová & Havlíček, 2016, s. 134) „Vzťah s matkou počas detstva, či už bol výrazne pozitívny či negatívny, môže ovplyvňovať neskoršie partnerské preferencie mužov, zatiaľ čo u žien by mohol hrať rolu vzťah s otcom iba za predpokladu, že bol kladný.“ (Štěrbová & Havlíček, 2016, s.134)

Internalizovať je možné nielen preferencie adaptívne (pre rodičovské charakteristiky), ale tiež neadaptívne (pr. pre časť tela či odev). „Je možné, že sexuálne preferencie môžu vzniknúť práve prostredníctvom efektu podobného imprintingu“ (Štěrbová & Havlíček, 2016, s.135), pričom niektoré podnety môžu byť tak silne zafixované, že osoba buď nie je schopná sexuálneho vzrušenia bez ich prítomnosti, alebo naopak, v ich prítomnosti. „Pri vzniku takých fixácií musia pôsobiť ešte ďalšie faktory (napr. silný emočný zážitok spojený s daným objektom)“ (Štěrbová & Havlíček, 2016, s.135). Adaptívnosť efektu podobného pozitívnemu alebo negatívnu imprintingu môže súvisieť s mechanizmom prenosu vzťahovej väzby z opatrovateľa na romantického partnera. Adamovová a Halama (2009) v rámci prenosu attachmentu, vzťahovej väzby, rozlišujú dve možné hypotézy: kompenzačnú a korešpondenčnú. Pre obidve je možné nájsť príklady, ktoré ich potvrdzujú ako aj príklady, ktoré ich nepotvrdzujú. *Kompenzačná hypotéza* vyjadruje, že človek si hľadá taký vzťah, ktorý by vykompenzoval jeho negatívny vzťah z detstva (pr. človek sa utieka k Bohu, preto lebo jeho rodinné vzťahy nie sú harmonické). *Korešpondenčná hypotéza* zase hovorí, že človek si vytvára také vzťahy, ktoré korešpondujú so vzťahmi z ranného detstva; typ vzťahovej väzby sa opakuje (pr. osoba verí v Boha ako dobrého Otca, pretože na neho projikuje svoju dobrú skúsenosť so svojím otcom²⁵).

Existuje značná variabilita. To, čo je príčinou vytvorenia vzťahovej väzby u jednej osoby, by mohlo byť príčinou nevytvorenia vzťahovej väzby u osoby inej. To je možno i dôvod, prečo sa situácia ohľadom LGBTQ značne komplikuje a je ťažké nájsť jednu príčinu LGBTQ pežovania, čo môže byť následne príčinou, prečo by LGBTQ osoby argumentovali, že keď sa u nich daný faktor nevyskytuje, popiera to tvrdenie, že homosexualita nie je normálna. Pomocou teórie predikčnej

²⁵ Kompenzačná a korešpondenčná hypotéza o vzťahu k Bohu vieru psychologizuje, čo máva veľmi škodlivé dôsledky pre vieru – zabíja ju. Zabúda sa tu na samotného Boha, ktorý je činný, svojprávny, ktorý povoláva nás k Nemu, On nezávisí od nášho „vzorca vzťahovania sa“, On sa vie komunikovať duši – naša viera nie je o našich projekciách na nejaký pasívny neživý predmet. On Je (Ex3,14), my nie sme. On tvorí nás. My milujeme, pretože on prvý miloval nás. (1Jn4,19) Viera nie je z tela, psychológia je. Nie naše vzťahy s rodičmi určujú, ako sa budeme vzťahovať k Bohu a Matke Márii, ale náš vzťah so živým Bohom a Maminkou, bude premieňať naše vzťahy. Nemôžeme robiť vieru bez činného živého Boha. Takými sú mytológie (grécki a rímski bohovia - modly) a rôzne náboženstvá, ako hinduizmus, kde psychologická potreba po sebatranscendencii a porozumeniu toho, čo nechápeme, si vytvára bohov a podobá sa skôr poverčivosti než rozumnosti. Pred týmto psychologizovaním Boh varoval vždy, keď hovoril o modlách – „Nechápaví sú, čo nosia svoje modly drevené a modlia sa k bohu, ktorý nespasí.“ (Iz45,20) a Múd13,10-19: „...nehanbí sa osloviť to, čo bezduché je; vzyva za zdravie to, čo je bezmocné, za život sa modlí k mŕtvemu, prosí o pomoc to, čo je bezvládne, za šťastlivú cestu to, čo ani nehne nohami, pre zárobok, práce zdar a úspech svojej roboty žiada silu od toho, čo sám má ruky nevládne.“ Tieto „viery“ vychádzajú z činnosti mozgu, ktorý má za úlohu zachovávať nás pri živote, a tak voči tomu, čomu sa cíti slabý, malý, bezmocný, vytvára si predstavu vyššej sily/energie, v ktorú „verí“, a to mu dodáva pocit bezpečia a ten spúšťa dráhu odmeny. Napríklad, Poseidon mal chrániť ľudí na mori; ale tak isto absurdné sú viery súčasníkov. Jedna inteligentná hinduistka mala v úcte hady, preto, že čo keby náhodou to bol vtelený ich boh, aby ho neurazila. Iní si myslia, že dosiahnu Absolútno, pracou na svojej myslí, alebo sa budú dovtedy reinkarnovať, dokým nedosiahnu dostatočnú morálnu kvalitu. To všetko sú psychologické mechanizmy činnosti mozgu - nachádzajú sa za mnohými „vierami“ človeka. Ani kresťanom sa táto pasca psychologizovania nevyhýba – koľkí sa schovávajú za kresťanskú vieru, ale uznávajú potraty a iné progresívne ideológie?! Vytvárajú si svojho Krista, ako hovorí Slovo – máme byť „slobodní, ale nie takí, čo slobodu majú za prikrývku zloby, ale ako Boží služobníci.“ (1Pt2,16). To je tá viera, o ktorej hovorí kresťanstvo – viera v jediného živého Boha (Iz45 a 46; aj inde), ktorá nie je produktom činnosti mozgu, ale je to teologálna čnosť (vzťahujúca sa na Boha), ktorá obnovuje naše prirodzené schopnosti, zvlášť rozum. „A niet už Boha okrem mňa: Boha pravého a spásneho nieto mimo mňa... „Len v Pánovi,“ povedia o mne, „je pravda a moc.““ (Iz45,21-24) Sme „povolani pre slobodu“, ale nemáme „dávať slobodu za príležitosť telu“ (Gal5,13).

chyby je však možné vysvetliť i súvislosť vyššieho výskytu duševných porúch u LGBTQ v porovnaní s heterosexuálnou populáciou. Je možné, že LGBTQ je príčinou zvýšeného výskytu iných duševných ochorení (depresia, úzkosť a i.), ako aj výskyt duševných ťažkostí môže zvyšovať riziko výskytu LGBTQ, že tieto dva fenomény spolu súvisia v oboch smeroch vzájomného vyskytovania sa. Môže byť užitočné vnímať LGBTQ ako správanie, štýl vystupovania, ktorý úzko súvisí s osobnosťou, a tým pádom neoddeľovať rodovú identitu od osobnosti ako celku aj s jej prežívaním a správaním. To bude predmetom nasledujúceho podargumentu.

Argument 2.1: Porucha osobnosti a parafília (porucha voľby sexuálneho objektu)

V predošlej časti bolo spomenuté, že aj keď zástancovia gender ideológie sú proti mužsko-ženskej binarite rodu a uznávajú nebinárnosť, v skutočnosti aj LGBTQ osoby v ich vzťahoch zastávajú mužskú alebo ženskú pozíciu. Možno rozlíšiť homosexuálne ženy, ktoré sú buď viac maskulínne (hypermaskulinita buď vo vzhľade, správaní, alebo v role, ktorú zastávajú, alebo vo všetkých troch), alebo sú feminínne; a podobne, u homosexuálnych mužov možno rozlíšiť tých, ktorí sú viac feminínni (hyperfeminizácia) alebo sú viac maskulínni. Aby sme si trochu osvojili slovník LGBTQ komunity, pozrime sa na príklad Jackie. Jackie zastávala rolu **‘stud’**, alebo **‘tomboy’**; hovorí (Perry, 2018, s.43): „In this community gay black folk, I’d soon learn, had a different language amongst themselves than that of the straight world around them. What straight people called a regular-looking girl—those that wore purses, nails, lip gloss, heels, dresses, skirts, and talked as if she had a boyfriend instead of a girlfriend—we called **‘fem’**. Tomboy had long described... the type of girl that hated purses, dresses, lip gloss, skirts, and always talked a little more aggressive than how everyone said a girl should speak. But in this newfound environment where the rainbow was always visible, even when the sun wasn’t, tomboys were typically given a new name: stud. In my relationship, the stud role was already how I behaved. I opened doors, paid for meals, protected when necessary, led always, was held by the waist never, I bent down only when she needed to hold my neck as we hugged, and I’d pull her in just to remind her that I was stronger. And now, she (Jackie’s new girlfriend) wanted me to dress how I spoke, and allow all of the “masculinity” to reflect in what I put on...”

Fem, inak povedané Femme, je teda „a feminine lesbian woman“ a stud je „a masculine lesbian woman“. Homosexuálni muži môžu byť tiež buď maskulinní, alebo femininní. **‘Butch’** je pojem, ktorý sa používa v LGBTQ komunite „to describe someone who expresses themselves in a typically masculine way.“ (Stonewall, n.d.) **‘Femboy’** je zase „a male whose appearance and behavioral traits are regarded as conventionally feminine.“ (Wikipedia 1, 2023) Pojem Sissi používaní v minulosti je považovaný za pejoratívny, aj keď je vlastne odvodený od „sister“, čo neznačí nič negatívne. (Wikipedia 1, 2023) Okrem týchto pojmov je dobré spomenúť pojmy ako **‘Top’**, **‘Bottom’**, **‘Verse’/‘Switches’**, pretože ukazujú, že za týmto sexuálnym správaním sa skrýva „**a power dynamic in which one person is in control and the other person takes the lead**“, a ktoré „doesn’t necessarily refer to the specifics of how sex is had“ (López & Naftulin, n.d.). Tieto role môžu súvisieť s učením formou podmieňovania (viď nižšie), keďže niektoré vzťahové pozície (vzťahovanie sa), sú také, že neznesú, aby sa ich niekto dotkol, čo má nejakú svoju príčinu, asociáciu: „Touch me nots’, ..who do not like to be touched during sex under any circumstances and instead only like to give.“ (López & Naftulin, n.d.) „Tops generally like to be the more dominant person during sex, while Bottoms follow their lead. Verses generally like to switch between sexual positions of power with their partners, ...meaning he enjoys both penetrating a partner and being penetrated during sex.“ (López & Naftulin, n.d.) „Tops generally prefer to take a more active role in sex by acting as the person who penetrates... A Bottom is someone who likes to relinquish control“, a to sa týka ako homosexuálnych mužov (G) tak aj žien (L). Keď sa na túto „power“ dynamiku pozrieme z pohľadu učenia, bude nám zrejmé, prečo sa nejedná o lásku, ale v podstate o sexuálne zneužitie druhej osoby v prospech vlastnej slasti.

U rovnako-pohlavných sexuálnych stykoch sa nedá hovoriť o dávaní sa – lebo dávanie sa nie je v tom, že muž dá k dispozícii svoj análny otvor inému mužovi, a ani ten, čo penetruje análny otvor iného muža nie je ten, čo sa dáva. A obdobne u žien. Tu ide iba ak tak o dovoľenie niekomu, aby nás použil na svoje uspokojenie – v skutku ide o dynamiku moci. Kagan (2010, s.203-204) píše: „The small number of men who request surgery to become females experience a passivity that contrasts with the feeling of active intrusiveness that characterizes the typical masculine approach to challenge and sexuality.“ Netreba asi vysvetľovať, že pasivita nie je vlastnosť viazaná na pohlavie. Zážitok takejto penetrácie osobu veľmi ponizuje a zraňuje v najhlbších vrstvách osobnosti, v jej podstate, a možno si to ani neuvedomuje. Análny otvor je fyziologicky vybavený svalstvom, ktoré posúva obsah vnútrajška (odpad) von z tela, s presne opačným pohybom, než keď sa do neho vniká – takže je zrejmé, že nebol stvorený na to, aby sa do neho vnikalo. Pohlavné orgány ženy boli zase stvorené tak, že svalstvo posúva prijaté semeno hlbšie dnu, doslova i obrazne, nasáva „obsah“ lásky. To je fyziologická pravda, v tom je krása a dobro, ba dokonca i život. Hovorím to tak expresívne preto, aby nedošlo k tak závažnému omylu idealizácie a romantizovaniu tohto vzťahu ako lásky, ale aby sa to pomenovalo tak, ako to je a nie jeden mohol vytriezviť, pretože to je veľká ujma na duši a tele osoby, nesmierna dehonestácia duše i tela. A keď už hovoríme o tele - keď osoba ‘Touch me not’ neznesie dotyk, vždy je možnosť hľadať, prečo to je tak, lebo to nie je normálne: Čo spôsobilo, že sú osobe dotyky tak neznesiteľné? Nejde potom o penetráciu niekoho v zmysle nejakej nevedomej pomsty, že „teraz mám ja navrch a už mi viac neublížiš“? Aj za týmto správaním sa môžu ukrývať nevedomé motívy, naučené - napodmieňované skúsenosti. Keď aj niekto cíti takéto vzrušenie, nech sa nezdráha vyznať svoje skutky, lebo to má svoju príčinu a vysvetlenie možno v prepojení agonistického a sexuálneho systému. Nech sa nebojí, ako Adam, ktorý sa schoval, keď započul Boha, ktorý ho volal po mene, lebo „všetko, čo sa odhalí, svetlo vynesie najavo, a všetko, čo je zjavené, je svetlo. Preto hovorí: „Prebúd sa, ty, čo spíš, vstaň z mŕtvych a bude ti svietiť Kristus!““ (Ef5,13-14) Všetko, čo sa nám odhalí vo svetle uvedomenia, je svetlo! Už je to svetlo.

Predstavme si muža, ktorý prejavuje hyperfeminitu svojou rečou (čo je naučené), či excesívnym emocionálnym prejavovaním sa a vyhľadávaním pozornosti. Tieto charakteristiky spolu so zvädzavým a provokatívnym správaním (a ani nemá pocit, že takým jeho správanie môže byť), bytím v centre pozornosti, pre ktorého vzhľad a vystupovanie je najdôležitejšie, je veľmi vnímavý na sugescie od druhých a prehnane vyjadruje svoje emócie, ktoré sú menlivé či povrchné, vystupuje dramaticky, používa impresionistický spôsob reči, v ktorej chýbajú detaily, odpovedá farbisto, s okorenými gestami, rád vyhľadáva nové situácie ale jeho vzťahy nie sú tak blízke, než sa javia - tento opis je v skutočnosti charakteristika tzv. histriónskej poruchy osobnosti (HiPO) ako ju uvádza a vysvetľuje Robinson (2001, s.53-64) podľa DSM-IV. Dočítame sa tam, že **histriónske témy** sú: emocionálna instabilita, márnivosť (samolúbosť), sugestibilita, exhibicionizmus, sexuálne provokovanie, otvorené spoliehanie sa na iných. Zaujímavé je, že majú tiež dominantnú pravú hemisféru, o ktorej tu už bola reč.

„Rodinná dynamika HiPO... často odкрýva **distribúciu moci**, ktorá uprednostňuje mužov (alebo to bolo tak vnímané). Charakteristický býva otec, ktorý zároveň zastrašuje aj láka (zvädza)... vytvára tak konflikt medzi približovaním a vyhýbaním sa“ (disorganized attachment). Histriónski klienti sú fixovaní medzi orálnym a oidipovským štádiom. U HiPO nie je rozriešenie oidipovského komplexu dosiahnuté uspokojivo, pretože je narušená (odmietaná) identifikácia s rodičom rovnakého pohlavia (devalvovaného alebo inak negatívneho), potláča svoju sexualitu, pretože je „mamičkin malý chlapec“ a pretože zistil, že nemôže vlastniť svoju matku, cíti sa odmietnutý. Podobne sa deje u dievčat, pri ktorých je táto porucha osobnosti častejšia. Vzhľad a správanie HiPO je často módnny, venujú dôkladnú pozornosť úprave, doplnkom, dizajnu oblečenia, farbeniu vlasov a pod. Majú živé vyjadrovanie, časté dramatické gestá. Majú široký rozsah prejavovaných afektov, ktoré sa môžu rýchlo meniť. Výborne sa s nimi spolupracuje. Ich vnímanie a forma myslenia sú bez charakteristických abnormalít. Často nevedome flirtujú. Môžu hyperreagovať pri stratách alebo

rozchodoch. Boja sa útočnosti a odmietnutia. **Hlavnou psychodynamickou črtou je úzkosť**. Často vytesňujú svoju sexualitu, ale to je zakrátko premožené – sexualitu používajú ako obranný manéver. Ich zženštilá identita sa mohla rozvíjať vplyvom ich matky. Ďalším znakom je hypermaskulinita. Sú priťahovaní mužmi, ktorých vidia ako mocných. (Robinson, 2001)

Ako vidno, sexualita nie je oddelená od celku osobnosti. Práve na tomto príklade vidno, ako úzko súvisí spolu osobnosť, stavy mysle a sexualita. Allender (2006, s.149) osobnosťou nazýva *štýl vystupovania*, v ktorom práve zdôrazňuje meniteľnosť spôsobov správania, oproti deterministickému, určujúcemu poňatiu typu osobnosti, ktorý je statický a geneticky daný. Štýl vystupovania je veľmi výstižným, vhodným vysvetlením osvetľujúcim, okrem iných súvislostí, aj psychologický proces 'acting out', ktorý sa často vyskytuje u HiPO. Acting out je proces odžitia nevedomých prianí alebo impulzov, konfliktov, aby sa vyhlo uvedomeniu si myšlienky alebo emócie, ktoré ho sprevádzali (Robinson, 2001, s.59). Možno sa **namiesto 'coming out' dá hovoriť o 'acting out'** – súčasnú realizáciu svojej homosexuálnej identity a orientácie, ktorá možno slúži akoby na odžitie si minulého konfliktu spojeného s pohlavím, emócií a spomienok, ktoré si možno vlastná psychika osoby ani neodvažuje pripustiť – minulej vytesnenej spomienky, potlačených emócií.

Prepojením minulých skúseností so súčasným správaním, pripustenie uvedomenia si myšlienok alebo emócií, ktoré sprevádzali zatiaľ nevedomé priania či konflikty prehrávané (acted out) súčasným prežívaním a správaním, by mohlo dôjsť k **'body-mental states realignment'**; mohli by svoju mužsko-ženskú identitu prežívať v súlade so svojím pohlavím. Správanie je totiž naučené. Keďže je správanie naučené, je vždy možné naučiť sa niečo nové. Záleží len na nás, aký cieľ si človek v živote dáva, čo chce dosiahnuť. Dá sa naučiť i vzťahovaniu sa k druhým osobám. Učenie sa novým spôsobom nie je popieranie našej identity, toho, kto sme, ale práve naopak, potvrdzuje to hodnotu ľudskosti, hodnotu osoby, a našu možnosť pravej sebaaktualizácie, sebaurčenia. Sme vždy pripravení učiť sa - aj tak sa vždy učíme, je priam nemožné neučiť sa. Je na nás: môžeme sa učiť tomu, čo si zvolíme za hodnotu, alebo môžeme nechať prostredie učiť nás, čo ono „chce“, a obviňovať všetkých, čo zastávajú normalitu heterosexuality z homofóbie.

Ďalšou zaujímavou tendenciou u HiPO je agovanie konfliktov kontrafobickým spôsobom alebo postojom – jednoduchšie povedané, zvyšujú si pocit bezpečia a sebaúcty spúšťaním desivých situácií, ktoré sa pokúšajú ovládnuť. Osoba vyhľadáva situácie vyvolávajúce strach. (Robinson, 2001) V dôsledku prepojenia agonistického a sexuálneho systému, **Femboy, Butch, Stud, Femme môžu byť** akoby **štýly vystupovania**, ktorý osoba „používa vo svojom **prístupe k vnútornej bolesti, vonkajším okolnostiam a vzťahom**“ (Allender, 2006, s.149). Štýl vystupovania je dôležitý preto, lebo „slúži ako základný röntgenový snímok, ktorý vypovedá o stave nášho srdca. To, čo si myslíme, sa najlepšie prejaví v tom, ako žijeme.“ (Allender, 2006, s.150) „Štýl vystupovania je charakteristický spôsob, ako človek ponúka a chráni sám seba v spoločenských interakciách... Svoj štýl vystupovania či osobnosť teda môžeme poznávať len do tej miery, do akej sledujeme svoj spôsob jednania s druhými. Aby to k niečomu viedlo, musíme byť ochotní opustiť príliš zjednodušujúci predpoklad, že sme takí, akí sme, pretože už sme proste takí... Štýl vystupovania sa môže pokáním výrazne zmeniť.“ (Allender, 2006, s.149)

Aby sme boli ochotní počúvať názor Božieho Slova, potrebujeme dôveru, že nám chce Boh dobre. „Dôverovať Bohu pre väčšinu ľudí znamená spoliehať sa, že zaistí neporušenosť pre naše telo, pre náš svet. To však nie je biblická dôvera vo svojej najzákladnejšej podstate. K dôvere patrí spoľahnutie, že sa postará o to, čo je pre našu bytosť najpodstatnejšie: o neporušenosť našej duše. Návrat k Otcovi zaistuje, že nikto nemôže zahanbiť, očierniť ani si privlastniť našu dušu.“ (Allender, 2006, s.66) Toto je aj to, po čom nevedomovane túžime, po čom túžia LGBTQ – toto je tá hrdosť (pride). Avšak hľadajú ju nesprávnymi spôsobmi, ktoré k nej nevedú, ale odvádzajú ich od nej. A to je hlavný dôvod, prečo má zmysel zastávať pravdivosť o hodnote a dôstojnosti ľudskej

osoby neoddeliteľnej od jej pohlavia a s ním súvisiacej sexuálnej orientácii, aj keď mnohí ešte nie sú schopní si ani len predstaviť, ani nie sú ochotní pripustiť, že by ich LGBTQ stav mysle mohol byť inak, a chcú byť šťastní s ním – čo v pravde nie je šťastie, len pocit/dynamika moci.

Argument 3: Hanba a Identifikácia svojho pohlavia

Byť schopný precitnúť, pripustiť si iné možné interpretácie svojho LGBTQ prežívania, je pravým coming out – kedy na povrch vychádza naše Ja, ktoré integrovalo svoje telo s jeho sexuálnymi hodnotami, do svojej osoby. K tomu je potrebná identifikácia so svojím pohlavím. Identifikácia je jednou z foriem sociálneho učenia (Nakonečný, 1997). „Dieťa napodobňuje predmet identifikácie, osobu, napríklad rodiča rovnakého pohlavia.” (Nakonečný, 1997, s.373) „Predpokladom identifikácie je láska a sympatia („chcem byť taký, ako si ty”); identifikácia je tak spojená s *introjekciou* motívov a spôsobov správania... Zvláštnym príkladom je **identifikácia ako tzv. obranný mechanizmus** (napr. identifikácia s agresorom na základe princípu „ak budem ako ty, nebudeš ma trestať“). Podľa sociológa Parsonsa je príčinou identifikácie sociálna **moc** modelu, ale tiež jeho obdiv a sympatie k nemu.“ (Nakonečný, 1997, s.373) Dieťa sa identifikovalo s agresorom možno preto, lebo introjekovalo jeho demonštrujúcu moc, po ktorej dieťa túžilo, aby sa mohlo obrániť.

O identifikácii „rozhodujú“ najmä dve emócie – pocit **hanby alebo hrdosti**. Nie všetci LGBTQ musia zažiť sexuálne zneužívanie, ale v každom z nich zohral rolu pocit hanby. Tento zápas s hanbou a pohrdaním je skúsenosť každého človeka, aj keď u každého v inej miere resp. s/bez následnej opravy tohto narušenia spojenia vzťahu. Aj keď snahou PRIDE je získať uznanie a prijatie, v jadre LGBTQ osôb pravdepodobne ostáva fundamentálny pocit, že s ich self niečo nie je v poriadku, ktorý je dôsledkom toxického pocitu hanby, ktorý sprevádzal vzťahové skúsenosti. Toto je to, čo písal Siegel (2020, s.385): „If shame has played a part in our repeated interactions with our caregivers, how we sense our self may have the inner felt quality of something being bad about the self, along with a cognitive belief that the self is defective.“ Tento fundamentálny telesný pocit, že som zlý sa objavuje, možno prekvapujúco, často. Aj my sami sme sa s ním mohli stretnúť, lebo sa rodí z tela a je hnaný existenciálnou potrebou „byť dobrý/pekný“. Možno sa to bude zdať paradoxné, ale najčastejšie stojí za našimi zlými skutkami (a hriechmi) a rozhodnutiami práve on. Vzdávame sa snahy „byť dobrý“ (byť heterosexuál), aj tak nám to nejde.

Spomeňme si na príklad detí, ktoré začnú byť neposlušné akoby chceli provokovať rodičov k potrestaniu, aby mohli rodiča označiť ako iracionálneho a tým akoby zmierniť svoju vinu za školský neúspech, neposlušnosť a racionalizovať si ich. Kagan (2010, s.211) to prirovnal k neposlušnosti Adama a Evy, keď jedli zo Stromu Poznania a za to mali „a continual awareness of right and wrong, which out of kindness, He (God) did not give to animals.“ Kagan (2010, s.187) tiež dáva príklad dievčaťa, ktoré zabilo dvoch malých chlapcov v roku 1968. „The girl’s father was a criminal, and her mother, a prostitute, forced her four-year-old daughter to perform fellatio on her clients. She (the girl) told a writer many years later that her horrific childhood experiences led her to conclude that she was fundamentally a bad person who deserved to be punished. The murder of the boys accomplished two goals—it affirmed her categorization of self as bad and, simultaneously, provided the community with a reason to punish her.“ LGBTQ voľba partnera a príťažlivosť osobou môže byť taká, aby „prehlbovala pohrdanie obete voči nej samotnej alebo voči druhým, a tak zmiernovala jej vnútorný zápas s rozpoltenosťou. Nutkavé správanie odvádza energiu osoby od vnútorného zápasu, objasňuje osamelosť osoby, a prehlbuje oprávnenosť podvedomého **pohrdania**.“ (Allender, 2006, s.136) Možno i snaha o legalizáciu a normalizáciu LGBTQ je takou neuvedomovanou snahou prehliť a zoficiálniť oprávnenosť podvedomého pohrdania sebou, svojím pohlavím, či príťažlivosťou opačným pohlavím.

„Jedna žena... bola chornický masturbant... Nenávidela sa za to, ale všetko jej úsilie prestať bolo úspešné len príležitostne. Občas pochybovala o svojom spasení, zatiaľ čo inokedy sa o svoj duchovný stav moc nestarala. Potýkala sa s hlbokým studom/hanbou kvôli tomu, ako ju zneužíval jej starší brat. Jej odpor k jej ženstvu bol zosilnený radom promiskuitných vzťahov z doby dospievania a rannej dospelosti... Cítila sa pri tom (masturbácii) veľmi úboho, ale zároveň prežívala určitú úľavu, ktorú nešlo vysvetliť len ako uspokojenie sexuálnej túžby. Cítila „potvrdenie“. Jej správanie dokazovalo, že je úbohá, neposlušná, sexom posadnutá štetka, ktorá musí pod zásterkou tajomstva a studu ukrývať svoju vášeň, túžbu a iste tiež svoju minulosť. Pod tlakom svojej závislosti nachádzala úľavu, presmerovanie svojich obáv a dôkaz, že jej duša je poškvrnená a nežiaduca.“ (Allender, 2006, s.136) Táto žena začala mať ťažkosti, keď sa stala kresťankou, keď sa obrátila. Mnohí laici i odborníci by si mohli myslieť, že viera spôsobuje ľuďom výčitky svedomia, zvlášť v oblasti sexu a sexuality, lebo je zastaralá a staromódna. Freud vytvoril svoju teóriu o superegu, ako jednej z príčin neuróz. Nakoniec, už sme hovorili o appraisal of appraisals. Nie je to však tak. Allender (2006, s.144) píše, že **„človek si svoje sexuálne ťažkosti uvedomí, až keď znovu začne vnímať sám seba“**, a to sa stalo tejto žene, ktorá vďaka svojmu obráteniu sa na pravdivé Slovo Božie, pravdivý obraz o sebe, mohla precitnúť akoby zo spánku.

Sexualita a jej prejavy v správaní môžu naplňovať účel úľavy (ako u vyššie spomínanej ženy), ale „môžu tiež slúžiť k vyjadreniu pomsty. Pomstou človek realizuje svoju hlbokú nenávisť (pohrdanie) k druhým alebo k sebe samému. Pomsta vymáha zaplatenie nielen od páchatel'a škody, ale tiež od obeti za jej údajnú spoluprácu a rozporuplný rozkoš. Niekedy sa tento symptomatický vzorec správania prejavuje výraznejšie v súvislosti s pohrdaním voči sebe (masochizmus, človek sa nechá biť, alebo na sebe nechá robiť análny sex, tzv. 'Bottom'), zatiaľ čo inokedy súvisí skôr s pohrdaním voči druhým (sadizmus; tzv. 'Top'). Najčastejšie sa však v danom správaní prejavujú obe stránky pomsty.“ (pr. 'Verse'/'Switches') (Allender, 2006, s.145) Uzdravenie je možné iba tak, že osoba „musí byť ochotná uvidieť, že jej nezaujem je **určitou podobou úľavy** (únik pred nepríjemnými skutočnosťami v jej vnútri) **a pomsty** (upierania dôvernosti a rozkoše). Toto priznanie otvára dvere k otázke: „Prečo nachádzam úľavu pomocou úniku a prečo sa mstím odmietaním?“ Teraz **môže osoba svoj problém vnímať ako vnútornú (psychickú) a interpersonálnu záležitosť a nie ako záhadu, či nezvratný fakt**“ (Allender, 2006, s.146), **či nejakú svoju nehodnosť, morálnu nedostatočnosť**. „Nie je pravda, že homosexuál nemá heterosexuálnu túžbu. Táto legitímna, Bohom daná túžba mu nechýba, ale je zablokovaná. Úlohou nie je vstúpiť, či vyučovať vášeň, ale odstraňovať prekážky, ktoré bránia legitímnemu vyjadreniu. S odstraňovaním tohoto bloku možno začať práve potom, čo človek uvidí úľavu a pomstu ako vnútorné a interpersonálne kategórie a pochopí ich fungovanie.“ (Allender, 2006, s.146-147)

Stud alebo hanba je strach z toho, byť poznaný (Allender, 2006, s.53). Jedna žena písala v dopise známemu, čo sa v nej dialo, keď povedala pred priateľmi, že bola zneužívaná (Allender, 2006, s.54): „Len milosť mi umožnila pevne sa držať vedomia, že nie som lezba a že hlboko túžiť po láske nie je žiadna hanba.“ Prečo cítime hanbu kvôli niečomu, čo nie je naša chyba (napr. za zneužívanie, ale i celkovo v súvislosti s udalosťami spojenými s procesom identifikácie seba so svojím pohlavím/orientáciou), a pritom sa zriedka hanbíme za to, že kričíme na niekoho, alebo ohovárame, alebo majú kolegovia kvôli našim nedbalostiam/správaniu ťažkosti? Kagan (2010, s.42-43) poukazuje na to, ako „the amygdala is also activated when a person recognizes that he or she made a mistake on a task... A lack of confidence about the correct behavior to display, also activates the amygdala.“ Amygdala hrá dôležitú rolu pri spracovávaní emócií a potenciálnych hrozieb. náš mozog má za úlohu uchovávať o nás pozitívny sebaobraz, preto vie skresliť i minulosť v našom rozprávaní o nej tak, aby sme z toho vyšli v pozitívnejšom svetle. Je pozitívnejší obraz byť ten, čo nepochybil, a je pozitívnejší obraz byť tým, ktorému sa nestalo nič zlé, lebo zvláda a má situácie pod kontrolou.

Allender (2006, s.55) opisuje, že hnaba je strašné uvedomenie, „že nás ten, u koho by sme si priali, aby z nás mal hlbokú radosť, vníma ako vadných a nežiadúcich.“ Po spáchaní prvého hriechu sa Adam skryl, keď počul Boha, lebo sa bál. Bolo to azda preto, že by Boh dal Adamovi najavo, že je vadný a nežiadúci? Vonkoncom nie. Boh na človeka takto nikdy nepozeral – veď sme boli pre Neho tak žiaduci, že sme mu stáli za to, aby za nás kruto trpel a potupne zomrel, aj keď mu to málokto oplatí, alebo za to vďačí, a už vôbec si to nikto nejako vopred nezaslúžil. Otvorenie očí a spoznanie, že sú nahí, bolo vystavením sa poznaniu zla – niečo neprijateľné pre dušu, ktorá nikdy nebola mienená introjikovať zlo („ja som zlý“), ale mala poznať len dobro (bezhraničná dôvera v Boha). Hanba zahŕňa najmenej 4 dôležité prvky (Allender, 2006, s.56-66): vystavenie, odhalenie, strach z dôsledkov a zmocňujúcu dôveru. „Vystavenie väčšinou vedie k hanbe. Prirodzenou reakciou... je skryť sa a keď to nefunguje a sme znovu objavení, uchýlime sa k zlostnému odsudzovaniu... Všetky naše dômyselné obranné systémy, maskovania a rysy osobnosti sú v zajatí cieľa nebyť poznaný, pretože opak znamená byť pristihnutý nahý a bezbranný.” (Allender, 2006, s.57)

„Veľká časť hanby, ktorú prežívame, nie je spôsobená odhalením nášho hriechu, ale prejavom nejakého nedostatku (či lepšie povedané domnelého nedostatku) v našej dôstojnosti... oprávnená hanba odhaľuje skazenosť, zatiaľčo neoprávnená hanba vrhá svetlo na určitý prvok dôstojnosti... pri prehliadaní, či *znižovaní našej dôstojnosti si budeme pripadať odhalení ako nežiadúci a pravdepodobne budeme cítiť odpor voči každej časti seba samých, ktorá v nás vyvoláva bolesť*. Pokiaľ to bude náš nos, nebudeme mať radi svoju tvár... Ale najviac zo všetkého u seba neznášame svoju túžbu, aby o nás niekto stál a mal z nás radosť. ...Akékoľvek významné zneužitie vyvoláva u obeti odpor k tomu, ako bola utvorená - ako bytosť určená k hlbokému, uspokojivému, večnému vzťahu s druhými ľuďmi a s Bohom.” (Allender, 2006, s.58) Týmto psychologickým procesom ukrytým pred naším vedomím, vie niekto až neznášať svoje telo (alebo niektoré jeho časti), alebo mať ťažkosti identifikovať sa so svojím pohlavím. Prepojenosť agonistického a sexuálneho systému, rozpoltenosť prežívania zneužitia a zároveň vzrušenia, nenávisť a seba-obviňovanie, majú svoju drahú cenu. „Rozpoltenosť človeka okráda o radosť z toho, že funguje ako muž či ako žena. Pre obeť zneužitia **je mužstvo alebo ženstvo natoľko prepojené so zahanbujúcou sexualitou** a zážitkom zvrátenosti, že sa zdá nemožné tieto veci od seba oddeliť. Daný človek potom svojou ženskosťou či mužskosťou do istej miery pohŕda a ignoruje ju. Väčšina zneužitých žien neprežíva radosť z toho, že sa narodili ako ženy. A väčšina zneužitých mužov sa neteší zo svojho mužstva.“ (Allender, 2006, s.133) Jedným z dôsledkov „rozpoltenosti je nenávisť namierená voči túžbe a vášni – najmä *túžbe duše, ktorá vyvoláva zážitok mužstva alebo ženstva*.” (Allender, 2006, s.134) Môže sa jednať o snahu bolesť odstrániť umrtnením duše a/alebo odpútaním sa od svojho tela. (Allender, 2006, s.134)

Strach z dôsledkov v sebe nesie predovšetkým strach z odmietnutia ako očakávaný dôsledok odhalenia (Allender, 2006, s.62). Odmietnutie úzko súvisí so zlyhaním dôvery. „Dôvera je schopnosť dať svoju dušu niekomu inému a dúfať, že jej to neublíži... Hanbu prežívame pred niekým, komu sme prepožičali alebo darovali právo súdiť nás. V konečnom dôsledku má toto výsadné právo iba Boh” (Allender, 2006, s.63), ale nám je prirodzené myslieť na to, čo si o nás myslia druhí, aj keď „mnoho ľudí tvrdí, že ich nezaujíma, čo si o nich myslia druhí... a že nehľadia na spoločenské normy, ale aj tak nakoniec u nejakej skupiny skončia... Mnohé aspekty nášho Ja odvodzujeme od toho, čo si myslia ostatní a ako sa k nám správajú” (Burnett, 2016, s.228-230). Mozog pre to vyvinul sofistikované stratégie, keďže prežitie znamená byť prijatý ľuďmi, keďže žijeme s ľuďmi a sme sociálnymi bytosťami. Človek môže byť zahanbený „bolesťou z nenaplnenej túžby a sklamanej dôvery... Túžby, ktoré vyjdú najavo v plnej sile, pôsobia, že si človek pripadá nahý a hanebne osamelý.” (Allender, 2006, s.64). To sa môže navonok prejavovať v obrannej reakcii pohŕdania. „**Pohŕdanie predstavuje útok proti pociťovanej príčine hanby**” (Allender, 2006, s.68).

Aký žalostný je náš stav, stále opakovať situáciu prvého hriechu Adama a Evy, hanbiť sa za to, že sme nahí a „trpieť“ poznaním dobra a zla, pretože ho nepoznáme tak, ako Boh—to sme stratili neposlušnosťou voči Bohu, —ale Boh v nás túto milosť obnovuje práve poslušnosťou Jeho Synovi. To, čo mozog vytvoril ako obranný mechanizmus, aby si pomohol a prežil, ho udržuje v žalostnom stave, a prehľbuje jeho utrpenie. „*Telo nikdy nemalo bojovať s dušou, a keď aj tak bojuje, objavujú sa fyzické príznaky.*“ (Allender, 2006, s.148) Preto je u LGBTQ veľmi častá komorbidita, úzkosti, depresie, fyzické ťažkosti, a pod. „Dôležité je, **aby človek uvidel neúčinnosť svojho doterajšieho správania zameraného na prežitie**, a potom vo svoj čas začal skúšať nové, pozitívnejšie spôsoby správania, založené na dôvere.“ (Allender, 2006, s.181) „Proces odklonu od svojich sebaobranných a sebaobranných spôsobov existencie bude pokorujúci a bolestný, ale úspešný.“ (Allender, 2006, s.167) To, čo sa človek učí, je čeliť mätúcemu vzťahu medzi úľavou a pomstou a rozlišovať a oddelovať u oboch týchto faktorov to, čo je oprávnené a bohumilé, od toho, čo je ničivé a čo Boha znevažuje. (Allender, 2006, s.146) Je legitímne cítiť bolesť, keď naša túžba po láske nebola naplnená, a mať zármutok, a je bohumilé, keď si v tom zármutku priznáme našu túžbu po láske a vo svojej zlomenosti sa obrátíme s dôverou k Bohu, ktorý nám môže dať až svojho Ducha. Boha však znevažuje nenávisť voči niekomu, kto nám ublížil. Nenávisť je prezlečená bolesť, odpor je prezlečená potreba bezpečia, hnev je prezlečená bolesť z nenaplnenej túžby po láske, pohoršenie je prezlečená túžba po spravodlivosti, zúfalstvo je prezlečená potreba svojich hraníc, vymedziť koniec nejakému zlému daniu (vychádzajúci z bezmocnosti).

Prvé, čo pocíti človek v tele, je to, čo je telesnej reakcii (vzťah myseľ a mozog) prirodzené, sebaobranné. To je však prezlečená emócia a nie to, čo to naozaj je v nahote. Osoba potrebuje vstúpiť do toho vnútorného diania, aby sa stala nahou v dôvere v Pána, ktorý je Láska, a v statočnej zraniteľnosti (Mk8,35-36). Pomenovaním nahých pocitov, tých neprezlečených, dôjde k zjemneniu srdca i celého prežívania – srdce sa nezatvrdí v utrpení, ale obnovuje sa v Pánovi. Tak sa vracia človek hriešny, poznačený dôsledkom hriechu, k prvotnej nahote, kedy sa ešte nehanbil (Gn2,25). Vracia sa k originálu, k pravdivému pôvodu. Napríklad: keď pocíti nenávisť—lebo je to normálna reakcia na nenormálnu situáciu—, uvedomí si, že veľmi trpí, a keď si uvedomí svoje prežívanie môže sa obrátiť k Bohu, zlomený, vrátiť sa k Bohu ako nahý bez hanby spojenej s hriechom nenávisti. Vzдор utrpeniu robí tieto prezlečené emócie ešte horšími, zosilňuje ich, podľa Slova: „Miloval kliatbu, nech ho teda postihne; nechcel požehnanie, nech sa teda vzdiali od neho. Preklínanie si obliekal sť a odev, nech vojde do jeho vnútra ako voda a do jeho kostí ako olej. Nech mu je šatou, ktorou sa odeje, a pásom, ktorým sa vždy opáše.“ (Ž109,17-19). Odovzdanosť Bohu, privoláva Boha, ktorý vie uspokojiť každú pravdivú potrebu a dať potrebnú milosť: „Vyplní želanie bohobojných, vyslyší ich modlitbu a zachráni ich. Pán ochraňuje všetkých, čo Ho milujú.“ (Ž145,19-20) lebo „Pánovi sa páčia tí, čo sa Ho boja, a tí, čo dúfajú v Jeho milosrdenstvo.“ (Ž147,11). „Tichých sa Pán ujíma, ale hriešnikov ponizuje až po zem.“ (Ž147,6)

Človek mŕtvy (hriechom) sa zdá sám sebe dobrý. U neho sa z tela rodí pocit, že je zlý, čo ho vedie k rôznym sebaobranným reakciám. Človek, ktorého oživil Kristus, sa považuje za zlého, lebo toto uvedomenie sa rodí z Ducha, ktorý mu dáva poznať jeho úbohosť, a tá ho privádza k pokore a svätosti. „Veď zármutok podľa Božej vôle spôsobuje pokánia na trvalú spásu; zármutok sveta spôsobí smrť.“ (2Kor7,10) Preto, človek vie cítiť nenávisť aj preto, že je mŕtvy, a nielen preto, že mu niekto ublížil (1Pt4,15). Porušené telesné teraz oblieka ducha, a môže zvíťaziť buď telesné na smrť, alebo duch, ktorý túžobne čaká, kým si táto porušiteľnosť oblečie neporušiteľnosť, „aby sme hoci aj vyzlečení, neostali nahí“ (1Kor15,53; 2Kor5,1-9). „Veď kým sme v tomto stánku, vzdycháme pod ťarchou, lebo sa nechceme vyzliecť, ale priodiť iným, aby život pohltí to, čo je smrteľné.“ (2Kor5,4) K tomu nech nám Pán udelí svoju milosť.

Odpoveď:

Odpoveď na otázku, ako môže dôjsť k obráteniu v (LGBTQ) sexualite obsahovala dve dôležité tézy. Za prvé, čo robí zmenu možnou, a za druhé, aj keď je možná, či je vôbec potrebná, žiadúca. Veď dnes sa uznáva, že dokonca operačná zmena niečích pohlavných orgánov (sex reassignment surgery je irreversible treatment) môže niektorým jednotlivcom pomôcť: „Trans people as a group have poorer mental health than the General Public... if there are cases when it is judged likely that a person will be helped to have a good life through gender affirming care then they should be entitled to it... - Do you have any evidence that the surgery helps them, any data? - No it's nothing that we've investigated... (There are) transgender people who need gender affirming treatment and are helped by it... The consequences can be that measures are introduced that don't help an already vulnerable group...” (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 32:01, 37:20, 40:26, 52:43). Hľadanie svojej identity je dôležitá vývinová úloha pre všetkých, pre niektorých môže byť náročnejšia.

Homosexualita nesie v sebe ublíženie, je zranením a je zraňujúca. Nielenže predstavuje riziko vážnych, smrteľných a nákazlivých, fyziologických ochorení (pr. AIDS) ale súvisí s vyšším výskytom duševných ťažkostí. Okrem toho je dôsledkom podmieňovania medzi opatrovateľom a alostázou osoby, ktorá je dôležitá pri zvládaní stresu. Možno preto je vyšší výskyt úzkostných porúch a následne i zneužívania látok (alkohol, fajčenie, drogy) u osôb LGBTQ v porovnaní s heterosexuálnou populáciou, pretože alostáza „refers to the adaptive processes that maintain homeostasis through the production of mediators such as adrenalin, cortisol and other chemical messengers. These mediators of the stress response promote adaptation in the aftermath of acute stress, but they also contribute to allostatic overload, the wear and tear on the body and brain that result from being “stressed out.”... Such overactivity results in many of the common diseases of modern life.“ (McEwen, 2005). „The release of stress hormones leads to excessive death of neurons in the crucial pathways involving the neocortex and limbic system – the areas responsible for emotional regulation.“ (Siegel, 2020, s.189) LGBTQ môže teda byť vnímané aj z pohľadu emocionálnej (dys)regulácie.

Zmena je možná aj dostupná. Voľba je na človeku – rozhoduje sám za seba. Dieťaťu by nemalo byť dovolené robiť tak závažné a nezvratné rozhodnutia ako je tranzícia svojho pohlavia. Všetky tieto ťažkosti u LGBTQ poukazujú skôr na potrebu **výchovy k láske**, a nie na zavádzanie liberalizmu – prinesie to len viac utrpenia, podobne, ako sexuálna revolúcia s psychoterapeutickou iniciatívou Freuda: „the lifting of repression on sexuality did not decrease the prevalence of anxiety and depression“ (Kagan, 2010, s.156). Kagan (2010, s.153) cituje Williama Patricka a Johna Cacioppa, ktorí tvrdili, že „the lack of close, trusting relationships with others, not restrained sexuality, was an important cause of anxiety and melancholia.“ V skutočnosti je to biblické poňatie čistoty, ktoré dáva duševné zdravie, radosť a vyrovnanosť. V každom prípade, rozhodnutia minoritnej skupiny by nemali byť robené na úkor spoločnosti, na úkor detí, ktoré by si chceli adoptovať, ani na úkor odborného psychologického poznania o tom, že homosexualita, či nonheterosexuálna reprezentácia lásky nie je normálna. To je už ale predmetom tretej časti.

BONUS

Pre všetkých, no najmä pre tých, čo hľadajú vieru a cestu ako žiť duchovne je tu ešte tento bonus. Je zrejmé, že pokušenia v oblasti sexuality zažívajú nielen homosexuáli. Možno preto je sexualita takým veľkým záujmom Zlého, pretože sprostredkováva život, a dáva človeku podiel na Božej Stvoriteľskej láske. Práca v oblasti sexuality, našej osobnosti ako celku je ľahšia pre človeka, ktorý verí v Boha preto, lebo všetko potrebné čerpá z Neho, a jeho prioritou je len zjednotenie sa s Bohom; On je cieľ i cesta, ktorej podriaďuje všetko, a vďaka tomu môže napredovať. Nedrží sa svojej sexuality ani svojich predstáv o svojom napredovaní a duchovnej ceste. Nechá, nech ho Boh

vedie cestou a spôsobom, ktoré On zvolí. Cesta je však cesta krížová, ako ukázal Pán Ježiš, a málo je tých, ktorí ju nachádzajú (Mt7,14). Sv. Ján z kríža (Výstup, s.53-54) píše: „They have no desire to enter it or to allow themselves to be led into it; at other times, because they understand not themselves and lack competent and alert directors who will guide them to the summit. And so it is sad to see many souls to whom God gives both aptitude and favour with which to make progress (and who, if they would take courage, could attain to this high estate), remaining in an elementary stage of communion with God, for want of will, or knowledge, or because there is none who will lead them in the right path or teach them how to get away from these beginnings.”

Uzdravenie LGBTQ nie je cestou uzdravovania priamo homosexuality; ako keď človek hasí požiar - nehasí plamene, ale leje vodu ku zdroju ohňa, ohnisku. Plamene našej sexuality rozducháva naša potreba lásky, predstava lásky. Preto Prameň Živej vody, Duch Svätý, Boh, ktorý je Láska, je zdrojom uzdravenia, keď Boh zaujme svoje miesto, na tróne nášho srdca. „**The health of the soul consists in the love of God**“ (Ján z kríža, DP, s.53). „Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán.“ (Ž34,9) Cesta viery sa dá ťažko komunikovať modernému „správnemu“, „dobrému“ človeku a veľmi často sa zamieňa za šťastný život, za pekný život—čo znamená život telesný, ktorý je hľadaním seba v Kristovi, a teda je v skutočnosti hľadaním života a útechy mimo Boha; je s ňou sebaobranný mechanizmus, aby nás nik nezranil, a aby nám dobre bolo. A keď príde skúška, taký človek stráca možno aj vieru, ktorú si myslel, že má. Osoba žije takýmto spôsobom, ktorý je jej skrytý: vzťahy a ľudí hodnotí (= vzťahuje sa k nim) jeho vnútorný ‘Sudca/pán’ (ktorý je navyše autoritatívny takým spôsobom, že svoju interpretáciu situácií pokladá za určujúcu a pravdivú je, lebo je jeho); posudzuje ich vzhľadom na vlastnú príjemnosť a nedbá o to, čo iní musia znášať od neho; pokiaľ je osoba populárna, dáva jej to pocit pravdy a stúpa po rebríku pýchy do stále väčšej biedy (Mk8,35-36).

„Najhlbšia zmena je vedľajším produktom pokánia – v tomto prípade odvrátenie sa od temnej, nepriepustnej hmly neviery, že sa mi niečo také mohlo stať“ (Allender, 2006, s.178), a „naše myslenie donútiť k poslušnosti Kristovi“ (Hunermann, 2016, s.166), inými slovami, ako spôsobiť, aby sme zmýšľali podľa Pravdy, ktorá je od vekov až naveky. Keď nebudeme žiť z pozície tejto utilitaristickej sebaobrany self (maximum príjemnosti a čo najmenej neprijemnosti, minimalizovanie prežitej bolesti, zameranej na prežitie – „Už nikdy viac!“, predovšetkým neprestávajúce predchádzanie hanbe), a potom, čo duša osoby prežije dostatočne veľkú zmenu v tomto smere (začne viac žiť takým spôsobom, kde sa vzťahuje k ľuďom z pozície *dôvery* v Pána, plného milosti a milosrdenstva), aby mohla mať dostatočnú istotu, že ju nejaké spomienky nezničia (Allender, 2006, s.179), tejto osobe sa spomienky vrátia, aj rôzne súvislosti a vhľad do svojej duše (nastane ono „prebudenie sa“, Ef5,14), a môže sa odkryť cesta, ako žiť. Prekonanie homosexuálnej príťažlivosti a túžby sa možno môže uzdraviť skôr cestou duchovnou, skôr cestou odpútania, než analýzy - ako vedľajší efekt pokánia a obrátenia ku Kristovi, ktorý je Pravda, všetko vie a všetko môže.

Prví učeníci boli rybári. Rybár nastúpi na loďku a odrazí od brehu, aby našiel potravu (ryby). Často musí ísť na hĺbinu (Lk5,4). I človek, ktorý je povoláný, nájde uspokojenie a potravu pre nasýtenie svojich potrieb, keď sa odpúta (odrazí) od všetkého stvoreného, pozemského, čo značí onen breh. „**In order to conquer the strength of the desires** of sense, it (the soul) would need, not only to have love for its Spouse, but also to be enkindled by love and to have yearnings. For it comes to pass, and so it is, that *with such yearnings of desire the sensual nature is moved and attracted toward sensual things, so that, if the spiritual part be not enkindled with other and greater yearnings for that which is spiritual, it will be unable to throw off the yoke of nature* or to enter this night of sense, neither will it have courage to remain in darkness as to all things, depriving itself of desire for them all.” (Ján z kríža, Výstup, s.86) Nebudem tu opisovať cestu viery od začiatocníkov k pokročilým, nie som ani hodná, ani učená a ani by nestačila na to jedna celá kniha; tomu, koho to zaujíma, vrelo odporúčam sv. Jána z kríža. Častokrát však býva sv. Ján z kríža veľmi nepochopený

- a to je na škodu duší. Avšak cesta uzdravenia cestou duchovnou je skrze Slovo, ktoré tiež hovorí: „Žite duchovne a nebudete splňat' žiadosti tela." (Gal5,16) Preto je veľmi vhodné spomenúť aspoň jedno o duchovnej ceste, a to, že „**God moves all things according to their nature**" (Ján z kríža, Výstup, s.133).

Sv. Ján z kríža píše (Výstup, s.133-135): „If God is to move the soul and to raise it up from the extreme depth of its lowliness to the extreme height of His loftiness, in Divine union with Him, He must do it with order and sweetness and according to the nature of the soul itself. Then, since the order whereby the soul acquires knowledge is through forms and images of created things, and the natural way wherein it acquires this knowledge and wisdom is through the senses, it follows that, if God is to raise up the soul to supreme knowledge, and to do so with sweetness, He must begin to work from the lowest and extreme end of the senses of the soul, in order that He may gradually lead it, according to its own nature, to the other extreme of His spiritual wisdom, which belongs not to sense. Wherefore He first leads it onward by instructing it through forms, images and ways of sense, according to its own method of understanding, now naturally, now supernaturally, and by means of reasoning, to this supreme Spirit of God. It is for this reason that God gives the soul visions and forms, images and other kinds of sensible and intelligible knowledge of a spiritual nature; not that God would not give it spiritual wisdom immediately, and all at once, if the two extremes — which are human and Divine, sense and spirit — could in the ordinary way concur and unite in one single act, without the previous intervention of many other preparatory acts which concur among themselves in order and sweetness, and are a basis and a preparation one for another, like natural agents; so that the first acts serve the second, the second the third, and so onward, in exactly the same way. And thus God brings man to perfection according to the way of man's own nature, working from what is lowest and most exterior up to what is most interior and highest.

First, then, He perfects his bodily senses, impelling him to make use of good things which are natural, perfect and exterior, such as hearing sermons and masses, looking on holy things, mortifying the palate at meals and chastening the sense of touch by penance and holy rigour. And, when these senses are in some degree prepared, He is wont to perfect them still further, by bestowing on them certain supernatural favors and gifts, in order to confirm them the more completely in that which is good, offering them certain supernatural communications, such as visions of saints or holy things, in corporeal shape, the sweetest perfumes, locutions, and exceeding great delights of touch, wherewith **sense is greatly continued in virtue and is withdrawn from a desire for evil things**. And besides this He continues at the same time to perfect the interior bodily senses, whereof we are here treating, such as imagination and fancy, and to habituate them to that which is good, by means of considerations, meditations, and reflections of a sacred kind, in all of which He is instructing the spirit. And, when these are prepared by this natural exercise, God is wont to enlighten and spiritualize them still more by means of certain supernatural visions, which are those that we are here calling imaginary; wherein, as we have said, the spirit, at the same time, profits greatly, for both kinds of vision help to take away its grossness and gradually to reform it. And after this manner God continues to lead the soul step by step till it reaches that which is the most interior of all; not that it is always necessary for Him to observe this order, and to cause the soul to advance exactly in this way, from the first step to the last; sometimes He allows the soul to attain one stage and not another, or leads it from the more interior to the less, or effects two stages of progress together. This happens when God sees it to be meet for the soul, or when He desires to grant it His favors in this way; nevertheless His ordinary method is as has been said.

It is in this way, then, that God instructs the soul and makes it more spiritual, communicating spirituality to it first of all by means of outward and palpable things, adapted to sense, on account of the soul's feebleness and incapacity, so that, by means of the outer husk of those things which in themselves are good, the spirit may make particular acts and receive so many spiritual communications that it may form a habit as to things spiritual, and may acquire actual and

substantial spirituality, which is completely removed from every sense. To this, as we have said, the soul cannot attain except very gradually, and in its own way — that is, by means of sense — to which it has ever been attached. And thus, in proportion as the spirit attains more nearly to converse with God, **it becomes ever more detached and emptied of the ways of sense**, which are those of imaginary meditation and reflection. Wherefore, when the soul attains perfectly to spiritual converse with God, it must of necessity have been voided of all that relates to God and yet might come under the head of sense. Even so, the more closely a thing grows attracted to one extreme, the farther removed and withdrawn it becomes from the other; and, when it comes to rest perfectly in the one, it will also have withdrawn itself perfectly from the other. Wherefore there is a commonly quoted spiritual adage which says: *Gustato spiritu, desipit omni caro*. Which signifies: *After the taste and sweetness of the spirit have been experienced, everything carnal is insipid*. That is: No profit or enjoyment is afforded by all the ways of the flesh, wherein is included all communication of sense with the spiritual..”

Práve táto cesta, ktorá je v súlade s našou prirodzenosťou je dôvodom pre nutnosť odpútania. Nedokáže človek aj loviť v hĺbinách aj sedieť v chatrči (vo svojom príbytku komfortnej zóny) na zemi. Tak isto je dôležité si uvedomiť, zvlášť pre kresťanov, protestantov, že z veľkej milosti Božej a milosrdenstva im Boh dal obrátenie a uzdravenie, a majú svojím životom vydávať svedectvo, aké veľké veci im urobil Pán, ale nemali by zabúdať, že aj oni sú na ceste, aby ich neoklamal Diabol, ten starý zákerák, že im ponúkne všetky bohatstvá sveta (Mt4,8-9), len kým nebudú myslieť, že je tu i mystické Telo Kristovo, Jeho Cirkev, spoločenstvo svätých, že je tu Kristus, Vtelené Božie Slovo, pravé Telo je pravý pokrm, a Pravá Krv je pravý nápoj (Jn6,55). „Božieho Ducha poznáte podľa tohoto: Každý duch, ktorý vyznáva, že Ježiš Kristus prišiel v tele, je z Boha” (1Jn4,2). Tu je Telo Kristovo, mocou Ducha, preto hovorí Slovo, „kto sa spája s Jeho Telom je s ním jeden Duch” (1Kor6,17). Duch Svätý privádza všetkých ku Kristovi, k plnosti pravdy, a nielen k výhodnému biznisu služby (“ministry”). Kde si sa zastavila duša, kto ťa zadržal? Naše obrátenie nás nerobí učiteľmi druhých skôr, než sme boli žiakmi. Duchovná cesta je naozajstná cesta mystiky a nielen cesta “pekného života”. Každý síce dostáva milosť podľa miery, akou nás obdaroval Kristus (Ef4,7) a možno nie všetci budeme mystici, ale každý je pozvaný k niečomu viac, dostáva Ducha Božieho a môže mať účasť na Jeho prirodzenosti. Preto každý, v hocijakej miere, pokiaľ nezhrmažďuje s Kristom, rozhadzuje (Mt12,30), a pokiaľ nenapreduje, akokoľvek málinko sa mu to môže zdať, cúva (Hebr10,38-39).

„For to seek oneself in God is to seek the favors and refreshments of God; but to seek God in oneself is not only to desire to be without both of these for God’s sake, but to be disposed to choose, for Christ’s sake, all that is most distasteful, whether in relation to God or to the world; and this is love of God.” (Ján z križa, Výstup, s.103) „Jesus Christ is but little known by those who consider themselves His friends: we see them seeking in Him their own pleasures and consolations because of their great love for themselves, but not loving His bitter trials and His death because of their great love for Him. I am speaking now of those who consider themselves His friends; for such as live far away, withdrawn from Him, men of great learning and influence, and all others who live yonder, with the world, and are eager about their ambitions and their prelacies, may be said not to know Christ; and their end, however good, will be very bitter. **To be united with God... it must of necessity make use of those means which can effect that union...** the union of the soul and God consists not in spiritual refreshments, sweetness or sentiments but in the living death of the cross, sensually and spiritually, outwardly and inwardly..” (Ján z križa, Výstup, s.105-106) A to je dobrá správa. Človeku nechýba láska, veď má Lásku. Človeku nič nechýba, keď má Toho, ktorý všetko stvoril. Skúsme a presvedčme sa, aký dobrý je Pán.

Ustavičný Sudca/pán vs. Dôverujúce Dieťa. „Mnohí sa domnievajú, že dôvera je tichá, vyrovnaná, nesebecká závislosť na Bohu. Na tomto pohľade na dôveru je kus pravdy, ale vyrovnaná viera obvykle býva vedľajším produktom toho, že od Boha takmer nič nečakáme. Je desivo ľahké

pôsobiť dojomom dôvery, zatiaľčo sme proste mŕtvi (popierame svoje zranenia, hlad a zápasy svojho srdca).“ (Allender, 2006, s.168) Mŕtvola v hrobe pôsobí veľmi vyrovnané, je vyrovnanejšia než skrútený bojovník uprostred zápasu (Ef6,12). Je tu tento veľmi dôležitý rozdiel, ktorý by mali poznať najmä tí, ktorí sa dali na autentickú duchovnú cestu temnej noci (podľa Jána z kríža), aby nestratili vytrvalosť, pretože práve keď možno najmenej cítia a vnímajú radosť z duchovného života a majú pocit, že nenapredujú, najmenej poznávajú Božie útechy (sú akoby v tme), vtedy im je Boh najbližšie. „Najviac Bohu dôverujú tí, ktorým ich viera umožňuje riskovať zápas s ním kvôli najhlbším otázkam života. Dobré srdce je zaujaté v božskom súboji, zatiaľ čo bojácne, pochybovačné srdce stojí mimo.“ (Allender, 2006, s.168)

Jackie (Perry, 2018, s.133) hovorí: „I’ve had countless conversations with many same-sex attracted men and women who are either trying to adhere to a biblical sexual ethic or have tried. Weary-eyed and burdened, they come to me, head almost bowed, to welcome me into their frustration. Eventually, they confess the reason for their cloudiness: „It’s just so hard,” they say. Leaving the sentence without any extra explanation. The difficulty of trying to resist same sex attraction tends to lead some into the depressing cycle of self-condemnation and discouragement. For others, it can lead them away from the faith they once attempted to anchor themselves in all together.“ - „Pokánie je zriedkakedy, pokiaľ vôbec, obvyčajným rozhodnutím vôle robiť, čo je správne a nerobiť, čo správne nie je... Obyčajná snaha jednať správne nemusí nutne znamenať premenu... Pokánie je vnútorný posun v tom, čo vnímame ako zdroj života. Ide o priznanie, že naše sebaobrané prostriedky, ktorých cieľom je vyhnúť sa zraneniu, nás neuviedli do skutočného života (bezstarostnej odovzdanosti Bohu, ktorá v konečnom dôsledku vedie k hlbokému pocitu radosti a celistvosti svojho bytia) ani k zmysluplnému, mocnému štýlu vystupovania...“ (Allender, 2006, s.191)

Máme „sklon myslieť na to, čo všetko sa deje v našom vnútri a požadovať, aby s nami druhí jednali s citom a úctou. Túžba po láske od druhých je krásnou súčasťou našej dôstojnosti ako nositeľov Božieho obrazu, ale vnímať svoju existenciu tak, že sa naša túžba po vzťahu stáva tým najdôležitejším v živote, je egocentrické. Zmyslom života je dávať, a nie dostávať. Z Božej milosti sme už prijali to, po čom túžime... Teraz máme výsadu vstúpiť do samej podstaty najvyššej skutočnosti: do vzťahov zameraných na druhých. Pokánie nás vedie práve týmto smerom.“ (Allender, 2006, s.193-194) LGBTQ požiadavka na partnerstvá, na adopcie a na legislatívne úpravy v ústrety ich požiadavkám je práve takýmto životom egoistickej deformácie túžby po láske. Na druhú stranu, LGBTQ osoby, ktoré sa obrátili, ale neporozumeli, v čom spočíva pokánie sa veľmi trápia. Boh nečaká od nás zmenu v momente rozhodnutia sa pre Neho. To my so sebou strácame trpezlivosť a neraz i s Bohom. Spomeňme si, ako pôsobí Slovo Božie: „či spí alebo vstáva, v noci či vo dne semeno klíči a rastie a on ani o tom nevie. Zem sama od seba prináša úrodu: najprv steblo, potom klas a napokon plné zrno v klase.“ (Mk4,27-28) Uzdravenie prináša v sebe premenu zmýšľania (pokánie), ktoré nás otvára druhým ľuďom a realite – aj našej osoby v zhode so svojím pohlavím (body-mental states alignment). „Všetky skutočné vnútorné zmeny prinesú jasný pohľad, túžbu a energiu potrebné k vonkajším zmenám v správaní. A všetky vonkajšie zmeny spôsobené pravdivým pokáním sa budú opierať o podstatné posuny v srdci.“ (Allender, 2006, s.195-196)

Takýmto spôsobom Boh skrze Jeho lásku umožňuje lásku v srdci osoby a zmeny v prežívaní a správaní - veľmi skrátene zhrnuté v tejto bonusovej prílohe. Pamätajme si teda, prvý krok na ceste k Bohu je vrúcna túžba po Bohu (Bonaventúra, 2009, s.9). „Táto túžba po Bohu je pre putovanie k Bohu oveľa dôležitejšia než správne poznanie zákonitostí duchovnej cesty... Táto túžba sa konkrétne prejavuje „volaním modlitby“ a „žiarivým jasom poznania“... Kto sa však vydá na cestu túžby, nutne musí nastúpiť aj na cestu očisty.“ (Bonaventúra, 2009, s.10)

ZÁVER DRUHEJ ČASTI

„Čím to je?“ je otázka, na ktorú sa hľadá odpoveď. Je zjavné, že je čo skúmať, kým dospejeme k dostatočnému poznaniu v tejto oblasti. Legislatívne iniciatívy vychádzajú z automatickej premisy, že LGBTQ je normálne a venujú sa zavádzaniu zmien do spoločnosti bez ohľadu na to, že niet ani pre normalizáciu ani pre jednotlivé zmeny žiaden empirický dôkaz o ich vhodnosti, efektívnosti, či o ich dobre, a cielene sa ignorujú argumenty a fakty tvrdiace opak. Tí, čo prinášajú do veci trochu svetla a hodnôť sa osočujú z homofóbie/transfóbie či šírenia morálnej paniky. Vytváranie strachu z podobných obvinení je manipulácia. Zdá sa, akoby sa Svet už rozhodol, čo chce prijať, bez ohľadu na to, čo je pravda.

Súčast'ou LGBTQ propagandy je často PRIDE, ktorý, ako sa ukázalo, skrýva v sebe niečo z kolektívneho nevedomia skrytej potreby hrdosti, a zviditeľňuje tak neviditeľné utrpenie spôsobené toxickým pocitom hanby pri formácii Self, ktoré získalo vo vzťahovom prostredí v priebehu vývinu obrazu o sebe, že je defektné také, aké naozaj je – zdravo heterosexuálne, zdravým dievčaťom, alebo zdravým chlapcom. Neurologická teória predikčnej chyby pomohla vysvetliť, ako LGBTQ správanie aj prežívanie (acting out) mohlo byť naučené na podklade podmienovania medzi správaním opatrovateľa a alostázou dieťaťa. Keďže alostáza je dôležitá pri spracovávaní potrieb organizmu, vyrovnávaní sa so stresom a požiadavkami prostredia, svoju rolu zohrali v priebehu vývinu aj obranné mechanizmy (napríklad reaktívna formácia, identifikácia s agresorom, dočasné odpojenie zrkadlových neurónov, maskovanie, alebo opätovné telesné inscenovanie traumatických udalostí, ako bolo opísané ešte vo Vývinovom štandarde). Fungovanie mozgu a jeho tendencie, prepojenie agonistického a sexuálneho systému, utváranie neuronálnych spojení na základe vzťahových spojení utváralo LGBTQ ako uväzňujúci stav mysle a štýl vystupovania. To, ako nás vidia iní vie vložiť/odtlačiť ich obraz o nás do našej mysle, preto lebo centrálnu úlohu v živote človeka hrajú emócie, ktoré sú akoby hodnotovým systémom prisudzujúcim význam a dávajúcim zmysel veciam/udalostiam. A sú to práve emócie, skrz ktoré sa osoba dozvedá o svojej sexuálnej identite či orientácii – príťažlivosti nejakou osobou s určitým pohlavím.

Nie raz mi prišlo na um to, čo opisuje Damasio (1994, s.160): „Discovering the chemicals involved in emotions and moods is not enough to explain how we feel. It has long been known that chemical substances can change emotions and moods; alcohol, narcotics and a host of pharmacological agents can modify how we feel... but *the organism produces chemicals that can have similar effect*... However, knowing that a given chemical (endorphin, dopamin, or oxytocin) causes a given feeling to occur is not the same as“ – as being able to make it happen to us by the pure act of will. Poznanie o význame vzťahovej väzby, ako oxytocín a dopamín pôsobia v našom tele na prenos rodičovskej vzťahovej väzby na naše romantické vzťahy v dospelosti, pravdepodobne nestačí na to, aby to posunulo osobu z LGBTQ prežívania do heterosexuálneho bytia svojho potenciálu pravdivej lásky. „Knowing that a substance is working on certain systems, receptors or in certain neurons does not explain why you feel happy or sad. It establishes a working relationship among the substance, the systems, the circuits, the receptors, the neurons, and the feeling, but it does not tell you how you get from one to the other...“ (Damasio, 1994, s.161) Dôležité je otvorenie sa vzťahom v novej perspektíve, práve vďaka tomuto poznaniu, ktoré okúzluje v tom, že prijatie pravdy o sebe môže viesť k uvoľneniu nesmierného šťastia len z toho, že môžem byť tým, kým som – osobou s jej pohlavím, ktoré nachádza svoj zmysel práve v láske.

To, čo bolo príčinou utvárania určitého stavu mysle (LGBTQ), môže byť dôvodom na seba-určujúce voľby svojich skutkov, svojho zamerania pozornosti, vedúce k integrácii tela a mysle, a následne i osoby a jej romantickej vzťahovej väzby s osobou opačného pohlavia. „Reducing depression to a statement about the availability of serotonin or norepinephrine in general (age of Prozac) is unacceptably rude.“ (Damasio, 1994, s.161) Rovnako ako je naprosto nedôstojné pre hodnotu ľudskej osoby redukovať ju na „dôsledok nejakej imunitnej reakcie tela matky na mužský

plod“ (to je asi jediná tak povediac čisto biologická možná príčina homosexuality, a aj to iba u niektorých mužov). Majme na pamäti, že „change, not fixity, is the more significant principle in human development“ (Kagan, 2010, s.60). Každá osoba vlastní potenciál pre svoju prirodzenú, pôvodnú, heterosexuálnu identitu a orientáciu – lebo človek je stvorený pre lásku a tento potenciál je vždy pripravený presunúť sa z možnosti do uskutočnenia.

Damasio (1994, s.161) ďalej hovorí, že „another falsley satisfactory answer is the simple equation of feeling with the neural representation of what is happening in the body landscape at a given moment... We must discover how the constantly and properly modulated body representations become subjective, how they become part of the self that owns them. In order for us to feel a certain way about a person or an event, the brain must have a means to represent the causal link between the person or event and the body state, preferably in an unequivocal manner.“ Pravdepodobne preto hormonálna terapia používaná v minulosti na liečbu homosexuality nezaberala – lebo len poznať účinok pohlavných hormónov a manipulácia s ich obsahom v krvi nestačí na zmenu, ktorá musí siahať ďaleko hlbšie do duše, než do tela. Musí byť zaangažovaná i myseľ. A presne z toho istého dôvodu, že korene sú hlboko v duši viac než v tele (v tom zmysle, že by naše pohlavie bolo chybné, „nie naše“) chirurgická zmena, blokátory puberty²⁶ a hormonálna terapia²⁷ za účelom tranzície pohlavia nikdy nebude pomocou, ale bude vždy ujmom na zdraví a ohrozením zdravia a života. Rovnako ako aj pri LGBTQ je dôležitá viac práca s myslou než s telom. To všetko len opätovne potvrdzuje, že LGBTQ nie je normálne v zmysle duševného zdravia a integrity osoby, aj keď myslenie ostáva intaktné v zmysle psychotických znakov. Tieto prostriedky, ktoré tu Damasio opisuje, nám sú dostupné. Človek môže poznávať seba skrze svoj štýl vystupovania (napr. acting out) a môže sa otvoriť uzdravujúcim vzťahovým väzbám. Môže.

Hoc i po prečítaní toľkých vysvetlení a opisov, i toľkých svedectiev v tomto texte, nie jeden LGBTQ asi nezažije, že by to v ňom spôsobilo automaticky zmenu a stal sa heterosexuálom. Na to, aby chcel milovať podľa Božieho plánu, krásnej pravdivej a dobrej lásky, nestačí chápať súvislosti, je potrebná určitá odovzdanosť stvárnajúcej milosti Božej. Nehovorím tým, že vnútorná zmena nie je možná bez viery v Boha, ale hovorím, že Boh je uzdravovateľ a je ľahšie nechať Ho naplniť zámer, ktorý má s naším životom v bezstarostnej detskej odovzdanosti a radosť – lebo to je Jeho vôľa pre nás (1Sol5,16-22), než makat' na vnútornej zmene, keď poznanie je dostatočne rozumné, človek je dostatočne informovaný a má dostatočný záujem. LGBTQ je materiálom do psychoterapie. Una McCluskey (n.d.) navrhla metódu, ktorá umožňuje „understanding the Self through exploring the dynamics of attachment in adult life“. Pokiaľ človek túži po seba-určení a 'coming out', nestačí hľadiť len do budúcnosti zo súčasnej „so sebou spokojnej“ pozície, ale je potrebný 'coming out' pravdy o sebe, kto sme a ako sme sa stali, a pre aký účel sme sa tak stali, aby sme mohli rozvíjať dary, ktoré sme dostali. To nie je „len“ nejaké náboženské učenie; už v pohanskej veštiarni v Delfách, kde si ľudia prichádzali po odpovede na tie najťažšie otázky, hneď nad vstupom stál nápis: „Poznaj sám seba“, akoby chceli vyjadriť, že mnoho odpovedí sa získava práve takto. Pre duševné zdravie je dôležité sebaaprijatie; mozog mapuje svoje telo a vie že ja som ženou, a v prípade mužov zase že je muž – to je pravdivá správa o svojom tele a to je i jedna z našich hodnôt ako osoby. Ľudské pohlavie a s ním neoddeliteľne spojená orientácia nášho sexuálneho pudu je významnou hodnotou v celkovej hodnote ľudskej osoby – je predpokladom lásky a dávania sa.

Pri skúmaní LGBTQ nestačí hľadať bio-psycho-sociálne príčiny, ale je potrebné rozumieť čo je človek, čo znamená hodnota osoby, na čo slúži sexualita, čo je to láska. Táto téma sa nevyhnutne dotýka hodnôt. Pokiaľ táto oblasť bude ignorovaná pod rúškom vedeckého prístupu, racionalizácia

²⁶ „Puberty blockers are the same drugs used for chemical castration of adults, and for the treatment of prostate cancer“ (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 19:54)

²⁷ „Once you start on testosterone, you become a patient for life... it's a very serious treatment.“ (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 5:28)

si obháji akýkoľvek iracionálny predpoklad len preto, že imponuje ľudskej telesnosti a žiadostivosti (efekt utilitarizmu, z ktorého sa nevie vyslobodiť náš mozog sabotér). Všetko je relatívne. Bez pevného základu v hodnotách môže byť naprosto čokoľvek považované za normálne. Žiadne snahy LGBTQ propagandy ohľadom ľudskej sexuality nebudú nikdy viesť „k príslušnému cieľu, ak nebude (sexualita) zreteľne zasadená do objektívnej vízie osoby, ako aj jej prirodzeného (i nadprirodzeného) povolania k láske.“ (Wojtyła, 2003, s.178) Normalizácia LGBTQ spôsobí škody nielen v spoločnosti, ale aj pre život LGBTQ ľudí. Ako? To je predmetom tretej časti tohto textu.

ČASŤ TREZIA

TÉMA

NORMALIZÁCIA LGBTQ

Otázka 1: Aký je dôsledok normalizácie LGBTQ?

Téza: „Born this way”(Adobe Express, 2022)

Antitéza: Diagnostický posun ku komorbidite (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023)

Argument 1: (Auto)stigmatizácia LGBTQ

Dovolím si tvrdiť, že táto téza „Born this way“ je efektom autostigmatizácie a nie je záverom vedeckého odborného poznania. Neexistuje žiaden dôkaz o tom, že by bola homosexualita vrozená, naopak, už je vedecky potvrdené, vyvracajúc túto tézu, že neexistuje žiaden gén, či gény, ani genetická komplexnosť, spôsobujúce LGBTQ (napr. Ganna, et al., 2019²⁸). A aj keby boli nejaké biologické predispozície, aj keď nie sú, je zistené, že „attachment categories are independent of genes or related issues, such as temperament of the child... Genetic variants do not produce attachment patterns, but their presence may make the adaptation to certain experience more difficult.“ (Siegel, 2020, s.178) Romantická vzťahová väzba je dôležitá, pretože práve tá odкрýva hetero/nonheterosexuálnu reprezentáciu lásky. Navyše, súvislosť medzi genetikou a attachmentom je skôr opačný, kedy „gene expression may be influenced by attachment experience“ (Siegel, 2020, s.178) „Attachment relationships are the major environmental factors that shape brain development.“ (Siegel, 2020, s.188) Naša identita, naše sexuálne self sa utvára na základe informácií z nášho tela, teda i jeho biologického pohlavia, a našich vzťahov. „Our sense of self emerges from the mind... Mind involves the processes within our whole body... but mind is also the betweenness of the energy and information flow that is our tropholactic nature: our very identity is shaped by our relationships.“ (Siegel, 2020, s.196) („Trophollaxis refers to the sensory exchange of social signals that leads to the approach response.“ (Siegel, 2020, s.193) Inými slovami, kým sme prítahovaní.)

Existuje množstvo vedeckých odborných poznatkov o fungovaní ľudskej psychiky, zvlášť mysle a mozgu, ktoré poskytujú dôkazy v prospech psychologického vysvetlenia nadobúdania non-heterosexuálnej identity a/alebo nonheterosexuálnej orientácie, ktoré boli spomínané v druhej časti.

²⁸ Akpan (2019), ktorý rozoberá výskum Ganny (2019) píše, že „The concept of a single ‘gay gene’ may be debunked, but Dr. Eric Vilain, director of the Center for Genetic Medicine Research at Children’s National Health System, said the evidence still supports a biological connection to sexuality in three ways: **Fraternal birth order** (men with older brothers are more likely to be homosexual), **Handedness** (there is a strong correlation between same sex sexual orientation and being something other than right-handed) and **Familiarity** (there is a subset of gay individuals who have more than one relative in their family that is also gay)“. Efekt počtu starších bratov už bol spomínaný. Dominancia pravej či ľavej ruky súvisí s dominanciou hemisfér – pokiaľ u LGBTQ je vyšší výskyt ľavorukosti, potom je dominantnejšia pravá hemisféra a jej efekt tu už bol spomínaný aj v súvislosti so vzťahovou väzbou. Vyšší výskyt LGBTQ v rodinách, kde sa už homosexualita vyskytuje hovorí v skutočnosti v neprospech adopcií detí homosexuálnymi dvojicami a vyvracia fakt, že by to nemalo žiaden vplyv na vývin osobnosti dieťaťa. Ako vidno, aj tzv. biologické súvislosti nás vracajú späť k významu vzťahovej väzby. Výskum vraj nenachádza gény ani pre heterosexualitu – avšak to je asi nejaké nedorozumenie, lebo existujú pohlavné chromozómy aj hormóny, ktoré sú významné a určujúce, pretože sexualita je neoddeliteľná od pohlavia osoby.

Diagnostika v tejto oblasti poukazuje na komorbiditu, čo je prítomnosť viacerých ťažkostí súčasne s existenciou primárneho ochorenia. Niektoré z nich tu boli už spomínané ako potenciálne príčiny a prispievajúce faktory pri rodovej dysfórii a tiež bolo načrtnuté možné vysvetlenie vzájomného súvisu s LGBTQ ako primárnym problémom: autizmus, poruchy prijímu potravy, úzkosť, depresia, psychologická trauma a iné. Suchý & Pavuková Rušarová (2023) spomínajú „minority stres“ a „dysfóriu z inkongruencie“, ktoré sa v rámci komorbidity prejavujú. Na základe poznatkov o hanbe, opísaných v predošlej časti možno dospieť k úsudku, že oba tieto faktory (minority stres a dysfória z inkongruencie) je možné vysvetliť pomocou autostigmatizácie. Je vhodné obrátiť pozornosť na vlastné myšlienky a vnútorný dialóg spojené s presvedčeniami o svojej identifikácii ako L (lesbian), či G (gay), B (bisexual), či T (trans). Je totiž veľký **rozdiel medzi normalizáciou LGBTQ a ich destigmatizáciou**. A pokiaľ sa pristúpi k normalizácii LGBTQ namiesto ich destigmatizácii, bude to mať vážne dôsledky pre jednotlivcov i celú spoločnosť. Potom by pravidlo nonmaleficencie bolo závažne porušené.

Aké sú teda dôsledky stigmatizácie pre liečbu LGBTQ? Praško a kol. (2011, s.368) píše: „Stigmatizácia môže výrazne ovplyvňovať na mnohých rovinách *cestu k pomoci*... Identifikácia seba ako psychiatrického pacienta je“ nesmierne obtiažna. „Obranné mechanizmy poprenia a potlačenia tu kvôli obavám zo stigmatizácie fungujú výrazne.“ Dotyčný „hľadá inú príčinu, najmä zo somatickej oblasti... Radšej sa naučia poruche prispôbovať svoj život a život rodiny, než by prišli k liečbe. Cestu k pomoci môžu skomplikovať i samotní zdravotníci.“ Toto je to, čo sa deje v dnešnej spoločnosti, všetkými tými snahami PRIDE, a úpravami zákona, motivačnými heslami o tom, ako je to právo na lásku, ako je to vrodené a prirodzená diverzita, a nič sa s tým aj tak nedá robiť, takže je to normálne – a za všetkým tým je snaha prispôbiť život celej spoločnosti ich prežívaniu a vnímaniu. K tomu prispieva kritika tzv. „konverznej terapie“ (pričom je to absurdné, lebo niet väčšmi konverznejšej terapie než tá, ktorá preoperováva telo muža na ženu a telo ženy na mužské a paradoxne toto volajú gender affirming therapy) a tradičných hodnôt viery, a vôbec náboženstvo ako také, čo plní svoj účel, ako hovorí Praško a kol. (2011, s.368) - môže byť „stigmatizovaný určitý druh liečby alebo liečebný postup a problém pre liečbu v širšom slova zmysle môže byť i stigmatizácia odboru psychiatrie“ ako takého. Dokonca aj psychológovia a lekári v tejto oblasti už nepovažujú túto problematiku za nie-normálnu, a tak prispievajú svojím konaním ku stigmatizácii. Takže ich snahy o nonmaleficenciu majú v skutočnosti svoj *backfire efekt*.

Keď už aj odborníci v psychológii a psychiatrii majú tendenciu argumentovať *morálnou panikou* – nazývať snahu o hľadanie vedecky podloženej pravdy o LGBTQ pre zachovanie pravdivej odbornosti v psychológii, a tým pádom i zachovanie hodnôt pre celú spoločnosť a ďalšie generácie, aby sa normálne považovalo za normálne a nie-normálne za nie-normálne, – potom tým sa aj psychologická obec rozdeľuje, a jedna časť naozaj napomáha stigmatizácii LGBTQ, keď si demokraticky odhlasuje jej normalizáciu bez akýchkoľvek vedeckých poznatkov (Kagan, 2010, s.186). A tak je vážne, keď „to talk about it can be viewed as transphobic“ (Lockwood, 2019). Stigmatizácia môže byť teda dôsledok či problém interpretácie – negatívne postoje sú často podporované multimediálnymi prostriedkami, kde médiá hanobia hodnoty v spojení s mužsko-ženskou rolou, propagujú sa homosexuálne filmy, vysmieva sa snahám o vyjasnenie a diskusiu o tejto problematike, a namiesto neutrálnych pravdivých informácií sa tlačia tendenčné správy a poznámky dehonestujúce hodnotu osôb i iného názoru, napr. označovanie za spiatocnícke myslenie. Správanie by možno vôbec nebolo transfóbne, keby ho tak niekto nenazval, len preto, že nevie inak a iným spôsobom argumentovať (najlepšie faktami a informáciami a nie motivačnými heslami). V skutočnosti takto vzniká stigmatizácia. To je stigmatizácia! To všetko sú stigmy, ktoré bránia vyhľadať pomoc a poskytnúť ozajstnú pomoc. Namiesto snahy o destigmatizáciu nie-normálnej nonheterosexuálnej identity alebo orientácie, sa snažia stigmatizovať všetko myslenie v prospech zdravej a prirodzenej binarity mužsko-ženského rodu, manželstva a rodiny. Prispôbujú svet svojmu malému väzeniu mysle. Či tu naozaj ide o morálnu paniku, alebo skôr o argumenty v prospech života a rozvoja kultúry spoločnosti a múdrosti ľudstva, nechám na

posúdenie každého jednotlivca. Doteraz bolo povedané dosť na to, aby si vedel človek utvoriť svoj názor.

Burnett (2016, s.272) hovorí dokonca o snahách niektorých odborníkov, „ktorí ostro vystupujú i proti výrazu „duševná porucha“, pretože to asocjuje zlé či škodlivé myslenie alebo správanie, a pritom je možné ich vnímať len ako iné, alternatívne spôsoby... a (preto) sa snažia rozšíriť používanie neutrálnejších označení.“ Negatívne asociácie a konotácie slov ako psychická porucha, či porucha sexuálnej orientácie, či identity, spôsobujú, že „sa ľudia takémuto označeniu bránia a pokiaľ môžu sa psychiatrovi vyhnú alebo sa snažia odstrániť či zmierniť následky značkovacieho procesu... Laický prístup k subjektívnemu prežívaniu duševných ťažkostí je... svojrázny... Veľmi často túži (osoba), aby to nikto na ňom nepoznal... Preto sa môže izolovať od ostatných... Samotný strach zo stigmatizácie často bráni vyhľadať adekvátnu pomoc u psychiatra... Inokedy... človek prežíva vlastné znehodnotenie a pocit odmietnutia, často i keď k tomu v skutočnosti nedošlo... Tieto myšlienky môžu byť dôležitým cieľom liečebnej intervencie.“ (Praško, 2011, s.370) Tento strach zo stigmatizácie môže byť jedným z dôvodov prečo je ťažké priznať si že „som gay“, a že je nejaká príčina za tým, že to nie je len tak, samé od seba. Navyše, už v úvode druhej časti boli spomínané svedectvá ľudí, ktorí trpeli práve takým pocitom znehodnotenia, ku ktorému reálne nedošlo. To si skôr pýta pomoc, než *like* na LinkedIn.

„V očakávaní diskriminácie a ponižovania sebaznačujúci človek (spolu s negatívnym sebakonceptom) používa rôzne, často dysfunkčné stratégie... a inokedy sa snaží úzkosť v sebe potlačiť, alebo ju chápe až ako dôsledok telesných ťažkostí. To mu umožňuje subjektívne vyklázať zo stereotypu duševnej poruchy a dostať sa do **sociálne priaznivejšieho stereotypu telesného ochorenia** (neznačkovaneho, pre ktoré majú všetci pochopenie, ako je napríklad infarkt myokardu, alebo závažného, pre ktoré sa všetci budú snažiť, ako je rakovina).“ (Praško, 2011, s.370) Tým sú charakteristické snahy hľadať gén spôsobujúci homosexuálnu identitu/orientáciu (ktorý sa nenašiel), či vysvetľovať že homosexualita u muža je v podstate vplyvom autoimúnnej reakcie ženy v tehotenstve, keď plod je vystavený určitým chemickým látkam. Mimochodom, tu je taká dvojité nejednoznačnosť, najmä preto že asociácia nie je kauzalita. Jednak sa zistilo, že sa to týka len mužov, ktorí majú väčší počet od seba starších bratov, a aj to vonkoncom nie u všetkých²⁹, a nevysvetľuje to iné prípady – čo by sa dalo ešte chápať v rámci variability vývinových faktorov. Ale, čo je dôležitejšie, a nie je to vecou len variability prispievajúcich faktorov je, že ani vplyv in-utero na vývin sexuálneho self dieťaťa nemá takú moc, aby ho nasmerovalo na tento smer vývinu. Kagan (2010, s.50) píše: „Bias eliminates many more personality profiles than it determines... The power of both temperamental biases and life experiences lies with their ability to reduce the likelihood of a number of possible profiles, not with their capacity to shape one particular personality.“

²⁹ „Later-born males who have several older brothers have a slightly higher probability of developing a gay lifestyle, but only if they are also right-handed. It is not known why left-handed males with older brothers are not affected in the same way by this immune response.“ (Kagan, 2010, s.24) Rýchlotest, ktorý si každý môže vypočítať a zistiť „a rough index of the amount of testosterone to which the male (or female) fetus was exposed“ je tzv. „**finger ratio**“ – „The length of the index finger divided by the length of the ring finger; 2D:4D ratio... Boys and men have slightly smaller ratios than girls and women (usually a range of .91 to .96 for males compared with .97 to 1.0 for females). The prenatal secretion of male sex hormone lengthens the last section of the ring finger by a small amount, resulting in a slightly longer ring finger than index finger, and therefore, a lower 2D:4D ratio. A female fetus lying next to a twin brother is exposed to male hormone, as is a female fetus growing in a mother who is secreting this molecule... Girls with ...masculine ratio have a feminine identity but are more athletic than the average girl... Boys with a feminine ratio have a greater interest in girls' activities than most boys...“ (Kagan, 2010, s.107-109). Dôležité je vedieť, že „no temperament is the foundation of only one personality type. Each temperament must be regarded as an initial tendency to develop one class of profiles from a large envelope of possibilities... Experiences shape each set of biases into various personality types or symptoms of mental illness, and their contribution to the psychological differences...“ (Kagan, 2010, s.11) „The environment can play a major role in shaping temperamental characteristics expression.. The brain is the organ built to change in response to experience... The proximal causes of temperament in the brain can be altered by a distal cause: experience.“ (Davidson, in Kagan, 2010, s.xvii-xviii a xv) Poznanky nám pomáhajú použiť „**mind over matter**“ (t.j. keď je niekto schopný kontrolovať, ovplyvniť svoj telesný stav, pocit, prežívanie, použitím svojej mysle). Napr. „because I now understand my predisposition toward anxiety, I can talk myself out of simple fears.“ (Kagan, 2010, s.48) Podobne, pokiaľ nejaké dievča rozumie, prečo je možno viac atletickejšie, nemusí prepadnúť pocitu, že sa identifikuje s mužským pohlavím, ale si vie povedať, čím to je a že to ju ešte nerobí chlapcom.

Človek „sa ku svojim psychickým problémom môže vzťahovať inak, pokiaľ ich vníma ako „chorobu“ (ktorej je obeťou a očakáva pomoc druhých, sám je pasívny a čaká, že choroba sa „vylieči“), než pokiaľ ich vníma ako „poruchu“ (rozumie jej ako dlhodobému stavu, na ktorý sa musí adaptovať a pasívne ho prijať), či ako reakciu na stres (očakáva, že bude poľutovaný; pokiaľ stresor trvá, niekto zariadi, aby bol odstránený).“ (Praško, 2011, s.371) Preto je veľmi dôležité pravdivé a správne pomenovanie fenoménov akým je LGBTQ a aj to, ako sa vysvetľuje. Siegel (2020, s. 357 -358) píše o jednej svojej klientke, že „giving her a conceptual framework for how her emotions worked and influenced her experience of herself and interactions with others **was vital in allowing her not to feel „accused“ of being defective.** The *shame state* involves a sense that something is wrong with the individual, and this emotion is often at the root of why patients have not developed the ability to reflect on their own contribution to their troubles. They may have an inner belief that they are defective, and they seek to hide this truth from others.“ Nonheterosexuálna identita či orientácia nie sú normálne, ale nie sú morálnym zlyhaním človeka, ani nie sú defektom osoby. Táto porucha sa nemá radiť medzi duševné poruchy preto, lebo ide o poruchu duše, ale preto že má psychologické vysvetlenie, svoju genézu vo vzťahu mozog-mysel a self (identita a sexuálne self). Pravdivé vysvetlenie môže pomôcť destigmatizovať toto nie-normálne identifikovanie seba či svoju prítťažlivosť rovnakým pohlavím a zmieriť tak tieto dve strany v sebe.

Rozlíšenie medzi stigmatizáciou a normalizáciou môže otvoriť dvere k sebareflexii, „to reflect on how the specific meaning of an interaction had dual layers – person’s appraisal of its significance in the moment (What is happening now with this person?) and its parallel historical meanings for the person (How does this relate to my emotional issues from the past?)... This allowed the person to consciously alter her/his bodily response by reducing the somatic feedback that was automatically reinforcing the cascading cycle of appraisal and arousal... A metacognitive analysis of the meaning of these interactions and emotional experiences... *can highlight a different aspect of the meaning* of these representations.“ (Siegel, 2020, s.358) Potom už nemusia byť „past states reactivated by similar retrieval cues without an awareness of their origins from the past.“ (Siegel, 2020, s.359) „Making sense of our lives seems to have powerful influences on how we can move beyond implicit echoes of our past experiences.“ (Siegel, 2020, s.385) Keďže tvrdím, že pravdivé vysvetlenie môže pomôcť destigmatizovať LGBTQ a súčasne nemusí byť normalizované, pozrime sa na to, ako sa to dá.

„**Mental health emerges from integration** and psychiatric disturbances are due to **impediments to integration.** ...The creation of new neural integrative links is part of learning process that remains possible throughout adulthood“ (Siegel, 2020, s.312). Kľúčový význam zohráva integrácia; tak ako je dôležitá pravo-lavo stranná integrácia mozgových hemisfér, tak je i integrácia svojho tela do svojej osoby. Narušenie integrácie je dôvod, prečo sa LGBTQ nedá normalizovať, ako je aj pravda, a je to i zároveň cesta destigmatizácie, pretože nie je nijakým dehonestovaním osoby, nespôsobuje nijakú stigmú, ale naopak, pomáha vysvetľovať. Sú to často emócie, z ktorých sa LGBTQ dozvedajú o svojej orientácii, či identifikácii seba s homosexuálnym prežívaním. „*Emotion can be seen as shifts in integration.*“ (Siegel, 2020, s.328) „Emotion as a value system for the appraisal of meaning“ (Siegel, 2020, s.247) hodnotí, čo je dobré (žiaduce, príjemné, atraktívne) a čo je zlé (neatraktívne, nežiaduce), ale „the brain can learn to modify its response to the evaluative system’s initial criteria of what is good or bad based on past interactions with others.“ (Siegel, 2020, s.249) „In essence, emotion regulation is how we use our minds, bodies and relational processes to enhance integration. When integration is impaired, coordination and balance cannot be achieved, and the system moves toward chaos, rigidity or both.“ (Siegel, 2020, s.328) Hľadanou odpoveďou na Jeffreyho (2019) otázku: „Why do I have all this confusion in my mind?“ môže byť, že tento turmoil bol známkou chaosu v dôsledku narušenej integrácie svojho pohlavia do svojej osoby. „*Acceptance* is a critical emotion regulation mechanism.“ (Siegel, 2020, s.330) Keď Jeffrey prijal svoje pohlavie, získal pokoj.

Otázka normalizácie je dôležitá, pretože ovplyvňuje to, ako bude terapeut k tejto otázke a k človeku pristupovať a to môže ovplyvniť ďalšie smerovanie danej osoby. Keby sme rozumeli fungovaniu ľudskej mysle, tak by sme nemuseli prežívať neistotu, a LGBTQ osoby by sa nemuseli stotožňovať so svojím prežívaním (som to, čo cítim), ale by rozumeli dôvodom, prečo niečo prežívajú, ako prežívajú (cítim toto, preto lebo...). „Understanding the mechanisms of the mind and the contributions of interactive experiences can help provide interventions that can alter the way the brain functions.“ (Siegel, 2020, s.332) „For example, people with shy temperaments may have an inborn tendency to respond intensely to new situations and to withdraw when confronted with novelty. Yet, *the way parents relate to shy children will directly influence how their personality will develop.*“ (Siegel, 2020, s.334) Shy children’s „hesitation may continue to irritate their parents, whose frustration continues to reinforce the children’s anxiety. The result is that the seemingly independent variable of the external (parental) constraints is actually directly influenced by the children themselves... Shy children have a constitutionally active right hemisphere, which produces excessive withdrawal states. Negative responses from parents may reinforce such withdrawal reactions within their children.“ (Siegel, 2020, s.110) Pokiaľ by rodičia reagovali netrpezlivo a podráždene, dieťa by sa ešte viac stiahlo, a to by potvrdilo jeho plachosť, ale pokiaľ by ho trpezlivo posmelovali, dieťa by dokázalo skúmať svoje prostredie s pocitom bezpečia. Tento príklad uvádzam zámerne, pretože i na vzniku LGBTQ sa výrazne podieľa pravá hemisféra a pretože záleží na tom, ako sa bude k LGBTQ ľuďom vzťahovať.

„Very shy, reticent two-year-olds who have intrusive or overprotective mothers are most likely to remain timid and anxious. Those with less-demanding parents, as well as those who attended a well-run day care centre, were less fearful.“ (Kagan, 2010, s.35) „Parents who support and encourage shy children to explore novel situations actually enhance the children’s capacity to tolerate new experiences.“ (Siegel, 2020, s.236) Podobne, keď sa v dieťaťu láskyplne podporuje jeho pohlavie chlapca či dievčaťa, je to dobré a žiaduce a nie je to vôbec stereotypné; je to práve tá najvhodnejšia zhoda medzi adekvátnou starostlivosťou s potenciálom dieťaťa pre maximálny rozvoj jeho osoby. To neznamena, že sa majú popierať jeho dary a talenty (pr. keď je chlapec umelecky nadaný, alebo dievča atletické – žiadne z týchto daností nie sú viazané na pohlavie), ale rozvíjať jeho/jej povolanie podľa Božieho plánu; veľmi krásne o tom píše sv. Ján Pavol II v Teológii tela, k čomu sa dostaneme na záver tejto tretej časti. Jackie to v skratke opisuje takto: „I did not fit the mode of what they said a girl was... So there is this confusion that I had, that was brought about by people teaching me womanhood that didn’t come from the Creator of women but from culture.“ (Perry, 2022, 00:01-00:20) Výchova k zdravej heterosexualite, intervencie či osveta, nie je a nemalo by byť záujmom len kresťanov, ale i odborníkov. „**Therapeutic, preventive, public policy, organizational strategies, or educational measures**“ **should „be aimed toward promoting integration** – in the body and brain, in relationships, and in the regulatory functions of the embodied and relational mind.“ (Siegel, 2020, s.411-412)

Argument 2: Dôsledok snahy o normalizáciu LGBTQ

Aký má dôsledok snaha o normalizáciu LGBTQ? Existujú viaceré dôsledky na individuálnej rovine i na celospoločenskej. Na úrovni spoločenskej je to snaha prispôbiť svet svojmu prežívaniu, ako bolo opísané vyššie. Jedným z dôsledkov *v rovine individuálnej osoby* je že „**When one’s own self-image is so compromised, it may not be possible to realize that the thoughts and actions of that self are no longer normal.**“ (Damasio, 1994, s.64) Keď sa nenormálne začne považovať za normálne, potom už myseľ nebude vedieť, že to je nenormálne ale bude podľa toho fungovať. To môže ovplyvniť človeka až na úrovni somatických markerov, alebo vyjadrenia génu v ďalších generáciách (porovnaj Davidson, in Kagan, 2010, s.xiv). Krámský (in Horáček & Kesner, 2016, s.197) píše o somatických markeroch: „*Somatiký marker*... je tak akousi telesnou a intuitívnou väzbou medzi morálnym či sociálnym pravidlom a nevedomým telesným citom spojeným s vedomým správneho (morálneho, prosociálneho) správania. Ak zbadá učiteľ na svojej

prednáške peknú slečnu, budú nás vnímané telesné markery varovať, že akékoľvek sexuálne obťažovanie je neprípustné. Jednotlivci, ktorým chýba cit pre vnímanie takýchto varovných markerov sa nikdy nenaučia vyhýbať sociálnym konfliktom či mnohým iným rizikám, ako je napríklad strata rešpektu či trest.“ Pri normalizácii LGBTQ nás už nemusia somatické markery varovať, že to nie je normálne byť priťahovaný rovnakým pohlavím – že moja vlastná orientácia (či identita) je naozaj heterosexuálna, a toto nie je zo mňa, nie je to láska. A v dôsledku toho, tam kde šlo o neintegráciu sa teraz osoby vystavujú až fyzickým (v dôsledku pohlavného styku s osobou rovnakého pohlavia) i duševným ochoreniam.

Heterosexualita nie je niečo, čo by nebolo vlastné, pôvodné, niekomu s LGBTQ ľuďí, niečomu, do čoho sa musia štylizovať, snažiť sa vtesnať. V skutočnosti je to práve ich jadro osobnosti. A keď budú vďaka uzdraveniu „freed from the constraints of engrained options“, môžu a dokážu sa aj v tejto oblasti svojho sexuálneho self **„move from the possibility to actuality“** (Siegel, 2020, s.352) „Recovery means decreasing the disorganizing effects of a particular episode of emotional arousal... (which) will permit reflecting on the meaning of experience and may allow the emotional experience to be transformed.“ (Siegel, 2020, s.350) Dokážu „begin to reflect on the nature of their own mental processes“ a „during this state of mind“ môžu a dokážu „to alter the way one processes information“ (Siegel, 2020, s.351). „Awareness permits choice and change.“ (Siegel, 2020, s.353) To je i kľúčové v odpovedi na to, že ich homosexuálna orientácia či identifikácia nebola voľbou: ona nebola voľbou, ale uvedomenie túto voľbu svojej identity a orientácie umožňuje. „The persons’ belief that they can do something to alleviate their symptoms is relevant. The intensity of anxiety or depression is far more distressing if patients conclude that they are helpless... Humans demand that there is something they can do to mute uncertainty over their health.“ (Kagan, 2010, s.163) A tu naozaj je možnosť uzdravenia a integrácie svojho pohlavia do svojej identity.

Kagan (2010, s.161) vysvetľuje, že „when people are convinced that they made a willful contribution to their condition, a corrosive guilt is added to their existing emotional state. By contrast, if individuals believe that the cause of their distress was the actions of others, anger becomes the dominant emotion.“ Čiže, už samotné interpretácie LGBTQ sú príčinou niektorých nepríjemných pocitov ako úzkosť a depresia. Niet divu, že sa cíti hnev na spoločnosť, ktorá obhajuje prirodzenosť a zdravosť heterosexuality, keď sa v povedomí LGBTQ nesie obraz, že sú obviňovaní, že si to volia sami (Chernin, 2018), za čo by vnútorne cítili pocit viny. Tento koktail emócií musí byť veľmi nepríjemný. Proti pocitu viny a príznakom postraumatickej stresovej poruchy im môže pomôcť interpretácia udalostí v ich živote ako náhodných „with **no implications for their virtue**—that they are less worthy—or future safety“ (Kagan, 2010, s.161) „Patient’s interpretation of events, not the events that a camera would record, are the primary cause of many, but not all, symptoms.“ (Kagan, 2010, s.161) „Neither repression of sexuality nor the absence of friends, when defined objectively, is the origin of anxiety or depression across historical eras and cultures. Rather, the main causes of these uncomfortable emotions are the conceptions of the psychological resources and mental states that individuals believe they ought to command or those that violate their understanding of what is morally right... Freud failed to recognize that the villain was not repressed sexual desire but **a private interpretation** of that condition implying that self was less healthy, less in tune with nature’s intentions, and therefore **a less worthy person**.“ (Kagan, 2010, s.153-154) Toto je kľúčové; pretože Boží plán pre človeka je práve potvrdením jeho hodnoty osoby s možnosťou uzdravenia, kde je potreba uzdravenia. Boh nám práveže prinavracia stratenú, či deformovanú hodnotu a očisťuje nás od všetkých nedokonalostí, povyšuje nás až k Sebe, za svoje deti.

„Repair requires the recognition that a rupture has occurred in the attunement process and then realignment of states between the two individuals involved“ (Siegel, 2020, s.401). „**Gender realignment**“ a nie „gender reassignment“ je to, čo je pomocou. „New models of the self and the self with others can gradually begin to develop.“ (Siegel, 2020, s.399) „The initial response may be

difficult to alter, if it is engrained within deep circuits, such as those encoded early in life in the limbic and brainstem regions. However, the neocortex can override these responses - this can be accomplished by any number of self-talk strategies in which imaginery internal dialogue and evocative memory (e.g. evoking the soothing image of an attachment figure) can be activated“ (Siegel, 2020, s.368) „Integrative sharing of energy and information flow between people leads to the activation of the integrative embodied mechanisms of energy and information flow in the nervous system.“ (Siegel, 2020, s.395) Pokiaľ prebieha v tomto zdieľaní aj integrácia pohlavia človeka, jeho tela, môže sa aktivovať táto integrácia aj v mozgu u daného človeka. Prijatie pohlavia niekoho je dôležitým aspektom seba-prijatia a dokáže „to facilitate new integrative development and enhance the regulation of emotion.“ (Siegel, 2020, s.395)

„Making the connection within psychotherapy between aspects of memory and past experiences allows patients **to understand the origins of their disturbances**. Such reflections taking place within the therapeutic attachment setting allow the mind to experience intensely dysregulated states and learn – dyadically at first—to tolerate them, then to reflect on their nature, and eventually to regulate them in a more adaptive manner. This expands the window of tolerance³⁰ and may promote the growth of integrative fibres. Much of this emotional processing is in its essence, nonverbal and is probably mediated initially via right-hemisphere processes.“ (Siegel, 2020, s.406) „The attuned resonant relationship with the therapist allows patients to make left-mode, verbally mediated, interpreter-driven sense out of their right-mode autobiographical representations. This **integrative process** probably has direct effects on the right-hemisphere’s capacity to regulate primary emotional states. This is how we name it to tame it.“ (Siegel, 2020, s.408) Táto *attuned communication* je možná bez dávania súhlasu osobe o jej homosexuálnej identifikácii. **Nemusíme normalizovať LGBTQ aby sme boli rešpektujúci a umožňovali skúsenosť „feeling felt“.**

Billy Burleigh (deT) (2023, od 7:47) vysvetľuje z vlastnej skúsenosti, ako mu uvedomenie si súvislostí svojho prežívania s minulými zážitkami a jeho reakciami na ne, pomohlo k seba-prijatiu: „I’ve made many mistakes and coming back and transitioning back to male I’ve actually have identified some of my problems that I had as a kid, because being very skinny, having a speech impediment, being dyslexic - turning words around in my mind and not learning how to read until much later in life, I learned that I had a lot of trouble as a kid and instead of having gender dysphoria out now, I had dysphoria, I was a confused young kid, and that confusion manifested its way into gender dysphoria. And, I was trying to find acceptance, significance and security by changing my body to match my mind, and that was wrong... Also, I was sexually abused when I was in the sixth grade so that contributed to my problems as well. So I have talked to a number of other detransitioners and also people who haven’t detransitioned and what I have learned, including myself as a data point, is that we have problems as kids, as children. We don’t deal with them. So, *the mental health professionals instead of doing gender affirming therapy should be doing on trauma therapy to help children deal with the childhood traumas that we carry into adulthood*. Our acceptance, significance and security is not found by chopping off body parts. We need help, we need therapy, not gender affirming therapy.“

Dôležité je teda zamyslieť sa nad cestami destigmatizácie, namiesto boja za normalizáciu. „Začleniť dokážeme hlavne človeka, ktorému rozumieme. Čím viac ľudí chápeme, prečo má človek depresiu, úzkosť či iné psychické príznaky, tým viac majú tendenciu ho začleniť.“ (Praško, a kol., 2011, s.371) „Cestou ako situáciu riešiť, je zoznamovať verejnosť s prejavmi duševných porúch tak, aby ich nevnímali ako „senzáciu“ a „odlišnosť“, ale boli schopní im porozumieť a postihnutých ľudí pochopiť, prípadne im primerane pomôcť.“ (Praško, a kol., 2011, s.372) Výzvou pre spoločnosť je

³⁰ „Adversity may produce a narrowing in the window of tolerance for certain emotional states (such as anger, fear, or sadness) or particular social interactions (such as **sexuality**).“ (Siegel, 2020, s.403-404)

LGBTQ, pretože sami zo seba robia senzáciu najmä svojimi Pride pochodmi. Ale netreba sa pohoršovať. Nakoniec, „kde sa rozmnožila neprávosť a hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť, aby tak, ako hriech vládol v smrti, aj milosť vládla spravodlivosťou pre večný život skrze Ježiša Krista, nášho Pána.“ (Rim5,20-21) Aspoň sa preoseje každý, kto aký je, a tí, ktorí sú schopní počuť Božie Slovo, tí, čo sú z pravdy, tých si Boh povolá a vyčlení z propagandy a to možno ešte skôr v čase ich triumfu, ako keď sú nepochopení druhými i sebou. Zistia totiž, že triumf im nestačí, nepriniesol im to, po čom túžili. Bola to márnosť. Láska a pravda ich povolá na svetlo, na slobodu Božích detí (Jn8,32; Ef5,13-15). Porucha nehovorí nič o morálnosti človeka, ani o jeho hriešnosti, ale to, čo so svojím prežívaním osoba spraví, hovorí o tom, či žije z pravdy alebo nie. **Odpoveď na otázku „prečo sa to stalo práve mne?“ môže nájsť človek práve v tom, čo s tým urobí.** Možno sa to stalo práve tebe, lebo ty môžeš byť svetlom v tme pre druhých. Becket (Cook & McCracken, 2019) to prirovnal k voľbe medzi Izákom a Ezauom: „It’s so sad to me because you’re literally giving up your birthright for a single meal.“

Dôležité je, aby bola dostupná informácia, že je tu aj iná cesta, než tá, ktorú ponúka súčasné liberálne rozprávanie (narrative) o tejto téme, či dokonca liberálni psychoterapeuti. Ruby (deT) (in Skynews, 2019, 00:20-01:03) nenašla porozumenie u takých liberálnych psychoterapeutov: „I figured it would be better for me to try to deal with my gender dysphoria in a different way rather than permanently changing my body... None of the therapists I spoke to brought that up (the connection between her eating disorder and gender dysphoria), they didn’t think it was linked“ – „Do you?“ – „I think so, yes, because they’re both kind of based in how I feel about my body...“ – „There is currently no data for how many in the trans community detransition and to talk about it can be viewed as transphobic. But people like Ruby say more discussion is needed as well as more options for people with gender dysphoria.“ (Lockwood, 2019) „Contemporary middle-class youth in North America and most of Europe are vulnerable to brief bouts of anxiety or apathy because of the unique historical events of the past half century. These events include **the requirement to be tolerant of people advocating any value system** or displaying a practice, no matter how unusual, as long as it is not harmful to others. **These conditions make it difficult** for youth to commit passion to the defeat of a morally abhorrent ideology. Many young adults have no cause to fight for other than maximizing their pleasure, getting good grades, acquiring more friends, and obtaining a higher status... This combination of facts probably contributes to rates of suicide, self-mutilation, and drug addiction that are considerably higher than those recorded a half century ago.“ (Kagan, 2010, s.191-192) Jednou z vývinových úloh, ktorými si mládež prechádza je práve nájsť nejaké hodnoty, za ktoré by mohli bojovať, v ktorých by sa mohli angažovať. Problém je, keď dochádza k prevráteniu hodnôt v postmodernom relativizme (Cook, 2020), a nie je ani jasné, čo je dobré a čo zlé, ale je to dokonca prevrátené, a dobré sa ma za zlé a zlé za dobré. Toto je vážna otázka pred ktorou stojíme, pretože tieto hodnoty sú dôležité pre náš samotný mozog, ‘appraisal a arousal’ systém, na základe ktorého sa bude spoločnosť ďalej vyvíjať.

Čo určuje to, čo nám dáva zmysel? Podľa čoho by sme sa rozhodovali, o čo sa chceme v živote snažiť? Prekvapivo to nie sú hneď nejaké hlboké idey alebo sebatranscendencia, ale odpoveď je v tele. Centrálnu úlohu majú práve emócie. A preto aj práve kvôli hodnotiacim (appraisal) procesom v mozgu (ktoré sú súčasťou emocionálneho spracovávaní), záleží na tom, čo sa považuje za normálne, ako sa chápe telo, pohlavie či láska. „Value circuits determine specific appraisal creating the basic hedonic tone of „this is good“ or „this is bad“ and the behavioral set of approach or withdrawal.“ (Siegel, 2020, s.341) Tento „value system“ určuje, čo je normálne. „Emotional processing—the initial orientation, appraisal, arousal and differentiation mechanisms—usually occurs without consciousness. An individual’s consciousness of these processes allows for the qualitative sensation of emotion experienced as a sense of energy, meaning... Given the fundamental role of the appraisal system in distinguishing what is good and should be approached from what is bad and should be avoided, emotions that are accessible to parts of cognition can consciously mobilize behavior. This can be crucial if emotion is to be effective in certain adaptive

ways as a value system.“ (Siegel, 2020, s.355)

„What determines the nature of the appraisal/value process itself? How does the mind „know“ what should be paid attention to, what is good or bad, and how to respond with sadness or anger? From the perspective of human evolution, the organisation of this complex appraisal process is likely to have had survival benefits for our ancestors (those genes that now shape the appraisal process are passed on). The appraisal system has a genetic basis and is also responsive to experience, it learns.“ (Siegel, 2020, s.341) Pokiaľ spoločnosť začne učiť tento systém, že je normálna nonheterosexuálna orientácia a identita, bude to mať dôsledky pre ďalšie generácie. Vďaka tomu, že sa tento systém hodnotenia a prisudzovania hodnoty dokáže učiť, môže byť (in)formovaný i samotným zdrojom hodnôt, Slovom Božím, z toho, čo je objektívne dobré, čo dokáže rozpoznať i človek neveriaci, keď si prečíta toto Slovo (knihu). Možno jednou z odpovedí prečo stúpla prevalencia LGBTQ môže byť i neriešenie tráum a ich prenos z generácie na generáciu. „If we can **help those with unresolved trauma heal, then we can alter the cycle of intergenerational transmission of relationship disturbances – a cycle that produces and perpetuates devastating emotional suffering.**“ (Siegel, 2020, s.224) Toto robí otázku normalizácie veľmi závažnou. Nemala by ostať v rukách neodborníkov. Je to otázka apolitická, a nemala by sa rozhodovať na základe LGBTQ propagandy či Woke agendy.

Odpoveď:

Odpoveď na otázku, aký je dôsledok normalizácie LGBTQ je komplexná. Týka sa jednotlivcov i spoločnosti, a dokonca presahuje z generácie na generáciu (kvôli procesu *epigenézy* „in which experience alters the regulation of gene expression by way of changing the various molecules on the chromosome. Some epigenetic changes can be passed through the sperm and egg to the next generation.“; Siegel, 2020, s.504). V tomto prípade normalizácie LGBTQ by sa zväčša jednalo o negatívne dôsledky spolu s mnohým utrpením, pretože sa jedná o prenášanie reakcie na potencionálne traumatické udalosti, resp. negatívne minulé vzťahové vzorce, kvôli ktorým si self osvojilo nonheterosexuálnu reprezentáciu lásky, a sformovalo svoje procesy (ktoré označujeme ako myseľ) nonheterosexuálne, čo je v rozpore so svojím pohlavím (čo nie je normálny vývin mysle). „Mind is the emergent, self-organizing, *embodied*, and relational process that regulates the flow of energy and information. *Self-organization* has the counterintuitive properties of emerging from the stuff that it ultimately regulates... This *recursive property* implies that it—self-organization—continues to arise from that which it has already regulated in the unfolding of its own becoming.“ (Siegel, 2020, s.4)

Z toho možno usudzovať **o zlách pre dušu/spoločnosť, keď sa bude poddávať homosexuálnym tendenciám** (minimálne nasledovné je hodno spomenúť, avšak je ich pravdepodobne nespočetne):

1. Postupovanie sebaútvárania smerom stále väčšej rigidity alebo chaosu, alebo oboch. „Rigid adherence to previously engrained states produces excessive continuity and minimizes the system’s ability to adapt and change.“ (Siegel, 2020, s.101)
2. Zahmlievanie úsudku o tom, čo je normálne a čo nie a stále väčšia relativita. Dobro sa bude mať za zlo a zlo za dobro. To závažne ovplyvní *appraisal procesy* v mozgu. Veľa ľudí sa ublíži a ukrivdí.
3. Šírenie negatívnych javov v oblasti duševného zdravia, sexuality a identity – pribúdanie ľudí s poruchami, ktoré nebude možné nazvať poruchou, pribúdanie nie len gender dysfórie, ktorá nebude mať korene v tele, ale vo vzťahoch (nezdravé myslenie šíriace sa sociálnymi médiami naprieč spoločnosťou). Aj Siegel (2020, s.287) zdôrazňuje, že „culture shapes not only our emotions and the ways we relate to others but the very perceptions we have of ourselves in the world.“ „Our **sense of self** is shaped by our relational experiences with our parents, and within the larger culture in which we live.“ (Siegel, 2020, s.160) „Disruptive interpersonal relationships produce incoherent functioning of the individual mind.“ (Siegel, 2020, s.159)

Preto veľmi záleží na tom, čo sa začne v spoločnosti považovať za normálne. Informácie, ktoré spracováva sexuálne self u LGBTQ, nie sú spracovávané normálne. Človek si utvára *pracovný model vzťahovej väzby* v rannom detstve. „The recursive nature of states of mind is such that the blockage of this module may reinforce the intensity of the very state of mind that produced the blockage.“ (Siegel, 2020, s.111) „Helping people to resolve trauma and grief is of vital importance for present and future generations. Failure to identify lack of resolution can permit dysfunction to continue across the generations within the devastating effects of disorganized attachment.“ (Siegel, 2020, s.221)

4. Narušenie spoločnosti ako takej, pretože rodina je základná bunka spoločnosti. Keď budú pribúdať nešťastné, rozdelené rodiny, rodiny nie normálne, budú pribúdať i javy v spoločnosti, ktoré budú nešťastné, rozdelené a nie normálne. Toto vidno už v mnohých západných tiktokových videách. Napadnuté je týmto morom školstvo, zdravotníctvo, verejná správa, malí podnikatelia (pr. salón krásy poskytujúci svoje služby iba pre ženy a deti bol obvinený z ujmy na dôstojnosti transženy, ktorej zamietli službu a tento muž teraz žiada desiatkytisíc dolárov; CBC News, 2020), šport (pr. dievčatá vydávajúce svedectvá aké je traumatizujúce keď musia vidieť mužské genitálie v ženskej šatni len preto že transmuži „majú práva“ – ony sa pýtajú na svoje práva; @tonistockton186, n.d.), a vôbec všetko. V jednej predajni (TheDC Shorts, 2018) dostala transžena tantrum preto lebo *ho* podľa *jej* vnímania predavač nazval „sir“ a že ona je „madam“ a vo videu tým zdôrazňovali ako je dôležité používať LGBTQ žiadané označenia. A ich argument? Lebo to zákon vyžaduje. Chceme také zákony, ktoré nás privedú do úplnej hrôzy v spoločnosti, kde sa **budeme báť/hanbiť byť normálni**?! Nešírime strach, keď sa pozrieme na iné krajiny, ktoré boli kedysi tam, kde sme my dnes, a čo sa im stalo v priebehu niekoľkých rokov od normalizácie patologických javov v spoločnosti. Taký to malo priebehu. To sa nedá nazvať progresívnym! Môžeme sa poučiť z chýb druhých a neopakovať ich. Jeden z komentátorov (@zacpooler in TheDC Shorts, 2018) na toto video píše: „Mental illness³¹ in its

³¹ V skutku, tento príklad demonštruje ako je veľmi dôležité vedieť pravdivo pochopiť situáciu—efekt nesprávnej normalizácie LGBTQ—pretože od toho závisia následné kroky. Tu jedni videli a tvrdili, že sa právom rozčúľil, lebo ho neoznačili ako on chcel a zákon to pritom stanovuje, aby títo ľudia neboli diskriminovaní a necítili sa nepríjemne. Ale je možné vidieť aj iný význam (interpretáciu) tejto situácie, a trúfam si povedať, že omnoho pravdivejší: naozaj ide o poruchu. „A conflict among self-states within an individual can create incoherence... Conflicts among different needs, mental models, and self-states may lead to internal distress or external difficulties that create **dysfunction**. *Incoherence may be revealed* in various ways, such as impairments in affect regulation, insecurity, unresolved trauma or loss, and dysfunctional social relationships.“ (Siegel, 2020, s.438) „Integration establishes coherence“ (Siegel, 2020, s.437) „Without *integration*... an individual who enters a state outside the window of tolerance is potentially in a “lower mode” processing, in which reflexive responses to bodily states and primitive limbic and brainstem input are more likely to dominate processing: we mindlessly react instead of mindfully respond... With some states of emotional flooding... people don’t think; they feel something intensely and act impulsively.“ (Siegel, 2020, s.348) „When the private, *isolated self is threatened*, there may be protective” states of mind „that are activated to preserve the view of a separate self as safe and having a stable status in the social world. *Ironically, such an isolated self, attempting to preserve self-worth, can be unintentionally harmful to the health of the individual and to the functioning of the group.* Kang goes on to state: If defensive self-focus is harmful for social relations, then **strategies that reduce the need to enhance the self may help** overcome barriers to achieving social bonds.“ (Siegel, 2020, s.485-486) A to je úplne iná stratégia, než tá ich, uzákonená.

„Sometimes a child’s experiences in the social world do in fact play a major role in creating challenges to the development of the child’s brain and capacity for integration. Teicher and colleagues have demonstrated, for example, that exposure to verbal abuse by parents or by peers has a negative impact on the development of the corpus callosum, which integrates the left and right hemispheres, as well as of other integrative structures in the brain, including the interconnections of the connectome (the term for whole-brain interconnectivity, Siegel, 2020, s.28) ...Those who are not fortunate enough to achieve a sense of coherence may live with adaptive selves whose goals are incompatible with each other; in such individuals, mental modules and the information they process create anxiety and conflict if shared across modalities. For these people, emotional imbalance may be due to the inability to integrate the self diachronically into a coherent whole. For example, an individual who has been humiliated repeatedly as a child may find rejection as an adolescent or adult extremely disorganizing. **The self-state that needs affiliation and acceptance from others is in direct opposition to the self-state that needs to gain status** and rise to a position of leadership in an organization; yet being in a position of authority inevitably involves *evoking the displeasure of others*...”—v tomto prípade tento muž žijúci ako žena má potrebu prijatia (v skutočnosti svojho neintegrovaneho pravdivého pohlavia) a zároveň potrebu statusu vyplývajúcu z neintegrácie (statusu ako “ženy”), čím sa dostáva aj pri najmenších náznakoch do nekontrolovateľného hnevu; v tejto situácii nezažil neprijatie, ale interpretoval tú situáciu ako neprijatie, čo je dielo rekurzívneho spracovávanía mysle: „We interact with others in ways that then induce the others to give behavioral responses that mimic exactly the social world in which we grew“ (Siegel, 2020, s.383)—„The need for internal coherence and interpersonal belonging is a challenge... for each of us.. At times these desires for belonging are a part of fairly distinct states of mind, which can remain out of awareness for many individuals. Even without awareness, the mind may experience the emotional imbalance of such conflicts in the onset of depression anxiety, uncontrolled rage, a feeling of meaninglessness and disconnection (as in a false self), loss of motivation and interpersonal difficulties.“ (ibid., s.432-433) Preto

purest form. I have so much empathy for anyone that has to work in retail these days and deal with the current state of society.“

5. Úplne opustenie Boha a pravdy – pretože sa vylučuje pravdivá viera v Krista, a zmýšľanie podľa Krista (Flp2,8; 1Kor10,24) s LGBTQ myslením. „Ak nieť Boha, nieť života po smrti a ani cnosti a teda všetko je dovolené.“ (Dostojevskij, 2005) Takéto revolúcie neprinášajú šťastie. Mimochodom, Dostojevskij charakterizoval svoju autorskú prácu ako pokus myšlienkovy a umelecky preniknúť k „človeku ako k tajomstvu, ktoré treba odhaliť.“ (Martinus, n.d.) Kto vie, čo by on povedal na túto tému LGBTQ.

Na základe diskusie v tejto otázke, existuje však i opačná otázka: **Aký by bol efekt destigmatizácie a súčasnej nie-normalizácie LGBTQ?** Mozog je schopný učiť sa a meniť. Záleží na tom teda, čo sa učí – či jeho učenie vedie k väčšej integrácii v rámci osoby a v rámci spoločnosti. Dosiahnuť túto integráciu si môže vyžadovať pomoc osobám vyriešiť nedoriešené, či neuvedomované traumy. Vtedy sa totiž uzdravujú vzťahy a, opäť vďaka vplyvu epigenézy, je možné tieto uzdravenia prenášať z generácie na generáciu, a tak nielen ukončiť emocionálne utrpenie, ale i ponúknuť možnosť žiť plnohodnotný život v plnosti a radosť. **Výhody**, ktoré pochádzajú z destigmatizácie a súčasnej nie-normalizácie LGBTQ sú predovšetkým normálnosť (pravda je pravdou), zdravie a maximalizácia komplexity (nie komplikovanosti alebo chaosu: „being complex is not the same as being chaotic“; Siegel, 2020, s.425), ktorá slúži dosiahnutiu adaptácie a tiež rozvinutia potenciálu osoby. „Beyond shaping how we feel in the present, *a state of mind* also does two fundamental things: It coordinates activity in the moment, and it creates *a pattern of brain activation* that can become more likely in the future. – **Where attention goes, neural firing flows, and neural connection grows.** Attention can contribute to our state of mind, and *a repeated state can involve neural firing that can produce alterations in neural connectivity...* Repeated activation of particular states—for example, a shame state or a state of despair (alebo stav LGBTQ, ale tak isto i stav zdravej normálnej akceptácie a integrácie svojho pohlavia do svojej osoby, čo je možné zameraním pozornosti)—makes them much more likely to be activated in the future because of the structural and functional linkages established in the brain. In this manner, states can become traits of the individual that influence both internal and interpersonal processes.“ (Siegel, 2020, s.90) A takýmto spôsobom je možné uzdraviť rany a oslobodiť sa z uväzňujúcich stavov mysle. Táto sloboda je potom ďalej odovzdávaná ďalej – skutočné sebaurčenie osoby.

Otázka 2: Čo je dobré pre LGBTQ?

Téza 1: Nonmaleficencia (primum non nocere)

Argument 1: „Riziko poškodenia zdravia a riziko suicidality.“ (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023)

Argument 2: „Čo je dobré pre klienta a nie, čo si myslí psychológ, že je dobré. Chráňme „cis“ i „trans“ časť osoby.“ (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023)

Obidva tieto argumenty približujú myslenie psychológov pracujúcich v tejto oblasti, ktorí zdieľajú súčasný naratív, či ideológiu, alebo skrátka len plnia, čo Svetová Zdravotnícka Organizácia (ďalej len WHO) stanovila. Ich úprimnou obavou je „aby sme pacientovi neublížili tým, že mu odmietneme liečbu“ (Pavuková Rušarová, 2023), čím sa myslí *gender affirming therapy*, jednoducho povedané zmena pohlavia. Ako túto terapiu definuje WHO a na základe čoho vlastne? Všetci zdravotnícki pracovníci sa usmerňujú podľa súčasne platnej MKCH 10 - Medzinárodnej

práve jeho stav nie je normálny. Definícia normálneho má veľa dočinenia s integráciou: „**The mental health emerges from integration and that psychiatric disturbances are due to impediments to integration**“ (ibid., s.312), ako napríklad „a disruption in the integration of various processes, including.. identity and *body representation*.“ (ibid., s.442) „Creating coherence is a lifetime project. Integration is an ever-unfolding process, not a final accomplishment.“ (ibid., s.459)

Klasifikácie Chorôb, a práve tú čakajú výrazné úpravy, ktoré „Slovensko musí prijať do roku 2025” (Pavuková Rušarová, 2023).

„The 11th edition of the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-11, alebo MKCH po slovensky): The newly revised ICD-11 codes includes new changes **to reflect modern understanding** of sexual health and gender identity. ICD-11 has redefined gender identity-related health, replacing *outdated* diagnostic categories like ICD-10’s “transsexualism” and “gender identity disorder of children” with “gender incongruence of adolescence and adulthood” and “gender incongruence of childhood”, respectively. Gender incongruence has been moved out of the “Mental and behavioural disorders” chapter and into the new “Conditions related to sexual health” chapter. This reflects current knowledge that trans-related and gender diverse identities **are not conditions of mental ill-health**, and that classifying them as such can cause enormous stigma.” (WHO, n.d.) „Gender-affirmative health care can include any single or combination of a number of social, psychological, behavioural or medical (including hormonal treatment or surgery) interventions designed to support and affirm an individual’s gender identity” (WHO, n.d.) a Boyle (2022) dodáva k tomu „when it conflicts with the gender they were assigned at birth.” V tom sa ale odborná psychologicko-psychiatrická obec rozdeľuje. Pretože ako poznamenáva Dr. Grossman (2023, 00:27): „**Sex is not assigned at birth. Sex is established at conception and it’s recognized at birth if not earlier.**“

Vyššie uvedené zmeny nám potvrdili Adam Suchý a Lenka Pavuková Rušarová na webinári (2023); transsexualizmus už nebude v MKCH 11 medzi poruchami duševného zdravia, ale sa presunie do časti porúch sexuálneho zdravia pod názvom rodový nesúlad, čiže nesúlad medzi prežívaním, rodom a pohlavím preto, lebo MKCH 10 sa na človeka pozeral ešte “binárnym spôsobom” (ako na muža a ženu), ktorý už MKCH 11 neuznáva - nevníma rod binárne ako muž a žena, ale ako mnohosť/rôznosť (gender diversity), čím sa snaží demonštrovať, že uznáva právo na sebaurčenie človeka. No a keďže sa už nebude vyskytovať v časti o duševnom zdraví, už sa k nemu nebude psychológ ani vyjadrovať (Pavuková Rušarová, 2023). Medzi diagnostické kritériá už bude postačovať len „túžba po znakoch prežívaného rodu a túžba žiť a byť vnímaný a prijímaný ako osoba prežívaného pohlavia. Osoba už nemusí nenávidieť/chcieť sa zbaviť svojich telesných znakov pohlavia. Zároveň, tento postoj musí u osoby pretrvávať súvisle niekoľko mesiacov, pričom sa nevyžaduje nástup pred pubertou. A navyše, už nebude nutné ani klinické zhoršenie stavu a narušenie fungovania” (Pavuková Rušarová, 2023). To znamená, že na chirurgickú zmenu pohlavia bude stačiť, keď si to človek bude prosto želať „dostatočne” dlho - až niekoľko mesiacov. Stanovisko o normalizácii transsexualizmu sa snažili vysvetliť tým, že vraj „sa to nedá liečiť, a preto to nie je choroba.” (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Ako keby rakovina nebola chorobou len preto, že sa ju dlhé roky nevedelo liečiť. „Veda sa zhoduje na tom, že telo prerobiť ide, avšak mozog a myseľ nie, a preto je to najmenšie zlo.” (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023)

Odborníci pracujúci v tejto oblasti sú tiež usmerňovaní The World Professional Association for Transgender Health (ďalej len WPATH, Coleman et al., 2022), ktoré vydalo v poradí už 8 verziu Standards of Care for the Health of Transgender and Gender Diverse People. Čitateľ by mohol argumentovať, že celý tento argument sa vzťahuje len transrodových ľudí, avšak tento dokument WPATH sa vzťahuje na všetkých, ktorých sa týka táto rodová diverzita - nepoužíva už pojmy LGBTQ, ale používa pojmy ‘*transgender and gender diverse*’ (TGD) people. Zaujímavosť týchto Štandardov (Coleman et al., 2022, s.5) je, že hoci „the overall goal of the WPATHs Standards of Care.. is to provide clinical guidance to health care professionals to assist transgender and gender diverse people in accessing safe and effective pathways **to achieving lasting personal comfort with their gendered selves** with the aim of optimizing their overall physical health, psychological well-being, and self-fulfillment”, táto asistencia sa v podstate obmedzuje na gender affirming therapy: „This assistance may include but is not limited to *hormonal and surgical treatments, voice and communication therapy, primary care, hair removal, reproductive and sexual health, and*

mental health care. Healthcare systems should provide medically necessary **gender-affirming health care** for TGD people.” (Coleman et al., 2022, s.5)

Druhou zaujímavosťou týchto Štandardov je, že namiesto očakávaných psychologicko-medicínskych vysvetlení a rád, ide v podstate o ideologický dokument, možno preto lebo „health is promoted through public policies and legal reforms that advance tolerance and equity for gender diversity and that eliminate prejudice, discrimination, and stigma. WPATH is committed to advocacy for these policy and legal changes. Thus, health care professionals who provide care to TGD people are **called upon to advocate for improved access to safe and licensed gender-affirming care** while respecting the autonomy of individuals.” (Coleman et al., 2022, s.5) Inými slovami, hovoria síce o zdravotníckej pomoci, ale majú na mysli *čisto gender affirming health care*, a to, že to sa dá práve cez „public policies and legal reforms”. Nehovoria nič o porozumení, čím ich prežívanie je spôsobené. O terapii hovoria len to, že „(18.9.) We recommend health care professionals *should not* make it mandatory for transgender and gender diverse people to undergo psychotherapy *prior to the initiation of gender-affirming treatment*, while acknowledging psychotherapy may be helpful for some transgender and gender diverse people.” a „(18.10.) We recommend “reparative” and “conversion” **therapy** aimed at trying to change a person’s gender identity and lived gender expression to become more congruent with the sex assigned at birth **should not be offered.**” (Coleman et al., 2022, s.171). V podstate, všetky „gender identity change efforts refers to interventions by MHPs (mental health professionals) or others that attempt to change gender identity or expression *to be more in line* with those typically associated with the person’s sex assigned at birth (American Psychological Association, 2021)” sú zakázané (Coleman et al., 2022, s.176). O norme hovoria to, že „from a human rights perspective, considering gender diversity as a normal and expected variation within the broader diversity of the human experience” (Coleman et al., 2022, s.48), a preto „we encourage providers to adopt normalizing, affirming language and attitudes across education and counseling functions” (Coleman et al., 2022, s.97). Pritom toto **porozumenie je práve to, čo LGBTQ osoby potrebujú zo všetkého najviac, a nie normalizáciu**. V jednej z kazuistík Suchý a Pavuková Rušarová (2023) hovorili o mužovi (T), ktorého opustila žena a zdalo sa mu, že má zničený život. Pripisovali to tomu, že si myslel, že je to deviácia, myslel si, že je monštrum lebo nevedel čo sa mu deje. Ale to podstatné je, že nevedel, čo sa mu deje - to je psychicky veľmi skľučujúca situácia bez ohľadu na to, či mu to niekto potvrdí ako normálne („ale veď to je normálne cítiť sa takto, prečo ste z toho v nepohode?") alebo povie, že „máte pravdu, nie je normálne cítiť sa takto vo svojom tele; chcete sa dozvedieť o sebe viac?”. Každý tento prístup vedie iným smerom - jeden zatvára cestu porozumeniu, druhý ju otvára.

V kapitole o Mental health, ktorá je úplne posledná, sa však vôbec nehovorí o psychologickom vysvetlení prežívania LGBTQ, ale: „This chapter discusses principles of care for managing mental health conditions in TGD adults and the nexus of mental health care and transition care. Psychotherapy may be beneficial but should not be a requirement for gender-affirming treatment, and conversion treatment should not be offered.” (Coleman et al., 2022, s.10) Rola psychológov je vtedy potrebná, „for example, (when) the prejudice and discrimination experienced by some TGD people (which) can lead to depression, anxiety, or worsening of other mental health conditions” (Coleman et al., 2022, s.34). „Some studies have shown a higher prevalence of depression, and suicidality among TGD people than in the general population, particularly in those requiring medically necessary gender-affirming medical treatment. **However, transgender identity is not a mental illness, and these elevated rates have been linked to complex trauma**, societal stigma, violence, and discrimination... Mental health treatment needs to be provided by staff and implemented through the use of systems that respect patient autonomy and recognize gender diversity.” (Coleman et al., 2022, s.171) Zaujímavé je teda, že podľa tohto Štandardu, LGBTQ osoby by vlastne nemali dostať inú, ako gender affirming terapiu a iba odborníci uznávajúci gender diverzitu im môžu poskytovať pomoc. Čím sa diskriminujú odborníci a LGBTQ osoby, ktoré chcú uzdraviť svoju hodnotu osoby a integrovať svoje pohlavie do svojej identity, aj napriek tomu, že

uznávajú, že „rather than impose their own narratives or preconceptions, MHPs should assist their clients in determining their own paths” (Coleman et al., 2022, s.171) - zdá sa, že všetky cesty, okrem tej, ktorá vedie k zdravému prijatiu samého seba.

Štandard (Coleman et al., 2022, s.171-172) zachádza až tak ďaleko, že tvrdí, že „addressing mental illness and substance use disorders is important but **should not be a barrier to transition-related care**. Rather, these interventions to address mental health and substance use disorders can facilitate successful outcomes from transition-related care, which can improve quality of life.“ A dokonca, „(18.6.) We recommend health care professionals **maintain** existing hormone treatment if a transgender and gender diverse individual requires admission to a psychiatric or medical inpatient unit, unless contraindicated.” (Coleman et al., 2022, s.171) Zaujímavé, lebo samotní Trans by nešli až tak ďaleko a očakávali by iný postup. Hovorí Braldt-Lilian Haak (T- interrupted transition, in Peachyoghurt Genderfree, 2019, 28:10-28:55): „I think that if you have other psychiatric problems, you have to deal with them first in order to be able to handle a transition. After that you can transition. But if you still struggle with things it will be very tough. Maybe this is a factor that causes regret or suicide, because transition isn't going to solve your problems.” Akoby sa práca psychológa obmedzovala iba na prípravu a sprevádzanie osôb prechodom tranzície, či už u TRANS alebo u LGB - kde sú si nie istí svojou rodovou identitou, či príťažlivosťou. Vôbec sa nepočíta s rolou psychológa ako toho, kto hľadá a pomáha hľadať vysvetlenia, prečo sa dejú tieto nie-normálne deje. Tie sa považujú automaticky za normálne. O tom sa už ani nediskutuje. A smutné je, že sa to deje na základe nepravdivého predsudku, predpokladu: „Specifically, in most societies, cisnormativity and heteronormativity lead to the assumption that all people are cisgender and heterosexual, and that this combination is superior to all other genders and sexual orientations. Hetero-cisnormativity negates the complexity of gender, sexual orientation, and sexuality and disregards diversity and fluidity.” (Coleman et al., 2022, s.163)

Sprigg (2018, s.1) povedal, že „such attacks reveal a fundamental misunderstanding (if not deliberate misrepresentation) of the beliefs, arguments, and motives of social conservatives.” Tieto a podobné argumenty Sprigg (2018, s.1-2) adresuje nasledovne: „We believe that every person, no matter who they are sexually attracted to, is created in the image and likeness of God. Therefore, all people are equal in dignity and value and must be treated with respect. We believe that sexual attractions or other subjective psychological feelings do not define a person. Rather, every person is defined by their immutable, in-born biological sex, which is present and identifiable in the DNA of every cell in the human body. While it is certainly true that some people identify very strongly as “gay,” “lesbian,” “bisexual,” “transgender,” or another identity and act according to this identity, this behavior does not define them, just as a so-called “straight” person is not defined by their “straightness”. Navyše, „social conservatives do not identify anyone as “gay”. We identify them as human beings, and grieve over a culture that describes the inherent identity of a person on the basis of their sexuality alone. But in the biblical context, this has even more meaning, for to be human is to be created in the image of God. **This is not a lesser thing, but a far higher and better thing**, than to be ostensibly “born gay.”” (Sprigg, 2018, s.9) „Písmo definuje človeka na základe jeho podobnosti s Bohom“, preto je „absolútne nemožné obmedziť človeka na „svet“ (či hmotu)... Byť človekom znamená byť Bohom povolaný k bytiu a byť vo vzťahu s Ním.“ (Zeno, 2014, s.20-21). V Kristovi vidíme, že „Boh zjavuje seba prostredníctvom ľudského tela“ (Zeno, 2014, s.12). Existuje Boží plán pre ľudskú sexualitu. Človek nenájde ani zdravie ani šťastie, pokiaľ svoj potenciál podľa jedinečného Božieho povolania pre jeho konkrétny život, nenaplní, ako hovorí aj sv. Ján z Kríža: „favours are not granted to the soul which still cherishes attachments, inasmuch as they are granted through a very special love of God toward the soul which loves Him likewise with great detachment“ (Ján z kríža, Výstup, s.169) from that, which is not God.

Mnohí, ktorí podstúpia bolestivú tranzíciu pohlavia prerušia tento proces alebo sa chcú vrátiť späť k svojmu pohlaviu. Podľa Suchého a Pavukovej Rušarovej (2023) „detranzícia nie je zlyhaním

klinika, nie je ani dôvodom na bránenie tranzícii.” Je to zvláštny postoj, podobný kognitívnej dizonancii, pretože by detranzície mohli byť skôr vnímané ako varovný signál, že tranzícia nerieši problémy týchto klientov. Kliniky sa často prezentujú malými percentami detranzícií, avšak Theo Boer (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 21:49-22:20), medicínsky etik, hovorí, že: „Point is, 1/3 of patients are out of sight, they have no contact with them. There are reasons to think that this group has a large number of transgenders with regret and who avoid the gender team.” Psychiater Joost A Campo (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 22:20-23:40) hovorí: „I want to find them. I got letters from parents who lost their son. He killed himself or went under the radar, things don't go well. We don't know. Maybe there's much drama under the radar and do we only see the success stories. - What's the interest of the VU (clinic)? - I think if this is your product, you do everything to make it look great in the window. - Is this status or financial interest? - I don't know. I don't want to fill it in, but surgeries and life time medications aren't cheap. And a correction surgery, and another correction... It involves many people, including the ones who do hair removal with lasers, and the speech therapists and the wardrobe advisers...”

Suchý a Pavuková Rušarová (2023) hovorili, že „život po tranzícii je zmysluplný a žiteľný.” Dôležité je „odmietnuť rolu sudcu, ktorý vydá verdikt.” (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Psychológovia pracujú s veľkou mierou neistoty a preto je pre nich dôležité „byť schopný uniesť neistotu a pracovať s ňou a tiež pomôcť s neistotou i klientovi a rodine.” (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Neexistujú totiž psychologické diagnostické testy na identitu - „nevieme to odmerať”; v psychologickej práci je dôležité nie to, čím chcú byť, ale skôr to, ako sa cítia teraz, čo teraz prežívajú... Psychologické vyšetrenie sa skladá z vylúčenia inej psychopatológie a stanovenie kontraindikácií (čo by mohlo narušiť ich tranzíciu)... Niektoré kontraindikácie sú napríklad: floridné psychotické ochorenie, či mal nejaké choré predstavy; mentálne postihnutie (že či rozumie čo sa s ním bude robiť); závažné poruchy osobnosti (predovšetkým hraničná osobnosť, disociálna, a histriónska); dysmorfofóbia; agresivita (napr. u žien po medikácii testosterónom narástla agresivita a tá pacientka môže niekoho napadnúť); výrazná osobnostná nezrelosť (narcistické nezrelé očakávania - pr. že bude supermodelka - že tie zmeny, nie sú až také, ako si myslia); a zdravotné somatické ťažkosti.” (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Osvedčil sa im tzv. *flow prístup* - kedy sa klienti do ničoho nenúti ani sa im nič nevyvracia, venuje sa tomu, čo prežívajú a ako sa cítia teraz a nie tomu, čo je a čo nie je (ako identita); otvára sa im akoby možnosť, či si to chcú ešte nechať prejsť hlavou a pod. (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023)

Proces tranzície v sebe zahŕňa akoby dve etapy: najprv je sociálna tranzícia a až po nej sa pristupuje k medicínskej tranzícii. Najprv začínajú žiť v tej roli, na ktorú sa cítia. Tento test s realitou (vraj) dokazuje, že za tým nie je trauma, ako aj to, že aj po tranzícii môže ostať negatívny sebaobraz; komorbidita býva častá a to tou tranzíciou nezmenia. (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Nie je to však skôr o dôvod navyše, prečo sa nepúšťať do tak radikálnej tranzície, keď problémy ňou nemusia miznúť?! Postoj je však taký, že vraj nemôžeme mať nejakú predstavu normy a prerobiť ich, aby chceli partnera, ale že keď si zvolia toto ako adaptívnu formu, tak im to má byť umožnené. Aj v tomto je kus nedorozumenia, lebo, ako bolo v predošlej časti vysvetlené, tu nejde o “prerobenie” človeka, ale o uzdravenie unresolved issues, čo je potrebné pre duševné zdravie bez ohľadu na sexuálnu identifikáciu svojej osoby či orientáciu. Tak isto, nie každý človek musí mať partnera - sú povolania aj ného typu, kde sa človek nevydáva a nežení, a sú rovnako plnohodnotné a cenné.

O traume bolo veľa písané v predošlej časti i v predošlých textoch (Vývinový štandard a Homosexualita ako možná porucha vzťahovej väzby). Postoj niektorých odborníkov k traume je však iný. Vraj sa nedá vrátiť tú osobnosť niekde, kde by bola, keby sa tak nevyvíjala (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Nie je žiaden operačný zákrok, kedy vyoperujeme traumy a potom uvidíme či je stále transrodovosť prítomná (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Nevedia od seba odlíšiť, odpreparovať od seba, akoby vrátiť naspäť udalosti. Hovoria, že je to nezvratné - a toto je

jedna z neistôt, s ktorými zápasia (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Navyše, málokto z nich uvažuje o sebe ako o traumatizovaných ľuďoch. (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Stáva sa im, že pri vstupnom vyšetrení to vyzerá ako hraničná porucha osobnosti, a potom príde na opakované vyšetrenie po hormonálnej terapii, a nič z tých príznakov tam nie je - a to je pre tých psychologov zaujímavé, lebo keby mu kvôli tomu zabránili brať hormóny, usudzujú, že by mu to poškodilo. (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Katarína Petrová (in Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) reagovala v diskusii o tejto téme, že rešpekt je jedna vec ale norma je iné: Prečo sme to povýšili na normu? Lebo keby to nebolo brané ako psychologická norma, tak sa to terapeuticky rieši a lieči, pracuje sa na prijatí svojho tela, a nie na zmene spoločnosti. V inej diskusii (in Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) zaznelo, že keď to čítate na internete, to je fajn, ale keď to žijete je to niečo úplne iné. Predstavme si teda, že keď je to tak ťažké pre rodičov trans detí, čo sú dospelé osoby majúce rôzne možnosti a schopnosti zvládania záťažových situácií, o čo ťažšie to musí byť pre deti trans rodičov, keby sa naozaj začali diať takéto zmeny aj v našej spoločnosti!

Častokrát v tejto diskusii (in Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) zaznelo, kedykoľvek sa predniesol argument, tá istá otázka: „Čoho sa bojíte? V čom je to nedobré pre spoločnosť?“ (čo je v podstate narážka na homofóbiu). Nech každý posúdi sám, z týchto troch častí - o legislatíve, o psychologickom vysvetlení coming out a o normalizácii, či sa naozaj bojíme, a či je na tom niečo nedobré pre spoločnosť, keď nám príklady zo „západu“³² ukazujú, ako je absurdná a zdeformovaná. Alebo nech skúma túto problematiku každý sám. Nech si každý vytvorí svoj názor. Nakoniec dostupných informácií je dostatok. Dôležité je konkrétne premietnutie ideí do praxe a byť schopný pýtať sa otázky. Nech nás neuspokojí to, že veď by šlo o predpisy povoľujúce „len“ špecifické drobnosti, pretože aj malá iskra zapáli celý les – oheň pohlcuje vždy viac a čím viac sa šíri, tým je ťažšie ho uhasiť (viď príklady zo západu). Príkladom je situácia, kedy sa senátor pýta na možné riziko a nevedeli mu odpovedať, lebo ich samých nenapadlo sa na to pozrieť inak, než len cez schválené predpisy: „How many female inmates have been sexually assaulted by biological males, who BOP has housed in female prisons?.. If it's top of mind, why haven't you examined how many have been sexually assaulted? This is an obvious question if you put a man with male genitals in a female prison who's a convicted sex offender, it's not rocket science that there's a real risk those women are going to be victims of sexual assault. **How is it possible that you haven't even asked the question...** because of the **policies** of Biden administration?“ (@DailyDoseOfMasculinity, n.d.) Otázka teda je: Keď ide o nonmaleficenciu - koho dobro/práva budeme chrániť?

Antitéza: Chrániť zdravie osoby, integritu osoby

Argument 1: Vplyv kultúry na utváranie nonmaleficencie

Nonmaleficencia – neuškodiť. Veľmi častým argumentom, je že myseľ nevedia zmeniť, ale telo áno, a je to menšie zlo, niekomu zmeniť pohlavie, než aby spáchal samovraždu. **Riziko spáchania samovraždy je hlavný argument.** Mattisson (in Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 0:44-1:23) skúma túto situáciu v liberálnom Švédsku: „As we continue our investigation (of the care of transgender people) we take a look at a key claim that young people need fast irreversible help through sex reassignment surgery or they will take their own lives. This is the core of a controversial bill to allow 15 year olds to have such an operation *without parental permission* to save their lives. But is the claim true? ...33:26 The bill refers to the 2014 inquiry which states in five places that young transgender people take their own lives while waiting for surgery, but there is no source given. Where does this data come from and is it true? We talked to doctors and organizations that participated in the inquiry... The LGBT Federation tells us in an email that there are cases in which family said that a suicide was partly due to lack of treatment but we can't find support for this in the inquiry, that young people take their own lives while waiting for surgery. - So why is it in

³² Most of the research and experience in this field comes from a North American and Western European perspective; thus, adaptations of the SOC-8 to other parts of the world are necessary. (Coleman et al., 2022, s.5)

the report? - The investigator a professor of public law refers us to the secretary Teresa Bachmann: „I can't answer that. I can't recall that it was linked to the surgical procedure.“ - Because it does say in the section on the minimum age for surgery that young transgender people take their own lives while waiting for surgery. – „Yes.“ - **Why does it say that, if you don't have evidence of it?** – „I can't tell you what we wrote and why we used that phrasing. It should have said that young transgender people take their lives due to the conditions they live in. That's unfortunate, it's phrased incorrectly.“

Dr. Grossman (2023, 1:07-1:35) poskytl vyjadrenie k podobným tvrdeniam, ktoré tvrdia, že tranzícia pohlavia je jediná pomoc: „Dr McNamara claims that social and medical interventions are the only evidence-based treatment and that scientific evidence shows it is life-saving. Without it, she's warning us, kids will commit suicide. Well, a growing number of countries have effectively banned the care to which she's referring and thank God there's been no wave of suicides or other mental health catastrophies.“ Dr. Grossman (2023, 2:56–3:26) pokračuje: „Finland's gender expert Dr Rita Caltela said, quote: **„It's purposeful disinformation** the spreading of which is irresponsible... All seven countries (Finland, Sweden, Norway, UK, France, New Zealand and Australia) and Florida too of course concluded that kids don't need their development interrupted, the girls don't need their periods stopped and their voices lowered, and the boys don't need to grow breasts. What they need is psychotherapy.... 4:12–4:33: The point is that those veteran clinicians and others who have wisdom and experience **are ignored because they disagree** with the current narrative. They're against medical interventions for the same reason those seven countries are: **there is no evidence of long-term benefit but there is evidence of harm.**“

„There's a study that shows that 40% of these young people have attempted suicide. Those are terrifying numbers. This can be a matter of life and death. The public debate repeatedly refers to the public health agency's 2015 report, in which 40% of young transgender people said they had attempted suicide. It's a very high number. Danuta Wasserman is a professor in Psychiatry and suicidology and a global expert on suicide: „I have difficulty believing that 40% have attempted suicide. In the international surveys, 30% had suicidal thoughts. In the younger age group 15 to 19, 40% said they'd attempted suicide.“ - So we can't assume that's true? – „No, we can't. In the scientific world we say that if you get surprising results, the first thing you do is to verify that they're really correct, that there's no error in method, in interpretation or that the study population isn't highly unusual. There are very many pitfalls in this type of survey.“ - So based on this survey, do you believe that 40% of young trans people have attempted suicide? – „No.“ The Public Health Agency itself wants to tone down its own importance: „It's important to apply caution when interpreting these results. The study is a cross-sectional self-report study. It's not randomized or verifiable. 40%, I don't think is...“ - But based on your study the conclusion is that 40% of young transgender people have attempted suicide. - „We can draw the conclusion that a large proportion of transgender people are troubled, have suicidal thoughts and many have attempted suicide.“ - **What does it mean if a minister argues for change in legislation based on unconfirmed uncertain figures?**“—Dokonca ministerka pre gender equality Asa Lindhagen, tomuto údaju nemôže uverit':—„Among young transgender people 40% have attempted suicide. 40% - it's almost unbelievable.“ ...What knowledge do we really have about what is beneficial, what can be done to improve their mental health?“ (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 47:03-50:10)

Zástancovia hodnôt sú často obviňovaní zo šírenia strachu a morálnej paniky. Pokiaľ sa však používa suicidalita na citové vydieranie spoločnosti, ktorá nemá šancu zistiť a prebádať túto problematiku sama za seba, pretože je to problematika veľmi komplexná, a tak sa musí spoliehať, že jej odborníci poskytnú pravdivé informácie, no keď ony pravdivé nie sú, nie je práve toto šírenie morálnej paniky, ktorej cieľom je dosiahnuť to, čo aktivisti žiadajú? Veď už deti, ktoré prichádzajú na kliniku so žiadosťou o zmenu pohlavia, vedia, čo majú povedať. „Gert Bakker, who diagnoses people, says that **some do everything they can to convince the doctor in order to get surgery.**

They know very well what to say and how to present to reach their goal. – What are important things to say? – Keep saying that you want to change sex, and keep saying that you want this since a very young age. It's maybe dangerous that I say this on TV. But it happens. And their knowledge is huge because they share it on the internet.“ (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 19:28)

Reed (2023, 40:01–41:20) zdieľa svoju podobnú skúsenosť v diskusii, keď sa jej pýtajú na túto vec: „I know it's a tricky thing to ask you but I feel like I should, we've heard from other guests that quite often, because this idea of being trans or whatever **is social media driven**, the kids are actually getting instructions on how to talk to somebody like you - Absolutely - to get what they need. So that when, you know, not all of them but some of them are coming in and saying „Oh I'm suicidal“, **because they know that's what gets the thing that they want**, is that happening? – It is. But the thing that scares me a little bit too is that some of the parents are doing the same thing. So I had some parents who would call to complete an intake with me and they would describe the situation, and I would say „Hey, from what you're describing it sounds like your kid is just experiencing some normal gender questioning, it does not warrants the need to be seen in a gender center“. And then they would sometimes press me and find out kind of „Well, what are the things that warrant you being seen in a gender center?“ And then, magically, mom would call me back a month later and now suddenly kiddo has expressed exactly what I told mom was needed to meet that criteria.“

Navyše, čo sa týka suicidálnych myšlienok, Reed (2023, 38:37–40:00) hovorí: „I've worked with young people who are expressing suicidal ideations, thoughts, for a really long time. I am not trying to downplay suicidal thoughts and trans kids. But, I saw more suicides in kids within the foster care system and kids who were HIV positive as a young person, than we saw in the pediatric gender center. And, a lot of the kids in the gender center, **their suicidal thoughts are different**. So oftentimes, when we would send them, these are seen **more as threats and not attempts**. That's not to say that we didn't have patients who did have true suicidal ideations, but I think as a whole, the statistics do not show that there are that high numbers of completed suicides in this.“

Keď by prežívali pocit vo svojom tele, že „my body was suffocating me. I felt imprisoned by my skin. Of course I want to get rid of that, it's not fun.“ (Tiuri, T, Peachyoghurt Genderfree, 2019, 9:05), bol by to dôvod na psychoterapiu, a nie na gender affirming terapiu (čo je paradoxný názov, pretože tento zákrok nie je terapiou, a vôbec nepotvrďuje pohlavie osoby, ale ho mení). Čím to je, že má pocit, že ju jej telo dusí? Neprežila Tiuri nejakú traumú spojenú s nedostatkom kyslíka, skutočným dusením, ktorá mohla viesť až k tak radikálnemu zákroku voči svojmu telu? Veru nie, ani tieto „úspešné“ tranzície, ktoré by niektorí lekári nazvali, že sú opodstatnené a indikované, nie sú pomocou. Je mnoho prípadov, o ktorých sa ale nehovorí, ktoré sú ľútosťou, že osoba podstúpila taký zákrok. Kliniky však vykazujú pozitívne čísla: „According to their own study less than 1% has regret.“ (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 21:49) Pozitívna propagácia na sociálnych médiách je dôležitým prvkom. Avšak, pravda sa v nich málokedy hovorí. „Transgender Braldr Haak has a Facebook group where transgenders get in touch with each other. He notices that they're not always honest and only show the bright side. – They say stories about how well surgery went and about how well it functions now. But it's not all good. What if some saves 10 years for his dream car, only to find out that the car isn't as great as he thought. If you ask about the car, he won't say it's not, what he expected and that he wasted 10 years. He will say that it's the best car in the world.“ (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 20:17–21:01) Osoby, ktoré prechádzajú detranzíciou sa tým málokedy zdôveria, pretože by ich čakal výsmech (to je to, čo si myslia – pozri svedectvo Johanny Berling, Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023), a pritom už sami musia čeliť svojim vlastným výčitkám a pocitu hanby. Ich situácia je neopísateľná.

„I am a Dutch ex-transgender (biologically female) who was treated at VUmc. I remember telling my psych, „I'm worried I might be delusional. If I were delusional, I wouldn't know it, right? And

I'd be happy with the changes like I am now, right?" He reassured me that me being happy with the changes to my body was the best indication that I would not regret it. Here I am, two healthy breasts less, suffering chronic pain 2 years post-op, and having to live with the knowledge that I am naive, stupid and prone to delusion—and that I can't trust medical professionals ever again. It's an excruciating way to learn that lesson. Every time I look in the mirror, take a shower, go clothes shopping, I'm reminded of what I did to myself and just how stupid I really am. I've made so many mistakes in the throws of mental illness and complex trauma, and *not one person stopped me*. The pain of it is insurmountable. I feel it every single day, and there's nowhere to put it, nobody who knows how to help me. Hearing other detransitioners and medical/psych experts discuss this is at least some small comfort in what seems to me a completely rotten world." (Peachyoghurt Genderfree, 2019, comment by @hugozoetmelk288, zo Sept. 2023)

Je možné, že kliniky ovplyvňuje v ich práci strach. Aj Suchý & Pavuková Rušarová (2023) argumentovali v rámci nonmaleficencie, že „riziko poškodenia zdravia a riziko suicidality“ sú vysoké v tejto populácii ľudí. Ale napriek tomu sa bez otázok prijímajú navrhované zmeny v MKCH 11 kedy už ani transsexualizmus sa nebude považovať za duševnú poruchu. „Do you think part of the problem is, and I'm going to go back to the litigious point, is that these clinics are worried that if they don't do something and then let's say the kid does something irrational you know, tries to kill themselves that they are then going to be held responsible for not putting correct interventions in place because someone will come to them and go look this kid said they were suicidal, they said they were gender dysphoric, you chose not to give the correct procedures - so we just call it like that - in place as a result this kid attempted suicide you're at fault?“ (Reed, 2023, 37:52) Lekári môžu byť obvinení z transfóbie a to môže ovplyvniť ich kariéru. Možno je taká politika kliniky radšej dávať súhlas k tranzícii, než riskovať samovraždu alebo stratu kariéry. A keď niečo nevýde, zodpovednosť nesie pacient. To sa stalo Patrickovi z Holandska, ktorý prežíva nesmierne utrpenie už niekoľko rokov, a pravdupovediac, neviem, či je ešte nažive, keď píšem tieto riadky, pretože dostal zelenú k eutanázii, ktorá je v Holandsku povolená. Jeho príbeh je nesmierne smutný. Jeho psychoterapeut povedal (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 19:12): „I think that Patrick played a part in this by creating the noise around him. He confused them, including himself.“

Hoci Patrick podstúpil detranzíciu, pretože jeho utrpenie po tranzícii bolo neznesiteľné, necíti, že by jeho stav mohol byť ešte niekedy normálny, tak ako pred tým (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 31:00): „But that didn't make me happy. I can never be myself again. My belly and bladder are constantly bugging me. Pain... After years of therapy, Patrick is qualified for endless unbearable suffering. He has permission for euthanasia and his psychiatrist Gert Bakker wants to help him... I did the paperwork and contacted a SCEN doctor (Support and Consultation on Euthanasia in the Netherlands) and we got a green light. – If I want to end my life, Gert will help me. But it's a huge step and also irreversible. – Ethicist Theo Boer has been a member of a euthanasia review group for years. He looked at Patrick's case. – We need to look at the endlessness of the situation and check if there's surgery possible to fix it. – There's no clinic in the Netherlands that can perform reversal surgery. In Serbia professor Miroslav Djordjevic is specialized in reversal surgeries... The total process can take 1,5 years... He (Patrick) doesn't dare it. But I don't know what he thinks after a year, or 2 years. But now he is not ready.“, hovorí jeho psychoterapeut. Nie je to strašné, že okrem takéhoto utrpenia môže Patrickov život skončiť eutanáziou – asistovanou samovraždou? O čo je lepšia asistovaná samovražda než samovražda? Tým, že o nej rozhodla komisia a dala k nej povolenie?

Argument, „čo je dobré pre klienta a nie, čo si myslí psychológ, že je dobré“ (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) je paradoxom. Na jednej strane je tu potrebná diagnostika, ktorá má svoje nedostatky a limity, a na druhej strane má psychológ robiť nie to, čo si on myslí, že je dobré, ale čo je dobré pre klienta. A ako vie, že si myslí správne, čo je dobré pre klienta a už si nemyslí, čo si on myslí, že je dobré pre klienta? Veď psychológ a psychiater majú vzdelanie a ich názor nie je

názorom filozofickým, ale odborným. „I’m just exploring what about the adults, what about the medical professionals. Isn’t it their job to make that decision? That’s what you went to college for, that’s what you studied, that’s why you put yourself through a medical degree, that’s why you’re in that position for you to make that choice. Do you see what I mean? - Reed: But you, but the culture is so harsh right now that if they were to say no to a patient then they were gonna get, you’re gonna get blasted on social media that you’re a transphobic doctor. - And what does that mean, because on social media your planet is a transphobic doctor, what does that mean for your career, what does that mean for your prospects, what does that mean for the way people perceive you? - um I can speak from my own position which is that I am the hated Outsider.... but I felt firm enough in my own internal convictions, and I worry that we’re in a culture right now because of the way social media has changed that it’s so external, the judgment is so external not internal that for so many people even adults it takes a lot of strength to go up against your dominant culture.“ (Reed, 2023, 47:46)

Ale odborné stanovisko, aby normálne bolo normálnym a nie normálne nie normálnym, je veľmi aktuálnou potrebou práve preto, že je takáto kultúra ovplyvňovaná sociálnymi médiami. O to skôr potrebujú ľudia počuť hlasy odborníkov a nielen nejakých aktivistov – veď ide o dobro osoby a spoločnosti. A toto ľudia i od odborníkov očakávajú. „I would have expected that adults, doctors, psychologists, therapists, could tell a 15-year-old that we think your problem is something else. That they’d realise that’s the case. That they would be able to say: We don’t think you will feel better from hormones or surgery, we think you need this instead. Now it seems there’s no adult who wants to tell our child that.“ (Thoughts on Things and Stuff, part 1, 2023, 55:35-56:03) Len podotýkam, že dnes je situácia taká vážna, že pomaly niet osôb, ktoré by nepovažovali homosexualitu za normálnu. O tom sa už ani akoby nediskutuje. A nie je to správne. „Healthcare professionals should be the impartial ones who dare to say „you’re trans“ or „you’re not trans“. **The role of healthcare professionals is to diagnose not to be nice.**“ (Thoughts on Things and Stuff, part 2, 2023, 44:01) Pokiaľ je argumentom chrániť „cis“ i „trans“ časť osoby (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) je dôležité pravdivo posudzovať, že žiadna trans časť osoby nie je, je len časť osoby, ktorá nebola integrovaná do osoby, ktorá nebola prijatá.

Ani taká „úspešná“ tranzícia ako u Corine (Peachyoghurt Genderfree, 2019), nie je známkou Božieho plánu pre Corine. Aké vzťahy žila? Ako to vyzeralo? „We got in touch with 82 year old Corine van Tongerlo who had sex change surgery 50 years ago in Casablanca in Morocco... When I met a man, I didn’t tell them right away. I had an advantage that they didn’t notice it. I didn’t sleep with them right away. But when it became sexual, they could only touch my upper body. Down there was too crazy. That was a problem and when they asked me about it I told them I had a problem. And then I told them I used to be a boy. Sometimes they were very shocked and ran away. And sometimes they stayed because they were in love and I was sweet and beautiful. That’s how I built relationships. Some lasted 7 years... Some can’t get partners. There are more factors like depression. Some are very unhappy. Some transgenders end in a very bad way. That’s awful....“ (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 25:55 – 27:57) Najdlhší vzťah trval 7 rokov? Vzťahy, ktoré sa nadväzovali skrze klamstvo? Kde je ozajstná nesebecká dávajúca sa láska? Jej priateľka Catherine spáchala samovraždu – koľkým takým vzťahom čelila? „Catherine sent me a message with her Christmas tree upside down. These are the awful stairs where she committed suicide.“ (Peachyoghurt Genderfree, 2019, 30:22)

(Obr. Catherine s vianočným stromčekom otočeným dole hlavou; screenshot z Peachyoghurt Genderfree, 2019, 30:23. Tento obrázok je veľmi symbolický, pretože vianočný stromček sa spája s Vianocami a tie sú slávením tajomstva narodenia Božieho Syna – Svetlo prišlo na svet, Život, Ježiš, plný milosti a pravdy (Jn1), ktorá oslobodzuje. Keď ju však človek prekrúti hore nohami, človek nenachádza šťastie ani život, ale smrť.)

Tento obrázok sem dávam úmyselne. V tomto obrázku (Peachyoghurt Genderfree, 2019) je oveľa viac, než sa môže zdať. Je v ňom správa pre nás všetkých. Správa, že všetko je hore nohami, kde sa prevracia telo. Sexualitu nemožno chápať len v spojení so sexom, je to omnoho hlbšia skúsenosť v ľudskej osobe a má preto aj omnoho širší ako len telesný (pohlavný) rozmer. Sexualita človeka je totiž spojená so samotným životom. „Sexualita je jedným zo základných prejavov života“ (Nakonečný, 1997, s.294). V čom inom ako v sexualite by sa teda mali ako prvé odraziť existenčná kríza, pocit ohrozenia života či túžba po živote, ktorý sa odovzdáva v láske a trvá večne? „So interesting that 1. there's no medical consensus on best course of treatment, and 2. they blame Patrick for coming to them and asking for help, being given the green light for surgery by them, when they are posing as the professionals who can diagnose this condition in the first place. If it were just Patrick and they said „*you can do this but it is in our opinion not in your interests*“ then yeah it would be down to the patient. But to offer this as treatment, while not even checking his medical file, and then to go back and say „*yeah it was him*“, pretty much exemplifies public concern.“ (Peachyoghurt Genderfree, 2019, comment by @cmmndrblu, z 2019)

„Unresolved parental behaviors, which are incompatible with providing a sense of safety and cohesion, are „biological paradoxes“ that activate approach and avoid circuits of survival in a child's brain. They directly impair the developing child's affect regulation, shifts in states of mind, and integrative and narrative functions. The result is that the child enters repeated chaotic states of mind... They become engrained states of dissociated and dysfunctional activation... When a patient has a history of disorganized attachment, the therapist is faced with the especially crucial challenge of providing the essence of a secure attachment: a predictable emotional environment in which the patient can learn to depend upon the therapist for regulating state shifts. The therapeutic relationship and the dyadic self-regulation subsequently become internalized through the development of a mental model of the self with the therapist and through the acquisition of new capacities for autonomous emotion regulation.“ (Siegel, 2020, s.403) V tomto spočíva odpoveď na argumenty, že LGBT sa nedá liečiť a vyhovieť im je menšie zlo. Oni sami hľadajú pomoc. Spomeňme si na Ruby (deT) (in Skynews, 2019), ktorej psychoterapeuti nedávali do súvisu jej poruchu príjmu potravy s jej gender dysfóriou, ktorá by chcela, aby bolo viac možností a diskusie. „Our experience does not occur in a vacuum: *We live in bodies with vulnerabilities...*“ (Siegel, 2020, s.402)

Argument 2: Rekurzívny aspekt duševného vývinu

Keďže sme o LGBTQ uvažovali ako o stave mysle, a keďže MKCH uznáva sebaurčenie osoby, mohli by sme sa pozrieť na to, čo nás robí zraniteľnými – ako by mohla byť myseľ LGBTQ sebaurčujúca, keď je svojím spôsobom vrytým/uväzňujúcim stavom mysle? Sebaurčenie predpokladá slobodu. Slobodný však nie je človek, ktorého myseľ je akoby uväznená minulými skúsenosťami vo vzťahovom prostredí. Vývin mysle má jednak vlastnosť **rekurzívnych**, alebo opakujúcich sa vzorcov v stavoch mysle a zároveň má schopnosť **objavujúcich** sa jedinečných stavov zo zážitkov v prítomnosti (Siegel, 2020, s.104). Pokiaľ však ranná vzťahová skúsenosť bola tak silná, že hoci vtedy a tam mala plniť adaptačnú úlohu na požiadavky prostredia, teraz sa stala „tyranom“, ktorý nedovolí prežívať novosť a sviežosť objavujúcich sa udalostí, či pocitov. „This quality of having a recursive filtering from past influences can be adaptive in certain circumstances. Sometimes things that have frightened us in the past should continue to be avoided at all costs... When engrained and restrictive patterns are taken to their extremes and become tyrants, however, **the mind can become deadened to the vital and emergent uniqueness of lived experience**. If your **recursive response**“ na určité znaky mužského alebo ženského pohlavia „is not tyrannical, then it becomes possible for you to modulate the fear and experience“ pri stretnutí iných mužov, či iných žien „in the new situation where there is likely to be a new, **emergent** outcome not imprisoned by the past“ (Siegel, 2020, s.104), umožňujúci prežívať nanovo prítlačivosť opačným pohlavím.

Pokiaľ hral rolu toxický pocit hanby pri formovaní identifikácie sa so svojím pohlavím, v dôsledku rekurzívneho fungovania mozgu, inkoherencia, ktorá spôsobila inkongruenciu svojho pohlavia s prežívaním svojej pohlavnej identity, bude posilnená. Podľa slov Siegela (2020, s.219) „recursive aspect of mental development suggests that the very incoherence that is creating their difficulties will be reinforced.“ Toto je dôvod, prečo normalizácia LGBTQ stavov nie je pre LGBTQ osoby dobrá, nepomôže im cítiť sa lepšie a akceptovanejšie. Myseľ má vlastnosť seba-organizácie - „the way a complex system regulates its own unfolding... **Self-organization has the counter-intuitive properties of emerging from the stuff that it ultimately regulates**.“ (Siegel, 2020, s.4) Pokiaľ by sa normalizovalo LGBTQ prežívanie, čo je v podstate snaha preorientovať vrodenný emocionálny hodnotiaci systém aby osoba neposudzovala svoje vlastné hodnotenie (appraisal of appraisals, spomínané v predošlej časti) svojich homosexuálnych tendencií ako niečo v rozpore s tým, kým je, myseľ by organizovala svoje procesy z toho, čo mala naopak regulovať a integrovať. Inými slovami, namiesto toho, aby mohla prežívať „a new, **emergent** outcome not imprisoned by the past“, jej ďalší vývin určujú vnútorné obmedzenia, ktoré si tak ponecháva. „As a person's states of mind emerge in ways determined by the system's own internal constraints and by the external constraints of interpersonal connections with others, the self is perpetually being created. When we focus on perceiving reality as it is in the present, we can each experience this emergence as a sense of vitality and freshness. Recursive or repeating patterns in states of mind can bring a sense of familiarity to new encounters. This recursive quality **reinforces patterns of response** learned from earlier encounters with the world.“ (Siegel, 2020, s.104) „That is, what an individual's mind presents to the world can reinforce the very things that are presented“ (Siegel, 2020, s.50), namiesto toho, aby na základe nových skúseností utvárala a korigovala svoje operácie - namiesto, aby bola otvorená a sebaurčovala svoj potenciál.

Siegel (2020, s.4) si kladie otázku: „What might a healthy mind actually be?“ V podstate, **normalizáciou by sa posilňovalo (reinforce) to zranenie, ktoré viedlo k utvoreniu LGBTQ prežívania**. Posilňovala by sa trauma. Správanie LGBTQ je také, že spoločnosť touto formálnou normalizáciou ich utvrdzuje v ich stave (mysle). A to nie je pomoc. Destigmatizácia otvára cestu k terapeutickému uzdraveniu. Rozhodnutie ohľadom normalizácie je závažné, pretože podľa toho, čo sa rozhodne, ovplyvní to vyjadrenie génov v ďalších generáciách. „A typical environmental/parental response to a child's behavioral output may reinforce that behavior. Therefore, the child

plays a part in shaping the experiences to which the child's mind then must adapt. In this way, Behavior itself alters genetic expression and regulation, which then shapes neural connections and their firing patterns, ultimately influencing behavior. In the end, changes in the organization of brain function, emotional regulation, and long-term memory are mediated by alterations in neural structure. These structural changes are due to the activation or deactivation of genes encoding information for protein synthesis. Experience, gene expression and gene regulation, mental activity, behavior, and continued interactions with the environment (experience) are tightly linked in a transactional set of processes. Such is the recursive nature of development and the way in which nature and nurture, genes and experience, are inextricably part of the same process. Embracing this approach to the nature-nurture issue allows us **to stand on scientifically solid ground** as we try to understand human development and the growth of the mind.“ (Siegel, 2020, s.50-51)

Jackie (Perry, 2018, s.140 a 142) píše názor, že „God isn't calling gay people to be straight. He's calling them to Himself. What could be implied from those who preach the “heterosexual gospel” is that our sexuality is all that God cares about. I am convinced that this thinking has kept many SSA (same-sex attracted) men and women from experiencing the beauty of true repentance.“ V skutočnosti si tieto tvrdenia odporujú, lebo Božie Slovo hovorí o heterosexualite a homosexualite jasne, ale to neznamená, že je sexualita to jediné, na čom Bohu záleží. Jemu ide o našu spásu, a tej je súčasťou aj vykúpenie tela. On nám neprikazuje niečo nemožné, čo nie je nám vlastné a našou súčasťou, ale On nám umožňuje žiť práve to, čo je nám vlastné, to kým sme v pravde—vlastné telo s jeho pohlavím a s ním spojené žitie lásky, lebo naše telo nás otvára vzťahom: „Telo je veľkým osloboditeľom, ktorý nás oslobodzuje z izolácie nášho osamelého ega, ktoré si je (nanajvýš) isté vlastnou existenciou. Hneď od začiatku telo vrhá človeka do víru života a sveta, otvára ho pre svet v údive, a robí ho schopným odpovedí naň v duchu toho istého užasnutia... Telo je otvorenosťou človeka svetu... Telo nás otvára k účasti na skutočnosti... Ján Pavol II. hovorí, že Boh dal človeku telo ako úlohu.“ (Anderson & Granados, 2014, s.39-43) Tu nie je otázka, či radšej normalizovať homosexualitu, aby prišli LGBTQ k Bohu, lebo On sa stará o celého človeka, než radšej nie-normalizovať homosexualitu, ale potom to bude prekážkou, aby robili LGBTQ pokánie tak, ako hocikto iný, aspoň v iných oblastiach svojho života, keď už nedokážu zatiaľ v oblasti sexuality. Nie je to voľba medzi Bohom a nie-normalizáciou LGBTQ. Nie-normalizácia LGBTQ sa týka i neveriacich pre ich vlastný wellbeing, pre ich šťastie, z hľadiska psychológie, nekladie požiadavku viery v Pána Ježiša. Ale večný život kladie požiadavku viery v Meno Pána Ježiša – lebo bez Neho nemožno byť spasený!

Jackie (Perry, 2018) opisuje pokušenia, pre ktoré svoje obrátenie mnohí LGBTQ vzdávajú. Možno sa niekto nikdy nezabaví homosexuálneho pokušenia, ale nemusí konať homosexuálne skutky. Náš večný život pokušenia nezničia, ale skutky nás oddeľujú od Krista. Niektorí môžu povedať, že na neho Slovo Božie nemá taký vplyv, že by ho zalial Duch Svätý a zažil zmenu ako sv. Pavol. Ale to nič zlé nevypovedá o jeho vzťahu s Bohom. Nakoniec, každý sme dostali iný „počet talentov“, s niekým sa osud zahral viac, s niekým menej. Niektorí dostali iba jeden talent, ale usilovne pracuje, aby ho rozmnožil. Iní dostali 10 talentov, pohodlný život, a všetko premárni. Nesúdme podľa zdania a bude nám ľahšie. Na povzbudenie, keď by im bolo, slovo od sv. Bonaventúru (2002, s.104): „Duchovný rast často napreduje vtedy, keď sa nepocituje a silnie vtedy, keď sa zdá, že skôr slabne.“ Bonaventúra (2002, s.105) sa tiež zamýšľal nad Slovom 1Kor3,7 a zdôrazňuje, že „Pavol... nepovedal, že každý dostane odmenu podľa výsledku svojho úsilia, ale podľa vlastnej práce, lebo Bohu patrí dávať vzrast. Veď učiteľ sa väčšmi natrápi s nešikovným žiakom než so šikovnými, a viac si zaslúži v očiach toho, kto spravodlivo hodnotí. Roľník viac pracuje na neplodnej a kamenistej pôde, hoci dáva menšiu úrodu, ale cenovo drahšiu, a výrobky vytvorené väčšou námahou sa často predávajú za vyššie ceny.“ Preto sa nebojme! Hoci by sa niekomu zdalo, že má azda srdce pôdy kamenistú, no usilovne pracuje, možno dostane omnoho väčšiu odmenu, ako ten, čo mal úrodnú pôdu srdca, no nesial a nepracoval, nechal ju aby prinášala bodľacie, alebo prinášala len málu úrodu. Možno žiť svoju identitu Božieho dieťaťa a nie je LGBTQ ľahké, ale Boh nehľadá na

výsledky, ale na to, s akou láskou sa osoba upína k Bohu, a k Jeho Slovu.

Argument 3: Mozog sabotér a poznanie, čo je pre LGBTQ dobré

Poznanie, čo je dobré pre LGBTQ súvisí so všeobecnou schopnosťou prisudzovať hodnotu „dobré“ a „zlé“ veciam či situáciám, čomukoľvek, s čím sa mozog vysporiadava, keď dostáva signály tak ako z tela, tak aj z vonkajšieho prostredia. Procesy v mozgu zvané „appraisal of meaning“, ktoré vedú následne k „arousal“ v systéme sú angažované i keď sa vedie debata o LGBTQ. Tieto boli spomínané už v predošlej časti, tu budú však dané do špecifického kontextu poznania, čo je dobré pre LGBTQ, keďže diskutovaná téza je tu nonmaleficencia a jej argument č.2 zástancov LGBTQ znel: „Čo je dobré pre klienta a nie, čo si myslí psychológ, že je dobré.“ (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023) Siegel (2020) predpokladal, že sa tieto naše ‘appraisal’ procesy utvárajú evolučne vzhľadom na prežitie a príjemnosť. Človek je však sociálny tvor - už ho nenaháňajú mamuty; jeho “prežitie” závisí od toho, čo si o ňom myslia ľudia, s ktorými žije a spoločnosť. Nakoniec, ako možno počuť v reportáži s Jamie Reed (2023), od verejnej mienky sú závislí dokonca lekári a ich odborná reputácia, a keď majú zlú reputáciu—ako homofóbovia a bigoti—je možné, že si nenájdu prácu, lebo ich liberálna klinika nezamestná, lebo takí nemajú čo pracovať s LGBTQ (podľa WPATH Štandardov – viď vyššie). Ak psychológ nebude schopný pracovať podľa toho, čo považuje za dobré podľa svojho odborného vzdelania, potom je klient odkázaný posudzovať, čo je dobré, na základe svojich „mal-formácií“ v myslení. Čo je lepšie? Aj stanovisko ‘nerozhodovať’ podľa toho, čo si psychológ myslí, že je dobré pre klienta’, je voľbou podľa toho, čo si ten psychológ myslí, že je dobré - a tým kladie bremeno na klienta a zbavuje sa zodpovednosti. Nejde o to byť odborník na niečí život, ale byť odborníkom v psychológii – poznať súvislosti telo-mozog-vzťahy-mysel-identita. Dokonca tu nejde ani o to, že keď by sa nenormalizovalo LGBTQ, tak by to znamenalo, že každý LGBTQ by musel povinne do terapie, či na liečenie, a malo by s ním byť nejako individuálne zaobchádzané. Vonkoncom nie. Ide o to, aby sa pravda zachovala celá a dostupná tým, ktorí budú čeliť vnútorným výzvam svojej duše o tom: „Kto som?“, „Prečo sa prežívam takto?“, „Aký to má zmysel?“, „Čo je láska?“, „Aký zmysel má môj život?“ (a iné, a všetky veľmi dôležité, otázky). Ale poďme sa na to pozrieť pekne poporiadku.

Ľudský mozog a jeho appraisal procesy sú teda formované jednak biologicky (geneticky a evolučne) a jednak individuálne v sociálnych vzťahoch. Existuje teda otázka, **ako spoľahlivo vie mozog prisúdiť „dobré“ tomu, čo je naozaj dobré, a „zlé“ tomu, čo je naozaj zlé.** Mozog má určité tendencie, ktorými vie sabotovať aj sám seba. Napríklad, Burnett (2016, s.243) hovorí, že „na neurologickej úrovni nám záleží na tom, čo si o nás druhí myslia a sme ochotní vynaložiť veľké úsilie, aby sme ich prinútili mať nás radi.“ Táto potreba je u dieťaťa o to naliehavšia, o čo je závislejšia od opatrovateľov oproti dospelému človeku. Byť milovaný, znamená prežiť. „Mozog sa nás snaží prezentovať v očiach druhých dobre neustále.“ (Burnett, 2016, s.243) Snaha o normalizáciu LGBTQ môže byť takouto snahou prezentovať LGBTQ v očiach celej spoločnosti dobre. Z tohto dôvodu sa môže snaha o normalizáciu LGBTQ stať až nutkavou potrebou, ktorá dokáže až skresliť, poupraviť naše spomienky na minulosť, čoho mozog naozaj schopný je (Burnett, 2016, s.43) a nerobí to iba výnimočne.

Niektorí LGBTQ argumentujú, že oni nemajú žiadnu udalosť z minulosti, s ktorou by mohli dávať do súvisu ich súčasné prežívanie; že ich detstvo bolo veľmi krásne. Aj keby sa bolo stalo niečo z toho, čo tu bolo opisované, či iné, daná osoba to nehodnotí ako „zlé“ - „It’s not a big deal.“ Čím to môže byť? Burnett (2016, s.70-71) hovorí o tzv. *klame vyblednutia negatívnych spomienok*. Emočné spomienky na negatívne udalosti zabúdame rýchlejšie než tie pozitívne, mozgu sa totiž páči, keď sa nám dejú príjemné veci, čo sa viaže na naše ego. Prežitie a príjemnosť sú dve veci, ktorými sa mozog riadi, Burnett (2016) to nazýva egocentrické skreslenie – uchovávať si v pamäti to lepšie mu umožňuje, že sa cíti príjemne, zato pamäť si niečo zlé, môže byť pre neho ohrozujúce (inak sa paradoxne správa pri traumatizujúcich spomienkach). Spomienky vychádzajú zo

subjektívneho hľadiska, z našej vlastnej perspektívy, preto môže naša myseľ uprednostňovať okamihy, kedy mala pravdu, pred tými, kedy nemala, chránime si svoj názor, a tak vyzeráme lepšie (Burnett, 2016). Mozog upravuje spomienky tak, ako sa domnieva, že vyhovuje našim potrebám (a môže sa myliť) (Burnett, 2016, s.66). „Pamäť možno upraviť, potlačiť, pokriviť mnohými spôsobmi, čo je často spôsobené našim egom“ (Burnett, 2016, s.66), a my si to ani neuvedomujeme – vôbec nemáme vedomý úmysel klamať! Mozog robí pre nás túto službičku automaticky, „aby pamäť lepšie zodpovedala pocitu vlastnej dôležitosti a *identity*.“ (Burnett, 2016, s.68)

Táto egocentrická obrana mozgu sa netýka len LGBTQ, ale úplne každého človeka. LGBTQ nie je logické - ľudia si nespravili zoznam pre a proti, a aj keď je viac argumentov pre heterosexuálnu, rozhodli sa radšej pre homosexualitu (porovnaj Burnett, 2016, s.280). Ale to je práve jeden z dôvodov, prečo sa nedá normalizovať. Naš mozog filtruje a spracováva všetko, čo vnímame a zažívame, a pokiaľ usúdil, že je dobré deaktivovať vzťahový systém voči osobe opačného pohlavia, môže to mať vplyv na všetky ostatné stránky života danej osoby. Je to záver, ku ktorému nedospela „rozumne“ mysliaca myseľ, že by si to akosi vybrala, že sa mohla radovať a byť šťastná zo života a s rodiny, ale je pre ňu výhodnejšie to nerobiť – bola to nejaká forma adaptačnej reakcie, neintegrujúci uväzňujúci stav mysle. Pokiaľ by sa homosexualita znormalizovala, ostalo by neznámou vlastné bytie osoby. Lenže, mozog neistotu a náhodnosť neznáša (Burnett, 2016, s.210), a daná osoba ostane bez chápania súvislostí, ktoré potrebuje pre koherentné prežívanie svojej identity. Pre spoločnosť je **jednoduchšie** homosexualitu znormalizovať a problém poprieť – lebo keď je niečo normálne, tak žiaden problém neexistuje – než prijať nejasnosť skutočnosti, nevedieť si to vysvetliť. Okrem toho, že mozog neznáša neistotu, stavia nás to aj do negatívneho svetla pred ostatnými. Popretím problému normalizáciou LGBTQ tak máme pocit, že máme veci pod kontrolou, a tým sa cítime bezpečne (na neurologickej úrovni).

Burnett (2016, s.271) hovorí, že „v prípade duševných porúch ide o abnormality v myslení, chovaní či cítení, ktoré nemusia mať žiadnu jasnú fyzickú príčinu. Príčiny síce stále vychádzajú z mozgu, ale ten je po fyzickej stránke normálny, len robí všelijaké kúsky. Žiadne dva mozgy nie sú úplne rovnaké, ako teda určíme, či mozog funguje normálne?“ Vystáva objektívna **potreba porovnať tento fenomén s tým, čo je „normálne“**. Problém je, že to, čo sa považuje za normálne, sa časom môže výrazne meniť (Burnett, 2016, s.271), pretože to často vychádza zo spoločenských noriem. „Čo je reálne a čo nie určuje mozog na základe našich skúseností, a pokiaľ sme vychovávaní v kontexte, kde sú objektívne nemožné veci vnímané ako normálne, náš mozog usúdi, že normálne skutočne sú, a podľa toho posudzuje všetko ostatné“ (Burnett, 2016, s.308), „podľa toho je však normálnosť skôr otázkou všeobecného konsenzu než fakt!“ (Burnett, 2016, s.309). A ako funguje mozog, keď chce robiť konsenzus?

Burnett (2016, s.259) hovorí, že skupiny často zaujímajú extrémnejší postoj, než by zaujal jednotliviec. „Jedna vec je skupinové myslenie, druhá vec je naša potreba obľuby a získanie vysokého statusu v skupine. Výsledkom skupinového myslenia je teda konsenzus, s ktorým členovia súhlasia, ale zároveň s ním súhlasia vehementnejšie, aby zapôsobili na skupinu. Druhí samozrejme robia to isté a nakoniec sa všetci chcú navzájom trumfnúť“³³.“ (Burnett, 2016, s.259) Burnett (ibid.) udáva i príklad, ale ten príklad je možné vytvoriť i zo súčasných tik-tokových videí; išiel by asi nasledovne: „How many Genders are there?“ (Petrov, 2023) - „Over ten.“ (Petrov, 2023, 0:02) - „I don't know, I think it's countless.“ (Petrov, 2023, 0:07) - „Depending whether the question is about *is it a good thing or a bad thing*.“ - „And what do you think about it: is it a good thing or a bad thing? (škoda, že na toto neodpovedali) Do you think there's two genders or infinite?“ - „For sure yeah yeah“ - „Or a specific number?“ - „No, like whatever you feel. It's, I think, it's really

³³ Humorným spôsobom to stvárajú Štyria Yorkshirmi Montyho Pythona. Môžem povedať, že tento fenomén je veľmi častý – keď som pracovala ako psychologička na škole, dievčatá z prvého stupňa sa pretekali o tom, ktorá má doma ťažšiu situáciu. Paradoxne, ľudia sa vedia pretekať v hočíčom, ešte aj v tom, kto je „väčší hriešnik“ – to však nemá nič spoločné s pokáním, či pokorou, a už vôbec nie s Duchom Svätým. Je to skôr pýcha – je jedno v čom, hlavne že prevyšujem ostatných.

fluid right now you know, it's getting more and more acceptable to be whoever you want to be so, yeah, so I think it's about internal perception what you feel.“ (Petrov, 2023, 0:37-1:05) – „What do you think it feels to be like a woman versus a man for example, is there a specific feeling that comes with that?“ – „This is something I'm very passionate about, ...I mean in countries like Poland I think the difference is huge you know, we are very patriarchal, we have this idea that oh, man needs to be a man who needs to be big and I think it's really toxic, and it's the same with gender I suppose, you can be whoever you feel you are, so there's no specific feeling“ (Petrov, 2023, 1:09-1:39). Tak sa opýtajme inak: „What is a woman?“ (Walsh, 2023) – „Well, quite clearly, a woman can have a penis!“ (Piers Morgan Uncensored, 2023, 2:13) – „Can we talk about the definition of woman for a second, please? Because I'm really tired of people saying oh limbs can't even define the word woman. Well, first of all, I'm not a liberal, I'm a leftist, so let me tell you what the definition of woman is. („guru“ pauza ticha) There isn't one. Gender is a social construct and as such the definition of woman, which is a gender, will change depending on where and who you are. The definition for gender overall will be different across countries. Biologically speaking, it doesn't even make sense to try and define woman through biology because not all females are the same...“ (Walsh, 2023, 00:29-1:17)

Keď si porovnáme túto poslednú výpoveď s výpoveďou dievčat o Poľsku, zdá sa, že teraz naozaj letí argument, že v každej krajine sa pohlavie môže prežívať inak (nezdá sa mi prehnané pripísať to vymyslenej „gender ideológii“). Je to zaujímavé, lebo nie mužskosť či ženskosť sa líši medzi národmi – lebo tie nespočívajú v obliekaní a zvyklostiach, pretože mužskosť a ženskosť sú povolania podľa Božieho zámeru a nie kultúrnych obyčajov; ale líši sa skôr to, či sa ešte vôbec verí na mužské a ženské pohlavie v rôznych krajinách (líši sa mentalita). Podľa toho a vďaka tomu sa potom môže rozvíjať kultúra, lebo „ľudská pohlavná vzájomnosť je dôvodom kultúry,“—nie produktom,—„kultúra je dielom ľudskej pohlavnosti. Byť mužom či ženou dáva ľuďom príležitosť až ona.“ (Růžička, 2009, s.90) To je vidno i na PRIDE – prezentuje sa tam niečo nanajvýš nekultúrne a na pohoršenie, exhibicionizmus. Normálny rodič by nikdy nechcel, aby jeho dieťa v niečom takom vyrastalo (to nie je zdravé pre psychický vývin dieťaťa); niečo, čo nemá nič spoločné ani s ľuďmi trpiacimi, LGBTQ, ani netrpiacimi, s nikým normálnym (viď Obrázok PRIDE nižšie).

Je pravda, že by participanti mali počuť výpovede ostatných, aby mohlo dôjsť ku skupinovej polarizácii, ale je tiež pravda, že je viac než pravdepodobné, že všetkým týmto ľuďom sú známe názory, ktoré letia svetom o tejto téme³⁴, veď svet sa stáva čoraz viac „fluidnejší“, preto sa dá

³⁴ Komentár (@mwk9473, in Petrov, 2023) na dievčatá z Poľska bol nasledovný: „I'm Polish. These two Polish girls you've interviewed are what we call "Julka z Twittera" - because Julia is an extremely popular name in Gen-Z girls, and because **it is a repeating pattern on Twitter here**. They're absolute fanatics..., who'll get downright aggressive when someone dares to express disagreement. Them talking about "toxic masculinity" is laughable, most "Julkas" are the epitome of toxic. I know, I lived through being with one and talked with more than a few. Another funny thing - plenty of them hide their true colours when trying to find themselves a boyfriend, because they know that their ridiculous views will get them rejected and no man in his right mind will tolerate them unless ensnared first.“

použiť tento príklad z Tik-Tokov na skupinovú polarizáciu, ba dokonca by sa dalo hovoriť o *spoločenskej polarizácii*³⁵. Od dvoch pohlaví, muža a ženy, sme dospeli k tomu, že ich je viac ako desať, až nespočítateľne, a skončili sme u toho, že vlastne žiadne nie je. Z niektorých odpovedí je zrejmé, že chcú trumfnúť všetkých doteraz a zapôsobiť na celý svet – ako to dievča, ktoré hovorí, že žiadna definícia ženy nie je a zdôrazňuje, že nie je liberálka ale lavičiarka. Ako sa ale dá, na základe takýchto nejednotných spoločenských noriem, takéhoto „spoločenského (ne)konsenzu“ dospieť k rozhodnutiu o tom, či je homosexualita normálna? Mozog sa snaží voliť to, čo je dobré podľa toho, ako sa to páči väčšine, aby bola daná osoba prijatá. Prežitie v skupine je vyhovovať skupine. Až na to, že v skupine robíme extrémnejšie rozhodnutia (Burnett, 2016, s.259), a nie nevyhnutne múdrejšie rozhodnutia. Mnohé rozhodnutia v spoločnosti môžu byť práve týmto efektom skupinovej polarizácie deformované (Burnett, 2016, s.259). To je reálne riziko.

Na to je i príklad z minulosti. Freudova teória o sexualite a osobnosti priniesla „celebration of personal liberty and self-actualization...“, avšak „despite sexuality’s fuller access to consciousness, these ideas and feelings still evoked a blend of anxiety, shame and guilt.“ (Kagan, 2010, s.151) Sexuálna revolúcia nepomohla. Kagan (2010, s.153-155) vysvetľuje: „Freud failed to recognize that the villain was not repressed sexual desire but **a private interpretation** of that condition implying that the self was less healthy, less in tune with nature’s intentions, and therefore a less worthy person. It is relevant that a number of Freud’s first disciples and advocates... were well-educated European women who were the vanguard of the movement that burgeoned sixty years later demanding more freedom for women from male domination.... A popular psychology textbook of 1930 declared, without evidence, that the primary goal of human development was **the emancipation** of children from the restrictions their families imposed on them. Thus, the receptivity to Freud’s statement that psychoanalysis „sets a neurotic free from the chains of his sexuality“ benefited from semantic link between the motto on the New Hampshire license plate, „Live free or die“, and the network of ideas and feelings surrounding sexual gratification that lay shackled in the dark dungeon of the unconscious... Freudian ideas implied that everyone, potentially, could rid themselves of the uncomfortable state of anxiety... This is one of the distinguishing illusions in Western thought...“ „Freud made **a serious error** when he inserted two personal ethical premises into his theory – that **sexual restraint was always unhealthy** and that societies interfered with the optimal psychological development of their citizens...“ (Kagan, 2010, s.156)

Podobným smerom sa utiekame aj dnes ohľadom sexuality, a homosexuality, a riadime sa podobnou ilúziou. Akoby sme chceli **emancipovať rod osoby z jej tela s jeho pohlavím** – to nie je možné (iba ak na papieri), nie podľa pravdy. Akákoľvek „internal perception of what you feel“ aj tak pochádza z tela, formovaná sociálnymi vzťahmi zvonka. Pokiaľ teda nekorešpondujú naše pocity o našom rode s realitou našej pohlavnosti, tak informácie z tela nejdú tak, ako by mali, ako keď by bolo telo s jeho pohlavím integrované do osoby. Mozog prijíma informácie zvnútra i zvonka, aj pri tvorbe svojho sexuálneho self. „Mozog k svojmu fungovaniu potrebuje telo a telo zase na oplátku potrebuje, aby ho mozog riadil a donútil ho robiť to, čo je zrovna potrebné.“ (Burnett, 2016, s.13) Kagan (2010, s.153) spomínal, že „the main causes of these uncomfortable emotions are the conceptions of the psychological resources and mental states that individuals believe they ought to command or those that violate their understanding of what is morally right.“ „The patient’s **interpretation** of events, not the events that a camera would record, are the primary cause of many, but not all symptoms.“ (Kagan, 2010, s.161) Spomeňme si na Scotta Newgenta (T-regret) (2023), či Matthewa Grecha (formerG) z Maltý (2023), ktorý interpretoval, alias

³⁵ To sa môže stať i v spoločenstve veriacich. Dodatočné riziko k polarizácii je pripisovanie tohto telesného efektu Duchu Svätému. Participanti sa navzájom hecujú a na záver majú radosť, ako to v nich Duch Svätý pôsobil – a vôbec to nemusí mať s Duchom nič spoločné, ale boli len telesní (1Kor3,3-4). Na telesnej úrovni pomôže, pokiaľ skupina pripustí existenciu oponenta, kritika, iný názor. Celkovo, takým rozlišovacím kritériom by mohlo byť to, či sú prijaté rozhodnutia v súlade so Slovom (a nie v rozpore) a prikázaním lásky – pozor: nie lásky, ktorá sa rodí z tela (Mt10,37-38), ale ktorá sa rodí z Ducha (Jn3,6; Gal6,7-8; Gal5,24-25).

identifikoval svoje self s homosexualitou preto, lebo si myslel, že „I wouldn't necessarily fit the male stereotype,... I loved music and I was creative, I loved spirituality and I found it hard to make friends my age and to bond with other guys... So it was easy for me to feel like I was different, like I did not belong to the world of men“, a pritom z neurologického hľadiska, je normálne, že muži majú dominantnejšiu pravú mozgovú hemisféru, tú „umeleckú“, zjednodušene povedané (Kagan, 2010). V tejto pravej hemisfére sa môže skrývať nejedna odpoveď; je to hemisféra, v ktorej sa práve spracováva obraz o tele: „The whole body is represented in an integrated way in the right hemisphere.“ (Siegel, 2020, s.263)

Tak teda: homosexuálna identifikácia alebo interpretácia vplyvom spoločenských noriem? „A person's cultural background often colors the individual's interpretation of an event or a psychological state.“ (Kagan, 2010, s.162) Ako bolo vidno aj z výpovedí tých dievčat, ktoré hovorili „it will be different across countries“ (porovnaj Petrov, 2023; Walsh, 2023), tak interpretácia svojho psychologického stavu môže byť ovplyvnená tým, čo sa v danej spoločnosti považuje za normálne. „Unfortunately, many humans are tempted to evaluate any group difference as good or bad. Therefore, the possible existence of variation... arouses strong emotion“ (Kagan, 2010, s.142), a zároveň to ovplyvňuje i to, čo sa považuje za normálne. Potom to môže dopadnúť tak, že „the court legitimized the community's emotional reaction as a determinant of values.“ (Kagan, 2010, s.146) Spoločenské normy sa teda často riadia emóciami, zatiaľ čo odborníci sa snažia hľadať fakty. Avšak, „even the biologists... stop short of declaring that what is true in nature should be the only basis for deciding what human characteristics are good... When biologists declare that a fierce competitiveness that ignores the welfare of others is „natural“, many citizens interpret that statement as meaning that this behavioral style is morally acceptable. Hence, each person can cover such actions with a veil of morality that makes the behavior not only necessary but also virtuous.“ (Kagan, 2010, s.143) To isté platí o argumentoch, ktoré informujú, že homosexualita sa vyskytuje aj u zvierat, že ryby dokonca menia svoje pohlavie spontánne na základe environmentálnych faktorov (Short & Balaban, 1994). Človek je viac ako ryba a nemal by byť redukovateľný na zviera - nebol stvorený podľa ryby ale na obraz Boha. Tieto argumenty skôr dokazujú, že zmeny v psychickom prežívaní sa týkajú telesnej prirodzenosti, „hmoty“, a sú proti-prirodzené, ale nezasahujú ducha človeka.

Je i ďalšia nevýhoda, keď sa o tom, či je niečo normálne, dobré alebo zlé, bude rozhodovať podľa spoločenských noriem. „A great deal of conflict might have been avoided if eighteenth-century Americans had not been keen on basing their ethics and laws on what was true in nature... Many arguments for or against the morality of slavery hinged on whether Negroes were a member of the same species as whites... Empirical facts were the basis for deciding what was an ethical issue.“ (Kagan, 2010, s.143) Keď majú Američania takýto „záznam z minulosti“ uložený v implicitnej pamäti a odovzdávaný z generácie na generáciu prostredníctvom správania, ktoré dokáže až pozmeniť „gene expression“ u svojich potomkov, „and this alteration in gene expression can then produce lasting behavioral changes“ (Davidson, in Kagan, 2010, s.xiv), niet divu, že teraz majú takýto spôsob vzťahovania sa vzhľadom na LGBTQ v ich spoločnosti. Keď vtedy pochybili vo vzťahu k Černochom, či sú *rovnocenní* s bielymi, či sú „jeden druh“, možno za to nesú nespracovaný pocit hanby, čím v nich možno nevedomo stále pôsobí (a odovzdáva sa z generácie na generáciu) obava (výčitka), aby už podobným spôsobom nikomu neukrivil. Tá sa navonok môže premietat' jednak do rigidného postoja zdôrazňujúceho práve rovnocennosť a normalizáciu homosexuality ako prirodzenej diverzity, a jednak sa môže premietat' i vo forme obviňovania (v dôsledku vlastných výčitiek) akýchkoľvek hodnôt zastávajúcich prirodzenosť heterosexuality, že LGBTQ osoby ponížujú za menejcenných. Tieto dve stanoviská komunikovali vo WPATH Štandardoch (Coleman et al., 2022, s.163): „Specifically, in most societies, cisheteronormativity and heteronormativity lead to the assumption that all people are cisgender and heterosexual, and that this combination is *superior* to all other genders and sexual orientations. Hetero-cisheteronormativity negates the complexity of gender, sexual orientation, and sexuality and *disregards diversity* and

fluidity.” Toto je ich akoby pred-nastavenie mysle (default mode) tvoriace teóriu o svete, ako funguje.

Problém, ako vidno, spočíva v tom, že sa dávajú do súvisu vedecké poznatky s morálkou, a následne **normalita s morálkou**. Kagan (2010, s.144) píše: „Why did they, and why do we, continue to regard scientific facts as the best defense of moral proposition? One reason is that scientific facts are presumably objective because they are derived from nature rather than human opinion. Therefore, they seem to be impartial, fair, and just... The natural sciences confessed... that their knowledge had no moral implications, because nature is value-free. Hence, citizens would have to look elsewhere for ethical guidance...” Ale otázka o normálnosti LGBTQ sa netýka morálky – protiprirodzená sexuálna orientácia, napríklad, nehovorí nič o morálnosti osoby. V tom môže byť jadro stigmy a v tom je možno koreň všetkých snáh o používanie neutrálnejších pojmov: „Sú i takí, ktorí ostro vystupujú i proti výrazu „duševná porucha“, pretože to asocjuje zlé či škodlivé myslenie alebo správanie, a pritom je ich možné vnímať len ako iné, alternatívne spôsoby.“ (Burnett, 216, s.272) Je však veľký rozdiel medzi tým, čo mozog koná v rámci appraisal procesov – kedy hodnotí, čo je **dobré a zlé**, a keď sa nie-normalita asocjuje s nemorálnosťou, čo je skôr kategória **správne vs. nesprávne** myslenie či správanie.

Nie-normálnosť nie je o nemorálnosti osoby, avšak podľa zákona o tom, čo je správne-nesprávne, o sebe LGBTQ osoba usudzuje ako o menejcennom, čo je potenciálnym zdrojom stigmy. Ale zákon je o spoločnom dobre, správne a nesprávne vzhľadom na spoločnosť, nehovorí o nemorálnosti osoby, ale o všeobecnom dobre. Tak tu máme dve rôzne poňatia: zákon vs. osobná stigmatizácia. Pre individuálneho človeka je dobré že je muž a žena a aby integroval svoje pohlavie (body-mental state realignment), a pre spoločnosť je dobré, aby sa poňatie normálneho zachovalo pre spoločné dobro. Pokiaľ osoba nebude spájať toto objektívne dobro so svojím morálnym zlyhaním, nepodľahne deprimujúcemu tlaku, ktorý našepkáva že je menejcenný, čo je potenciálnym zdrojom úzkosti a interpretácie toho, čo „musí“ spĺňať. To nie je kritérium, ktoré má spĺňať, ale kritérium podľa ktorého sa rozhodujeme a rozlišujeme, čo je dobré a zlé a toto kritérium môže pre rozhodovanie o svojom dobre použiť aj LGBTQ. Takže, paradoxne, zatiaľ čo „scientific facts are presumably objective“, spoločnosť znormalizovala homosexualitu na základe hlasovania a bez faktov (Kagan, 2010), a to možno len preto, že chcela byť etickou spoločnosťou.

Keď sa ponímanie normálnosti môže meniť na základe spoločenských noriem, je dôležité si uvedomiť a rozlíšiť, že spoločenské normy sú súborom uznávaných mravných noriem vyplývajúcich z určitého chápania mravných hodnôt; ale mravné normy nie sú to isté ako normálnosť ľudskej prirodzenosti, tá je nezávislá od mravnosti a je objektívna. Všetko **to, čo je normálne, by malo byť vtelené do spoločnosti**, v ktorej je dôležitá morálka, mravné hodnoty, resp. spoločenské normy. Mnoho symptómov duševných ťažkostí, ako spomínal Kagan (2010), je preto, čo si jednotlivec myslí, že „(he) ought to do“ – a to v skutočnosti odkazuje práve na nejakú spoločenskú normu (morálny štandard - regulátor správania, o tom čo je morálne správne), na niečo, čo je „right or wrong“. Avšak tu je otázka, nie čo je správne a nesprávne, ale čo je dobré alebo zlé (čo je benefitom pre osobu i spoločnosť, dobré a žiaduce). A hoci Kagan (2010, s.144) tvrdil, že „nature is value-free“, iné tvrdí Boh, ktorý keď tvoril svet, pokaždé videl, že čo urobil, **je dobré** (pr. Gn1,10). A teda to, ako je človek urobený s jeho pohlavnosťou, je dobré. A to je kľúčové pokiaľ chceme hľadať odpoveď na otázku, čo je dobré pre LGBTQ. **Naša pohlavnosť je dobrá, a poruchy v jej dozrievaní nemajú morálne implikácie, ale majú implikácie na to, čo je dobré pre danú osobu.**

Ako bolo spomínané: „Čo je reálne a čo nie určuje mozog na základe našich skúseností, a pokiaľ sme vychovávaní v kontexte, kde sú objektívne nemožné veci vnímané ako normálne, náš mozog usúdi, že normálne skutočne sú, a podľa toho posudzuje všetko ostatné“ (Burnett, 2016, s.308) – takže, čomu sa čudovať, že sa ľuďom zdá normálne, že žena má penis. A predsa to normálne nie je!

Takže, ak chceme vedieť, **či je LGBTQ normálne, s čím ho porovnáme?** Čo ešte ostalo? Keď je to takto so spoločenskými normami (správne-nesprávne) a spôsobom, ako mozog hodnotí, čo je dobré a zlé a že kategória „dobré a zlé“ je odlišná od kategórie „správne a nesprávne“, v dôsledku čoho sa normálnosť môže zamieňať za morálnu premisu, malo by existovať nejaké kritérium posudzovania nezávislejšie od nášho sabotujúceho mozgu, na základe čoho by sa dalo spoľahlivo a bezpečne, s istotou usudzovať o tom, čo je dobré pre LGBTQ. Malo by byť možné nájsť nejaké **kritérium**, ktoré by nebolo produktom subjektívnej mysle, ale bolo by pozorovateľné a dostupné všetkým hľadajúcim a pozorujúcim, a tak by bolo zjednocujúce – lebo by sa k nemu dalo dospieť. Kritérium, ktoré by bolo objektívne, trvalé, univerzálne platné, nemeniace sa v závislosti od kultúry či spoločnosti, podľa ktorého by vedeli spoločnosti upraviť/korigovať svoje usudzovanie, namiesto toho, aby sa toto kritérium menilo na základe meniacej sa spoločnosti. „Na posúdenie s istotou vecí, ktoré podliehajú výberu, je potrebný nejaký zákon (kritérium). Nikto však nemôže s istotou posudzovať, ak nie je presvedčený, že *zákon, podľa ktorého posudzuje, je správny a že jeho správnosť nemusí posudzovať*; ale naša myseľ posudzuje iba seba samu: pretože zákon, podľa ktorého posudzuje, posudzovať nemôže, tento zákon presahuje našu myseľ a ona ním posudzuje podľa toho, ako bol do nej vtlačený. Nič však nepresahuje ľudskú myseľ, iba ten, ktorý ju stvoril: a tak keď naša myseľ do dôsledkov posúdi našu schopnosť rozhodovať, dotkne sa Božích zákonov.“ (Bonaventúra, 2009, s.42) Boli by sme ochotní posudzovať podľa Božích zákonov?

Chceme vedieť vybrať, čo je pre LGBTQ dobré. „Výber spočíva v hľadaní toho, čo je lepšie, teda či jedno alebo druhé. Tvrdiť, že niečo je lepšie, však *možno iba pri porovnaní s najlepším*; to, čo je lepšie sa mu viac podobá. Nikto teda nevie, či jedna vec je druhej viac podobná, ak tú druhú nepozná. Veď nemôžem vedieť, či sa niekto podobá Petrovi, ak nepoznám Petra: každý, kto vyberá, musí mať vo svojej mysli vtlačené poznanie najvyššieho Dobra.“ (Bonaventúra, 2009, s.42) Tak tu máme Božie zákony - poznanie, že Boh stvoril človeka ako muža a ženu (Gn1-2), a keďže vieme, že Boh povedal, že je to veľmi dobré (Gn1-2), môžeme tiež poznať, že toto je najvyššie dobro a pravda o človeku, ako je stvorený. Stačí už len chcieť toto poznanie prijať za vlastné. „Túžba (chcenie) prednostne smeruje k tomu, čo je najpríťažlivejšie. **Najpríťažlivejšie je to, čo vzbudzuje najväčšiu lásku**; najväčšiu lásku vzbudzuje blaženosť; byť blaženým je však možné iba prostredníctvom toho, čo je najlepšie a čo predstavuje posledný cieľ: tak teda ľudskú túžbu priťahuje iba najvyššie Dobro alebo to, čo k nemu smeruje alebo čo je mu nejako podobné. Príťažlivá sila najvyššieho Dobra je taká, že tvor môže niečo milovať iba prostredníctvom túžby po tom; človek sa však klame a mýli, keď za pravdivé považuje napodobeninu a zdanie.“ (Bonaventúra, 2009, s.43) A tak vidíme, že všetko—naša ľudská výbava, tri schopnosti našej duše: pamäť (ktorej je dostupný Boží zákon), rozum (ktorý dokáže usudzovať), a vôľa (ktorá vie vybrať)—nás privádza k Bohu.

Človek si nevyberie, čo sa mu stane, ale preto, že nie je stvorený podľa ryby, ale na Boží obraz, má slobodnú vôľu, rozum aj pamäť. Vďaka pamäti dokáže dávať udalosti zo svojho života do vzájomného súvisu a vidieť súvislosti. Vďaka vôli je schopný chcieť najvyššie dobro, a poznať ho podľa Božích zákonov. Ako by to mohlo zaujať človeka, čo v Boha neverí? Aj keď neverí, „**zákon poznania zodpovedajú zonom bytia**.“ (Ján Pavol II., 2015, s.36) A je to telo s jeho (konštitučným) pohlavím, ktoré „je schopné urobiť viditeľným, čo je neviditeľné: duchovné a božské.“ (Ján Pavol II., 2015, s.12) čiže, aj keď niekto v Boha neverí, môže ho poznávať skrze svet viditeľný, a človek má v tomto svoje špeciálne postavenie, pretože je Jeho obrazom. Čo znamená, že sme stvorení na Boží obraz pre obyčajného človeka, ktorý v Boha teda neverí a navyše by bolo dobré, aby prijal že je dobré aby došlo k ‘body-mental states realignment’ u LGBTQ?

Riešenie problému ‘body-mental states realignment’ a hľadanie, čo je dobré súvisí s poznávacou schopnosťou človeka. Bonaventúra (2009, s.38) hovorí, že „**činnosť poznávacej schopnosti** spočíva v pochopení významu **pojmov, súdov a záverov**. Rozum chápe význam pojmov, keď porozumie ich definícii. Ale definícia vzniká pomocou nadradených pojmov, ktoré sa zasa definujú

pomocou ešte vyšších pojmov až kým nedôjdeme k najvyšším a najvšeobecnejším pojmom, ktorých neznalosť znemožňuje porozumieť definíciám podradených pojmov. **...Nedostatočnosť bytia a jeho nedokonalosť nemožno poznať inak, iba skrze jeho pozíciu vzhľadom na dokonalosť**³⁶. Náš rozum nedosiahne plné poznanie nijakého stvoreného bytia (súcna), bez pomoci rozumu najčistejšieho, úplne uskutočneného, najúplnejšieho a absolútneho bytia, ktoré je jednoduché a večné a v ktorom sa nachádzajú pravzory všetkých vecí vo svojej čírosti. Veď ako by rozum vedel, že to alebo ono súcno je nedokonalé a neúplné, keby nemal nijaké poznanie úplne dokonalého súcna?“ (Bonaventúra, 2009, s.40-41) V tomto kontexte sa pokúsme pochopiť tvrdenie toho dievčaťa (Walsh, 2023), že neexistuje definícia ženy. Akoby mohla chápať význam pojmu žena, keď nielenže nechápe ani definíciu, ale ani len neverí, že nejaká je? Akoby niekto dokázal pochopiť nie-normálnosť LGBTQ, keď nevidí jeho pozíciu vzhľadom na dokonalý Boží plán s ľudskou sexualitou, keď na Boha neverí? Akoby človek vedel, že túži po láske, keby nepoznal dokonalú jednotu lásky muža a ženy, ak aj nie zo skúsenosti, ale z pravzoru, ktorý je živý v Bohu, ktorý to tak stvoril? Ako by sme vedeli, čo nie je normálne, ak nie v porovnaní s tým, čo je súčasne normálne (veľmi prirodzené podľa zákonov bytia), dobré, krásne a pravdivé? Prečo by sme mali normalizovať deviáciu ako diverzitu, keď nie je ani pravdivá, ani krásna ani dobrá, ale je zranením duše i tela človeka? Prečo radšej nepomôcť človeku?

„Rozum vtedy správne chápe zmysel súdov, keď s istotou vie, že sú pravdivé, a vedieť toto je pravým poznaním, pretože rozum sa pri ňom nemôže mýliť. Vie totiž, že ona poznaná pravda nemôže byť iná, a preto vie, že je nemenná. Keďže však naša myseľ je premenlivá, preto nemôže vidieť tú zjavne nemennú pravdu inak než prostredníctvom žiary svetla, ktoré vôbec nepodlieha zmenám, a ktoré preto nijako nemôže byť stvorenou vecou podliehajúcou zmene. Naša myseľ teda poznáva v tom svetle, ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na tento svet, ktoré je pravé svetlo a Slovo, ktoré bolo na počiatku u Boha. **Náš rozum chápe správne význam záveru vtedy, keď vidí, že záver nutne vyplýva z premís.** A toto vidí nielen pri pojmoch, ktoré sú nevyhnutné, ale i pri tých, ktoré sú náhodné... Nutnosť záveru nevyplýva z hmotnej existencie vecí, pretože tá je náhodná, ani z existencie vecí v duši, pretože **keby boli iba v duši, a nie v skutočnosti, bol by to klam:** musí teda pochádzať zo vzoru, ktorý sa nachádza v Božej mysli, podľa ktorej usudzujú medzi vecami vzájomné súvislosti a vzťahy ako odraz toho, čo sa nachádza vo večnom Umení. V každom teda, ako hovorí Augustín, sa zapája svetlo tej Pravdy, ku ktorej sa usiluje dôjsť. Z toho je zrejmé, že náš rozum je spojený so samou večnou Pravdou, pretože sám od seba by nemohol dôjsť k istému poznaniu nijakej pravdy. **Pokiaľ tomu hriešna žiadostivosť a klamná predstavivosť nebránia nerozprestrie sa ako oblak medzi tebou a lúčom pravdy, môžeš skrze seba vidieť Pravdu, ktorá ťa poučuje.**“ (Bonaventúra, 2009, s.41-42) Vďaka tomu vieme s istotou povedať, že žena nemá penis, lebo to nutne vyplýva z premís a z faktov, a vieme, že chápeme správne, pretože sa neriadime na základe „gender“ konštruktu, ktorý je len v duši (prežívaním), ako klam. Preto chápeme, že ľudské telo je Božím umením, ktorého dôstojnosť je hodno chrániť (a nie orezávať).

Keď ľudské telo zjavuje neviditeľného Boha, keď je Boh tak blízko našim mysliam, ako to, „že len málokto poznáva prvý Počiatok v sebe samom? Dôvod toho je však zrejmý, pretože ľudská myseľ rozptýlená starosťami nie je schopná vstúpiť do seba prostredníctvom pamäti; zastretá svojimi zmyslovými predstavami sa nevracia k sebe prostredníctvom rozumu; zaujatá žiadostivosťou sa neobracia k sebe s túžbou po vnútornej slasti a duchovnej radosti. Celá tak uviazla v zmyslových veciach a nie je schopná vrátiť sa k sebe ako k Božiemu obrazu.“ (Bonaventúra, 2009, s.45) Keďže človek môže milovať niečo iba prostredníctvom túžby po tom, je na ňom, na čo zameria svoje túžby. Najprítlačlivejšie je to, čo vzbudzuje najväčšiu lásku, takže je otázkou, prečo človeka

³⁶ Podobne aj pri sexualite dokážeme poznať, že iná ako heterosexuality je menším „dobrom“, nedostatočnosťou bytia vzhľadom na možnosť a plnosť bytia osoby a jej dôstojnosť. Potenciál ľudskej osoby je nie len pozorovateľný, ale vďaka teológii tela Jána Pavla II., ktorú si priblížime za chvíľku, ho vieme aj pomenovať. Odporúčam prečítať si argument č.2.2: „Sľubný význam tela LGBTQ a Dobro“, tretej otázky tretej časti.

príťahuje niekto rovnakého pohlavia, prečo v ňom vzbudzuje najväčšiu lásku, keď sa v takom vzťahu nedokáže obohatiť ani darovať? Existuje určitá hierarchia potrieb, podľa ktorej musí mať človek najprv naplnené základné fyziologické potreby, až potom vie túžiť i po vyšších potrebách. Homosexualita ako spôsob acting out môže zviditeľňovať *potrebu uzdravenia* v rovine fyzickej aj duševnej, prijatí tela, skrze ktoré sa prijímali vzťahy s dôležitými ľuďmi a zraňovali dušu, resp. predstavovali duši iný obraz o vlastnom bytí osoby než ten pravdivý plný dôstojnosti, lásky a nehy, teda potrebu po body-mental states realignment, takže je prirodzené, že takú osobu ani nenapadne, že by mala túžiť po láske k niekomu opačného pohlavia. Paradox však je, že potrebu lásky, ktorú odžíva navonok („acting out“) dokáže nájsť práve v uzdravení pomocou pravdivých vzťahov s ľuďmi (a svojej pravdivej sexuálnej identity, sexuálneho self).

„Človek, ktorý by mohol ponúknuť nádej a život je vnímaný ako „nepriateľ“ (nie je ničím zaujímavý, nepríťahuje osobu), zatiaľ čo ten, kto druhého ignoruje, využíva alebo zraňuje, je prijímaný ako stratený priateľ a láska. Mnohé ženy, ktoré boli zneužitú, končia v tragických vzťahoch“ (Allender, 2006, s.74), a možno je aj príťažlivosť a vyhľadávanie homosexuálnych vzťahov takýmto opakovaním vzťahového vzorca z ranného detstva, ako pokusu obnoviť lásku v tom vzťahu, kde jej nebolo tak dávané, ako bola potrebná, a zároveň ako snaha neoživiť v sebe nádej, že by mohla byť láska dostupná, aby nemohlo dôjsť k ešte väčšiemu zraneniu. „**Pohrdanie je kruté anestetikum túžby**“ (Allender, 2006, s.75); pohrdanie ako nevedomý opak príťažlivosti opačným pohlavím. Príťažlivosť spojená so vzrušením a vzrušenie „je vždy sprostredkované predstavami; obrazy z našej dávnej i najnovšej minulosti sú jediné, ktoré máme k dispozícii, aby sme mohli pochopiť svoju prítomnosť a plánovať do budúcnosti. Niet divu, že mnohé obete zneužívania používajú svoju hroznú minulosť ako základ „zobrazovania“ svojich súčasných vzťahov, najmä svojho sexuálneho vzrušenia. Označuje sa to ako „sexualizácia dôverných vzťahov“. Mnohé obete zneužívania si svoju túžbu po blízkom vzťahu, keď začnú stáť o niekoho *rovnakého* alebo odlišného *pohlavia*, mylne vysvetľujú ako zmyslovú vášeň... Historici tvrdia, že pokiaľ nepoznáme minulosť, sme odsúdení k jej opakovaniu. Psychoanalytici prehlasujú, že človek má sklon stotožňovať sa s agresorom a opakovať či prehrávať si prežité zneužitie v súčasných vzťahoch.“ (Allender, 2006, s.130-131) Preto i príťažlivosť rovnakým pohlavím môže byť takou sexualizáciou, romantizáciou vzťahu, ale láska to nie je. Je to veľká bolesť.

Bonaventúra (2009, s.38) pozýval dušu, myseľ každého hľadajúceho človeka, túžiaceho po pravde: „Vstúp teda do seba a pozoruj, ako tvoja myseľ vrúčne miluje seba samu; nemohla by sa však milovať, keby seba samu nepoznala; nemohla by sa poznať, keby seba samu nemala v pamäti, lebo rozumom chápeme len to, čo je uložené v našej pamäti...“ Naša minulosť je dôležitá. Ako môže človek neveriaci v Krista uveriť, čo je tu napísané, keď je to z pera svätého (Bonaventúru)? Pretože človek dokáže poznať pravdu, keď ju počuje! Aj keď neverí v Krista, slová poznania dokážu rezonovať s tým, čo nejako pozná aj sám. Ako by to bolo možné? „Pamäť si na minulé spomína, prítomné vníma, budúce predvída... z čoho vyplýva, že pamäť je obrazom večnosti, ktorej nedeliteľná prítomnosť zahŕňa všetky časy. **Pamäť** si uchováva nepominuteľné a trvale platné princípy a pravidlá poznania, ktoré nikdy nemôže zabudnúť, iba že by stratila užívanie rozumu, **a sotva ich začuje, súhlasí s nimi a potvrdzuje ich nie ako niečo nové, ale ako niečo, čo je jej vrodene a vlastné**... Pamäť neprijíma údaje iba z obrazov hmotných vecí, ktoré prichádzajú zvonka, ale aj zhora, a potom v sebe drží jednoduché formy, ktoré do nej nemôžu vstupovať bránami zmyslov ako predstavy hmotných vecí... V pamäti je prítomné nemeniteľné svetlo, vďaka ktorému si uchováva nezmeniteľné pravdy. A tak z činnosti pamäti je zrejmé, že duša je obrazom a podobou Boha, ktorý natoľko prebýva v duši a duša v ňom, že ho skutočne uchopuje a že v možnosti je „ho schopná“ a smie mať na ňom účasť.“ (Bonaventúra, 2009, s.39-40) „Pozri ako blízko je duša k Bohu a ako ťa pamäť svojou činnosťou privádza k večnosti, rozum k pravde, vôľová schopnosť k najvyššej Dobrote.“ (Bonaventúra, 2009, s.43)

Pozrime sa na to, čo píše Allender (2006, s.101) o obranných procesoch nášho mozgu a mysle a predovšetkým u detí, ktoré môžu prežívať pocit prázdnoty kvôli pocitu, že s ich self niečo nie je v poriadku: „Popretie prázdnoty je posilňované tým, že danému človeku **chýba porovnanie**. Ako má dieťa vedieť, čo mu chýba, keď nemá možnosť porovnania? Vo väčšine prípadov dieťa nič iné než prázdnotu nepozná, a tak ju vníma ako prijateľnú, ak nie priamo normálnu.” „Mnohé obete zneužívania majú sklon popierať nedostatky svojej rodiny. Najzrejmším dôvodom je, že **to, čo je typické, býva vnímané ako normálne**.“ (Allender, 2006, s.81) „Keď si pripadáme hlboko bezmocní, môžeme stratiť schopnosť vnímať bolesť, čo potom vedie k strate vedomia seba samého a nutne prináša stratu vlastného úsudku a múdrosti.” (Allender, 2006, s.106) Ide o „samoúčelné, sebaobránné hodnotenie, ktoré osobe poskytuje opovrhnuté vysvetlenie, prečo nedokáže zastaviť bolesť.” (Allender, 2006, s.112) „Zážitok, keď je človek využitý a zahodený, v ňom vyvoláva predstavu, že je nežiaduci a škaredý. Najzrejmším a najľahším vysvetlením nežiadúcnosti sú telesné rysy... Pochybnosti o svojej žiadúcnosti pre vzťahy môžu roznieť „bláznivé” svojpomocné systémy ako **odpor k svojmu telu**.” (Allender, 2006, s.124-125) „Dieťa chce mať radšej zlého rodiča než žiadneho rodiča, a dokonca na seba radšej vezme rolu zlého dieťaťa, než aby muselo čeliť úbohosti rodiča, na ktorom je závislé.“ (Allender, 2006, s.101) „Metódou pokus-omyl sa učí, ako prežiť a ako čo najviac umocniť príjemné pocity a minimalizovať bolesť. Opakované príležitosti osvojiť si efektívny spôsob správania dieťaťu zaistujú stály vzorec správania, ktorý označujeme ako osobnosť.“ (Allender, 2006, s.83) Niet divu, že sa to následne prejavuje i vo vzťahoch.

V tomto argumente sme si prešli poznaním ako náš vlastný mozog sabotuje naše najhlbšie túžby až po myseľ, ktorá dokáže poznať večnú pravdu vďaka Božiemu Svetlu a Dobrote. Prajem každému, aby túžil dať Bohu aspoň šancu, skúsiť a presvedčiť sa, aký dobrý je Pán (Ž34,9). Keď Pán Ježiš hovorí, že robí všetko nové (Iz43,19)—svojou smrťou a zmŕtvychvstaním,—myslí na Ducha Svätého (Ef1,13-14; Gal3,14; Sk2,33), ktorý obnovuje tvárnosť zeme (Ž104,30) – a keď obnovuje, to znamená, že nám umožňuje „vrátiť sa“ – k čomu? - k Počiatku. To znamená, umožňuje nám znova začať žiť v spoločenstve s Bohom – znova byť verní, byť bližšie k plnosti zrelosti muža (Ef4,13-15). Lebo On je Počiatok aj Koniec (Zjv22,13). Preto nie revolúcia je prejavom Ducha milosti, ale vernosť Bohu je prejavom Ducha Pravdy (Jn1,14). Voľba je možná.

Odpoveď:

Je možné poznať, čo je dobré pre LGBTQ. Ukázalo sa, že nie je dobré, pokiaľ sa psychológia (psychiatria) bude riadiť spoločenskými trendmi, môže opustiť človeka v núdzi, ktorý potrebuje práve pravdivý pohľad, ktorý by vniesol trochu svetla do jeho prežívania. Pre LGBTQ nie je dobré, aby bolo normalizované jeho prežívanie, a je žiaduce, aby bolo zbavené stigmy. Vysvetlenie je nám dostupné, nie je až takým tajomstvom, ako sa zdá.

Otázka 3: Čo môže byť zmenené?

Téza: „What can be changed?... It is easier to change behaviors that are under voluntary control than to alter feelings that arise spontaneously. Humans can learn to approach objects or places that are feared, but are less able to change their feelings.“ (Kagan, 2010, s.205)

Antitéza: „The very focus of our attention can create neural firing patterns that can change the brain’s physical connections. Given that interpersonal relationships guide how we focus our attention and therefore how our neural firing patterns emerge, our social experiences can directly shape our neural architecture just as the focus of our attention and the experience of being aware can as well. In many ways, we can *use our mind’s awareness to alter how we relate to our inner life*, to other people, and to the whole of nature in which we belong... Our relational connections, inner and inter, shape our neural connections and our sense of identity. This interactive process

creates us and shapes us throughout the lifespan... If we are to effectively approach some of the most pressing challenges of our world today (napríklad LGBTQ), it just may be that *finding a way to cultivate an integrated sense of our identity* is the transformation needed to bring deep and lasting changes in how we live together..." (Siegel, 2020, s.24)

Táto antitéza nespočíva ani tak v opozícii danej tézy, ale chce priniesť novú informáciu, ktorá by mohla zapáliť ducha človeka, nadchnúť ho. Na čo zameria človek pozornosť, také neuronálne spojenia sa začínajú vytvárať v mozgu, a to sa odzrkadľuje aj na prežívaní a pocitoch, ktoré vznikajú spontánne. Záleží na tom, v čom vidí človek hodnotu, čomu ju prisudzuje. A ako bolo opísané v predchádzajúcej otázke, aby človek niečo chcel, je potrebné aby vedel, že to vôbec existuje a aké to je – aby to bolo pre neho prítlačivé. Možno málokto vie o bohatstve *teológie tela*, ktorú priniesol sv. Ján Pavol II. Teológia tela nie je o zbožšťovaní sexuality či tela, ale o hodnote ľudskej osoby, o tom, kto človek je, ako bol stvorený a s akým zámerom. „Boh dal osobe rozumnú a slobodnú prirodzenosť, tým samým rozhodol, že ona sama si bude určovať ciele konania, že nebude slúžiť ako nástroj cudzím cieľom. Keď mieni Boh usmerniť človeka k nejakým cieľom, tak mu dá predovšetkým tieto ciele spoznať, aby si ich človek mohol osvojiť a samostatne sa usiloval o ich dosiahnutie... Boh dáva človeku spoznať nadprirodzený cieľ, ale rozhodnutie usilovať sa o dosiahnutie tohto cieľa, jeho voľba, je ponechané na človeka. Preto Boh ani nespasí človeka proti jeho vôli.“ (Wojtyła, 2003, s.17) Princíp „nepoužívať osobu“ má ten najvšeobecnejší dosah a je veľmi dôležitý práve pri otázke „Čo môže byť zmenené?“ ako aj pri predošlej otázke „Čo je dobré pre LGBTQ?“. V spoločnosti ľudí je dôležité **spoločné dobro**, ktoré si osoby stanovujú a o ktoré sa usilujú. V spoločnosti niet priestor pre sebeckosť a egoizmus, ale ciele musia byť opravdivým dobrom pre osobu.

Argument 1: Božie milosrdenstvo pre každého človeka

Keď poznáme Boha (zo skúsenosti), odpoveď na otázku, čo môže byť zmenené je jasná. Za Kristom prichádzali ľudia, ktorí chceli zmenu, chceli ozdraviť a On uzdravoval každú chorobu a každý neuh (Mt9,35). Koľko milostí ostáva nevyužitých len preto, že si o ne neprosíme. Jackie (Perry, 2018, s.133) píše: „I’ve had countless conversations with many same-sex attracted men and women who are either trying to adhere to a biblical sexual ethic or have tried... Eventually, they confess the reason for their cloudiness: „It’s just so hard,” they say... The difficulty of trying to resist same-sex attraction tends to lead some into the depressing cycle of self-condemnation and discouragement. For others, it can lead them away from the faith they once attempted to anchor themselves in all together.“ Na začiatok tejto tretej otázky by som chcela predovšetkým dodať povzbudenie každému, kto by si prechádzal podobnými ťažkými chvíľami. Keď sa najprv trochu povzbudí, pookreje, ďalší text mu môže priniesť veľa úžitku. Božie milosrdenstvo je naozaj pre všetkých!

Slovo (Jak4,6-10) hovorí: „Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť. Podriadiť sa teda Bohu; diablu sa vzoprite a ujde od vás. Priblížte sa k Bohu a on sa priblíži k vám. Obmyte si ruky, hriešnici, a očistite si srdcia, vy, čo máte rozpoltenú myseľ. Precíťte svoju úbohosť, žiaľte a plačte... Pokorte sa pred Pánom a on vás povýši.“

Mnohí LGBTQ sa môžu pýtať: „*How is it, then, that I find Him not, nor feel Him, if He is within my soul?* It is because He is hidden, and because you hide not yourself also that you may find Him and feel Him; for he that will seek that which is hidden must enter secretly into the secret place where it is hidden, and when he finds it, he is himself hidden like the object of his search. Seeing, then, that the Bridegroom whom you love is “the treasure hidden in the field“ of your soul, for which the wise merchant gave all that he had, so you, if you will find Him, must forget all that is yours, withdraw from all created things, and hide yourself in the secret retreat of the spirit, shutting the door upon yourself—that is, denying your will in all things—and praying to your Father in secret. Then you, being hidden with Him, will be conscious of His presence in secret, and will love Him, possess Him

in secret, and delight in Him in secret, in a way that no tongue or language can express.“ (Ján z kríža, DP, s.21) „**Remember here that God is then close at hand, to comfort the soul and to satisfy its wants, when it has and seeks no satisfaction or comfort out of Him.**“ (Ján z kríža, DP, s.48) Tak sa stalo Jeffreyemu (2019, od 8:25): „...one day I was really angry because I wanted to feel different... Why don't I feel any different? I wanna feel different... He (God) didn't say a word, but the next day, I was making my bed.. He said: „Behold, all things has passed away, you are a new creation in Me. And when He said that, I just knew all the old drugs, the lifestyle, the addictions, everything was gone instantly...“ Jeffrey bol ten, ktorý keď *„finds no pleasure out of God cannot be long unvisited by the Beloved...“* (Ján z kríža, DP, s.48)

Božie milosrdenstvo je človeku veľmi blízko. Sv. Faustína bola vybratá, aby nám ho zvestovala. Jej Denníček je plný nádeje pre nás hriešnych, každý v ňom nájde nesmiernu potechu a ubezpečenie o Božej láske k nemu. Všetci sme hriešni. Nijako nejde o ponížovanie osôb LGBTQ, keď sa hovorí o tomto hriechu homosexuálneho správania a hriešnej žiadostivosti voči osobe rovnakého pohlavia, resp. hriešnej žiadostivosti/tendencie identifikovať seba v rozpore s pohlavím svojho vlastného tela. Veď Pavol hovorí: „Hriech, ktorý vo mne sídli. Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídlí dobro; lebo chciem dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem. No ak robím to, čo nechcem, už to nerobím ja, ale hriech, ktorý vo mne sídli. Badám teda taký zákon, že keď chcem robiť dobro, je mi blízko zlo. Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom; ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohoto tela smrti?“ (Rim7,17-24) Možno aj LGBTQ prežívajú toto rozdelenie svojím spôsobom. Možno ešte nestratili dôveru v Božie dary, dar svojho tela a dar pohlavnosti, ale cítia príťažlivosť k niekomu rovnakého pohlavia, alebo prežívajú seba, že ich myseľ je uväznená v nesprávnom tele, pričom to „telesné“ tu je mozog utvárajúci zážitok mysle a duch človeka, ktorý nie je zasiahnutý LGBTQ (je intaktný), lebo má prístup k Bohu, resp. Boh k nemu. Boh sa však určite nepomýlil. V skutku, človek oslobodený a očistený od hriechu je šťastný. K tomu nás privádza Pán. (Faustína, 2008, b.1756) „**Aký je v duši raj, keď srdce cíti, že ho Boh tak veľmi miluje.**“ Tento boj a súženie zažívame preto, lebo sa potrebujeme očistiť od hriechov, a tých máme veľmi mnoho. Ale máme nádej v utrpení, lebo „ten, kto trpel v tele, skoncoval s hriechom, aby zostávajúci čas v tele nežil ľudským žiadostivostiam, ale Božej vôli.“ (1Pt4,1-2)

Duchovný boj je ťažký boj. Nakoniec, tu na zemi sme súčasťou Cirkvi bojujúcej. Sv. Faustína (2008) píše: (1497) „Pocítila som znechutenie voči všetkému. (hlas satana jej nahováral, aby zišla z kríža, prosila o smrť pre seba... veď stačí žiť ako všetci..) Moja duša mlčí a modlí sa vôľou, nepúšťa sa do rozhovoru s duchom temnoty.“ (1499) „Mlčím ďalej a úkonom vôle zotrvávam pri Bohu.“ (1498) A Pán jej odpovedá: „Preto satan nezáskal nič, keď ťa pokúšal, lebo si sa s ním nezačala rozprávať.. Dnes si mi vzdala veľkú chválu, keď si tak verne bojovala.“ Tieto slová hovorí Pán Ježiš sv. Faustíne, keď prežívala útrapy, a hovorí ich aj nám: (1513) „Si žiačkou ukrižovaného Učiteľa.“ (1767) „Všetky utrpenia prijímeš s láskou. Netráp sa ak tvoje srdce bude často pociťovať odpor a nechť k tejto obete. **Všetka jej sila je obsiahnutá vo vôli, a tak tie protichodné pocity nielenže nezmenšujú v mojich očiach túto obeť, ale ju zväčšujú.** Vezď o tom, že tvoje telo a duša budú často v ohni...” (1760) „S veľkou trpezlivosťou znášaj samú seba... Keď omrzenosť a znechutenie zaklopú na tvoje srdce, utekaj sama pred sebou a skry sa v mojom srdci. Neboj sa boja, už samotná odvaha často odstraší pokušenie a neodvažuje sa na nás útočiť. Bojuj vždy s hlbokým presvedčením, že ja som vždy pri tebe. *Neriad sa citom, lebo on nie je vždy v tvojej moci, ale celá zásluha spočíva vo vôli...*“

Problém je, že (Faustína, 2008) (1443) „Každá duša by chcela Božie útechy, ale v žiadnom prípade sa nechce vzdať ľudských útech. Pritom tieto dve veci sa nijako nedajú spojiť.“ (1440) „(Pán Ježiš) mi dal poznanie, prečo sa Boh takej duši málo dáva. Poznala som, že ona hľadá vždy seba, dokonca aj vo svätých veciach.“ (593) „Zo začiatku veľmi trpí sebaláska (kvôli poníženiám), ale keď sa duša

statočne premáha a zápasí so sebou, Boh jej dáva veľa svetla.“ (302) „Čím bude naša láska čistejšia, tým oheň utrpenia bude mať v nás menej čo tráviť a utrpenie prestane byť pre nás utrpením, stane sa nám slasťou.“ (303) „...Z Božej milosti môžeme dosiahnuť to, že utrpenie sa nám premení na slasť, lebo láska dokáže v čistých dušiach konať takéto veci. (utrpením môžeme Bohu preukázať, že Ho milujeme).“ (1152) „Nie je ľahké znášať radostne utrpenia.... Skazená ľudská prirodzenosť sa búri... Cít robí veľký hluk a ako nepokojný duch útočí na vôľu a rozum. Ale keď vidí, že sám nič nezmôže, tichne a podrobuje sa rozumu a vôli. Ako nejaké strašidlo vbehne dovnútra, a keď nie je držané nakrátko vôľou a rozumom, narobí veľký hurhaj, lebo chce, aby človek len jeho poslúchal.“ (93) „...Čnosti škodí voľnosť zmyslov, sloboda predstavivosti a sloboda citov, dôvernosc a sentimentálne priateľstvá.“

Pán Ježiš sv. Faustína (2008) hovorí: (1488) „Príčina tvojich pádov je v tom, že sa príliš spoliehaš sama na seba a málo sa spoliehaš na mňa... Podráždenosť a znechutenie sú plodmi tvojej sebalásky. Neznechucuj sa, ale snaž sa, aby namiesto tvojej sebalásky mohla kraľovať moja láska. Prichádzaj ku mne po odpustenie, lebo ja som vždy pripravený ti odpustiť...“ (1578) „Milosti z môjho milosrdenstva možno načierať jedinou nádobou, a tou je dôvera. Čím väčšmi duša dôveruje, tým viac dostane. Duše, ktoré mi bezhranične dôverujú, sú pre mňa veľkou radosťou, lebo do takých duší prelievam všetky poklady svojich milostí. Teším sa, že žiadajú veľa, lebo mojou túžbou je dávať veľa, a to veľmi veľa. Zarmucuje ma však, ak duše žiadajú málo, zužujú svoje srdcia.“ (1560) „Neboj sa ani duchovných bojov, ani žiadnych pokušení, lebo ja ťa posilňujem; len aby si ty chcela bojovať, vedz, že víťazstvo je vždy na tvojej strane; vedz, že statočným bojom mi vzdávaš veľkú slávu a sebe zbieraš zásluhu; pokušenie ti dáva príležitosť preukázať mi vernosť.“

(764) „...Ťažkosti nezničia Božie diela, ale dokazujú, že sú Božie.“ (367) „Duše žijúce vo svete na mňa zabúdajú; na všetko majú čas, len nie na to, aby prišli ku mne po milosť...“ (1486) „Duša ponorená v temnotách, nezúfaj, nie je všetko stratené. Porozprávaj sa so svojím Bohom, ktorý je Láska a Milosrdenstvo samo... Vedz, duša, že všetky tvoje hriechy nezranili moje srdce tak bolestne, ako táto tvoja nedôvera...“ (388) „Úprimná ľútosť okamžite premieňa dušu.“ (1657) „Tvoja duša nadobúda zvláštnu krásu, keď rozjímaš o mojom umučení.“ (887) „To, že si uvedomujem život Boha v mojej duši, je pre mňa prameňom šťastia a sily. Nehľadám šťastie mimo hlbín mojej duše, v ktorých – som si vedomá – prebýva Boh.“ (Faustína, 2008)

Kiežby každého človeka oslovilo Božie milosrdenstvo a mal k Nemu dôveru, najmä tí, čo Ho najviac potrebujeme. Amen.

Argument 2: Snubný význam tela s LGBTQ neuropsychológiou

V predošlých častiach bolo spomínané, že človek používa dva poznávacie procesy pri spracovávaní informácií: proces asimilácie a akomodácie. Proces asimilácie spočíva v začleňovaní nových podnetov/informácií do už existujúcich schém (pr. jazvečík je pes), a pokiaľ realita je iná, než doterajšie schémy (pr. mačka nie je pes) (tu je aj ten súvis s predikčným mozgom), zapojí sa poznávací proces akomodácie, aby vytvoril novú schému, ktorá by zodpovedala realite. Spracovávanie informácií tiež súvisí s paralelným prisudzovaním hodnoty “dobré” či “zlé” (appraisal procesy v mozgu) (pr. tá mačka ma aj poškrabala a ja som sa zľakla - mozog prisúdi hodnotu “to bolo zlé, pozor na ňu!”). Pri spracovávaní informácií prebieha kognitívne (poznávacie) učenie. Kognitívnym učením sa človek učí myslieť a organizovať svoje správanie prostredníctvom myslenia (Nakonečný, 1997, s.371). Kognitívne učenie sa delí na učenie sa pojmom, riešenie problémov a učenie sa princípom; týka sa zdokonaľovania poznávacích procesov, hlavne myslenia (Nakonečný, 1997, s.371). Učenie sa riešeniu problémov je spojené s uplatňovaním myslenia, a myslenie vyžaduje aplikáciou princípov (Nakonečný, 1997, s.371). Ak si človek osvojil určitý systém princípov alebo vedenia osvojuje si i spôsobilosť riešiť problémy vyžadujúce vývojovo vyššie formy myslenia (Nakonečný, 1997, s.372), ako je aj problematika LGBTQ. Kognitívny

proces akomodácie nie je proces, ktorý by pojem (napríklad) manželstvo rozšíril, prispôbil pre LGBTQ, pretože by postupoval od špecifikácie ku generalizácii, čo je presne opačný proces - akoby sme opúšťali to, čo už vieme, len preto, že si nevystačíme s doterajším poznaním na to, čo potrebujeme vyriešiť. Išlo by o určitý *retrográdny proces* v myslení. Príkladov takéhoto myslenia je dnes veľmi mnoho, napríklad, že neexistuje žiadna definícia ženy (Walsh, 2023), ba dokonca i to, že žena môže mať penis (Piers Morgan Uncensored, 2023). **Problematika LGBTQ si teda vyžaduje vytvorenie nových schém v rámci kognitívneho procesu akomodácie.** Tento proces je nevyhnutný pokiaľ chceme „zdokonalovať naše myslenie a organizovať svoje správanie prostredníctvom myslenia” (Nakonečný, 1997, s.371).

Práve tu vstupuje významný prínos sv. Jána Pavla II. (2015) a jeho *Teológie tela* do dejín ľudstva keďže hľadať riešenia pre LGBTQ je potrebné v rámci ‘personalistickej normy’ (povieme si o nej viac za chvíľku) a nie utilitaristickej normy (maximum príjemnosti a najmenej nepríjemnosti; používanie človeka na dosiahnutie svojich cieľov), ako bolo zdôvodňované v prvej časti tejto Sumy (v Otázke č.9). Aj ‘personalistická norma’ je takáto nová schéma podobne ako teológia tela. Teológia tela nie je náukou o nejakom zbožšťovaní telesnosti, kresťanskou “kámasútrou”, či zavádzaním viery do vedy (prečo by ju mohli odmietat ľudia neveriaci), ale skôr o antropológii zohľadňujúcej aj duchovný rozmer človeka, ktorý má bio-psycho-sociálnu aj duchovnú zložku svojej osoby. Sv. Ján Pavol II. prináša nové pojmy preto, že si to vyžaduje predmet poznávania a jeho komplexnosť (ako je LGBTQ), a nie preto, že by sa snažil komplikovať veci jednoduché, ktoré predsa všetci dobre poznáme. Jedným z ďalších nových pojmov (schém, ktoré si potrebujeme osvojiť vo svojom kognitívnom vývine svojho myslenia) je aj ‘snubný význam tela’, ktorý je jadrom tohto argumentu, ‘sviatosť tela’, ‘teológia pohlavia’, a ďalšie. Z celého bohatstva prínosu sv. Jána Pavla II sa tu budeme venovať len nepatrnému zlomku, ktorý je potrebný pre tento argument vzhľadom na otázku čo je dobré pre LGBTQ a čo môže byť zmenené, a vzhľadom na normalizáciu tohto fenoménu, ale odporúčam prečítať si diela Jána Pavla II, majú nesmierny potenciál obohatiť bytie človeka o hĺbku a krásu.

Keďže riešenie problému, akým je LGBTQ, si vyžaduje aplikáciu princípov a to si vyžaduje chápanie pojmov (Nakonečný, 1997), uveďme si príklad s pojmom transsexualizmus. Walt (In Focus on the family, part 1, 2021, 03:19-04:07 a 10:55-11:57) hovoril, že „no one really transgenders... There’s internal morphology that doesn’t change. The only thing you can do through surgery and hormones is to mutate someone, but you can’t change them into another gender”, a hovorí, že „**this term is sort of been used to help** put the focus on how do we address this issue, how do we help them, how do we come alongside them, how do we help them understand...” Vďaka prirodzenému i nadprirodzenému zákonu poznávame, že „mužskosť a ženskosť nie sú navzájom zameniteľné biologické črty” (Zeno, 2014, s. 98), a pokiaľ ide o Male-to-Female (MTF) premenu, osoba ostáva stále mužom ale s umelo odstránenou konštitutívnou mužskosťou, ale nestáva sa (trans)ženou. Podobne to platí o Female-to-Man (FTM) premene, kde sa nestáva táto žena mužom, ale ostáva ženou s chirurgicky odstránenou konštitutívnou ženskosťou. Transžena, transmuž sú pojmy, ktoré vznikli rigidnou asimiláciou - spojením predpony trans- (znamenajúcej “to the other side”) a slova pre žiaduce pohlavie, ale nevyjadrujú pravdu o osobe.

Tento zážitok poznania pravdy zažila Kathy Grace Duncan (deTrans) (Focus on the Family, part 2, 2021,10:58-11:37), keď sa jej opýtali „Who are you? Who are you really?”, a ona odpovedala pravdivo: „For the first time I told the truth, because, prior to that I would say: „I am a man who used to be a woman”, and at that point I said to the pastor: „I am a woman living as a man” and when I did that the Holy Spirit just blew into me, and I saw the next two weeks of my life, and I realized in order to have this relationship that I so begged the Lord for, that I had to go back to being a woman... This is what I’ve got to do.” Na tomto príklade je vidno, že už samotné chápanie pojmov—buď v pravde alebo v nepravde—mení celú skutočnosť a môže priniesť úľavu a otvoriť cestu uzdravenia. Používanie popisných pojmov ako transsexualizmus nijako nevyklučuje schopnosť

poznania pravdy v rámci teológie pohlavia a snubného významu tela. Keď človek prijíma tieto nové pojmy, pozdvihne svoje poznávacie schopnosti o toto poznanie na vyššiu kognitívnu úroveň – obohatí svoje myslenie.

Argument 2.1: Snubný význam tela LGBTQ a akomodácia myslenia

Sv. Ján Pavol II. (in Zeno, 2014, s.169) používa pojem '*reč tela*', čo znamená, že svojím telom môže človek buď vyjadrovať pravdu, alebo nepravdu, teda lož. Tak je to v prípade transsexualizmu - reč ich tela zjavuje lož, a to je základný problém ich schopnosti prijať a žiť lásku - ich túžba po láske ostáva (preto lebo ostávajú mužom alebo ženou), ale nie sú schopní žiť snubný (sebadarujúci) význam svojho tela, pretože svoje telo preoperovali, a príčinou tejto reči ich tela vyjadrujúcej nepravdu je strach a bolesť: „People have the lack of understanding and they think this is all a choice. And yes, it is but no, it isn't. It is an unconscious choice. They're making this choice from that place of pain, from that place of wanting to escape because who they are has been so hurt, and is so unsafe, they feel they will be hated. And it's understanding that homosexuality and transgender, all those sexual identities, are actually a place of brokenness and we're seeing the fruit of that place of brokenness and we need to address the brokenness before we can address the identity issues.” (Duncan, in Focus on the Family, part 1, 2021, 9:32-10-10). Chápanie pojmov ovplyvňuje spôsob myslenia a to následne ovplyvňuje i spôsob riešenia problémov, resp. pristupovania ku komplexným otázkam, ktoré si vyžadujú vyššie formy myslenia (pozri poznámku č.31). Napríklad, zaobchádzanie so svojím telom má vážny dôsledok aj vzhľadom na večný život - totižto pri vzkriesení tela, každý z nás dostane svoje vlastné telo; toto telo, ktoré máme (v pravde) si oblečie neporušiteľnosť a nesmrteľnosť (1Kor15,51-55). To znamená že telo nesie '*vykupiteľský význam*' (Ján Pavol II., in Zeno, 2014, s.169): „Telo je určené na premenenie a vykúpenie a napokon na jednotu s Bohom”. Z pohľadu tohto rozšíreného poznania, je veľmi dôležité nielen pre časné zdravie a blaho (smrteľný život), ale aj pre večný život, pomáhať ľuďom vedieť prijať svoje telo (integrovat' svoju pohlavnosť).

Táto zlomenosť, ako to nazvala Kathy, je v podstate ono psychologické vysvetlenie LGBTQ, o ktorom bola reč v celej druhej časti. Čo teda znamená snubný význam tela pre osoby, ktorých telo (vrátane vzťahu mozog a myseľ) bolo vzťahovým prostredím a zážitkami formované tak, že si utvorilo stav mysle non-heterosexuálneho self alebo príťažlivosti? Je naozaj možné znormlizovať tieto fenomény a vylúčiť ich z MKCH časti o duševnom zdraví a ponechať len niektoré časti v medicínskej oblasti venujúcej sa sexuálnym poruchám a ťažkostiam? Je správne a pravdivé nerozlišovať viac pohlavie človeka binárne ako muža a ženu? Naozaj je možné hovoriť o láske medzi LGBTQ, a ak áno, v akom kontexte by bola pravdivá? Týmto otázkam sa budeme venovať v nasledujúcich riadkoch. Musíme si totiž uvedomiť, že tak ako po prvom hriechu, „Boží poriadok nestratil svoju platnosť, aj keď človek stratil prvotnú nevinnosť”³⁷ (Ján Pavol II., 2015, s.33), tento prirodzený a nadprirodzený poriadok a Boží plán s ľudskou láskou nestratil svoju platnosť ani teraz, keď človek utŕžil mnohé rany, ktoré sa odzrkadľujú v tele poznačenom hriechom a jeho reprezentácii lásky (LGBTQ). **Pravdivá láska stále platí, aj keď LGBTQ človek „stratil“ jej reprezentáciu v sebe.** On ju ani nestratil v pravom význame slova, že by ju nemal, ale stratil prístup k nej a v skutočnosti sa usiluje k nej dostať, čo vyjadrujú jeho pokusy o lásku.

³⁷ 'Prvotná nevinnosť' je stav neporušenej ľudskej prirodzenosti pred prvotným (prvým) hriechom. Je to teda situácia, kedy sa poznanie dobra a zla človeka ešte netýka (stav ľudskej hriešnosti), kedy **sebapochopenie človeka**, jeho „subjektivita zodpovedá objektívnej skutočnosti, (človeka) stvoreného, aby bol Božím obrazom“ (Ján Pavol II., 2015, s.31). A hoci je teraz človek „uzavretý prvotnej nevinnosti pre svoju hriešnosť, zároveň je otvorený tajomstvu vykúpenia, ktoré sa naplnilo v Kristovi a skrze Krista“ (Ján Pavol II., 2015, s.37). Náš osobný zážitok Kristovho vykupiteľského diela v našom tele nám nielen umožňuje žiť vzťah s Bohom, ale v nás aj obnovuje schopnosť sebapochopenia, ktorá zodpovedá objektívnej, pravdivej skutočnosti, kým sme. „Biblická antropológia rozlišuje v človeku nie telo a dušu, ale skôr telo a život... udelenie daru života prostredníctvom „dychu“, ktorý neprestáva byť vlastníctvom Boha. Ak ho Boh vezme, človek sa vráti v prach.“ (Ján Pavol II., 2015, s.48) Preto je význam človeka, jeho **sebapochopenie a sebaurčenie** (skrze slobodnú vôľu), ktorým sa vyznačuje od počiatku, od prvotnej samoty, preniknuté alternatívou medzi smrťou a nesmrteľnosťou.

Táto téma LGBTQ je v skutku významnou témou celých dejín ľudstva. Keďže telo bolo stvorené, „aby prenášalo do viditeľnej skutočnosti sveta tajomstvo skryté od večnosti v Bohu, a tak bolo jeho znamením“ (Ján Pavol II., 2015, s.12), keď si pripomenieme psychologické prvky LGBTQ, ktoré tu boli opisované, môžeme vidieť, ako nám LGBTQ približujú človeka, ktorý stojí od počiatku svojho stvorenia pred tvárou Boha; človek, ktorý zažíva, že je „odlišný“. Inými slovami, práve LGBTQ vďačíme za to, že nám približuje a sprítomňuje tajomstvá dávne, ktoré boli na počiatku, aby sme mohli oceniť dôstojnosť ľudskej osoby. Totižto, „prvý človek (ha-’adam), stvorený „z prachu zeme“, je definovaný ako „muž“ (’iš) až po stvorení prvej ženy. Keď potom Boh prenáša svoje slová o samote“ (nie je dobré, aby bol sám), „vzťahuje ich na samotu „človeka“ ako takého, a nielen ako muža“, ktorému chýba žena (’iššá); „**sám bol teda „človek“ bez vzťahu k pohlaviu.**“ (Ján Pavol II., 2015, s.40) Na označenie tejto samoty používa Ján Pavol II. (2015) pre nás nový pojem *‘prvotná samota’*. Táto prvotná samota vyjadruje presne tú skúsenosť, ktorú analogicky prežívajú, zjavujú svojím telom, LGBTQ: „som iný“, „som odlišný“. Vzťahovala sa totiž na to, že človek bol stvorený ako telo medzi telami, avšak nenachádzal medzi nimi „pomoc“³⁸, ktorá by mu bola podobná“ (Gn2,20). Na základe toho by si jeden mohol myslieť, hoci mylne, že na binárnom pohlaví teda nezáleží.

Ján Pavol II. (2015, s.46-47) píše: „Telo... (Adamovi) zároveň umožňuje si uvedomiť, že je „sám“. Inak by totiž nebol schopný dôjsť k onomu presvedčeniu, ku ktorému dospel (Gn2,20), keby mu telo nepomohlo to pochopiť tým, že celú vec učinilo zrejmu... Človek, ’adam, by mohol na základe skúsenosti vlastného tela dôjsť k záveru, že je podstatne podobný iným živým bytostiam (animalia). Avšak... nedospel k tomuto záveru, ba naopak, dospel k presvedčeniu, že je „sám“... Tým môžeme spojiť prvotnú samotu človeka s uvedením si tela. Skrze neho sa človek **odlišuje** od všetkých animalia a „oddeľuje sa od nich“ a skrze telo je tiež osobou. Je zrejmé, že telo nie je osoba, ale *človek si skrze telo uvedomuje svoju prvotnú samotu*. Je možné s istotou tvrdiť, že takto stvorený človek si uvedomuje a súčasne hlboko vníma zmysel vlastného tela, a to na základe skúsenosti prvotnej samoty... Tým, že je človek už od počiatku prítomný vo viditeľnom svete ako telo medzi telami, tým objavuje zmysel vlastnej telesnosti.“ Uvedomenie si, že sa „odlišuje“ od celého sveta živých bytostí je „akt sebauvedomenia“. Je to proces hľadania vlastnej definície (hľadá svoju identitu)... Preto „samota znamená tiež subjektivitu človeka, ktorá sa konštituuje skrze sebaopoznanie. Človek je sám, pretože je „odlišný“ od viditeľného sveta, od sveta živých bytostí. (A teda) sebaopoznanie ide ruka v ruku s poznaním sveta.“ (Ján Pavol II., 2015, s.42-43) Koľkokrát sme počuli zo svedectiev LGBTQ: „I felt I was different“, „I did not fit“! Siegel (2020, s.302) dokonca vytvoril skratky FOBI (‘feeling of being inadequate’) a FOMO (‘fear of missing out’),—už spomínané v texte Vývinové štandardy—ktorými sa vystihujú operácie našej vtelenej mysle, ktorá sa porovnáva s ostatnými (to je v podstate evolučná tendencia pre prežitie, porovnaj Burnett, 2016).

Človek však vďaka pocitu odlišnosti poznal seba ako *osobu*, že je iný od zvierat – avšak pri rodovej ideológii sa neraz používa argument, že homosexuálne správanie sa vyskytuje aj v ríši zvierat. Dokonca sa objavujú smelé hlášky, že človek je v podstate ako zviera („encefalizáciou sexu sa z človeka stáva... ‘morálne zviera’ – mozog podriaďuje sexuálne správanie spoločenským normám a tým naša sexualita nie je pod rozhodujúcim vplyvom hormonálnych zvrátov, miešnych reflexov a subkôrových centier ako u iných cicavcov a väčšiny primátov.“ Pastor, 2016, s.107). Čo sa tu teda deje? Možno sa pýtať priam s historickým významom. Človek sa cíti „odlišný“ od ľudí (heterosexuálov), a nachádza podobnosť vo svete zvierat? Stratil azda poňatie seba ako osoby? Stratil poňatie hodnoty spojennej s tým, že je osobou?

„Poznanie významu prvotnej samoty sa stáva súčasťou významu *‘prvotnej jednoty’*... Prvotná jednota má základ v mužstve a ženstve, akoby v dvoch „vteleniach“, akoby v dvoch podobách „bytia telom“ tej istej ľudskej bytosti stvorenej k Božiemu obrazu.“ (Ján Pavol II., 2015, s.52) Ako

³⁸ „Pomoc“ naznačuje pojem „komplementarity“, alebo lepšie „presnej zhody“. (Ján Pavol II., 2015, s.55)

sme dospeli od „’adam“ (človek; telesnosť bez vzťahu k pohlaviu), k „’iš“ a „’iššá“ (muž a žena; pohlavnosť)? A akú úlohu hrá teda (binárna) pohlavnosť? Odpoveď nám pomáha nájsť Ján Pavol II. vo svojich meditáciách. „*Definitívne stvorenie človeka spočíva vo vytvorení jednoty dvoch bytostí*“ (Ján Pavol II., 2015, s.57). Tým, že telesnosť a pohlavnosť sa nestotožňujú úplne, ale že je skorší význam tela než jeho bytie nutne pohlavné („jeho bytie prvotnej samoty, ktorá sa proste týka človeka “pred” jeho bytím (ako) muža a ženy...”), sa nemyslí „na dve chronologické štádiá stvorenia človeka, ale skôr určujú existenciu **dvoch úrovní významu bytia ľudského tela.**“ (Ján Pavol II., 2015, s.56-57) Význam prvotnej samoty sa vzťahuje na *sebatranscendenciu človeka* (človek bol stvorený jednak pred Bohom ako zvláštna hodnota, ale tiež ako zvláštna hodnota pre človeka, ako osoba pre osobu, skrze objav vhodného vzťahu - inými slovami, už jeho sebatranscendencia v sebe zahŕňa druhý význam bytia ľudského tela, jeho pohlavnosti; Ján Pavol II., 2015, s.57-58), zatiaľ čo význam jeho pohlavnosti v ňom spája tento význam s **“významom obohatenia”** (Ján Pavol II., 2015, s.61) - byť pre druhého “pomocou” (Gn2,20), darom.

„Boh nestvoril človeka osamoteného; od počiatku “ako muža a ženu ich stvoril” (Gn1,17). Ich spojením vzniká prvá forma osobného spoločenstva... Človek sa nestáva **Božím obrazom** ani tak v momente samoty, ako skôr v momente spoločenstva. Veď je už od počiatku nielen obrazom, v ktorom sa zrkadlí samota Osoby, ktorá riadi svet, ale tiež a podstatne obrazom nepozorovateľného božského spoločenstva Osôb.” (Ján Pavol II., 2015, s.58-59) Trojjediný Boh tak skrze tieto “dva významy bytia ľudského tela/dva zmysly vlastného tela: ľudskej telesnosti a pohlavnosti” zviditeľňuje seba ako Jediného Boha a zároveň spoločenstvo Troch Osôb: Otca, Syna a Ducha. Jeden Boh, ktorý je od počiatku “sám” aj “v spoločenstve”, v čase posielal svojho Syna - Syn vychádza z Otca, a Duch vychádza aj od Otca aj od Syna, je ich vzájomnou Láskou. Takže mužstvo a ženstvo bolo stvorené pre jednotu skrze vzájomnú lásku, ktorá vychádza od obidvoch - od muža a ženy, a je schopná vytvorenia jednoty v tele, aj skrze telo. K tejto jednote v tele dospejú skrze vzájomnú lásku (Gn2,24), avšak táto jednotu je prítomná už od počiatku (od počatia) v „samom“ tele. „Ona jednotu, ktorá sa uskutočňuje skrze telo, odkazuje už od počiatku nielen na “telo”, ale i “vtelené” spoločenstvo osôb.” (porovnaj Ján Pavol II., 2015, s.60)

Pozrime sa na toto nepreniknuteľné tajomstvo medicínsky, pokiaľ nám to súčasné ľudské poznanie dovoľuje. Koniec koncov, to, čo je v Bohu neviditeľné možno poznávať zo stvorených vecí (Rim1,20). Pozrime sa na to, ako telesnosť (prvotná samota) predchádza pohlavnosť (prvotná jednotu), a zároveň sú už od počiatku (pričom sa tým nemyslí „vzdialenosť v čase, ako skôr zakladajúci význam. Nie je teda dôležité, že tieto skúsenosti patria do prehistórie človeka, do jeho teologickej prehistórie, ale že sú *vždy u koreňa každej ľudskej skúsenosti.*“ Ján Pavol II., 2015, s.66) “ako muž a žena” (Gn1,17), prostredníctvom toho, čo vieme o počatí. Pastor (in Horáček, a kol., 2016, s.107) píše: „**Naše pohlavné rozlíšenie**, ale i diferenciácia mozgu sú určené pohlavnými génmi **ešte pred narodením**. Pri tvorbe pohlavných buniek sa počas meiózy rozdelia dve sady chromozómov. Vajíčka obsahujú chromozóm X a spermie chromozóm X alebo Y. Ak oplodní oocyt spermia nesúca chromozóm X, vzniká dievča, a keď vnikne do vajíčka s chromozómom Y, bude to chlapec. **Do siedmeho týždňa vnútromaternicového života sa vyvíjajú samčie i samičie embryá ‘unisex’**“ (to je ako „’adam“). „**Potom nastáva pohlavný zlom**. Maskulínny prešmykač, v skutočnosti gén umiestnený na krátkom ramienku chromozómu Y (SRY, sex-determining region Y), navodí tvorbu testosterónu, čím vyvolá rozvoj nášho tela a do istej miery i správanie mužským smerom. Mužský sexuálny software začne fungovať, až keď sa pod vplyvom génu SRY, *začiatkom prvého trimestru*, začnú tvoriť androgény a cieľové tkanivá **na ne reagujú tak ako majú**. Pokiaľ k tomuto prepnutiu nedôjde, genéza plodu sa automaticky uberá ženskou cestou. Z tohto pohľadu sú muži, podľa známeho populizátora vedy Marka Hendersona, geneticky modifikované ženy. Anekdoticke povedané, úsilie embrya na počiatku gravidity, aby sa vydalo na cestu svojho pohlavia, môže byť najdôležitejším a možno aj jediným výkonom, ktorý muž v živote predviedol. Sexuálny dimorfizmus sa prejavuje prakticky od narodenia... Štrukturálne a funkčné odlišnosti sa v mozgových oblastiach s vekom medzi pohlaviami prehlbujú.“

Je to fascinujúce, keď si pozrieme ako Slovo Božie opisuje stvorenie ženy: „A z rebra, ktoré vybral Adamovi, utvoril Pán, Boh, ženu a priviedol ju k Adamovi“ (Gn2,22), lebo, obrazne povedané, chromozóm Y ostal akoby o polnožičky kratší od X, a tak je Adam nadšený, keď vidí svoju „polovičku“ a hovorí: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z môjho mäsa“³⁹; preto sa bude volať muž-ena („iššá“), lebo je vzatá z muža („iš“). Slovo ‘pohlavie’ v podstate znamená ‘polovica’. Toto jeho nadšenie možno vyjadriť i psychologicky pocitom určitej rezonancie mysle a ‘attunement’, naladenia, ktoré je medzi mužom a ženou výnimočné, je rečou tiel i ducha človeka. Siegel (2020, s.381 a 262, respectively) to nazýva tiež ‘feeling felt’, alebo „the symphony of being a self beyond the body’s boundaries“: „The subjective side of these emotional connections is that a *sense of belonging* grows within the individual. Feeling felt is a simple and profound way of articulating the subjective experience of *mental state attunement*. The pleasurable response to such a resonance of minds may be built into our brains as a genetic inheritance of evolutionary history.“ A práve v tom vidíme rozdiel: takéto patrenie („belonging“) si vyžaduje komplementaritu a nie rovnakosť („saming“) pohlaví. Vidíme ako bola stvorená žena pre muža a muž pre ženu už od počiatku, aj to ako počiatok súvisí s počatím (1Kor11,11-12: „Pravda, v Pánovi nie je ani žena bez muža ani muž bez ženy, lebo ako je žena z muža, tak je aj muž skrze ženu a všetko je z Boha.“). Zrušiť pohlavnosť (binárnu), by znamenalo zrušiť človeka, najmä jeho *osobu* – teda to, čo ho odlišuje od sveta zvierat, a teda i jeho hodnotu. Kľúčové slová vývinu, ktoré Pastor (in Horáček, a kol., 2016, s.107) spomínal, sú „reagujú tak ako majú“, čo naznačuje normálnosť, a z nej vyplývajúcu nie-normálnosť vývinu, keď nereagujú tak ako majú. Takže pri LGBTQ naozaj nejde o prirodzenú variabilitu neurčitosti; vývin každej osoby (aj LGBTQ) je o jedinečnosti tej ktorej ženy a toho ktorého muža.

A to nie je všetko, fascinujúce je to i ďalej, čo dopĺňa Kagan (2010, s. 103-103): „Perhaps the most robust fact is that the physical and psychological traits of males are more variable than those of females... These phenomena are partly due to the fact that females have two X chromosomes, whereas males have only one. Because one of the female’s X chromosomes is inactive in one-half of her body cells..., any allele on the X chromosome that disturbed normal development would be fully expressed in males but less fully expressed in females... (Například) The gene responsible for an enzyme (called MAO A) that reduces the concentration of three brain molecules affecting impulsive behavior is located on the X chromosome. Therefore, an allele that altered the normal activity of this enzyme would be present in all the neurons of the male brain but in only half of the neurons in the female brain. This could help explain why extremely impulsive behavior is more common in boys and men.“ Okrem chromozómov je fascinujúci i vplyv mužských a ženských pohlavných hormónov, ktoré *ovplyvňujú mnohé psychologické funkcie* (Kagan, 2010, s.104). Napríklad, mužský pohlavný hormón testosterón „is the molecular source of bodily estrogene (female’s sex hormone) in both sexes and is required for the development of male genitals but not for the female’s sexual anatomy... Male hormone suppresses activity in circuits mediating anxiety and fear... Estrogen renders girls and women more sensitive to pain, partly because female hormone

³⁹ Adamovi vzal Boh rebro, aby stvoril jemu pomoc podobnú (a aby aj po ich rozdelení – dvoch osobitých jedinečných bytostí bolo možné zachovať ich jednotu v tele, stvoril ich ako muža a ženu – pohlavné osoby). Spomínané chromozómy gréc. znamenajú ‘chroma’ = farba, ‘soma’ = telo. Sú nositeľmi DNA, ktorá pripomína točitéj rebrík (Kristus ako rebrík do neba – Jn1,51: „Uvidíte otvorené nebo a Božích anjelov vystupovať a zostupovať na Syna človeka“; o čom sa snívalo Jakubovi, Gn28,12 a 17: „že vidí rebrík opretý o zem a jeho vrchný koniec siahla až do neba a Boží anjeli vystupovali a zostupovali po ňom.“ „Tu je naozaj dom Boží a tu je brána do neba!“ – Pán povedal: „Ja som brána.“ Jn10,9), a jej vlákna majú navzájom **opačnú orientáciu**. Tak je to zapísané už v našej DNA! Keď Ježiša ukrižovali, prebodli mu bok až srdce a vyšla voda a krv. A tak vznikla Cirkev, Baránkova nevesta. Srdce je chránené rebrami (chromozóm je ohnutý ako rebro), ktoré sú párové kosti. Človek má 12 rebier na oboch stranách hrudníka – táto fyziológia tela zjavuje význam 12 kmeňom Izraela (pred Kristom) a 12 apoštolov (s Kristom a po ňom). V Slove Božom a v dejinách spásy nič nie je náhodné, preto nie je ani náhodné, že Cirkev je mystické Telo Kristovo (1Kor12,12-31). „Vari neviete, že vaše telá sú Kristovými údmi? Môžem teda vziať Kristove údy a urobiť ich údmi neviestky? Vonkoncom nie!“ (1Kor6,15) Ak teda spojiť sa s neviestkou (prostitútkou) je hriech proti vlastnému telu, pretože „budú dvaja v jednom tele“, akým vážnym **previnením voči vlastnému telu** je snažiť sa sexuálne žiť s niekým rovnakého pohlavia, kde ani nie je možné vytvorenie tejto jednoty bytia dvoch v jednom tele?! Pokiaľ tamto je hriech smilstva, čo je potom toto?! „Varujte sa smilstva! Každý hriech, ktorého by sa človek dopustil, je mimo tela; kto však smilní, hreší proti vlastnému telu.“ (1Kor6,18)

dilutes the power of the brain's opioids to reduce the intensity of pain. This physiological state could contribute to the female's susceptibility to anxiety disorders and an avoidant behavioral style.“ (Kagan, 2010, s.106) Je pravdepodobne možné napísať veľa rozdielov a veľa vplyvov v dôsledku pohlavných hormónov, tieto sú mienené skôr ako príklad, ako je **pohlavnosť v človeku významná a nedá sa poprieť gender ideológiu**.

Niekoľko môže namietat', že teológia tela, ktorá má byť antropológiou zohľadňujúcou aj duchovný rozmer človeka, je príliš katolícka a preto by bola ťažko prijateľná pre ateistov či ľudí iných vierovyznaní. Na tomto praktickom príklade od Kagana (2010), však vidíme, ako vskutku „**zákon poznania zodpovedajú zákonu bytia**“ (Ján Pavol II., 2015, s.36). Táto Teológia tela **nie je len** pre kresťanov, ktorí veria podľa Slova, podľa Biblie. Často sa o sv. Písme hovorí, že používa obrazný jazyk, ako napríklad v tomto prípade knihy Genezis. Ja by som však povedala, že používa skôr veľmi konkrétny jazyk - podobne ako kognitívne vývinové štádiá, podľa Piageta, malé deti majú myslenie veľmi konkrétne, nedokážu myslieť ešte abstraktne. Vzhľadom na Božiu myseľ naše myslenie nikdy nie je na dostatočnej úrovni, že by sme dokázali pochopiť Jeho tajomstvá, preto nám ich veľmi konkrétne opisuje a zjavuje vo viditeľnom stvorení sveta. A to je i dôvod, prečo tu, v tejto časti dávam príklady z konkrétneho života. Aj taký banálny príklad, keď Slovo hovorí: (Ž19,2 a 6-7): „Nebesia rozprávajú o sláve Boha a obloha hlása dielo jeho rúk... Tam hore vybudoval stan pre slnko a ono z neho vychádza... Na jednom kraji neba sa vynára a ubera sa k druhému...“ My vieme, že slnko sa netočí takto okolo zeme a vieme, že deň a noc sa striedajú vďaka tomu, že sa zem otáča okolo vlastnej osi; ale naozaj pozorovateľný, konkrétny, viditeľný jav je, že na východe slnko vychádza a na západe zapadá - je to teda veľmi konkrétny popis, a ako taký je pravdivý. Predstavme si vysvetľovať malému dieťaťu, vo vývinovom štádiu predoperačného myslenia a konkrétnych operácií (vek 2-12 rokov) fyziku toho, ako vzniká deň a noc - mladšie dieťa by nepochopilo ako to môže byť (nevedelo by ani čo znamená 'rotovať', ani čo je to 'vlastná os' - muselo by si najprv osvojiť nové pojmy), preto deťom vysvetľujeme veci jednoduchšie, a konkrétne, a predsa to neznamena, že im klameme alebo hovoríme len symbolický, obrazný význam vecí. **Hovoríme im tak, ako sú schopné chápať**, aby chápali aspoň tak, ako sú schopné chápať.

Aj Boh nám mohol zanechať opis svojich tajomstiev, a mnohým svätým zjavuje tieto pravdy, problém je, že ani oni ich nedokážu popísať, lebo to sa nedá slovami vyjadriť, a tak tiež používajú nejaké opisy. Boh nám opísal stvorenie sveta tak, ako naozaj je - ale na veľmi zjednodušenej a konkrétnej úrovni, aby sme ho dokázali chápať. Lebo **kto si osvojil vyššie a zložitejšie spôsoby myslenia, chápe aj tie jednoduchšie**, ale ten, kto si neosvojil vyššie, nepochopí veci zložitejšie, a tak môže byť odradený, lebo ho to ani nezaujíma ani neposunie. A keďže mozog nemá rád necítiť sa dobre, môže zavrhnúť celú tému, len aby sa necítil „ako sprostý“, lebo „nechápanie“ by mohlo byť pre neho potupujúce a preto ohrozujúce. Ale Boh nás chce upútať a zaujať a nadchnúť. Boh chce každého spasiť, aj tých, čo sa nestanú astrofyzikmi a genetikmi (paradoxne, často majú jednoduchí ľudia k Bohu bližšie svojou vierou, než vzdelaní, ktorým ich poznanie je akoby prekážkou uveriť Bohu), alebo osvietenými mystikmi (čo nie je z nich ale zvláštnou Božou milosťou). A tak, hoci Sám je neprekonatelným a neuchopiteľným tajomstvom, zjavuje sa nám najjednoduchšie a najkonkrétnejšie, aby sme chápali toľko, čo dokážeme (Mk4,13; Mk8,17-18; Jn8,43; Mt15,16), mali radosť, boli fascinovaní Jeho krásou a tajomstvami, a túžili po Ňom viac. Boh vo svojom Slove neklame. On je Slovo a v ňom ľži niet. Biblia nie je len historická kniha, kde sú záznamy z historických dejín židovského národa, a nie je to ani len nejaká obrazná symbolika; dokonca ešte aj v tej poézii ako je Pieseň sa skrývajú zjavené - veľmi konkrétne - tajomstvá mystického zjednotenia duše so svojím Žením, Kristom, Bohom. Aj v tých historických udalostiach to nie je ľudské slovo, aj keď má tento rozmer, ale je to slovo zo Slova, a ostáva Božím Slovom, ktoré v tých viditeľných udalostiach zjavuje svoje neviditeľné tajomstvá; nakoniec taký bol život prorokov - bol ako znamenie—viditeľný znak neviditeľnej skutočnosti—aby bola poznateľná. Takým podobným znamením, čo nazývame predobrazom, je i Starý zákon, lebo Pán Ježiš neprišiel Zákon zrušiť - že

by prinášal revolúciu a niečo nové, ale naplniť - v Ňom sa naplňajú všetky predobrazy, ktoré nám, ako ľudstvu, boli dané, aby sme Ho poznali a mohli si Ho slobodne zvoliť ako Osobu, s ktorou chceme mať vzťah, ktorý je Cesta, Pravda a Život.

Boh nám nedá vieru proti našej slobodnej vôli. Naša viera, hoci je darom, je darom pre nás nie preto, že by sme sa mohli vyhovárať na Boha, že nám teda žiadnu nedal, ale preto, lebo nás nekonečne obohacuje o nekonečné Dobro, Boha; ale je to naše slobodné zvolenie si Ježiša ako Pána a Boha, skrze toho, že **Ho ako takého spoznáme prostredníctvom viditeľných stvorených vecí** (Rim1,20-21). Veď viera nie je oddelená od rozumu, ale ho obnovuje, keďže je poznačený hriechom. Preto **Boh nechal svoje stopy vo všetkých národoch**. Napríklad, sviatok Divali v hinduizme, v Indii, je o víťazstve svetla nad tmou - a je to stopa Boha vo svete a v ich kultúre preto, aby to, čo oni vyznávajú, poznajú, aby skrze to poznali Toho, ktorý je Pravé Svetlo, ktoré osvecuje každého človeka (Jn1,9-10 a 4-5, 10-11), a prišiel na svet v tele; **Boh zjavil seba samého v tele** (podobnom človeku, lebo On nepoznal hriech, ako my - Strom poznania dobra a zla zapustil korene do našej ľudskej prirodzenosti—na FB bol príspevok ukazujúci odtlačky prstov a letokruhy kmeňa stromu, bola to fascinujúca podobnosť. To nás môže viesť k meditácii čím je významné, že Pán Ježiš je Koreň - Zjv22,16, Rim11,18⁴⁰); (Jn1,1a14). Inými slovami, nie je pravda, že všetky náboženstvá majú veľa *spoločného* (2Kor6,14-18), a preto je to jedno, aké náboženstvo človek má za svoju cestu ducha, aj tak vedú všetky k spoločnému cieľu. To je nepravda. To, čo máme spoločné je naša telesná prirodzenosť (soma); to, čo máme spoločné ako človek je, že máme všetci aj duchovný rozmer našej osoby (nielen bio-psycho-sociálny). Naozaj je len Jeden Boh celého univerza, ale nie je pravda, že je nejaký univerzálny Boh, v zmysle, že akékoľvek božstvo ktokoľvek (akékoľvek náboženstvo, zvlášť monoteistické) vyznáva je Ním, je ním mienený Trojjediný Boh. Preto sa zvestuje Kristus, aby sa človek posunul od predobrazu k velebeniu Pána, aby mohol byť každý dokonalý v Kristovi (Kol1,28): „Hlásame vám evanjelium, aby ste sa od týchto márností obrátili k živému Bohu... On v minulých pokoleniach nechal všetky národy ísť svojou cestou, ale bez svedectva o sebe samom neostával, lebo dobre robil...“ (Sk14,15-17)

To Boh nechal svoje poznateľné stopy všade (každému človeku podľa jeho kultúry, histórie, či etnika), aby Ho mohli všetci rozpoznať a uveriť v Neho, že On, Ježiš, Je ten, ktorý Je a okrem iného Boha niet, a tak mohli byť spasení. To je logika, ktorú verbalizuje Pavol, resp. Duch, keď hovorí Grékom skrze Pavla: „Čo teda uctieвате, hoci to nepoznáte, to vám ja zvestujem.“ (Sk17,22-24) Prijatie pravdy je poznanie Pána Ježiša v tom, čo sú akoby Jeho stopy vo svete, veď „v ňom žijeme, hýbeme sa a sme“ (Sk17,28). Potom tým, „ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi: tým, čo **uverili v jeho meno**“ (Jn1,12). Nikto nebude spasený preto, že je „dobrý“ človek. Ešte jeden príklad si povedzme. Na Novom Zélande, z histórie Maurov, bol rod, ktorý pil krv zvierat, lebo si myslel, že tak získa ich silu (to som čítala pri Waitamo caves, žiaľ, neviem to citovať, všetky fotky mám vymazané). Aj to je príklad zobrazujúci stopy Boha vo svete, konkrétne Eucharistického Krista, veď skrze moc Jeho krvi my máme silu víťaziť nad nepriateľom - Smrťou, premáhať hriech, ktorý nás robí otrokmi; skrze Jeho presväť Krv my môžeme ožiť, skrze Jeho Krv my sa stávame Božími deťmi; skrze prijímanie Jeho tela máme podiel na Jeho Duchu (1Kor6,17). My pijeme Jeho Krv (Jn6,54). Ó, ako jasne by vedeli toto pochopiť práve oni, aké zrozumiteľné a vlastné by im to bolo! Všetko poukazuje na Krista, Pána Ježiša - to hovorí Slovo „Všetko je stvorené skrze neho a pre neho“ (Kol1,16). A preto zase my vďaka Nemu dokážeme poznávať význam nášho tela, lebo „On je obraz neviditeľného Boha, prvorodený zo všetkého stvorenia“ (Kol1,15).

Po krátkom odbočení sa vráťme späť k hlavnej téme. Pokiaľ sa LGBTQ cítia iní, toto chápanie prvej samoty a jednoty naznačuje, že „pátranie po ľudskej identite toho, ktorý je na počiatku

⁴⁰ Mimochodom, je fascinujúce a pre Židov adresovaná otázka: „Povedzte mi, ako je možné, že Izaiáš hovorí: „Z pňa Jesseho vypučí ratolesť a z jeho koreňov výhonok vykvitne. A spočinie na ňom duch Pánov...“ a „bude koreň Jesseho stáť ako zástava národov... a ten, čo povstane vládnuť nad národmi: v neho budú dúfať národy“ (Iz11,1-2a10; Rim15,12) - ako môže byť ratolesť koreňom? Ako vie byť ten, čo bude vládnuť v čase po Jesse, prv ako Jesse?“ (porovnaj Mt22,45, či Jn8,58)

„sám”, musí vždy prechádzať cez dualitu, spoločenstvo muža a ženy, lebo tieto sú „dve doplňujúce sa dimenzie sebedomia a sebaurčenia a zároveň **dve doplňujúce sa vedomia významu tela.**” (Ján Pavol II., 2015, s.62) Človek je telom a skrze telo je tiež mužom a ženou. „Keď sa obaja spoja tak intímne, že sa stanú „jedným telom”, ich manželské spojenie predpokladá zrelé uvedomenie si tela... Dochádza k novému objavu samého *prvotného vedomia spojivého významu tela v jeho mužstve a ženstve*; a tým... zároveň ukazuje, že v každom z takých spojení sa istým spôsobom **obnovuje tajomstvo stvorenia...**”,—v ktorom je zakorenené plodenie—, „a po každej v istom zmysle reprodukuje jeho tajomstvo.” (Ján Pavol II., 2015, s.64-65) To je zviditeľnené v biológii počatia života, ktorá bola opísaná vyššie. Muž a žena sú jedným telom, je to akt ktorý je spojený s plodivým významom, v ňom od počatia sú jedno a keď dospeje človek v dospelú osobu, ktorá si je vedomá významu svojho tela, opäť opustí otca i matku a stanú sa jedným telom (Gn2,24). **Aby nebol človek sám (prvotná samota), bola mu darovaná jednota skrze pohlavnosť jeho telesnosti.**

Ako príbeh v knihe Genezis o stvorení človeka ďalej pokračuje, odhaľuje tiež **význam studu/hanby**, o ktorom sme hovorili v druhej časti Coming out: pred pádom, keď zakúšali prvotnú samotu a jednotu, boli nahí a nehanbili sa (Gn2,25), no keď jedli zo stromu, z ktorého im Boh zakázal jesť, otvorili sa im oči a spoznali, že sú nahí a zakryli svoju nahotu (Gn3,7) a „keď počuli hlas Pána“, skryli sa pred Ním (Gn3,8), a tak ich („adam“) Boh hľadal a volal po mene: „Kde si?“ (Gn3,9), a Adam mu odpovedá: „bál som sa, lebo som nahý, a preto som sa skryl“ (Gn3,10). **Pocit hanby/studu** je „teda nielen skúsenosťou prvotnou, ale i medznou“ (Ján Pavol II., 2015, s.68), pretože ide o „radikálnu zmenu,... ktorá **sa týka skúsenosti významu vlastného tela** pred Stvoriteľom a pred tvormi..., (a) priamo sa týka vzťahu muža a ženy, ženstva a mužstva.“ (Ján Pavol II., 2015, s.69) Stratili plnosť vedomia významu vlastného tela. Toto je dôležité, pretože hoci LGBTQ zažívajú že „sú iní“ od človeka (heterosexuálneho), poukazuje to na radikálnu zmenu ich vnímania svojho tela a tela opačného či rovnakého pohlavia; medznú skúsenosť v ich živote spojenú s pocitom hanby, ktorý bránil pri identifikácii sa so svojím pohlavím a vytvorením heterosexuálnej reprezentácie lásky, vďaka čomu nemajú plnosť vedomia významu vlastného tela.

Pocit hanby a potreba “coming out”, potreba “pride”, neidentifikovanie sa so svojím pohlavím, či non-heterosexuálna reprezentácia lásky, sú teda tiež ovocím tohto stromu poznania dobra a zla, resp. neposlušnosti Božiemu Slovu – nepočúvnutia Jeho rady, lebo slovo poslušnosť je od slova počúvať. „**V skúsenosti studu (hanby) zakúša** ľudská bytosť strach pred „druhým ja“ (napríklad žena pred mužom), čo je v podstate **strach o vlastné „ja“**. **Studom** ľudská bytosť **prejavuje** takmer inštinktívne **potrebu potvrdenia a prijatia tohto „ja“ podľa jeho oprávnenej hodnoty.**“ (Ján Pavol II., 2015, s.70) Toto je inými slovami povedané to, o čom sa písalo v celej druhej časti Coming out vrátane rekurzívneho spôsobu fungovania mysle, čo bolo formulované takto: Hoci sa nejaký človek prezentuje v jednej z rolí LGBTQ, v skutočnosti sa potreba hrdosti vzťahuje na jeho pravé pohlavie a pravú heterosexuálnu orientáciu, s ktorou sa neidentifikoval, ktorú neintegroval, a s ktorou má spojený pocit hanby. Preto význam všetkých snáh o legalizáciu a normalizáciu LGBTQ nie je v pravde o tom, aby sa človek nemusel hanbiť žiť ako LGBTQ – to je interpretácia sveta, podobne ako had pomohol Eve interpretovať Slová Božie (porovnaj Gn3,1-6); ale pôvodný a pravdivý význam pocitu hanby je potrebou potvrdenia a prijatia svojho tela a plánu s vlastným telom pre ľudskú lásku podľa jeho oprávnenej hodnoty, ktorú môžeme poznať vďaka Slovu Božiemu, o ktorom sme už dosvedčili, že nie je oddelené od reality.

Spomeňme si, čím sa to stalo, že človek zakúsil stud/hanbu (Gn3), že stratil vedomie významu vlastného tela. Bola to medzná situácia (kritický mýľnik), kedy človek zlyhal v skúške poslušnosti, „totiž načúvaníu Slovu v celej jeho pravde a prijatí Lásky v súlade s plnosťou požiadavkov stvoriteľskej Vôle.“ (Ján Pavol II., 2015, s.68) A to nie je situácia, ktorá sa stala len niekedy „vtedy a tam, a im“, ale ktorú opakujeme často aj my sami – aj my uplatňujeme svoju vôľu. Možno je neidentifikovanie seba ako osoby (stratenie vedomia prvotnej samoty) a nachádzanie identifikácie

seba vo svete zvierat, akoby únikom pred týmto pocitom prvotnej hanby, alebo jeho dôsledkom. Boh určite nechce, aby sme stratili poňatie seba ako osoby a svojej hodnoty. On vidí našu hodnotu, lebo ju pozná, je jej tvorcom, len my nie a robíme sa ničím viac než len “podobným zvieratám”, a navyše je to vraj normálna ľudská skúsenosť. Tak to je ľstivá lož.

Argument 2.1.1: Obnovenie vnímania snubného významu svojho tela

Ako si dokáže človek byť opäť vedomý významu svojho tela? Je možné, že nie je veľa ľudí, ktorí vedia, čo si majú pod tým vôbec predstaviť. Byť si vedomý významu nášho tela nás môže vskutku obohatiť – môžeme sa stať tým, kým sme povolani byť: **Darom**. A tak sa konečne **dostávame k snubnému významu tela**. „Telo skrze vlastnú viditeľnosť manifestuje človeka a tým, že ho manifestuje, robí mu prostredníka, t.j., umožňuje, aby muž a žena už od počiatku medzi sebou „komunikovali“ v súlade s osobným spoločenstvom, ktoré chcel Stvoriteľ práve pre nich“, a ktoré „zodpovedá plnosti videnia človeka v Bohu, t.j., podľa merítka Božieho obrazu“ (Ján Pavol II., 2015, s.72-73). Toto je to osobné spoločenstvo, tá skutočnosť, ktorá nám dáva pocit našej identity, ako píše Siegel (2020, s.24): „Our relational connections, inner and inter, shape our neural connections and our sense of identity.“ Tým, že Adam vďaka žene rozpoznáva a nachádza spôsob, akoby seba definoval (svoju identitu), poznávame, že pohlavnosť človeka otvára cestu šťastnému objavu vlastného ľudstva pomocou inej ľudskej bytosti (porovnaj Ján Pavol II., 2015, s.71).

„Skrze ženstvo a mužstvo sa stávajú jeden druhému darom“ (Ján Pavol II., 2015, s.75), vďaka čomu sa uskutočňuje to, čo je samou **podstatou osoby**, ktorú by človek „sám“ neuskutočnil („Nie je dobré, aby bol človek sám“ - Gn2,18), ale iba keď existuje „s niekým“, alebo ešte hlbšie a dokonalejšie: keď existuje „pre niekoho“ (Ján Pavol II., 2015, s.78-79). Tým, že existuje vo “vzťahu vzájomného darovania” (Boh stvoril človeka definitívne až keď stvoril ženu pre muža a muža pre ženu, čo vyjadruje vzťah prvotnej jednoty), potvrdzuje svoju individuáciu vo svete a tento vzťah vzájomného darovania je naplnením prvotnej samoty človeka (človek je osobou). **Keby sme pojednávali o pohlavnosti bez osoby, bolo by zastreté podstatné svetlo zjavenia tela, jeho významu**, pretože autentická hodnota prvotnej nahoty (Gn2,25), a teda pohlavnosti, stojí celá vo vnútri *personalistického kritéria* (potvrdenia hodnoty osoby), a nie v naturalistickom kritériu, ktoré popisuje len prírodný sexuálny dynamizmus v sebe samom (porovnaj Ján Pavol II., 2015, s.73 a 78-79). Skratka, pohlavnosť nie je niečo, čo je samo pre seba a na čom nezáleží, že by to osoba mohla prežívať variabilne alebo v nezhode so svojím sexuálnym self, alebo by bola oddelená od reprezentácie lásky, ktorú daná osoba má; pohlavnosť nie je len pre nejakú sexuálnu dynamiku, ktorá by bola oddelená od hodnoty osoby, ale práve preto, že človek je osobou, je súčasťou vzájomného darovania muža žene a ženy mužovi – vytvárania jednoty. Potvrdenie hodnoty svojej osoby pomáha chápať význam vlastného tela.

Personalistická norma hovorí (Wojtyla, 2003, s.25), že „osoba je takým dobrom, s ktorým sa nezhoduje používanie, s ktorým nemožno zaobchádzať ako s predmetom užívania, ako s prostriedkom na dosiahnutie cieľa. A zároveň, osoba je takým dobrom, že vlastný a plnohodnotný vzťah k nej určuje iba láska.“ A láska znamená „hľadanie toho, čo predstavuje **pravdivé dobro osoby**, čo zahŕňa i starostlivosť o biologický život a zdravie osoby ako jej dobro. Ani to (zdravie a biologický život) však nie je jediné dobro, ani dobro nadradené, či konečné.“ (Wojtyla, 2003, s.164) Človek je totiž povolaný pre večný život, čo zahŕňa starostlivosť o to, čo je dobré pre neho vzhľadom na jeho spásu (Mk8,34-38: „Veď čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?!“), čo ho približuje k Bohu a umožňuje mu zjednotiť sa s Ním, a taktiež, čo zahŕňa pohľad na človeka v Bohu, čiže stvoreného na Boží obraz. V skratke, „lásku sme definovali ako snahu o pravdivé dobro druhej osoby, a potom ako **odpor voči egoizmu**.“ (Wojtyla, 2003, s.168) V tomto svetle je teda potrebné chápať pohlavnosť osoby - v tomto dobre spočíva i autentická hodnota prvotnej nahoty – nemôže s ňou byť zaobchádzané ako s predmetom užívania, na dosiahnutie cieľa, a tiež stojí v rozpore s egoizmom, lebo iba láska jej dáva plnohodnotný význam.

Keď sa však zamyslíme nad používaním pohlavnosti dnes, dá sa povedať, že vôbec nie je chápaná v tomto svetle personalistického kritéria.

Mozog sabotér nahradil lásku sebaláskou a namiesto bytia darom pre druhého, uprednostňuje aby sa jemu dávali dary, namiesto svätosti, požaduje, aby sa s ním jednalo sväto. **Človek, ktorý nepozná význam svojho tela, stratil poňatie svojej sebahodnoty**⁴¹. Svoje telo vystavuje a ponúka ako predmet užívania, zmyslovosti. Snubný význam tela, byť darom, predpokladá slobodu darovania. Nejedná sa o sebadarovanie pokiaľ je človek „puđený“ náhlou vášňou a, ako sa obrazne hovorí, „stráca rozum pre lásku“, alebo keď stráca zábrany v dôsledku alkoholu a drog. Sex je dobrý pokiaľ je v jadre personalistickej normy v zhode so snubným významom tela. Sex mimo potvrdenia hodnoty osoby je hriechom proti vlastnému telu. Prečo? Človek môže darovať iba to, čo vlastní, a vtedy sa nevlastní, ale telo vlastní jeho. Nielenže sa človek „nedáva“ v pravom význame slova a tela v rozmere hodnoty osoby (v personalistickom význame), ako daru, ale necháva sa používať a čím viac je zneužitý, tým sa cíti byť správnejší. Robí zo seba predmet – doslova sa redukuje a degraduje, lebo nepozná svoju hodnotu, a je vďačný, keď ho niekto aspoň berie ako predmet svojich cieľov a žiadostivosti do rúk – lichotí mu to. Samozrejme, že taký človek potom musí utekať pred Bohom a Jeho Slovom, a ani nevie prečo to robí; neuvedomuje si, že je to v dôsledku toho, čo koná a ako koná, pretože stratil poňatie svojej sebahodnoty, a tak si stavia svoje zákony, aby bol hrdina a cool a nemusel sa hanbiť. Prečo sú vlastne škodlivé veci zároveň tak príjemné? Asi preto, že sa v oblastiach mozgu týkajúcich sa odmeny a potešenia uvoľňuje dopamín (porovnaj Burnett, 2016, s.60). Robí nám to dobre, prináša to úľavu od vážnosti a konformity. Možno preto sú aj hriechy tak príťažlivé.

Z pohľadu nášho mozgu „našu **sebahodnotu** ohrozuje a narúša najmä kritika, urážky, odmietnutie a výsmech, a to hlavne pokiaľ ide o ich verejné prejavy. To samozrejme nie je v súlade s naším cieľom po obľube a uznaní zo strany druhých... Podľa teórie **spoločenskej sebazáchovy** máme hlboko **zakorenenú**⁴² motiváciu udržať si spoločenské postavenie. Vzniká teda nebezpečenie, že nás budú posudzovať ostatní – v dnešnej dobe je to hanba byť pannou/panicom. A čokoľvek, čo ohrozuje niečie spoločenské postavenie alebo image, sa nezľučuje s cieľom „byť obľúbený“, a to aktivuje os HPA a do tela sa uvoľní kortizol.“ (Burnett, 2016, s.115) Os HPA aktivuje stresovú

⁴¹ Ako veľmi prajem všetkým poznať svoju hodnotu a snubný význam svojho tela – nik by viac neveril na reinkarnáciu, lebo tá úplne popiera hodnotu človeka! Ó, keby len vedeli, že sú až tak hodnotní, že sú neopakovateľní! Niekedy počuť argument, že vraj niekde sa našiel niekto, kto vyzeral ako oni a to im dáva zmysel, že je to reinkarnáciou. Avšak telesná podobnosť práve vydáva svedectvo „spoločným koreňom“ (to je jedno či sa na to pozrie človek geneticky, chromozómovo, alebo Biblicky, cez rodičov Adama a Evu). Navyše, ľudia majú dvojníkov aj žijúcich – a to úplne popiera tamten argument pre reinkarnáciu. Hovorí, že si pamätajú veci, ktoré nezažili – ó keby len stretli niekoho, kto by im vysvetlil ako funguje mozog a pamäť, i kolektívne nevedomie, ba dokonca ako funguje duch človeka. Ľudia, ktorí zdieľali spoločne Ducha Svätého na opačných koncoch sveta, či v rovnakom či v inom čase, hovorili tiež veci, ktoré sami nevedeli, a to preto lebo Duch Boží hovoril v nich. A neboli reinkarnovaní... Ó, kiežby človek poznal svoju hodnotu a snubný význam svojho tela, nikdy by neprijal tak ponižujúcu ideu o reinkarnácii. Svet je plný tajomstiev.

⁴² „Zakorenenú“ - ako zakorenený Strom poznania dobra a zla (Gn2,16), keďže to, čo je neviditeľné možno rozumom poznávať z vecí viditeľných (Rim1,20), náš mozog zjavuje aj náš počiatok. Zoberme si ako je mozog konštituovaný. Existuje **teória trojjediného mozgu (Paul McLean)**, ktorá rozlišuje „**plazí mozog**“ („lower brain structures“), fylogeneticky najstarší, ovplyvňujúci „základné fyziologické procesy, monitoruje, čo sa v tele deje, koordinuje reakcie na problémy a dáva veci doporiadku“ (Burnett, 2016, s.14) - má za úlohu homeostázu (vnútornú rovnováhu v organizme) a zodpovedá za reakcie prežitia: útek-útok-zamrznutie a je „fundamental to the „polyvagal theory“ of self-regulation (which) suggests that our interactions with others directly shape how these deep structures in the brain respond with a sense of safety and receptivity or with a sense of danger or life threat.“. Potom je „**mozog cicavcov**“ („central brain structures“), alebo emocionálny mozog, ktorý zahŕňa náš limbický systém, integráciu pamäti (fakty a autobiografické detaily) a „the engagement of an attachment system that enables mammalian young to depend on their parents for safety and security. Limbic structures permit the integration of... the appraisal of meaning, the processing of social signals, and the activation of emotion“ (Siegel, 2020, s.33). A najnovší je **neokortex** („upper brain structures“), ktorý nám sprostredkováva „vedomie, pozornosť, vnímanie, uvažovanie“ (Burnett, 2016, s.14), abstraktné myslenie a vyššie kognitívne funkcie, i uvedomenie. Mozgová kôra sprostredkováva flexibilitu, zatiaľ čo plazí mozog si ide vo svojich vyjazdených koľajách (Burnett, 2016, s.14), čo sa môže prejavovať i v integrácii vrámci mozgu a integrácii informácií z tela a svojho pohlavia, zarytých stavoch mysle, rigidite alebo v chaoze. Táto McLeanova teória nie je presná, ale „it does provide a useful initial way of diving into the anatomy of the brain if the model's limitations are acknowledged“ (Siegel, 2020, s.37). Fascinujúce na mozgu je okrem iných vecí aj to, že náš plazí mozog nám môže pripomínať **hada**, s ktorým viedla Eva diskusiu (Gn3,1). Ešte aj tvar tohto plazieho mozgu pripomína hada, keďže pokračuje do ďalších častí pozdĺž chrbtice do miechy.

reakciu, tá sa môže stať prípadne až traumatickou; trauma môže fungovanie osi HPA negatívne ovplyvniť (Siegel, 2020, s.33). Ako sa teda nehanbiť – nestratiť sebahodnotu? - Zosmiešňovaním hodnoty, ktorá je opakom spoločenskej mienky. Keď človek počuje rozprávať mladých, chváliť sa sexom a telom, je to ako zdatnosť („koho dal“, „aký výkon podal“), získava tak status v skupine. Človek buď necháva seba byť predmetom uspokojenia žiadostivosti druhého človeka, alebo dokonca využíva seba (spolu s tým druhým) na uspokojenie svojej vlastnej žiadostivosti („ja som niekto, zaslúžim si to, právom mi to patrí, mám na viac“), alebo dokonca kombinácia oboch. Je to pýchou a egoizmom, rečou „plazieho mozgu“ (pozri teória trojjediného mozgu v poznámke č.42). Názov „plazi“ mozog nám síce pripomína hada z Gn3, ale tento názov získal kvôli tomu, že zdôrazňuje *primitívnu* povahu tohto mozgu – pretože presne toto robí mozog plazov, je veľmi jednoduchý. Preto i dané správanie možno nazvať primitívnym.

Sexom si človek skvalitňuje život (Burnett, 2016, s.107). Mozog sabotér robí svoju prácu zdatne. Sex veľmi silne aktivuje dráhu odmeny v mozgu. A teraz si vezmime, keď sa skombinuje potreba spoločenského postavenia v skupine, stres z možnej kritiky a posudzovania, zosmiešnenia (stačí aj pomyselného: napr. dievčatá sa často obávajú, že keby s chlapcom nemala sex, tak by ju nechal a vysmiali by ju kamaráti – byť pannou/panicom je dnes už určitá forma mučeníctva vydávajúca svedectvo pravdivej láske), a už sama o sebe silná aktivácia dráhy odmeny sexom. Mozog pri vnímaní zachrány života a uniknutia z nebezpečenstva spustí veľmi intenzívnu reakciu odmeny. A vďaka nej sa „strach a nebezpečie môžu stať „žiadúcimi“... Mezolimbická dráha odmeny poskytuje pocit slasti a pocit tešenia, keď urobíme niečo dobrého. Lenže „niečo dobrého“ zahŕňa širokú škálu možností, vrátane možnosti, že sa prestane diať niečo zlého... Nával a úľava, ktorá po zdesení prichádza, môže byť neuveriteľne stimulujúca – viac než čokoľvek iného.“ (Burnett, 2016, s.106-107) Nielen že si skvalitňujete svoju existenciu, ale ste sa vyhli „smrti“ – to je omnoho dôležitejšie (Burnett, 2016, s.107). Vyhnúť sa hanbe (že som ešte nemal sex), mať status v skupine (ako nejaký kanec), keď sa posilnia tieto reakcie odmenou (v mozgu), budú tieto situácie mať tendenciu sa opakovať. Preto možno je práve aj koketovanie, flirtovanie „také dobré“. Je to taký risk (ohrozenie), ktorý dobre dopadol. „Krátky „flirt“ s riskantnou skúsenosťou, ktorý vo vás vyvolá príjemný pocit vzrušenia, a ten potom vedie k vyhľadávaniu ďalších podobných a čím ďalej intenzívnejších situácií.“ (Burnett, 2016, s.111) Taká obyčajná láska je oproti tomu nudná – smutný záver nášho sabotujúceho mozgu.

„Snubný význam tela spočíva v tom, že prezentuje človeka, muža a ženu, v celej skutočnosti a pravde jeho tela a pohlavia a zároveň ho prezentuje ako naprosto slobodného od akéhokoľvek ponúkania tela alebo pohlavia... Ľudské telo... ak je chápané pohľadom „počiatku“ zahŕňa „snubný“ atribút, totiž schopnosť vyjadriť lásku: práve tú lásku, ktorou sa človek ako osoba stáva darom; následne potom práve prostredníctvom tohto daru uskutočňuje samotný zmysel svojho bytia a svojej existencie“ (Ján Pavol II., 2015, s.82). Zjavenie a objav snubného významu tela spočíva v tom, že muž prijíma ženu tak, ako bola Stvoriteľom chcená „pre ňu samu“, ako je ustanovená v tajomstve obrazu Boha skrze svoje ženstvo; a naopak ona prijíma jeho tým istým spôsobom, ako bol Stvoriteľom chcený „pre neho samého“ a Ním ustanovený skrze jeho mužstvo (Ján Pavol II., 2015, s.84). Že nás Stvoriteľ chcel „pre nás samých“ znamená, že každý je jedinečným a neopakovateľným, niekým, kto bol vyvolený večnou Láskou (ibid.). Ľudské telo, zamerané vnútorne úprimným darom osoby, odhaľuje nielen svoje mužstvo a ženstvo na telesnej úrovni, ale odhaľuje tiež takú hodnotu a takú krásu, že presahuje čiste fyzickú dimenziu sexuality (ibid.). *Toto vnútorné zameranie spočíva na účasti na vnútornom živote samého Boha* (Ján Pavol II., 2015, s.88), na vnútorný stav ľudského srdca, ľudskej vôle (Ján Pavol II., 2015, s.90), a vnútornej nevinnosti – t.j., čistote úmyslu pri výmene daru, ktorá spočíva vo vzájomnej akceptácii (prijatia) druhého tak, ako to zodpovedá samej podstate daru – muž a žena sa stávajú darom jeden pre druhého skrze celú pravdu a očividnosť svojho vlastného tela v jeho mužstve a ženstve a táto akceptácia má **prehlbovať vzájomnú dôstojnosť** (Ján Pavol II., 2015, s.92). Účasť na živote samého Boha vedie k odlišnej miere spiritualizácii človeka po hriechu, ktorá dáva vzniknúť inej

kompozícii vnútorných síl samého človeka, takmer inému vzťahu telo-duša, iným vnútorným pomerom medzi *zmyslovosťou, afektivitou a spiritualitou*, t.j. inému stupňu vnútornej vnímavosti na dary Ducha Svätého (Ján Pavol II., 2015, s.96).

Snubný význam tela je preto vyjadraním i **sviatostného významu tela** - tela ako sviatosti. Keďže telo je schopné urobiť viditeľným, čo je neviditeľné: duchovné a božské (Ján Pavol II., 2015, s.100), nesie charakter sviatosti, ktorá je chápaná ako znamenie, ktoré účinne prenáša do viditeľného sveta neviditeľné tajomstvo skryté v Bohu od večnosti (Ján Pavol II., 2015, s.100). Sviatostnosť nášho tela znamená, že *telo má poukazovať na Boha a umožňovať nám lepšie slúžiť Bohu a bližnému, a približovať nás i druhých k Nemu*. Pokiaľ však niekto svoje telo používa skôr na vzbudzovanie zmyselnosti a žiadostivosti, je druhému skôr na pád než na povstanie, odvádza od Boha a neprivádza k Nemu, hrubo porušuje sviatostný význam vlastného tela. Naše telo s jeho sviatostným významom má pomáhať druhým poznať a milovať Boha viac, zjavuje Ho. Pokiaľ je nám vlastné telo zdrojom nevedomej „self-satisfaction, conceit, vainglory, presumption, pride and disesteem of our neighbour, or spiritual lukewarmness, the moving of the senses to complacency and sensual delight and lust“ (Ján z kríža, Výstup, s.299), márnosti, povyšovania sa nad druhých a používame ho ako nástroj ublíženia druhým, nielenže sme nepochopili a neprijali jeho sviatostný význam, ale spravili sme z neho nástroj smrti namiesto sviatosti. „This is apt to reach such a pitch that a man may find the things of God very tedious and troublesome, and at last even come to abhor them. In this rejoicing purity of spirit is invariably lost — at least, in its essence. For, if any spirituality is discerned, it will be of such a gross and sensual kind as to be hardly spiritual or interior or recollected at all, since it will consist rather in pleasure of sense than in strength of spirit.“ (Výstup, s.300) A pritom Boh nám daroval telo s darmi—darom krásy, darom pohlavnosti, hodnotou sexus, ale i múdrosti, poznania—a vôbec všetky dary „God bestows them on him (’adam) so that **He may be better known and loved by him because of them**“ (Ján z kríža, Výstup, s.297). So sviatostným významom tela súvisí i reč tela, ktorá bola spomínaná vyššie. Buď komunikujeme druhým to, ako Boh miluje človeka a aký Boh je, alebo nekomunikujeme túto pravdu, a robíme si, čo chceme.

Naša reč tela súvisí i s tým ako mozog pre nás veci interpretuje (viď 2.časť). Môže odmietať všetko, čo nám spôsobilo utrpenie, a to sa môže v dôsledku týkať i našej vnútornej reprezentácie lásky. Mozog sabotér nám ponúkne obraz lásky, kde nemáme mať žiadne hranice, a kde všetko je normálnou variabilitou (ako napr. LGBTQ). Allender (2016, s.171) hovorí, že „cieľom (schopnosti vytýčiť a udržiavať legitímne hranice) musí byť skôr **požehnanie druhého človeka** než zaistenie, aby nás už nikto nezneužil. Máme si stanoviť hranice, **aby sme mohli lepšie milovať toho, s kým sme vo vzťahu...** Porušovanie hraníc väčšinou dovoľujeme preto, že sa bojíme, aby sme nepoškodili alebo nestratili úbohé vzťahy, ktoré v súčasnej dobe máme.“⁴³ Milovať znamená byť druhému človeku oddanejší než vzťahu s ním a dbať viac o jeho život s Bohom než o útechu či výhody, ktoré nám jeho vzťah s nami prináša.“ (Allender, 2016, s.171) Niekoľko rokov dozadu⁴⁴ som mala zo pár koučovacích stretnutí - ako klient. Docela rýchlo som si všimla na sebe, že sa mi páči viac kouč ako koučing - nie že by koučing nebol prospešný, ale moja pozornosť bola zameraná inam. Preto som mu otvorene napísala a už sme sa viac nestretli. Prečo? Pretože byť darom druhému môže niekedy znamenať aj radšej odísť preč a nechať odísť preč, či priam poslať osobu preč. A nie je to neláska, ale láska.

Mnohí mladí ľudia dovoľujú, aby sa porušovali ich hranice len aby nestratili priateľov, či svoju lásku. Nemyslia na dôsledky a nevnímajú úlohu zodpovednosti a nie raz mi pripomínajú človeka

⁴³ Toto je kľúčové aj pri problematike LGBTQ - často sa totiž prijímajú rozhodnutia, ktoré sa zdajú navonok, že si zastávajú ich práva, ale pritom sú len sebeckým, pohodlným vyhnutím sa zodpovednosti lásky voči nim. Potrebne je zvažovať objektívne dobro osoby - čo je požehnanie pre druhého človeka, než čo by si o nás mysleli, keby vedeli, že nedávame súhlas normalizácii LGBTQ.

⁴⁴ To bolo ešte keď som pracovala na OS ZZS SR - nie že by som vtedy vôbec vedela, že „nejaký pápež“ písal „nejakú teológiu tela“, to bolo ešte pred obrátením. Ale dnes rozumiem vedome, prečo to bolo správne. Nebyť druhému (či sebe) na pád, ale byť pre druhého požehnaním (i pre seba - zvoliť si pokornú úprimnosť pred Bohom a s Jeho milosťou sa vyhnúť niečomu, čo nie je pre nás dobré).

o ktorom písal text piesne Jesennej lásky od Miroslava Válka: „Človek, koník túlavý od srdca k srdcu kluše. Pre každé chce zomierať, žiť nechce pre nijaké, chcel by mať jedno pre seba, je mu jedno aké... No pred cieľom sa zastaví. Komu zas srdce chýba? Bola to láska? Sklamanie? Aj láska bola hlúpa, že chcela všetko naraz mať a všetko naraz stráca.“ Existuje vôbec ten pravý/tá pravá? Existuje test pravosti: snubný význam nášho tela, sebahodnota, a čistota, hoci toho sa práve stráňime (vďaka interpretácii nášho mozgu) ako čert kríža. Čím viac ponecháme pre vyvoleného, tým väčšiu hodnotu mu prisudzujeme a povyšujeme ho nad všetkých ostatných: „...*For the more numerous and important are the things we disregard for the sake of another, the more we esteem and magnify him*“ (Ján z kríža, Výstup, s.341) A ten človek to bude vnímať⁴⁵. Keď si chránime svoju čistotu, prisudzujeme jej tým hodnotu, že je niečím dôležitým a to dokážeme vtedy, keď poznávame svoju hodnotu, že my sme niekým hodnotným – nedávame sa „pod cenu“. Čím je niečo vzácnejšie, tým menej sa toho môže kade-kto-kade-ako dotýkať, nebýva to vystavené. Keď niektoré časti svojho tela zaodievame s väčšou úctou, tým majú väčšiu česť (1Kor12,23-24), kým, napríklad, naša tvár nič také nepotrebuje. Prečo?

Mozog je evolučne vybavený na rozpoznávanie tvárí a tváre si pamätáme lepšie ako mená osôb – a pritom oboje slúži na identifikáciu osoby – lenže z tváre sa dozvieme toho o osobe omnoho viac (Burnett, 2016, s.54). Výraz tváre je dôležitý komunikačný prostriedok a bez ohľadu na kultúru, tieto výrazy sme schopní poznať – sú skôr vrodené než naučené, a mozog dokáže výraz poznať i z minima informácií (stačí použiť pár interpunkčných znamienok a už sú to smailíci) (Burnett, 2016, s.234-235). Vo výraze tváre vieme prečítať, či hrozí nebezpečenstvo, alebo, či sme prijímaní. To je z evolučného hľadiska nutné na prežitie. Už malé deti vedia napodobniť výraz tváre. Zrkadlové neuróny zohrávajú dôležitú úlohu, rovnako ako amygdala (Burnett, 2016, s.236). Vzájomná komunikácia umožňuje formovať našu vlastnú identitu. Tvár druhého človeka je prvým ‘zrkadlom’, do ktorého sa dieťa pozerá, a často je niekoľko rokov jeho ranného života jediným zrkadlom (viac v texte Homosexualita ako možná porucha vzťahovej väzby). A spomeňme si ako významné je pre to, aby človek existoval vo svojej vlastnej mysli (identita), aby najprv existoval v mysli niekoho druhého (Vrtbovská, 2009). Takže tvár naozaj nepotrebuje byť zahalená s úctou (na meditáciu ponechávam moslimský zvyk nosiť nikáb – kde je vidno žene len oči, alebo burku, kde aj oči sú zahalené sieťkou).

Očividne teda, naša pohlavnosť nie je stvorená so zámerom byť takýmto verejným komunikačným kanálom, a tak musela byť mienená Stvoriteľom inak: byť darom *par excellence*, darom zjednocujúcej lásky odkrývajúcej tajomstvo stvorenia. ‘Dať sa telom’ by malo byť takým, svojím spôsobom, vrcholom ľudskej skúsenosti lásky (aj „vrchol“, teda orgazmus, môže byť vo sviatostnom význame tela práve oným viditeľným znamením neviditeľnej skutočnosti, vrcholu sebadarujúcej sa lásky, zjavujúcej i tajomstvo Trojjediného Boha), a teda to posledné, čo človek „single“ daruje (už nemá viac, čo by daroval) a zažije, keď vstupuje do novej dimenzie vzťahu a seba vo vzťahu, čiže zároveň i to prvé v tomto vzťahu manželskej jednoty, ako jedno telo – ‘MeYou’ (manželia), teda ‘MY’ (keď sa nechám inšpirovať Siegelovou skratkou MWe). To prospieva zdravému duševnému vývinu – ozajstnému vývinu (od základov),—nie deformáciám vývinu (najprv položiť strechu a dúfať, že to dá dobrý základ domu),—teda v súlade so snubným

⁴⁵ „...*For the more numerous and important are the things we disregard for the sake of another, the more we esteem and magnify him*“ (sv. Ján z kríža, Výstup, s.341) To sa môže týkať nielen, ale aj pred-manželského sexu a iných prejavov družnosti, a môže prenikať až do stavu celibátu, sebadarovania sa Bohu, kedy toto všetko krásne rezervujeme Ježišovi, Ženíchovi našej duše. Sv. Ján z kríža v tej vete hovorí o Bohu, ale toto môžu manželia žiť aj v ich manželstve – chcieť darovať takúto úctu tomu človeku, ktorému chcú odovzdať aj samých seba. Človek by si asi necenil príliš seba, keby uponižoval (pod iných) toho, ktorému sa celý odovzdal - veď sú jedno telo. Taktiež, človek si asi necení seba príliš veľa, keď sa rozdáva na každom rohu a nie je ochotný čakať na niekoho, kto ho bude hoden. Keď je osoba slobodná, neznamená to, že môže čokoľvek, že veď potom, keď už bude „zadaná“ to robiť nebude – to už bude neskoro, lebo už to urobila a už nemá to, čo už odovzdala, alebo nie tak, ako keby neodovzdala. Preto je múdrejšie si rozmyslieť mnohé veci vopred lebo, keď už niečo raz spraví, nedá sa to zmeniť (našťastie Božie milosrdenstvo je nekonečné a väčšie než všetko). Nech si teda za seba každý zvolí, čo si myslí, že je krásne a lepšie robiť. To je krása z túžby lásky v srdci v jeho slobode to môcť urobiť, a nie nejaký príkaz a obmedzenie našej slobody. Mať rozdelené srdce, nie je krásne.

významom tela a bytia seba ako daru. Najprv sa učíme ako byť darom pre seba (v sebe; „ja ako dar“), aby sme vedeli, ako byť darom pre druhých. Byť darom sebe vylučuje pýchu a sebalásku, lebo to prvé je smrťou a to druhé je jedom spôsobujúcim ukrutné utrpenie.

Ján Pavol II. (2015, s.101) hovorí, že človek sa cíti byť vo svojom tele muža alebo ženy subjektom svätosti a teda i subjekt pravdy a lásky. Cítíme sa tak? My, náš mozog má svoje poňatie o našej „svätosti“, preto reaguje egoisticky lebo trpí sebaláskou, požaduje, aby sa s ním (s človekom) zaobchádzalo s úctou, povyšuje sa (lebo to zaručuje prežitie) a je citlivý na prejavy kritiky ako ohrozenia života – avšak to je skôr odvrátená strana pravého **bytia vo svojom tele ako subjekt svätosti, pravdy a lásky. Mozog dokáže sabotovať skutočnú lásku** – čo už, to je to poznanie dobra a zla. Ak sa však vo svojom tele ešte necítíme ako subjekt svätosti, pravdy a lásky, ešte sme to nezakúsili, nevadí, pretože to je nám aj tak dané ako **úloha** (Ján Pavol II., 2015, s.100). Sv. Ján Pavol II. (2015, s.107) hovorí, že keďže Slová v Genezis (Gn4,1) hovoria o „**poznání**“, čo v hebrejčine znamená „*mat' skúsenosť*“ (Zeno, 2014, s.41), „**nemôže ísť o pasívne prijatie vlastného určenia telom a pohlavím**“ (spomeňme si, čo hovorí Siegel, 2020, že „integration is an ever-unfolding process, not a final accomplishment“, viď poznámka č.31). „Preto „poznanie“ v biblickom zmysle znamená, že „biologická determinácia“ človeka jeho telom a pohlavím prestáva byť niečím pasívnym a dosahuje úrovne a obsahu vyhradených osobám, ktoré majú sebavedomie a sebaurčenie; a teda zahŕňa zvláštne uvedomenie si významu ľudského tela, spojeného s otcovstvom a materstvom.“ (Ján Pavol II., 2015, s.109) Plodnosť je každému človeku nesmierne blízka, priam vlastná (sme plodní aj v našich nápadoch a spôsobe riešenia problému). Vo význame duchovného otcovstva a materstva, je človek druhému takým darom, aby ten druhý človek mohol povstať, posilniť sa, povzbudiť sa, byť sám sebou.

Plodnosť však ide ruka v ruku, neoddeliteľne, so snubným aj sviatostným významom tela. A keďže sme subjektom svätosti, požaduje sa dar čistoty, aby nebol znehodnotený (význam nášho tela). Nik nechce nosiť obnosené spodné prádlo, i prádlo ktoré si kúpi z obchodu nepoužitú, najprv operie – prečo by sme mali chcieť „obnosených“ ľudí? To nemá slúžiť ako urážka a na pohoršenie, ale uvedomenie si svojej hodnoty a cennosti, ktorú človek nesie a vyjadruje prostredníctvom čistoty. Nám obráteným netreba však zúfať, lebo Boh v nás obnovil našu hodnotu, pretože táto panenská hodnota vychádza predovšetkým z panenstva srdca v Duchu (podobne ako obriezka u Židov, Rim2,25-29). To nám môže pomôcť pochopiť Zeno (2014, s.106), ktorá rozlišuje pozitívnu (čím je panic/panna) a negatívnu (čím nie je – osoba, ktorá nikdy nemala sex) definíciu panenstva. „Panic/panna je osoba, ktorá je úplne k dispozícii pre jednotu.“ (Zeno, 2014, s.107) Dodala by som, že **panenstvo je úplnou otvorenosťou pre Stvoriteľa** (Pies4,12-16⁴⁶), čo v sebe zahŕňa aj duchovný rozmer *nepoznania* zla (hriechu, Gn2,16) – zlo neprenikne do duše osoby, aj keď ľudská prirodzenosť ostáva poznačená prvotným hriechom (Jak1,27). Táto skutočnosť zdôrazňuje práve význam a moc aktu vôle. Aj keď je panenstvo otvorenosťou pre Stvoriteľa môže byť veľmi veľkým časným ziskom/dobrom i pre toho, kto ho nežije s Kristom: i neveriaci panic/panna ostáva otvorenou osobou pre Stvoriteľa, disponovanou – Boh totiž oceňuje každé dobro⁴⁷.

⁴⁶ Pies4,12-16 - má mystický význam o duši a jej ženíchovi Kristovi – lebo toto zjednotenie je otázkou neba, ako večného života a pekla, ako večnej smrti: v nebi sú všetci zjednotení s Bohom, v pekle nie je nikto; peklo je oddelenie od Boha - preto je ukrutným ohňom (Zjv21,8), pretože oheň Božej lásky človek neprijal (Mt3,11; Mk9,49), a v očistci ho oheň Božej lásky očisťuje a pripravuje na zjednotenie s Pánom. (2Pt3,5-7)

⁴⁷ Výstup, 3.Kniha, Kapitola 27, s.231-232: „3. ...since these virtues deserve to be loved and esteemed, humanly speaking, for their own sakes, a man may well rejoice in the possession of them, and may practise them for that which they are in themselves, and for the blessing which they bring to man in human and temporal form. In this way and for this reason philosophers and wise men and princes of old esteemed and praised them, and endeavoured to possess and practise them; and, although they were heathen, and regarded them only in a temporal manner, merely considering **the blessings which they knew would result from them — temporal, corporeal and natural** — they not only obtained by means of them the temporal renown and benefits which they sought, but, apart from this, **God, Who loves all that is good** (even in barbarians and heathen) and, as the Wise Man says, hinders the doing of naught that is good, gave them longer life, greater honour, dominion and peace (as He did for example to the Romans), because they made just laws; for He subjected nearly the whole world to them, and gave rewards of a temporal kind for their good customs to those who because of their unbelief were incapable of eternal reward... (BTW, to sa týka i toho, že človek nebude spasený len preto, že je „dobrý človek“, ale vierou činnou: Jn3,36)

To nám zjavuje telom i Panna Mária, podľa ktorej môžeme meditovať i o našom *panenstve duše* – je taká, do ktorej neprenikol virvar tohto sveta a nijaká svetská túžba, ale je príznačná tichosťou a rekolekciou (Kartuzián, 1977, s.79). „Nejde len o vyhábanie sa telesným hriechom, ale o citlivosť ducha, ktorý sa uchováva pre vyššie radosti. Byť čistý znamená vedieť vytvoriť a zachovať samotu duše so svojím Bohom, vnútorne obnoviť raj.“ (Kartuzián, 1977, s.56-57) Čistota je predovšetkým tá, ktorá je zvnútra (Mt23,25-26), aj Pán Ježiš presúva cudzoložstvo na úroveň srdca: „No ja vám hovorím: Každý, kto na ženu hľadá žiadostivo, už s ňou scudzoložil vo svojom srdci.“ (Mt5,28) Preto snubný význam tela začína panenstvom srdca v Duchu: pretože je srdce zjednotené s Duchom Svätým, toto zjednotenie osoba zjavuje navonok telom (sviatostný význam tela), takže sa chráni každého hriechu a každého zla a svojím konaním k tomu dopomáha aj tým ľuďom, ktorí sa s ňou stretnú. Preto je mylná interpretácia toho, že keďže je človek stvorený pre jednotu prostredníctvom sebadarovania, že sa má po každom vešať ako vianočná ozdoba. Tu treba citlivosť rozlišovania pomocou toho, čo je požehnaním pre druhého človeka a čo nám umožňuje lepšie milovať toho, s kým sme vo vzťahu.

Keďže telo nesie sviatostný význam neexistuje nijaký štandardný vzorec na pridelovanie významu prejavom reči tela. Jedno gesto často nesie rôzny význam. **Pravdivo sa vieme pozerat'** (rozlišovať) **iba sviatostným pohľadom**, ktorý si vyžaduje už samotný sviatostný význam tela, a tento pohľad je taký, že vidíme skrytý význam prostredníctvom viditeľného znamenia/skutku. Inými slovami, „vidieť niečo tak, aké to je (telesná dimenzia), aj to, čo to znamená (duchovná dimenzia)“ (Zeno, 2014, s.33) Tak ako keď vo sviatosti oltárnej vidíme Telo a Krv nášho Pána Ježiša (duchovná skutočnosť, pravý význam), zatiaľ čo chlieb a víno je Jeho viditeľným znakom (telesný rozmer). Vo sviatosti manželstva, ako hovorí Ján Pavol II. (2015) sú jej viditeľným znakom samotní manželia – muž a žena, a duchovný význam je práve láska. Je to sviatosť lásky. Preto už prvý Adam a Eva zjavovali Boha práve týmto sviatostným vzťahom, pretože Boh je Láska (1Jn4,16), a človeka stvoril aby zviditeľnoval to, čo je v ňom neviditeľné. Sviatostným pohľadom vidíme pravdivo tak, ako vidí Boh. Boh vidí človeka, povedzme vidí LGBTQ aj to, čo to znamená – čím sa to stalo (pozri poznámku č.31). A dobrá správa je, že má pre každého zámer i budúcnosť: „Veď ja poznám zámer, ktorý mám s vami - hovorí Pán. Sú to myšlienky pokoja a nie súženia: dám vám budúcnosť a nádej.“ (Jer29,11) Keď je duša veľmi zjednotená s Bohom dokáže mať podiel na Jeho videní až tak, že môže vidieť i svet neviditeľný, i úmysly srdca, a zakúšať rôzne iné dary Ducha (Gal,20).

Burnett (2016, s.216) sa teda pýta: „Prečo vôbec sex chceme? Je v tom primitívna potreba slasti či rozmnožovania, alebo túžba po intimite a blízkosti druhého? Alebo snáď ide o to, že ostatní

4. But, although **the Christian** should rejoice in this first way in the moral good that he possesses and in the good works of a temporal kind which he does, since they lead to the temporal blessings which we have described, he must not allow his joy to stop at this first stage (as we have said the heathen did, because their spiritual sight extended not beyond the things of this mortal life); but, since he has the light of faith, wherein he hopes for eternal life, without which nothing that belongs to this life and the next will be of any value to him, he must rejoice principally and solely in the possession and employment of this moral good after the second manner — namely, in that **by doing these works for the love of God** he will gain eternal life. And thus he should set his eyes and his rejoicing solely on serving and honouring God with his good customs and virtues. For without this intention the virtues are of no worth in the sight of God, as is seen in the **ten virgins of the Gospel**, who had **all kept their virginity** and done good works; and yet, because the joy of five of them was not of the second kind (that is, because they had not directed their joy to God), but was rather after the first and vain kind, for they rejoiced in the possession of their good works, they were cast out from Heaven with no acknowledgement or reward from the Bridegroom. And likewise many persons of old had many virtues and practised good works, and many Christians have them nowadays and accomplish great acts, which will profit them nothing for eternal life, because they have not sought in them the glory and honour which belong to God alone...

5. The Christian, then, if he will direct his rejoicing to God with regard to moral good, must realize that the value of his good works, fasts, alms, penances, etc., is based, not upon the number or the quality of them, but **upon the love of God which inspires him to do them**; and that they are the more excellent when they are performed with a purer and sincerer love of God, and when there is less in them of self-interest, joy, pleasure, consolation and praise, whether with reference to this world or to the next... And thus, with respect to this moral good, the soul will concentrate all the strength of its will upon God.

vnímajú sexuálnu zdatnosť ako niečo úctyhodného, určitý úspech? Sex je na pyramíde (Maslowovej hierarchie potrieb) úplne všade... Maslow hovoril, že sex je... primitívny a silný biologický pud.“ Freud sa s tým zdá sa stotožnil. **Tu je však bod zlomu** – 1. Sex nie je potreba; nenachádza sa nikde na hierarchickej pyramíde potrieb. 2. Sex nie je totožný so sexuálnym pudom. 3. Sex aj sexuálny pud tým, že sú nasmerované na inú osobu, presahujú osobu, a teda ich možno správne chápať iba v personalistickom kontexte hodnoty osoby. Z pohľadu trojjediného mozgu: sexuálny pud nie je len záležitosťou plazieho mozgu, potrebou prežitia a aby nám bolo dobre (aj keď sexuálne správanie zabezpečujú práve tieto štruktúry mozgu), pretože človek súloží aj vtedy keď jeho cieľom nie je ísť splodiť dieťa. Sexuálny pud nie je ani záležitosťou emocionálneho mozgu, lebo nesúložíme len aby sme získali sociálny status, alebo udržali si nejaký vzťah, aj keď preniká aj emocionálny mozog lebo angažuje aj vyššie city – vylučuje sa napríklad hormón oxytocín, ktorý nám sprostredkováva dlhotrvajúce vzťahy. A tiež sexuálny pud nie je záležitosťou len neokortexu, že by bol rozumne rozanalyzovaný, premyslený, smybolicky uchopený a *tot’ vsjo*. Ale tak ako musí v mozgu byť integrácia a integrita medzi „troma časťami mozgu“, pravou a ľavou hemisférou, aj sexuálny pud je potrebné vnímať v kontexte celej osoby s jej hodnotou (nielen mozgu) a snubným významom tela, nielen fyziologického, a tiež človek musí chápať jeho význam v kontexte lásky, zodpovednosti a svedomia. Sex nie je len vášň a cit.

Skrze dualitu pohlavia sa stávajú muž a žena jedným telom, a tým zakúšajú zvláštnym spôsobom význam vlastného tela (Ján Pavol II., 2015, s.104). Čo sa týka LGBTQ a sexu, resp. stimulácie erotogénnych zón, lebo o sexe v pravom slova zmysle sa ani vlastne nedá hovoriť, tu sa nespájajú dve telá, muž a žena, mužské a ženské pohlavné orgány, ktoré sú kompatibilné, ale do zadku vchádza penis, alebo nejaká umelá hračka do vagíny (medzi dvoma ženami) – ide o použitie osoby na slasť, pri ktorom mozog aktivuje dráhu odmeny, a to veľmi intenzívnu, pretože sa navše pohybujú na hrane s rizikom – ako života (vyššie riziko HIV a iných ochorení, viď kapitola), tak aj na hrane toho, čo je „povolené“ – prirodzený zákon vzhľadom na kompatibilitu tiel ustanovuje milostný akt pre muža a ženu, a tento zákon sa tu prekračuje, a taktiež na hrane toho, čo patrí do oblasti lásky a dávania sa, ako krádež a lúpež nesmierne hlbokého tajomstva. Tu nejde o dávanie seba – lebo sa vôbec neberie ohľad na seba ako osobu s jej konštitučným pohlavím umožňujúcim sebadarovanie. Tieto zväzky sa pohybujú v rovine utilitaristickej – maximalizujú význam užívania v jeho dvoch významoch – „užívať si“ a „užívať druhého na svoje ciele a uspokojenie“ – a človek žiaľ nie vedome, ale prežíva toto užívanie aj že je využívaný, čo v ňom zanecháva rôzne stopy a deformácie. To, prečo to nie je bezvýznamné, ale že takéto stopy sú univerzálny dôsledok utilitaristického života vo vzťahoch, potvrdzujú i deformácie lásky v manželských zväzkoch. Toto vnímanie na „byť užívaný“ a citlivosť naň je prítomné aj v manželskom zväzku. Prečo ženu „bolí hlava“? (nehovoriac teraz o nejakých poruchách fyziologických, ale skôr psychosomatických) Často to vo vzťahoch dospeje až sem preto, lebo ona v sexe je skôr tá „použitá“, pretože orgazmus dosahuje často muž bez nej, a jej telo má z toho pocit použitia a telo si ho pamätá. Pribeh orgazmu u muža a ženy je rozdielny, a muž, ktorý chce seba darovať svojej manželke, je vnímavý a citlivý na jej telo a pribeh lásky, nie je egoisticky zameraný na seba a svoje vyvrcholenie. Človek naozaj nebol stvorený na to, aby „bol užívaný“, ale aby bol darom.

Keďže „mozog má svoju hlavu“ (Burnett, 2016), nie je slobodou, keď sa nechávame riadiť hlavou nášho mozgu, ale keď vôľou, duchom, sme slobodní od jeho diktátu a nasledujeme objektívnu hodnotu a objektívne dobro, pre hodnotu nášho vlastného tela, pre snubný význam tela, pre sviatosť nášho tela – pre našu hodnotu, ktorej podriaďujeme svoje telo (sexuálny pud, myslenie i cítenie), ktoré tej hodnote má slúžiť. Človek má na viac ako na svoje hriechy. Existuje aj teória, podľa ktorej tí, čo LGBTQ tak veľmi podporujú, ani nemajú za cieľ nejakú sympatiu voči týmto osobám alebo pravdivé objektívne dobro týchto osôb, ale majú skôr strach, že spoločnosť nedokáže ekonomicky udržať prirodzený prírastok (maltuzianizmus); takémuto demografickému strachu, ekonomicko-spoločenskému problému prokreácie (Wojtyla, 2003) vyhovuje, že LGBTQ nemôžu počať dieťa. Iba v súlade s personalistickým chápaním človeka (človeka ako jednoty muža a ženy;

teda v jeho telesnosti a pohlavnosti) ako dobra, ktoré „vylučuje užívanie a dožaduje sa lásky“ (Wojtyła, 2003, s.168) možno hľadať riešenia na otázky týkajúce sa LGBTQ alebo tie otázky, ktoré si oni sami kladú.

Napríklad, človek, ktorý odmieta svoje pohlavie (neprijal svoju pohlavnosť) ostáva akoby sám vo svete a pred Bohom, hľadajúci svoju identitu, hľadá ako by seba definoval. Naplniť túto samotu dokáže len vzťah vzájomného darovania, ktorý sa uskutočňuje skrze pohlavnosť osoby. Na to poukazuje význam prvotnej jednoty, ktorý je taký, že až skrze ňu je človek ‘definitívnym/dokončeným’ stvorením - osobou. **Hĺbka ľudskej osoby sa vynára v dimenzii vzájomného daru, ktorého výrazom je ľudské telo v celej prvotnej pravde jeho mužstva a ženstva** (Ján Pavol II., 2015, s.80). To však neznamená, že až keď sa osoba LGBTQ zosobáša nájde úľavu vo svojom prežívaní svojho sexuálneho self – aby nebol sám. Pravé uvedomenie si významu svojho tela nedáva hĺbku a význam len manželskému zväzku muža a ženy, ale taktiež dáva hĺbku a pravý význam životu v dobrovoľnej zdržanlivosti, byť single – človek skrze uvedomenie si svojej hodnoty ako dobra, chce odovzdať toto dobro nielen jednému človeku v manželstve, a akokoľvek je to nádherný vzťah, od tohto ešte lepší vidí vzťah s Bohom, ktorému chce dať svoje telo, seba ako celú osobu (Mt19,12), nerozdelený (1Kor7,32-35). Aj človek žijúci ako slobodný, môže dať seba osobe, v tomto prípade je tou Osbou Boh, veď telo je chrámom Ducha Svätého (1Kor6,19), a tak nám umožňuje zjednotiť sa s Bohom už v tomto tele. Boh je živá Osoba. Či manželstvo, či single, obe povolania slúžia na to, aby sme oslavovali Boha vo svojom tele (1Kor6,20). Ale aj ako single, potrebuje osoba nájsť svoju identitu, integrovať obe úrovne seba ako človeka – svoju telesnosť aj pohlavnosť.

Naša pohlavnosť nie je niečo navyše, ale je to forma komunikácie (spomínaná reč tela), a tým i vytvárania spoločenstva, t.j., byť vo vzťahu vzájomného darovania. „Mužstvo-ženstvo—totiž pohlavnosť—je prvotným znamením stvoriteľského darovania...“, ktorý sa zrodilo z Lásky (Ján Pavol II., 2015, s.80). A keďže „mužstvo a ženstvo človeka dostáva konečnú formu v živote manželov - rodičov“ (Ján Pavol II., 2015, s.80), význam tela má teda už spomínaný **rozmer plodnosti**. Preto aj osoby, ktoré sú single, zasvätené Bohu, sú plodní v zmysle duchovného rodičovstva. „Mužstvo v sebe skrýva význam otcovstva a ženstvo význam materstva“ (Ján Pavol II., 2015, s.114), čo je chápanie, ktoré je odlišné od chápania ľudí, ktorých myslenie poznačil chaos rodovej ideológie (Good Morning Britain, 2019, od 0:01): „I think that we'll all agree that motherhood starts way beyond the biological event and anyone including men can mother and plays the role of a mother... Mother and the father are not gender specific, they're skills to mother and to father and can be acquired... The skill to mother is something that a man can also get.“ Kde sa stala chyba?!

Libidistická interpretácia sexuálneho pudu a deformácie v myslení ohľadom rodu a pohlavia, či materstva/otcovstva súvisia s utilitaristickým zmýšľaním. Matka je matkou alebo otcom podľa toho aké zručnosti používa - dozvedeli sme sa z diskusie na Good Morning Britain (2019), čiže je ponímaná len skrze **jej použitie voči dieťaťu**. To je vnímanie materstva a otcovstva ako zručnosti naprosto oddelené od hodnoty osoby a bohatstva tejto hodnoty. A toto zmýšľanie považujú za otvorené a otvárajúce možnosti, že konečne nie je redukcionistické?! Veď práve takým je! Ona, matka, je však osobou, ako aj muž, otec, je osobou, a hoci existujú čoraz častejšie situácie single rodičov, neznamená to, že hodnota ich osoby spojená s ich telom a pohlavnosťou sa stráca, ale že nadobúda nové, špecifické určenie a o to dôležitejší význam, pretože je týmto darom voči svojmu dieťaťu, ktoré tiež má svoje pohlavie. Matka sa dáva svojmu dieťaťu (samozrejme úplne inak ako manželovi) svojím materstvom, pretože i v tomto novom človeku, narodeného zo ženy-rodičky zásahom muža-rodiča, sa pokaždé reprodukuje ten istý Boží obraz Boha, ktorý stvoril prvého človeka (Gn1,27) a tento Boží obraz tvorí základ continuity a jednoty (Ján Pavol II., 2015, s.110). V tomto prijatí muža ženou a ženy mužom sa prejaví vnútorná duchovná podstata jeho mužstva a jej ženstva spolu s celou pravdou jeho a jej tela a pohlavia a hlbšie obohatenie tým druhým.

Výmena je vzájomná a **v nej sa odhaľujú a rastú vzájomné účinky úprinného daru a nájdenia seba samého.** (Ján Pavol II., 2015, s.94)

Uznanie osoby nie je nič iné než prijatie daru, ktoré skrze vzájomnosť vytvára spoločenstvo osôb (Ján Pavol II., 2015, s.84). Toto prijatie daru vyjadruje dôležitý význam, totižto žena tým, že sa dáva (Gn2,22: je privedená Stvoriteľom k mužovi) **objaví zároveň seba samú vd'aka skutočnosti, že bola prijatá a vd'aka spôsobu, akým ju muž prijal** (Ján Pavol II., 2015, s.93). Toto je dôležitý skutok lásky v spoločenstve a spoločnosti, predovšetkým vzhľadom na LGBTQ a celú rodovú politiku, ktorá ovplyvňuje možnosť poznať samého seba a nájsť svoju identitu, pretože „pokiaľ je zabezpečená celá dôstojnosť daru, skrze ponúknutie toho, čím žena je v celej pravde svojho ľudstva a v celej realite svojho tela a pohlavia, svojho ženstva, **dospeje do vnútornej hlbiny svojej osoby a k plnému vlastneniu seba samej**“ (Ján Pavol II., 2015, s.93). Obdobne u muža. A to je presný opak procesov, ktoré sprevádzajú vzťahové prostredie poznačené toxickým pocitom hanby, ako bolo opisované v časti Coming out. **Hanba** nás uzatvára plnému vzájomnému zdieľaniu sa (Zeno, 2014, s.51), „je to skúsenosť že telo už viac nezjavuje Boha ani osobnosť, ale je objektom na použitie“ (Zeno, 2014, s.61). Ako výstižne to charakterizuje i rodovú ideológiu. Stratenie poňatia sviatostného významu tela a vnímanie tela len v jeho telesnom rozmere (Zeno, 2014, s.52) je redukcionistické. Žiadostivosť sa zameriava na uspokojenie tela a stráca zo zreteľa hodnotu telom zjavenej osoby – zmyselnosť spôsobuje, že človek nevidí hodnoty (Zeno, 2014, s.55). Nevidieť hodnoty je vážnejšie než sa zdá, pretože sú to práve hodnoty, ktoré ovplyvňujú nás samých – naše ‘appraisal’ procesy v mozgu úzko súvisia s emóciami a naším celkovým fungovaním. Nevidieť hodnoty, je nestať sa hodnotou, pretože v tom, čo vidí človek hodnotu, takú podobu nadobúda (Mt6,21).

Argument 2.2: Snubný význam tela LGBTQ a Dobro

Už sme ukázali ako to vyzerá, keď sa v láske „angažuje náš mozog“ a ako jeho poňatie sebahodnoty je odlišné od sebahodnoty, ktorá vyplýva zo snubného významu nášho tela. Tým sme sa pokúsili ponúknuť odpoveď na dve otázky, ktoré boli položené na začiatku tohto argumentu 2 totiž: či je správne a pravdivé nerozlišovať viac pohlavie človeka binárne ako muža a ženu a či je možné hovoriť o láske medzi LGBTQ osobami. Zároveň stále viac odkrývame odpoveď na otázku čo znamená snubný význam tela pre osoby, ktorých telo (vrátane vzťahu mozog a myseľ) bolo vzťahovým prostredím a zážitkami formované tak, že si utvorilo stav mysle non-heterosexuálneho self alebo príťažlivosti a ako vieme poznať čo je dobrom pre LGBTQ. Stvoriteľ v tom, ako stvoril človeka, zjavoval zároveň svoje tajomstvo, ktoré je v Ňom ako Jedinom a zároveň v Troch Osobách. Ako možno poznať toto tajomstvo prostredníctvom toho, čo nám je o Bohu známe? Vieme, že „On Je ten, ktorý Je“, čiže je Bytie, a vieme, že všetko, čo stvoril je dobré (Gn1), takže On musí „Byť Dobro“ (to by bolo Jeho Meno v plnosti zahŕňajúce ako Jeho Bytie ako Jedného, a zároveň Troch Osôb; Mk10,18; Mt20,15; Jn10,11a15; 1Pt2,3; Ž118, Ž135,3, Ž23, Ž136, Ž145 atď). Snubný význam tela, čiže schopnosť sebadarovania, zjavuje tajomstvo Najsvätejšej Trojice nasledovne, ako to opisuje sv. Bonaventúra (2009, s.57-59):

„Dívaj sa teda a pozoruj, že najlepšie je jednoducho to, mimo čoho si nemožno predstaviť už nič lepšie; a vlastnosťou najlepšieho je, že nemožno usudzovať, akoby neexistovalo, pretože **je rozhodne lepšie byť než nebyť**; takže ono najlepšie nemožno správne myslieť inak než ako trojaké a jediné. Veď **dobro znamená darovať sa, takže najvyššie Dobro sa dáva v najvyššej miere.** Úplné darovanie sa však nie je možné, ak nie je skutočné a vnútorné podstatné a osobné, prirodzené a chcené, slobodné a nutné, ustavičné a dokonalé. Keby teda to, čo najvyššie Dobro daruje od večnosti, nebolo skutočné, spolupodstatné a hypostaticky rovnako vznešené ako ten, ktorý obdarúva prostredníctvom plodenia a vydychovania—tak, aby táto osoba bola rovnako večným Počiatkom ako jej večný Počiatok—, keby teda najvyššie Dobro nebolo milovaným i spolumilovaným, zrodeným i vydychovaným, totiž

Otcom a Synom a Duchom Svätým, nebolo by dokonalým Dobrom, pretože by sa nedarovalo v najvyššej miere... Existuje ešte nejaké väčšie darovanie sa, totiž to, pri ktorom darujúci sa dáva druhému celú svoju podstatu a prirodzenosť. Nebolo by teda najvyšším Dobrom, keby mu toto darovanie sa mohlo chýbať...

Ak teda môžeš očami mysle zhliadnuť čírosť Dobrot, ktorá je čírym úkonom Počiatku, ktorý miluje láskou danou zdarma i povinnou⁴⁸, i láskou, ktorá je zmesou oboch, **Počiatku ktorý je najúplnejším darovaním sa z hľadiska prirodzenosti i z hľadiska vôle**, ako je to pri darovaní sa Slova, v ktorom je všetko vyslovené, a ako je to pri darovaní sa Daru, v ktorom sú udelené všetky dary; ak si schopný toto všetko zhliadnuť, potom môžeš pochopiť, že úplne sa dávajúce Dobro musí byť Trojica Otca i Syna i Ducha Svätého. V týchto troch osobách pre ich najvyššiu dobrotu musí byť schopnosť úplného dávania sa, pre schopnosť úplného dávania sa musí v nich byť dokonalá spolupodstatnosť, pre dokonalú spolupodstatnosť musí v nich byť dokonalá vzájomná podobnosť, pre ňu i dokonalá vzájomná rovnosť, a preto aj dokonalá spoluvečnosť, takže všetko toto vyžaduje zvrchovanú vzájomnú intimitu, vďaka ktorej jeden prebýva v druhom nevyhnutne dokonalým vzájomným prestupovaním, a tak každý pôsobí spoločne s druhým v sile nerozdielnej podstaty, moci, nerozdielneho pôsobenia samotnej Najsvätejšej Trojice.

*...Lebo ak je v nej najvyššie zdieľanie a pravé darovanie, je v nej aj pravý počiatok a pravé rozlíšenie osôb. A pretože sa dáva všetko, nie len časť, teda každý daruje to, čo má a daruje úplne všetko: teda ten, kto vychádza a ten, z koho vychádza sa rozlišujú svojimi vlastnosťami a zároveň sú jednou podstatou. Keďže sa teda rozlišujú vlastnosťami, musia byť odlišnými osobami, ktoré majú každá svoje vlastné charakteristiky, svoj vlastný pôvod, z ktorého vychádzajú, majú tiež vzájomné poradie, ktoré však neznamena pohyb z jedného miesta na iné miesto, ale úplne slobodné darovanie sa niekomu v zhode s autoritou Pôvodcu, ktorý sa prejavuje vo vzťahu posielajúceho voči posielanému... **Keďže osoby Trojice sú skutočne podstatnou jednotou, je potrebné, aby medzi nimi bola jednota** podstaty, formy, dôstojnosti, večnosti, existencie a neohraničenosti.“*

Ako by mohol Boh toto zviditeľniť človeku? No stvoril z jedného Adama pomoc „jemu podobnú“ – sú jednej podstaty (prvotná samota) a pritom, aby mohlo byť zviditeľné vzájomné darovanie sa v najvyššej možnej miere, stvoril ich ako muža a ženu (prvotná jednota), každého so svojimi charakteristikami tak, aby bolo možné vzájomné prestupovanie osôb. Keďže výraz najvyššieho Dobra je „darovať sa“, stvoril človeka na svoj obraz a do jeho tela vložil tento význam – ktorý Ján Pavol II. (2015) nazval snubným. A keďže telo nesie i sviatostný význam zjavujúc v sebe nie len osobu človeka, to, čo je v človeku neviditeľné a podstatné, ale aj Boží obraz, musí byť schopné úplného dávania sa; pre schopnosť úplného dávania sa musia byť dvaja schopní prijatia vzájomného daru vytvárajúc a zjavujúc tak jednotu; pre schopnosť vytvorenia úplnej jednoty musí v nich byť dokonalá komplementarita; pre dokonalú komplementaritu, musí v nich byť dokonalá vzájomná rovnosť, a preto aj dokonalá spoluvečnosť – čo je práve ten rozmer nerozlučiteľnosti manželstva, tohto spoločenstva osôb muža a ženy, dokým ich naozaj až smrť nerozdelí, to nie je len romantická rétorika na svadbách. „Takže všetko toto vyžaduje zvrchovanú vzájomnú intimitu, vďaka ktorej jeden prebýva v druhom nevyhnutne dokonalým vzájomným prestupovaním“ – toto prestupovanie samozrejme nie je v odovzdávaní svojej podstaty, ako u Boha, ale iba tak, ako je to možné mužstvu a ženstvu vzájomne, v telesno-psychologickom rozmere (aj psychologickom, pretože i v ňom existuje vzájomná komplementarita). Toto je to, čo hovoril sv. Ján Pavol II. (2015, s.80): „Mužstvo-ženstvo—totožnosť pohlavnosť—je prvotným znamením stvoriteľského darovania...“, ktorý sa zrodil z Lásky. Všetko toto však nie je možné vzťahu dvoch osôb rovnakého pohlavia.

⁴⁸ „Povinnou“ sa myslí, podľa mňa, slobodná odpoveď na lásku, ktorá je takou silnou túžbou po odpovedi láskou, že vyjadruje povinnosť – niečo ako keď my hovoríme o niečom, že to „musíme mať“ – nehovoríme o tom, že nám to niekto dáva za povinnosť, ale že my po tom tak veľmi túžime, že nepripúšťame možnosť to nemať.

Keďže dve osoby rovnakého pohlavia nedokážu darovať seba tomu druhému v najvyššej možnej miere, ani sa vôbec nedokážu druhému darovať, ich spoločným putom nie je dobro, a nezjavujú ani najvyššie možné Dobro, a preto to ani nie je dobro pre nich. Ich spredmetnenie seba za účelom „užiť si“ a nechať sa „užívať druhým“ nie je o sebadarovaní, lebo to nie je v súlade s prirodzenosťou a podstatou človeka. Ide o vzdanie sa hodnoty seba ako osoby. Spredmetnenie hodnoty osoby nezjavuje Božiu dobrotu, lebo by Boh dal človeku málo – nepripodobnil by ho Sebe, nebol by Jeho obrazom a neodkrýval by tajomstvo Najsvätejšej Trojice, bol by predmetom a nie osobou. A to by Boh nedokázal urobiť práve preto, že je Dobrý, pretože On sa dáva v najvyššej možnej miere. A preto, že sa dáva v najvyššej možnej miere, Boh nie je len nejakým životným štýlom, filozofiou, náboženskými praktikami – ale Osobou, ktorý dáva nám ľuďom celú svoju podstatu a prirodzenosť, lebo On to môže urobiť: Eucharistický Kristus je základ viery (2Jn7-11) a následne z nej vyplývajúcej Cirkvi - Jeho mystického Tela, a vrchol vzťahu lásky Pána, Boha s človekom. Nebol by Boh najvyšším Dobrom, keby mu toto darovanie sa mohlo chýbať, ako hovoril sv. Bonaventúra.

Prostredníctvom toho môžeme rozumom poznávať, že Boh nestvoril homosexualitu, ale naozaj stvoril človeka priameho (Kaz7,29) a slávneho – zjavujúceho slávu Božiu. Stvoril ho tak, aby zjavoval Boží obraz – a preto ho stvoril v jednote, t.j. v páre: „Všetky veci idú v pároch jedna proti druhej, neurobil nič neúplné. Jedna vec dodáva silu druhej, kto by sa mohol nasýtiť pohľadom na Božiu slávu!“ (Sir42,25-26) Takto stvoril Boh nie len človeka, ale i iné stvorenia, ktoré majú v sebe dych života, každé podľa svojho druhu, pretože to je dobré. Byť v páre, vyžaduje nutnosť vytvorenia jednoty. O neúplnosti už Boh povedal, že nie je dobré, aby bol človek sám. To platí, veď to zažívajú aj LGBTQ, keď prežívajú onú samotu, že sú iní a nezapadajú. Je rozhodne lepšie byť úplný, než neúplný. Dobro znamená darovať sa. **Dobrom pre LGBTQ je teda znovuobjavenie snubného významu svojho tela**, čo môže vyžadovať i uzdravenie niektorých naučených stavov mysle, či vzťahových vzorcov. **Dobro LGBTQ nájdú skrze integráciu významu svojho tela a jeho žitie.**

Spomeňme si že láska „znamená hľadanie toho, čo predstavuje pravdivé dobro osoby (Wojtyla, 2003, s.164). Preto LGBTQ sa dá správne poňať iba z pohľadu personalistickej normy a pravdy o tom, kto je človek. Nemožno ho redukovat' na živočíšne telo. Je osobou. Nemožno ho redukovat' „užívaním“ na predmet. Je stvorený pre lásku. „Spoločné objektívne dobro je základom lásky osôb, ktoré si spolu vyberajú spoločné dobro a súčasne sa mu i podriaďujú. Vďaka tomu sa navzájom spájajú skutočným objektívnym putom lásky, ktoré im umožňuje oslobodiť sa od subjektivismu a v ňom nevyhnutne ukrytého egoizmu.“ (Wojtyla, 2003, s.31) Toto dobro vyjadruje schopnosť sebadarovania. LGBTQ teda môžu v láske a prijatí snubného významu tela podriadiť svoju žiadostivosť tomuto objektívnemu spoločnému dobru, a ako bolo opisované vyššie, byť darom druhému aj napríklad tým, že sa „nedajú“ osobe rovnakého pohlavia – zvlášť ak tú osobu majú úprimne radi, pretože hľadajú na jej dobro. A tak môžu spoločne objavovať cestu vzájomného bytia v tele, vzájomne si pomáhať objavovať snubný význam svojho tela, byť druhému takým darom, ktorý ho bude sprevádzať k uzdraveniu a k plnosti osoby stvorenej na Boží obraz.

Samozrejme, že Boh nemyslel „len na sex“, keď tvoril človeka, ale sex⁴⁹ je práve tým darovaním sa v najvyššej možnej miere, preto je toto sebadarovanie sa istým spôsobom **obnovením tajomstva stvorenia**, v ktorom je zakorenené plodenie, a „pokaždé v istom zmysle reprodukuje jeho tajomstvo.“ (Ján Pavol II., 2015, s.64-65) Tento vzťah jednoty, a sviatosťný snubný význam nášho tela zjavuje nie len teda osobu človeka, ale aj Trojjediného Boha a Boží poriadok lásky. Schlosserová (in Bonaventúra, 2009, s.162) v komentári k Putovaniu mysle do Boha píše, že „byť v nejakom vzťahu znamená podliehať určitému „poriadku“ (*ordo*)... (a) to neznamená nič statické,

⁴⁹ Pri sexe dochádza k novému objavu samého prvotného vedomia spojivého významu tela v jeho mužstve a ženstve, keď sa obaja spoja tak intímne, že sa stanú „jedným telom“. (Ján Pavol II., 2015)

ale úkon súhlasu s poriadkom. Poriadok je zásadne **ordo amoris**. Kto patrí tomuto poriadku, miluje každé dobro podľa miery, ako dokáže milovať.“ Keďže telo nesie tento snubný význam – schopnosť byť darom, sebadarovania, čo je vyjadrením dobra a aby mohol vyjadrovať dobro, toto darovanie sa druhému sa deje podľa tohto *ordo amoris*, poriadku lásky –, „najdokonalejšie vzájomné darovanie sa musí zodpovedať podstate úplne dokonalého bytia, teda nemôže ísť o náhodnosť, ani by nebolo dokonalé, keby nebolo úplne slobodné, chcené a nepodmienené.“ (ibid., s.170)

Toto darovanie nemôže byť náhodné – čo naznačuje svätosť tohto sebadarovania sa a voľbu partnera, ktorá predpokladá zrelé uvedomenie si významu svojho tela. Nie je náhodné, čo znamená, že sa nedáva komukoľvek, kto „pôjde na rande aspoň tri krát“, ironicky povedané. Má preto exkluzívny charakter, inými slovami, vôbec nie je jedno s kým. *Každý znamená „niečo“ iné*, pričom sa nemyslí spredmetnenie, ale význam (neopakovateľnú jedinečnú identitu). Má byť tiež úplne slobodné, čo naznačuje, že nemá byť toto rozhodnutie robené z miesta našej bolesti a zranenia (ako pri LGBTQ kedy sa utvára naše sexuálne self a reprezentácia lásky na základe našich vzťahových skúseností, ktoré nemuseli byť ideálne), nemáme si tým „riešiť nejaký svoj problém“, lebo by bol ten druhý použitý na naše potreby, čo je egoizmus a utilitarizmus a to je vylúčenie lásky a sebadarovania. Nemôže byť taký vzťah len rekurzívnym opakovaním nejakých vzťahových vzorcov a scenárov. Ako slobodné najdokonalejšie vzájomné darovanie predpokladá Ducha, ktorý uzdravuje i posväcuje, lebo iba kde je Pánov Duch, tam je sloboda (2Kor3,17). Toto darovanie,—aby bolo najdokonalejšie, lebo „lepšie“ je vždy lepšie než horšie, a najlepšie je najdokonalejšie, a snubný význam tela nemá zjavovať zlé, lebo zjavuje najvyššie Dobro, Boha,—má byť chcené a nepodmienené – chcem darovať seba, a uvedomujem si, čo to znamená – nesiem i zodpovednosť za spoločnú lásku, a zároveň vylúčujem, že by to bolo použitím mojej osoby na naplnenie cieľa toho druhého. Toto rozhodnutie darovať seba je nepodmienené nárokmi na druhého – čo však nevylučuje múdru voľbu manželského partnera, ale naopak, predpokladá ju. Ako je prirodzený poriadok a nadprirodzený, tento *ordo amoris* spája oba, a tvorí akoby most. Poriadok lásky ustanovuje lásku medzi ľuďmi, mužami a ženami, a každý človek je povolaný k takejto láske, k životu svojho nadprirodzeného života – každý človek má snubný význam svojho tela.

Argument 2.3: Snubný význam tela LGBTQ a normalizácia

Keď sme si teraz osvojili nové pojmy (začali sme proces akomodácie), ako snubný význam tela, sviatosťný význam tela, prvotná samota a jednota, a dokonca i hanba, a prostredníctvom nich sme posunuli naše myslenie o človeku a LGBTQ vzhľadom na dobro a lásku, pozrime sa teraz na poslednú otázku, ktorú sme v úvode načrtli, totiž, či je dobré znormallizovať LGBTQ - či je dobré vyradiť LGBTQ z MKCH časti o duševnom zdraví a ponechať len niektoré časti v medicínskej oblasti venujúcej sa sexuálnym poruchám. Som vďačná, že sme sa dostali až sem, pretože nám tieto nové pojmy sv. Jána Pavla II. umožňujú veľkú milosť: pozeráť sa na človeka, na každého človeka, ktorého stretneme, skrze snubný-sviatosťný význam jeho tela a mať tak záujem poznať, koho zjavuje a ako je pre tento svet darom. Umožňuje žasnúť a byť v úžase nad každým jedinečným neopakovateľným človekom a tým nás uschopníť povzniesť sa nad mnohé veci, ktoré nám nemusia byť ani trochu príjemné ani sympatické. Človek je tajomstvom.

MKCH 11 vraj uznáva právo človeka na sebaurčenie (Suchý & Pavuková Rušarová, 2023). Ale to uznávame aj my (veriaci). A predsa to pre každú stranu znamená niečo úplne odlišné. Zatiaľ čo pre MKCH to znamená, že môže byť akýmkoľvek rodom bez ohľadu na pohlavie, lebo jeho binaritu už neuznáva (hoc je to do očí bijúca lož – niečo tak viditeľné, že sa to nedá poprieť, a predsa sa to tomuto dokumentu podarilo), pre nás je sebaurčenie človeka v súlade, ba dokonca vychádza zo snubného významu tela, teda individuácie človeka ako osoby (bolo vysvetľované vyššie). Pravda a lož, dobro a zlo. Ktorým smerom sa bude uberať náš vývin či individuálny, či ako spoločnosti? Viete, kedysi sa tak hovorilo o témach ako Boh, že ľudia „neveria, kým neuvidia“ (Jn20,24-29), ale je žalostné ako ďaleko sme vedeli až zájsť (akých neuveriteľných prostocvikov je náš mozog

schopný), že aj keď vidíme, dotýkame sa a sme (muži a ženy - nie len jeden exemplár), neveríme (v binaritu pohlavia a rodu – akoby mohli byť od seba oddelené)! Ako je toto možné?! Ako sa dá pomôcť takému človeku?! Potom ako už človeka možno o niečom pravdivom presvedčiť?! A ešte smutnejšie je, keď odborníci na duševné zdravie popierajú tak lapidárny fakt, že neviem ako by sa dalo ospravedlniť ich prispievanie k tvorbe bludov – veď mali byť tí, čo bludy vedia rozlíšiť a uzdravovať.

Teológia tela, ktorá je už od počiatku spojená so stvorením človeka na Boží obraz, sa stáva istým spôsobom tiež teológiou pohlaví, či skôr teológiou mužskosti či ženskosti (Zeno, 2014, s.97). Pokiaľ by sa zrušila aj problematika transsexualizmu (všetko ostatné je v podstate už úplne vylúčené z MKCH) lebo sa zruší binarita rodu, a diagnózy ako rodový nesúlad už nebudú figurovať medzi psychickými poruchami ale v časti o sexuálnom zdraví, pristupuje sa k tejto problematike utilitaristickým prístupom. „Medicína je zameraná na zdravie tela - v ňom vidí svoj vlastný predmet a cieľ.... Samotné zdravie tela sa nestotožňuje s dobrom celej osoby... Medicína vlastný zorný uhol („treba sa starať o zdravie a vyhýbať sa chorobe“) je v zásade iba nepriamo spojený so sexuálnou etikou, v ktorej dominuje personalistický zorný uhol. Ide o to, čo patrí žene od muža a tiež mužovi od ženy z toho dôvodu, že obaja sú osobami, a nie iba o to, čo slúži ich zdraviu... Je jasné, že v zornom uhle personalistickej normy, ktorá nedovoľuje zaobchádzať s osobou ako s predmetom užívania a dožaduje sa hľadania toho, čo predstavuje pravdivé dobro osoby, sa nachádza takisto i starostlivosť o biologický život a zdravie osoby (ako o jej dobro).“ (Wojtyła, 2003, s.164) Správne hľadisko je teda hľadisko personalistické a ako oblasť duševného zdravia tak aj oblasť sexuálneho zdravia poskytujú čiastkové aj keď dôležité informácie, ktoré sa spoločne dopĺňajúc môžu napomáhať dosiahnuť tento cieľ: pravdivé dobro osoby.

V druhej časti bolo ukázané, že sa pri LGBTQ nejedná o prirodzený normálny vývin sexuálneho self, že sexuálne self musí byť v zhode so svojím telesným pohlavím, a tiež sme poukázali na niektoré možné súvislosti, ktoré vedú k utváraniu non-heterosexuálnej reprezentácie lásky. Preto sa dá usudzovať na nasledujúce mýlniky vzhľadom na normalizáciu LGBTQ:

1. Zrušenie binarity – je klamstvo, lebo ona existuje.

2. Presunutie rodovej dysfórie do oblasti sexuálneho zdravia je neúplné a je to chybný krok, pretože sa týka aj duševného zdravia a predovšetkým duševného zdravia – nakoniec, je to spôsob ako mozog-mysel dáva osobe pocit identity - pokiaľ dochádza k dysfórii, bude to záležitosťou mysle. Záležitosť mysle je záležitosť (aj) psychológie. Sv. Ján Pavol II. (2003, s.31) naznačil, že homosexualita môže byť istou poruchou sexuálneho pudu. Pričom treba rozlíšiť inštinkt od pudu. „Sexuálny pud sa obracia k človeku, vyrastá v jeho rámci a sčasti dokonca na jeho podklade možnosť lásky... V živočíšnom svete sa prejavuje iba pohlavný inštinkt.“ (Wojtyła, 2003, s.31) „Keď zväžeme usmernenia, ktorými sa (psychoterapia sexuálnych neuróz) riadi, dochádzame k záveru, že sa snaží predovšetkým uvoľniť ľudí od zaťažujúcej mienky o determinujúcej sile pudu a vytvoriť v nich presvedčenie predovšetkým o schopnosti sebaurčovania každého človeka v rámci pudu i voči impulzom, ktoré podnecuje... Snaží sa získať jeho „vnútro“, aby bolo možné usmerňovať jeho „vonkajšok“. Pri stvárňovaní tohto „vnútra“ má rozhodujúcu rolu **pravda o pude**. V tejto metóde sa skrýva presvedčenie, že **iba taký človek môže správne** (čiže pravdivo a dobre súčasne) **konať, ktorý správne rozmyšľa o predmete svojho konania** (pozri poznámka č.31). Týmto predmetom nie je iba pud, ale celá osoba spojená s tou silou prírody, ktorá pud predstavuje, a preto akákoľvek správna sexuálna výchova, rovnako tá, ktorá už musí nadobúdať formu terapie, sa nemôže pohybovať výlučne na „biologickej“ rovine sexuálneho pudu, ale na rovine osoby, s ktorou sa spája celý problém „lásky a zodpovednosti“. ...Dôkladná znalosť biofyzických sexuálnych procesov,... nevedie k príslušnému cieľu, ak nebude zreteľne zasadená do objektívnej vízie osoby, ako aj jej prirodzeného (i nadprirodzeného) povolania k láske.“ (Wojtyła, 2003, s.178) Dôležité je teda i správne rozmyšľať o svojej sexualite a sexuálnej orientácii; iba tak je možné správne konať,

a hlavne nájsť pokoj, radosť a zmysel.

3. Obidve domény (medicína i psychológia) potrebujú pri svojej práci klásť osobu na prvé miesto a svoje závery formulovať na základe poznatkov interpretovaných v súlade s personalistickou normou. „Niekedy totiž práve rady lekára „neurotizujú“ pacienta, keďže sú v zjavnom rozpore s tým, kým človek podľa pravdy je. Biologický prístup niektorých lekárov... spôsobuje, že dávajú rady, ktoré sú v úplnom rozpore s ľudským rozumom a s prežívaním sexuality.“ (Wojtyła, 2003, s.177) Príkladom môže byť i presvedčenie, že „sex is assigned at birth“. Bohu vďaka, sú i lekári, ktorí odmietajú tento trend ako Dr. Grossman (2023, 00:27): „Sex is not assigned at birth. Sex is established at conception and it's recognized at birth if not earlier.“ Kiežby mali mnohí LGBTQ ľudia také šťastie, a nie nešťastie ako mala Ruby (Skynews, 2019), či Patrick (Peachyoghurt Genderfree, 2019).

4. „Aby človek mohol nadobudnúť presvedčenie, že je schopný riadiť svoje reakcie, treba ho najprv oslobodiť od domnienky, že sexuálne reakcie sú nevyhnutne determinované a úplne nezávislé od ľudskej vôle. Treba ho presvedčiť, že telo ho môže „poslúchať“, ak ho k tomu usmerní. (Wojtyła, 2003, s.177) Toto je smerovanie, ktoré nie je mainstreamom – ľudia zvlášť pri LGBTQ zdôrazňujú, že to nie je voľba, a práve preto treba o to viac zdôrazniť že tu je veľký rozdiel v tom, že to, čo sa nám stalo (počas nášho vývinu), nebola naša voľba, ale to, čo s tým urobíme, to kým budeme, je v našej moci (a v Božej milosti, ak to chce neveriaci počuť). Veď to je pointa sebaurčenia.

5. „Človeka - zvlášť mladého - treba oslobodiť od presvedčenia, že sexuálne otázky predstavujú oblasť javov..., ktoré ...ohrozujú jeho rovnováhu (zvlášť myslenie, že pokiaľ nebude mať sex, tak sa stane duševne chorým; porovnaj Kagan, 2010, s.162: „Contemporary Americans... are susceptible to deciding that the absence of regular sexual gratification is a threat to their health.“), a zaradiť tieto javy do radu záležitostí opravdivo veľkých a pekných, ale úplne zrozumiteľných a „obyčajných“. Vyžaduje si to poskytovanie informácií o biológii človeka vo vhodnom čase.“ (Wojtyła, 2003, s.177) A možno dodať, že i vhodným spôsobom, so zreteľom na personalistickú normu. Čistota a panenstvo by mali opäť získať späť svoju úctu, pretože práveže tie prospievajú k vyrovnanému duševnému zdraviu a vhodnej formácii osobnosti ako celku. Človek nie je rozorvaný, ale celistvý a radostný. Panenstvo vyzdvihuje akt vôle.

6. „Treba „vrátiť“ človeku vedomie slobody vôle a tiež toho, že oblasť sexuálnych zážitkov úplne podlieha vôli.“ (Wojtyła, 2003, s.177)

Skúsme sa pozrieť na to, **akými spôsobmi by sa LGBTQ mohli darovať** v kontexte sviatostného významu ich tela. Okrem bežných spôsobov sebadarovania: ako priateľa, kolegy, dieťaťa, či neznámeho, je tu jeden nesmierny dar. Už bolo spomenuté, že práve LGBTQ nám približujú človeka Adama (ha-'adam), ktorý hľadá, ako by seba definoval, ktorý stojí pred Bohom sám, zjavujú to svojím pocitom vo svojom tele, že sú odlišní. Zjavujú tiež pocit hanby, ktorý oddeľuje človeka od jeho určenia pre jednotu. Vďaka ich skúsenosti nám sprítomňujú tieto dve tajomstvá stvorenia, tajomstvo telesnosti, ktorá predchádza pohlavnosť a prvotnej hanby. Stoja tak na zlomku rozhodnutia, ktorým smerom sa bude uberať ich osoba – ako si osvojí obraz Boha, na ktorý sú stvorení – pretože to je dané každému človeku ako celoživotná úloha. **Boh chce pre človeka dobro, preto ho stvoril s jeho pohlavím, pretože dobro znamená darovať sa.** Ukazujú, akoby scénu z Raja kedy ich hľadá Boh a volá ich po mene: „Kde si?“ - Čo urobia ďalej? Odpovedia Mu? Nechceli ste niekedy dať radu Adamovi, čo by ste urobili inak ako on, čo by ste mu poradili? Teraz je čas dejín, ktorý nám zjavuje pravdu o človeku, o jeho podstate a jeho dôstojnosti lebo je osobou nevyčísliteľnej hodnoty. Preto nás všetkých privádzajú k zvedavosti. Čo urobia s týmto darom?

Zeno (2014, s.60) kladie niekoľko otázok a medzi nimi i nasledujúce dve: „Považuješ svoje telo za neoddeliteľnú súčasť svojej bytosti, alebo ho skôr ignoruješ, hanbíš sa zaň, či používaš ho ako

nástroj na dosiahnutie čohosi?“ „Čo môžeš urobiť aby si v sebe obnovil Božie videnie?“ Chceš vedieť, aké to videnie je? Totiž, „tak je aj napísané: „Prvý človek, Adam, sa stal živou bytosťou;“ posledný Adam oživujúcim Duchom... A ako sme nosili obraz pozemského, tak budeme nosiť aj obraz nebeského.“ (1Kor15,45a49) Toto je ten nebeský, Ježiš, pravý človek a pravý Boh: „Pozri a žasni, že je v ňom prvý Počiatok spojený s posledným, Boh s človekom stvoreným 6. dňa. Večný je spojený s človekom podliehajúcim časnosti, narodeným z Panny v plnosti čias, úplne Jednoduchý je spojený so zloženým, ten, ktorý je úplne v uskutočnení s tým, ktorý v najvyššej miere trpel a zomrel, úplne Dokonalý a Nezmerný s nepatrným, zvrchovane Jediný a Mnohotvárný so zloženým jedincom odlišeným od druhých, totiž s človekom Ježišom Kristom... V Kristovi je osobná jednota spolu s trojicou podstát a dvojicou prirodzeností, mnohotvárný súlad spolu s mnohosťou vôlí, vyjadrenie božských i ľudských prívlastkov spolu s rozlíšenými vlastnosťami prirodzeností.“ (Bonaventúra, 2009, s.60) Jeho oslávené telo malo dychvyrážajúce vlastnosti. To bude i naša budúcnosť: „Už si niekedy premýšľal o tom, že tvoje telo bude s tebou v nebi? Aký máš z toho pocit?“ (Zeno, 2014, s.111) Vstúp teda do seba a pozoruj, ako tvoja duša miluje teba - vteleného!

Odpoveď:

Čo môže byť zmenené? Všetko môže byť zmenené v prospech dobra. Nie je determinácia, ale dispozičnosť. „Ongoing experiences in life continue to shape our neural circuits as a part of our neuroplasticity... Both attachment strategies and even our innate propensities of **temperament are open to change** across the lifespan... Even in the face of the tenacious habits of mind that we find ourselves trapped in as adults, there is a great deal of hope that, with intentional effort, deep changes can be created... An individual does not have to “settle” for some innate temperament or personality that is unchangeable.“ (Siegel, 2020, s.365) Aj keby to jednotlivci dobrovoľne chceli, ostatní nemusia podriaďovať vnímanie pravdy ich vôli zotrvať v určitom emočnom štýle a vzťahovej väzbe. Pravé a pravdivé ocenenie hodnoty ľudskej osoby nikdy neprijíme normalizáciu LGBTQ – lebo je zlá pre LGBTQ. K tomu dospela myseľ schopná poznania objektívnej pravdy, dobra a lásky. Nielenže vieme poznať, čo je dobré pre LGBTQ – z psychologického hľadiska i z hľadiska teológie tela, ako antropológie, ktorá berie do úvahy celostného človeka ako bio-psycho-sociálnu a duchovnú bytosť, ale vieme i formulovať riešenia pre túto problematiku, ktoré by boli v súlade s personalistickou normou – ktorá potvrdzuje hodnotu osoby. Možno by sa na školách naozaj malo formovať k láske, ale namiesto sexuálnej výchovy, by bolo vhodnejšie učiť teológiu tela/pohlavia – lebo tu stoja proti sebe *rodová ideológia* (v podstate bezrodovosť) a **rodová teológia** (mužskosť a ženskosť). Teológia tela by mohla pomáhať chápať význam svojho tela, dospieť k oceneniu hodnoty svojej osoby, a spolu s psychologickými prvkami by mohla napomáhať formovať, alebo až uzdravovať, vzťahovo-väzbové de-formácie self u osôb, ktoré to najviac potrebujú.

Niekedy sa zdá, že niektorí potvrdzujú binaritu pohlavia, iba ako biologické pohlavie, a zároveň zdôrazňujú nebinaritu či fluiditu rodu – toto je chybné, mylné a fundamentálne nepravdivé chápanie človeka vychádzajúce z manicheistickej duality telo a duša. Ale telo a duša nie sú dve nezávislé entity, že by mohlo byť (pri normálnom vývine) možné, aby telesné pohlavie bolo mužské/ženské a rod niečo úplne iné. Telo zjavuje osobu človeka (Ján Pavol II., 2015, s.100) a „dynamika tela nie je nezávislým a samostatným prejavom, ale je prirodzene nasmerovaná na službu integrálnemu dobru ľudskej osoby“ (Wojtyła, 2003, s.189). Už i súčasné chápanie mysle aké tu používame (viď Siegel, 2020) nie je oddelené od tela, či nezávislé od tela, ale **myseľ je vtelená** (embodied) – (there is) „biological foundation of selfhood“ (Siegel, 2020, s.383). Z toho vyplýva, že nie je možné uznať binaritu pohlavia a súčasne nebinaritu rodu, pričom mužskosť a ženskosť nijako neobmezuje variabilitu ľudskej skúsenosti a jedinečnosti. Bonaventúra (2009, s.55) dokazuje v Bohu, že „zvrchovaná jednota je všeobecným počiatkom všetkej mnohosti“ – a človek, telo, zjavuje okrem osoby daného človeka i Boha, podľa obrazu ktorého bol stvorený. „We can intentionally use focus of energy and information flow with our minds to change the function and structure of our brains.

Personality is not fixed. Attachment strategies are changeable. Temperament is not destiny... We can use our relationships to “inspire to rewire” our own and others’ brains toward integration to cultivate more well-being and compassion in our lives... Continuing emotional development within adult relationships can utilize the same attachment elements in helping to develop new paths to self-organization.“ (Siegel, 2020, s.366-367) A teda, všetko môže byť zmenené – čo je „prirodzene nasmerované na službu *integrálnemu dobru ľudskej osoby*“. (Wojtyła, 2003, s.189)

ZÁVER TRETEJ ČASTI

Témou tretej časti bola normalizácia LGBTQ. Hľadali sme odpovede na tri otázky: Aký je dôsledok normalizácie LGBTQ?, Čo je dobré pre LGBTQ? a Čo môže byť zmenené?. Dospeli sme k tomu, že je dôležitá destigmatizácia a súčasná nie-normalizácia LGBTQ. Pravdivé vysvetlenie pomáha získať pochopenie a to napomáha k integrácii, ktorá je kľúčovým aspektom duševného zdravia. Na tomto mieste by som zopakovala to, čo písal Siegel (2020, s.411-412): „Therapeutic, preventive, public policy, organizational strategies, or educational measures“ **should „be aimed toward promoting integration** – in the body and brain, in relationships, and in the regulatory functions of the embodied and relational mind.“

To, čo prináša rodová ideológia nie je pokrok, ale bude (a ako vidno už aj je) príčinou chaosu a mnohého utrpenia. Prispôsobovať sa duchu doby, nie je našou úlohou. Na to by sv. Anton (Hunermann, 2016, s.148) povedal: „Nie sme povolani, aby sme sa prispôbovali dobe, ale k tomu, aby sme dobu premieňali podľa Božej vôle a zásad nášho otca. Všetky herézy majú svoj pôvod v mienke, že duchu doby sa treba prispôsobovať. Som ďaleko od toho, aby som podceňoval požiadavky čias. Preto tak ako generálny minister považujem za nevyhnutné, aby sa menší bratia duchovne vzdelávali. Keď však on namiesto svätej chudoby pritakáva pohodlnému a zaistenému životu, budem mu protirečiť do posledného dychu práve pre dobu, ktorá je chorá túžbou po peniazoch a majetku a potrebuje príklad odriekavej a obetavej lásky.“ Aj rodová ideológia potrebuje príklad a svedectvo mužov a žien uvedomujúcich si snubný význam svojho tela, ktorí sa neboja byť darom tejto dobe, plnej chaosu v oblasti identity a gender dysfórie. Práve pre požiadavky dnešnej doby, je potrebné svedectvo pravdivej, krásnej lásky a čistoty v Duchu Svätom. Hľa ako dôležitá je otázka „Kto je vlastne človek?“

„Neural mappings of our *experience of identity and selfhood* are profoundly shaped by our experiences—with family, with friends, and within culture. The idea of our relational mind is that our connections with people and within nature, our inter personal and intra nature facets of who we are, **shape how we sense our identity**.“ (Siegel, 2020, s.379-380) Na základe tohto poznania možno usudzovať, že stále častejšie sa vyskytujúce problémy s identitou možno pripísať do značnej miery práve tomu, že naše vzťahy strácajú pravdivú lásku, rodiny sa rozpadávajú a získavajú zvláštne formy, manželia sa rozvádzajú, my strácame zo zreteľa obraz Boha, a kontakt s prírodou, a navyše sme médiami (veď telefón sa stal predĺženou rukou človeka) non-stop (de)formovaní nepravdivými neodbornými správami zaznievajúcimi práve hodnoty, ktoré naša *mysel potrebuje na utváranie samej seba*.

Pre veriacich je to bolestný pohľad, akým smerom sa uberáme a nejeden sa môže pýtať: „Keď sa rúcajú základy, čo môže spravodlivý urobiť?“ (Ž11,3) Čo sa môže teda urobiť? Veľa! Totižto „Cirkev živého Boha je stĺp a opora pravdy“ (1Tim3,15), preto to, čo môže veľmi pomôcť je **dogma podopierajúca padajúce múry**, dogma o človeku, že je muž a žena. Dogma nie je nejaká sociálna norma vylučujúca existenciu variability ľudskej skúsenosti či porúch. Dogma je potvrdenie Božieho tajomstva, aby bola naša viera neotrasená, ale spevnená – presne ako hovorí Slovo Božie: „to, k čomu sme už dospeli, toho sa držíme“ (Flp3,15-16), aby sme sa nemuseli zase vracat' k základnému učeniu (Hebr5,12-14), keď by sme už mali pokročiť ešte hlbšie v týchto tajomstvách, zvlášť ak si to doba žiada a ľudia potrebujú pre svoje seba porozumenie uzdravenie. Veď je to práve v záujme evenjelizácie – ako chce niekto privádzať niekoho k Bohu, keď ho nevie priviesť ani len k sebe samému, k pravde o sebe samom?! To je láska! To vedie k životu! Dogma je pravda. A „tí, čo dôverujú v Neho, spoznajú pravdu.“ (Múd3,9)

Normalizácia LGBTQ však nie je podmienená vierou v Božie Slovo, pretože „**zákony poznania zodpovedajú zákonom bytia**“ (Ján Pavol II., 2015, s.36), ako bolo demonštrované naprieč celým textom. A preto sa tento postoj k LGBTQ a napĺňanie snubného významu tela netýka len veriacich,

„although a man might not do this for the sake of God and of the obligations of Christian perfection, he should nevertheless do it because of the temporal advantages that result from it, to say nothing of the spiritual advantages, and he should free his heart completely from all rejoicing in the things mentioned above.” (Ján z kríža, Výstup, s.228) Ide o duševné zdravie.

A ako odpovieme na otázku my: Aký zmysel má moje telo?

ZHRNUTIE

Neviem, či sa mi podarilo naplniť docela vysokú ambíciu, napísať o LGBTQ Summu podľa vzoru Tomáša Akvinského, čiže vystihnúť „chief point, essence, principal matter, substance“ tejto problematiky. Cieľom bolo priblížiť sa k zodpovedaniu otázky „Čím to je“, nielen čo sa týka psychologického vysvetlenia LGBTQ a vzťahu tela a mysle v takej miere, ako to dovoľuje dostupné poznanie, ale i čo sa týka spoločensko-sociálnej reakcie na túto tému. Je asi správne podotknúť, že autori, ktorí sú tu citovaní najčastejšie ako Sigel, Kagan a Burnett, by pravdepodobne nezdieľali tieto myšlienky (pozri napr. Siegel, 2020, s.309), hoci je to práve ich poznanie, o ktoré sa tu opiera vysvetlenie fungovania mysle a mozgu v spojitosti s LGBTQ. Snahou bolo poskytnúť kvalitné odborné poznatky a Jerome Kagan „has been called one of the most influential developmental psychologist of the twentieth century“, Daniel Siegel je profesor psychiatrie, ktorý získal mnohé prestížne ocenenia a venuje sa nielen vzdelávaniu ale i psychoterapii, a Dean Burnett je neurovedec, ktorý je „an honorary research fellow at the Cardiff University Psychology School“.

Za tieto tri časti možno teda v krátkosti povedať: LGBTQ nemožno normalizovať a je potrebné ho destigmatizovať. Keďže by podľa pravdy nemalo byť znormalizované, nemožno ani prijímať zákony, ktoré by povoľovali niečo, čo nie je ani v LGBTQ ani v záujme spoločnosti. Nech už o tejto téme uvažuje každý, ako dokáže a ako aj chce vo svojej vôli, aké interpretácie poznatkov uprednostňuje, len nech pritom skúma svoju motiváciu, čo ho k tomu pohýňa. Proces identifikácie má totiž nejednu nástrahu s vážnymi praktickými dôsledkami pre život nielen vlastný, ale i ostatných. Môže sa stať, že niekto odmietne určité hodnoty len preto, že také niečo vyznávajú katolíci, a on Cirkev nemá rád. Kagan (2010, s.73) opisuje aký vážny dopad má, keď človek vníma niečo ako nežiaduce, s čím nechce byť spájaný: „Many African American high school students have failing grades because they have equated a good academic record with being white. If they had achieved an excellent academic record they would possess a feature characteristic of the peers they disliked.“ A pritom by mohli mať takto úplne iný život, inej kvality. Použijem teda ešte raz motto LGBTQ, ale v úplne inom význame, ako ho používajú oni (Adobe Express, 2022): „Don't let your inner saboteur get in your way.“ Prajem každému, nech sa stane úspešným hľadačom pokladov, schopným odkryť tajomstvá svojej identity, nech mu to prinesie plody v jeho duchu a stane sa tak darom pre nás všetkých.

Velebit' chcem Tvoje milosrdenstvo naveky.
Ospevovať Tvoje Slovo, ktoré je iné ako ľudské –
Má moc!
Kiežby sa naplnila moja myseľ i srdce vzdávaním vďaky
za Tvoje Slovo, Žalmy a Pravdy –
nič neurobí v duši väčšie Zázraky, než Slovo, ktoré je večné, odvekovo až naveky!
Nič iné v človeku nespôsobí všetko, čo hovorí,
pomaly, nežne, v dôvere, premení ma vo všetko, čím Je,
čí túžim byť – Tvojím!
Ježišu, dôverujem Ti.

i Chyby sú zo mňa – to dobré je od Pána.

LITERATÚRA

- [1] Adamovová, L. & Halama, P. (2009). *Vzťahová väzba a religiozita*. Bratislava: Slovak Academic Press.
- [2] Adobe Express. (2022, May 26). *50 LGBTQ Pride month social media caption ideas and Pride quotes*. Dostupné online <https://www.adobe.com/express/learn/blog/lgbtq-pride-month-quotes-and-social-media-caption-ideas>.
- [3] Akpan, N. (2019, Aug 29). *There is no 'gay gene.' There is no 'straight gene.' Sexuality is just complex, study confirms*. PBS News Hour. Dostupné online <https://www.pbs.org/newshour/science/there-is-no-gay-gene-there-is-no-straight-gene-sexuality-is-just-complex-study-confirms>.
- [4] Akvinský, T., sv. (1225?-1274). *Suma teologická*. London: Burns, Oates & Washburne, ltd.
- [5] Allender, D.B. (2006). *Zraněné srdce*. Praha: Návrat domú.
- [6] Andersen, H. Ch. (n.d.). *Cisárové nové šaty*. Dostupné online <https://www.zones.sk/studentske-prace/rozpravky/9836-cisarove-nove-saty/>.
- [7] Anderson, C. & Granados, J. (2014). *Povolání milovat'*. Bratislava: Redemptoristi - Slovo medzi nami.
- [8] Animeartist88. (n.d.). *Homosexual (Short Story)*. Wattpad. Dostupné online <https://www.wattpad.com/21705558-homosexual-short-story-author%27s-after-note>.
<https://www.wattpad.com/21704014-homosexual-short-story-homosexual>.
- [9] Bednár, J. (2008). *Som proti adopcii detí homosexuálnymi pármí*. Dostupné online <https://blog.sme.sk/bednar/spolocnost/som-proti-adopcii-deti-homosexualnymi-parmi>.
- [10] Biblarz T.J., & Stacey J. (2010). *How does the gender of parents matter?* Journal of Marriage and Family, 72: 3–22.
- [11] Bonaventúra, sv. (2002). *Spisy sv. Bonaventúru*. Bratislava: Serafín.
- [12] Bonaventúra, sv. (2009). *Putovanie mysle do Boha*. Bratislava: Serafín.
- [13] Boyle, P. (2022, April 12). *What is gender-affirming care? Your questions answered*. Association of American Medical Colleges. Dostupné online <https://www.aamc.org/news/what-gender-affirming-care-your-questions-answered>.
- [14] Burleigh, B. (2023, January 5). *My Trans tragedy: 'Everything that I read told me that I had to transition' | Billy Burleigh*. GBNews. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=2yDrzH_-lA0.
- [15] Burnett, D. (2016). *Mozek sabotér. Taky se vám někdy zdá, že vás vlastní hlava zrazuje?* Praha: BETA, s.r.o.
- [16] Carl, N. (2023). *Is Left-Wing Politics Causing Mental Health Problems? The Daily Sceptic*. <https://dailysceptic.org/2023/07/25/is-left-wing-politics-causing-mental-health-problems/>.

- [17] CBNews. (2020, January 5). *Former LGBTQers Testify: If You No Longer Want to Be Gay or Transgender, You Don't Have to Be*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=v--BuHXVA70>.
- [18] CBC News. (2020, January 8). Activists say transgender woman's waxing complaints are bad for their cause. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=Zu4hR3UpT6Y>.
- [19] Coleman, E., Radix, A. E., Bouman, W.P., Brown, G.R., et al. (2022). *Standards of care for the health of transgender and gender diverse people*. Version 8, International Journal of Transgender Health, 23(S1), S1-S260. Dostupné online: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/26895269.2022.2100644>.
- [20] Cook, B. (2020, March 9). *Transformed by Grace: Leaving Homosexuality to Follow Christ - Becket Cook*. Focus on the Family Broadcast. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=ckrxPyFrPdo>.
- [21] Cook, B. (2023, January 19). *A Mother's Prayer for Her Gay Son - The Becket Cook Show Ep. 106*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=uFW19eWkmWg>.
- [22] Cook, B., & McCracken, B. (2019). *From Gay to Gospel: The Fascinating Story of Becket Cook*. Dostupné online <https://www.thegospelcoalition.org/article/gay-gospel-becket-cook/>.
- [23] Damasio, A. (1994). *Descarte's error. Emotion, reason, and the human brain*. New York: A Grosset/Putnam Book, G.P. Putnam's Sons.
- [24] Damasio, A. (1999). *The feeling of what happens. Body and emotion in the making of consciousness*. New York: Harcourt Brace & Company.
- [25] Delafé testimonies (20203, June 1). *I Believed I Was Gay, Until JESUS Did This...* Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=jCAoIUEvToM>.
- [26] Dostojevskij, F.M. (2005). *Bratia Karamazovci*. Bratislava: Európa.
- [27] Dr. Phil. (2015, September 17). *What It's Like For One Dad Whose Son Says: 'I Want To Become A Woman'*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=oxrkX6dds9c>.
- [28] Dubníčka, J. (2016). *Obranné mechanizmy, ktoré riadia našu myseľ*. Dostupné online <https://satisfactory.sk/2016/01/13/obranne-mechanizmy-ktore-riadia-nasu-mysel/>.
- [29] Ellis, M. (2019, August 6). *Gay Hollywood insider experienced 'change of affection'*. Dostupné online <https://www.godreports.com/2019/08/gay-hollywood-insider-had-never-seen-a-bible-in-la-experienced-dramatic-change-of-affection/>.
- [30] Európsky Parlament. (2018). *Gender-neutral language in the European Parliament*. Dostupné online https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/151780/GNL_Guidelines_EN.pdf.
- [31] Faustína, sv. (2008). *Denníček. Božie milosrdenstvo v mojej duši*. Spišská Nová Ves: Pallotti. Spoločnosť katolíckeho apoštolátu.
- [32] Fergusson, D.M., Horwood, L.J., & Beautrais, A.L. (1999). *Is sexual orientation related to mental health problems and suicidality in young people?* Arch Gen Psychiatry, Vol 56. American Medical Association. s.876-880.

- [33] Fitzgibbons R. P. (2015). *Growing up with gay parents: What is the big deal?* The Linacre quarterly, 82(4), 332–336. Dostupné online <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4771005/>.
- [34] Focus on the family (2021, March 23). *The Journey Back to My True Identity - Walt Heyer & Kathy Grace Duncan (Part 1)*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=U9YExJ7dWn0&t=70s>.
- [35] Focus on the family (2021, March 24). *The Journey Back to My True Identity (Part 2) - Walt Heyer & Kathy Grace Duncan*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=GNkV9NHp8pA&t=362s>.
- [36] Fromm, E. (2015). *Mat' či byt'?* Bratislava: Citadella.
- [37] Ganna, A., et al. (2019). *Large-scale GWAS reveals insights into the genetic architecture of same-sex sexual behavior*. Science, 365, 7693. Dostupné online <https://www.science.org/doi/epdf/10.1126/science.aat7693>.
- [38] Gartrell N. & Bos H. (2010). *US national longitudinal lesbian family study: Psychological adjustment of 17-years-old adolescents*. Pediatrics, 126: 28–36.
- [39] Good Morning Britain (2019, March 26). *Piers Gets in a Furious Debate on Whether or Not Men Can Be Mothers | Good Morning Britain*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=UnB7Bi4DfBk&ab_channel=GoodMorningBritain.
- [40] Grech, M. (2023, July 25). *Ex-Gay Man Could Face Jail Time, Massive Fines After Sharing Journey to Jesus*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=vFs5UXKfL78&ab_channel=CBNNNews.
- [41] Greiner, P. (2023). *Zmenil si meno na Exene Paloma*. Post na LinkedIn. Dostupné online https://www.linkedin.com/search/results/all/?keywords=being%20visibly%20queer%20is%20dangerous&origin=GLOBAL_SEARCH_HEADER&sid=3*8.
- [42] Grossman, M. (2023, August 10). *Dr. Miriam Grossman Destroys Gender Ideology in 5 Minutes*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=abTMFKoytMo&ab_channel=TFPStudentAction.
- [43] Hall, C. S. & Lindzey, G. (2002). *Psychológia osobnosti. Úvod do teórií osobnosti*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- [44] History.com. (2017). *Stonewall Riots*. Dostupné online <https://www.history.com/topics/gay-rights/the-stonewall-riots>.
- [45] Horáček, J. & Kesner, L. (2016). *Strukturální a funkční architektura mozku*. In: Horáček, J., Kesner, L., Hoschl, C., Španiel, F., a kol. (Eds.). *Mozek a jeho člověk, mysl a její nemoc*. 1.vydanie. Praha: Galén. s.21-32.
- [46] Human Rights Careers (n.d.). *20 powerful LGBT quotes that made history*. Dostupné online <https://www.humanrightscarers.com/issues/lgbt-quotes/>.
- [47] Hunermann, W. (2016). *Svätý Anton Paduánsky*. Bratislava: LÚČ.

- [48] Chernin, J. (2018). *Coming out is a lifelong experience: telling others is the end of one process and the beginning of another*. Dostupné online https://www.jeffreychernin.com/psychotherapy/lgbt/coming-out-lifelong-experience-process_
- [49] Cherry, K. (2022a). *What Is Assimilation in Psychology? The Importance of Assimilation in Adaptation and Learning*. Dostupné online <https://www.verywellmind.com/what-is-assimilation-2794821>.
- [50] Cherry, K. (2022b). *Piaget's 4 Stages of Cognitive Development Explained. Background and Key Concepts of Piaget's Theory*. Dostupné online <https://www.verywellmind.com/piagets-stages-of-cognitive-development-2795457>.
- [51] ILGA World databáza. (n.d.). Dostupné online <https://database.ilga.org/areas>.
- [52] ImFromDriftwood. (2013, April 8). *Coming Out to My Dad, the Founder of Conversion Therapy* (by Richard Socarides). Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=-sZMJ_xqn4&ab_channel=ImFromDriftwood.
- [53] Ján Pavol II., sv. (2015). *Teologie tela. Katecheze Jana Pavla II. o ľudskej lásce podle Božho plánu*. Praha: Paulínky.
- [54] Ján z kríža, sv. (1944). *Výstup na horu Karmel*. 3. revidovaná edícia. This electronic edition was scanned in 1994 from an uncopyrighted 1962 Image Books edition.
- [55] Ján z kríža, sv. (1909). *Duchovná pieseň*. A Spiritual Canticle of the Soul and the Bridegroom Christ. Electronic Edition with Modernization of English by Harry Plantinga, 1995. Dostupné online https://www.documentacatholicaomnia.eu/03d/1542-1591_Ioannes_a_Cruce_A_Spiritual_Canticle_Of_The_Soul_EN.pdf.
- [56] Ján z kríža, sv. (1941). *Temná noc*. Český preklad Ovečka, J. Dominikánská edice Krystal v Olomouci. Dostupné online <https://librinostri.catholica.cz/download/SJanOKrTemnNo-r.pdf>.
- [57] Jeffrey, nhcornerstone (2019). *Jeffrey's Story: Ex-Transgender with Regret*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=r09cDPsQ1wI&t=676s>.
- [58] Kagan, J. (2010). *The temperamental thread*. New York: Dana Press.
- [59] Kartuzián. (1977). *Láska a ticho*. Bratislava: Serafín.
- [60] Kesner, L. & Horáček, J. (2016). *Empatický mozek a mysl*. In: Horáček, J., Kesner, L., Hoschl, C., Španiel, F., a kol. (Eds.). *Mozek a jeho člověk, mysl a její nemoc*. 1.vydanie. Praha: Galén. s.183-193.
- [61] Klapilová, K., a kol. (2016). *(R)evoluce ve výzkumu lidské sexuality*. In: Horáček, J., Kesner, L., Hoschl, C., Španiel, F., a kol. (Eds.). *Mozek a jeho člověk, mysl a její nemoc*. 1.vydanie. Praha: Galén. s.117-129.
- [62] Krámský, D. (2016). *Morální mysl a smysl*. In: Horáček, J., Kesner, L., Hoschl, C., Španiel, F., a kol. (Eds.). *Mozek a jeho člověk, mysl a její nemoc*. 1.vydanie. Praha: Galén. s.194-202.
- [63] Lockwood, S. (2019). *'Hundreds' of young trans people seeking help to return to original sex*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=7FRUDwDmkm0&ab_channel=SkyNews.

- [64] López, Q. & Naftulin, J. (n.d.). *Troye Sivan said he's a 'verse' during sex, not a 'top' or 'bottom.' Here's what the terms mean.* Dostupné online <https://www.insider.com/queer-sex-what-is-a-top-bottom-verse-2021-2>.
- [65] Loutfi, A. & Doyle, A. (6.8.2023). *UK Govt to be sued over trans ideology being taught in primary schools | Dr Anna Loutfi.* GBNews. Available online <https://www.youtube.com/watch?v=TxDVAkfGAGo>.
- [66] Martinus (n.d.). *Bratia Karamazovci – viac o knihe.* Dostupné online https://www.martinus.sk/?uItem=24072&gclid=CjwKCAjwnOipBhBQEiwACyGLuuyvwPHjubM0jbsTwPr6os3RqbzBA5J4QaZnlHFrBLmeXlp8QP9v4RoCX7kQAxD_BwE.
- [67] McCluskey, U. (n.d.). *The McCluskey Model ~ For Exploring the Dynamics of Attachment in Adult Life.* Dostupné online <https://www.unamcccluskey.com/>.
- [68] McEwen, B.S. (2005). *Stressed or stressed out: What is the difference?* Journal of Psychiatry and Neuroscience. 30(5): 315–318. Dostupné online <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1197275/>.
- [69] Menendian, S. (2023, March 8). *Equity vs. Equality: What's the Difference?* Othering & Belonging Institute. Dostupné online <https://belonging.berkeley.edu/equity-vs-equality-whats-difference#:~:text=To%20summarize%3A%20Equality%20means%20that,provide%20meaningful%20equality%20of%20opportunity>.
- [70] Nakonečný, M. (1997). *Encyklopedie obecné psychologie.* Praha: Academia.
- [71] Newgent, S., in Shapiro, B. (2022). *Transgender Male Exposes the Horrors of Gender Reassignment Surgery.* Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=auzWtjHirh0&t=389s&ab_channel=BenShapiro.
- [72] Newgent, S. (2023, April 1). *Transgender man says he REGRETS his transition | 'It's cosmetic surgery, it doesn't fix anything'.* GBNews, https://www.youtube.com/watch?v=lZtwom8_J6o.
- [73] OWN. (2019, September 17). *The Moment Portia de Rossi Knew Ellen DeGeneres Was "The One".* Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=8_6086o9uzg.
- [74] Parentsofrogdkids.com. (2017). *Gender dysphoria.* Dostupné online <https://www.parentsofrogdkids.com/other-causes-for-gender-dysphoria>.
- [75] Pastor, Z. (2016). *Lidský mozek a sex.* In: Horáček, J., Kesner, L., Hoschl, C., Španiel, F., a kol. (Eds.). *Mozek a jeho člověk, mysl a její nemoc.* 1.vydanie. Praha: Galén. s.106-129.
- [76] Peachyoghurt Genderfree. (2019, February 24). *Transgender Regret - A Dutch Documentary.* Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=1bV8AaeYKjQ&ab_channel=PeachyoghurtGenderfree.
- [77] Perry, J.H. (2018). *Gay girl, Good God. The story of who I was and who God has always been.* Nashville, Tennessee: B&H Publishing Group.

- [78] Perry, J.H. (2022, April 8). *Leaving Homosexuality and Finding Forgiveness - Jackie Hill Perry*. Focus on the family Broadcast. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=8k9ajsiOaD4>.
- [79] Petrov, M. (2023, May 14). *Asking people how many genders there are*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=OrX9jHKU9Tw&ab_channel=MishaPetrov.
- [80] Piers Morgan Uncensored. (2023, June 6). *Piers Morgan Interviews Matt Walsh After 'What Is A Woman?' Twitter Censorship*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=suow2qxBI2Y>.
- [81] Potter, D. (2012). *Same-sex parent families and children's academic achievement*. Journal of Marriage and Family 74: 556–71.
- [82] Praško, J., a kol. (2011). *Obecná psychiatrie*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- [83] Reed, J. (2023). *Trans Clinic Whistleblower Speaks Out*. In TRIGGERnometry. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=gbuGMbqjsSw&t=2489s>.
- [84] Regnerus, M. (2012). *How different are the adult children of parents who have same-sex relationships? Findings from the New Family Structures Study*. Social Science Research, Vol. 41, Issue 4, Pp. 752-770. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0049089X12000610>.
- [85] Robinson, D.J. (2001). *Poruchy osobnosti podl'a DSM-IV. Vysvetlené*. Trenčín: Vydavateľstvo F.
- [86] Ruby, Sky News. (2019). *'Hundreds' of young trans people seeking help to return to original sex*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=7FRUDwDmkm0&ab_channel=SkyNews.
- [87] Růžička, J. (2009). *Metodologická štúdia: Oidipus „re-loaded“*. Psychiatria- Psychoterapia- Psychosomatika, 16, č. 2, s. 75-93.
- [88] Salvador, A. (n.d.). *20 Powerful LGBT Quotes that made history*. Dostupné online <https://www.humanrightscareers.com/issues/lgbt-quotes/>.
- [89] Short, R.V. & Balaban, E. (1994). *The difference between the sexes*. New York: Cambridge University Press.
- [90] Siegel, D. J. (2020). *The developing mind. How relationships and the brain interact to shape who we are*. 3rd Ed. New York, London: The Guilford Press.
- [91] Sirota, T. (2009). *Adult attachment style dimensions in women with gay or bisexual fathers*. Research Article. *Archives of Psychiatric Nursing*, 23(4), pp. 289-297. Dostupné online <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0883941708001611#preview-section-cited-by>.
- [92] Sprigg, P. (2018). *How to respond to the LGBT movement*. Family Research Council. US. Dostupné online <https://downloads.frc.org/EF/EF18B16.pdf>.
- [93] Stonewall. (n.d.). *List of LGBTQ+ terms*. Dostupné na <https://www.stonewall.org.uk/list-lgbtq-terms>.

- [94] Strand, P. (31.10.2019). *Former LGBTQ Members Say Their Changed Lives Prove Homosexuality Isn't Permanent*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=maBBfiYW-C4>.
- [95] Strongin, D. (2022). *Identity crisis: After top surgery & hormones, female detransitioner decided she wanted to be a mom*. In Independent Women's Forum. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=kkj05vi94RY>.
- [96] Suchý, A. & Pavuková Rušarová, L. (2023, Február 24). *Trans rodovosť* [online seminár].
- [97] Sullins, D.P. (2015, January 25). *Emotional problems among children with same-sex parents: Difference by definition*. British Journal of Education, Society and Behavioural Science.
- [98] Štěrbová, Z. & Havlíček, J. (2016) *Sexuální imprinting v komparativní perspektivě*. In: Horáček, J., Kesner, L., Hoschl, C., Španiel, F., a kol. (Eds.). *Možek a jeho člověk, mysl a její nemoc*. 1.vydanie. Praha: Galén. s.130-137.
- [99] The Conscious Leadership Group. (16. 7. 2015). *Understanding the Drama Triangle vs. Presence*. https://www.youtube.com/watch?v=ovrVv_RlCMw.
- [100] TheDC Shorts. (2018, December 28). *Cashier Allegedly 'Misgenders' Transgender Woman - She Responds With a Public Meltdown*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=pbm03NcEcvg>.
- [101] Thoughts on Things and Stuff. (16.1.2023). *Sweden's U-Turn on Trans Kids: The Trans Train (Part 1): The New Patient Group & Regretters*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=MVEZ7gELcgY>.
- [102] Thoughts on Things and Stuff. (17.1.2023). *Sweden's U-Turn on Trans Kids: The Trans Train (Part 2): Other Issues, Talk Therapy and Suicidality*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=diNeyQKQg8M&t=2755s>.
- [103] Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva, UNDP. (n.d.). *About LGBTI people and human rights. OHCHR and the human rights of LGBTI people*. Dostupné online <https://www.ohchr.org/en/sexual-orientation-and-gender-identity/about-lgbti-people-and-human-rights>.
- [104] Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva, UNDP. (2022). *Advancing the human rights and inclusion of LGBTI people*. Dostupné online <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/UNDP-Advancing-The-Human-Rights-and-Inclusion-of-LGBTI-People.pdf>.
- [105] Vodáčková, a kol. (2010). *Krizová intervence*. Praha: Portál.
- [106] Vrtbovská, P., Pessoa, A., & Boyden-Pessoa, D. (2009). *PBSP - Úvod do Pessoa Boyden Systém Psychomotor*. Praha: Scan.
- [107] Walsh, M. (2023, June 10). *Matt Walsh Reacts To 'What is a Woman?' TikToks*. Dostupné online <https://www.youtube.com/watch?v=bKySBmTvqVA&t=320s>.

- [108] WHO. (n.d.). *Gender incongruence and transgender health in the ICD*. Dostupné online <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/gender-incongruence-and-transgender-health-in-the-icd>.
- [109] Wikipedia 1. (2023). *Sissy*. Dostupné online <https://en.wikipedia.org/wiki/Sissy>.
- [110] Wikipedia 2. (2023). *Allostasis*. Dostupné online <https://en.wikipedia.org/wiki/Allostasis>.
- [111] Wilson, K. (2016). *My "Sad Gay Story" - And Why I Tell It. We all know the stereotype of the "sad gay story." Here's mine.* Dostupné online <https://www.theodysseyonline.com/sad-gay-story-and-why-tell>.
- [112] Wojtyła, K. (2003). *Láska a zodpovednosť*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum.
- [113] Zeno, K.J. (2014). *Telo zjavuje Boha*. Bratislava: Redemptoristi – Slovo medzi nami.
- [114] Životopisy svätých. (n.d.). *Štefan Uhorský, kráľ*. <https://www.zivotopisysvatych.sk/stefan-uhorsky/>.
- [115] 60 Minutes Australia. (2019, August 28). *World First: Mother and son both transition to opposite genders | 60 Minutes Australia*. Dostupné online https://www.youtube.com/watch?v=LEEboSNIDag&ab_channel=60MinutesAustralia.
- [116] @DailyDoseOfMasculinity. (n.d.). *Senator DESTROYS A Woke Woman*. Dostupné online <https://youtube.com/shorts/hNR0b88C00E?si=xj0MHxMaCZ9hegRU>.
- [117] @tonistockton186. (n.d.). *The Truth About Lia Thomas' Locker Room Access*. Dostupné online <https://www.youtube.com/shorts/MT-UECHqU3w>.
- [118] Obrázok PRIDE. Bratislava 22.7.2023. Dostupné online https://www.google.com/search?client=firefox-b-e&sca_esv=571303406&sxsrf=AM9HkKl876OfobWL9iq50N638XSOZqcXpQ:1696597195493&q=PRIDE&tbm=isch&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwiD0aeJveGBAxVAg_0HHevvBXMQ0pQJegQIChAB&biw=1367&bih=708&dpr=1#imgrc=agyojiMCYTGBsM.

PRÍLOHA

Príloha 1: Modlitba Novény: Jóbova cesta

O sprevádzaní LGBTQ by sa dalo veľa písať. Kiežby stretli takých ľudí, ktorí nebudú ako Jóbovi priatelia. Kiežby sa LGBTQ utiekali po odpovede a útechu v Písme. Nájde ich Boh a oni nájdu Bránu na slobodu. Nech im k takému obráteniu dá Pán pomáhajúcu milosť.

Ako sa modliť túto novénu?

Sú v nej Slová Božie o duši na mystickej ceste k Nemu, duši ktorá prežíva rôzne etapy a úskalia, duše žízniacej po oslobodení, posunutí sa ďalej. V Slove Božom nájde človek sprievodcu vlastným prežívaním a pocitmi, myslením; veď je nám tak blízko! Bližšie než akýkoľvek človek! V Slove sú odpovede na otázky aj útecha. Slovo je cestou života. Preto v tejto novéne nie sú úvahy človeka ale len Slovo Božie, aby spôsobilo efekt v duši podľa vôle Toho, ktorý jej chce byť nablízku. Cieľom je teda nechať Slovo vojsť do duše, ale akoby už z nej vychádzalo, ako jej vlastné. Keď sa vyplaví, čo treba, iba to voľne pozorujte a nehodnoťte. Na záver sa pomodlite niektorú z modlitieb Cirkvi. :)

Deň 1: „Načo je dar človeku, ktorý nevie ako žiť, akoby mu životnú cestu sám Boh dookola zahradiť! Veď vzdychanie je môj každodenný chlieb, ako voda leje sa môj nárek.“ (Jób3,23-24)

„Mnohí hovoria: „Kto nám ukáže šťastie?““ (Ž4,7)

Deň 2: „Som žena, ktorá má ťarchu na duši. Víno a opojný nápoj nepijem, len dušu si vylievam pred Pánom. Nepokladaj svoju služobnicu za Belíálovu dcéru, lebo som od prekypujúcej bolesti a trpkosti hovorila tak dlho.“ (1Sam1,15-16)

„Pane, prečo si tak ďaleko? Prečo sa skrývaš v časoch súženia?“ (Ž10,1)

„Ty vidíš, veď Ty hľadiš na útrapy a žiaľ a berieš ich do svojich rúk.“ (Ž10,14)

Deň 3: „Neviete, že ste Boží chrám a že vo vás prebýva Boží Duch? Boží chrám je svätý a ním ste vy.“ (1Kor3,16-17)

„Veď čo osoží človeku, keby aj celý svet získal a seba samého by stratil alebo poškodil?“ (Lk9,25)

Deň 4: „Kiežby moju roztrpčenosť položili na váhu a vyvážili ju so všetkým, čo musím pretrpieť! Veru by to prevážilo piesok morí; preto nerozvážne sú moje slová... Či mám dosť sily vyčkávať? Aký koniec čakať, ak mám byť trpezlivý? Či je moja sila ako sila skaly, či mám telo z bronzu? Ako mám nájsť pomoc v sebe samom? Veď všetka záchrana odišla ďaleko odo mňa! Chcete sa priečiť o slovách, osievať výkriky zúfaleho človeka?... Aké tvrdé sú slová spravodlivých, ale čo dokazujú vaše súdenia?“ (Jób6,2-3 a 11-13 a 25-26)

„Priatelia by sa mali zľutovať nad zúfalcom aj vtedy, keď stráca vieru vo Všemohúceho...“ (Jób6,14)

Deň 5: „Ak som zhrešil, čo som ti urobil bedlivý pozorovateľ ľudí? Prečo si si za terč vybral práve mňa a či som ti na ťarchu?“ (Jób7,20)

„Vy jediní ste teda ozaj ľuďmi a všetka múdrosť s vami zahynie. Aj ja mám rozum takisto ako vy a nie som od vás nijako podležší. Veď oné veci kto by nevedel?! Mám byť azda svojmu druhovi na posmech? Preto vzývam Pána, nech on mi dá odpoveď!“ (Jób12,1-4)

„A jeho telo? Preň iba strasť zakúša. A jeho duša? Pre tú kvíli len.“ (14,22)

„Ak vravieť začnem, môj bôľ sa nezmierňuje, ak prestanem, neodchádza odo mňa.“ (Jób16,6)

„Som presvedčený, že môj Obranca žije a posledný sa zdvihne zo zeme. Tu v koži vlastnej postavím sa vzpriamený a zo svojho tela Boha uvidím. Vtedy ho ja, veru, ja sám uvidím. Moje oči ho uzrú, a nie iný. Mne srdce vnútri túžbou zmiera...“ (Jób19,25-27)

„Na neho zložte všetky svoje starosti, lebo on sa o vás stará. Buďte triezvi a bdejte! Váš protivník, diabol obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral. Vzoprite sa mu, pevní vo viere, a vedzte, že také isté utrpenie dolieha na vašich bratov po celom svete.“ (1Pt5,7-9)

Deň 6: „Zlodej prichádza, len aby kradol, zabíjal a ničil. Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.“ (Jn10,10)

„Veď ja poznám zámer, ktorý mám s vami - hovorí Pán. Sú to myšlienky pokoja a nie súženia: dám vám budúcnosť a nádej. Keď budete volať ku mne, keď prídete a budete sa ku mne modliť, vyslyším vás. Budete ma hľadať a nájdete ma; ak ma budete hľadať celým svojím srdcom, dám sa vám nájsť - hovorí Pán -, vrátim vás zo zajatia...“ (Jer29,11-14)

„Boh všetkej milosti, ktorý vás v Kristovi Ježišovi, povolal do svojej večnej slávy; on sám vás po krátkom utrpení zdokonalí, posilní, utvrdí a upevní.“ (1Pt5,10)

Deň 7: Prečítajte si celý Ž139: „Pane, ty ma skúmaš a vieš o mne všetko; ty vieš, či sedím a či stojím. Už zďaleka vnímaš moje myšlienky...“

„Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa Tvojho Slova. Amen“ (Lk1,38)

„Lebo ako spáchne z neba dážď a sneh a nevráti sa ta, ale opojí zem, zúrodní ju, dá jej klíčiť a dá semä na siatie a chlieb na jedlo: tak bude moje slovo, ktoré mi vyjde z úst, nevráti sa ku mne naprázdno, ale urobí, čo som si želal, a vykoná, na čo som ho poslal.“ (hovori Pán) (Iz55,10-11)

„Nech nik nezobúdza a neruší lásku, kým sa jej samej nezachce.“ (Pies2,7)

Deň 8: Rozjímanie o Kristovom vtelení a utrpení v tele, o Eucharistickom Tele Krista a zjednocovaní sa s Ním

„Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. Ono bolo na počiatku u Boha. Všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo. V ňom bol život a život bol svetlom ľudí.“ (Jn1,1-4)

„Nezháňajte sa za pomínutelným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život, a ten vám dá Syn človeka. Lebo jeho označil Otec, Boh, svojou pečatou.“ (Jn6,27)

„Ježiš im povedal: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť... Toho, kto prichádza ku mne, neодоženiem...“ (Jn6.35 a 37)

„Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohoto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“ (Jn6,51)

„Hľa, váš kráľ!“ Ale oni kričali: „Preč s ním! Preč s ním!“ (Jn19,14-15)
„Pilát Ježiša vzal a dal ho zbičovať. Vojaci uplietli z trnia korunu, položili mu ju na hlavu a odeli ho do purpurového plášťa. Posmievali sa mu. A bili ho po tvári.“ (Jn19,1-3)
„Sám si niesol kríž“ (Jn19,17)
„Vzali jeho šaty a rozdelili ich na štyri časti“ (Jn19,23)
„Žízňim.“ (Jn19,28)
„Naklonil hlavu a odovzdal ducha.“ (Jn19,30)
„Jeden z vojakov mu kopijou prebodol bok a hneď vyšla krv a voda.“ (Jn19,34)

„Hľa, človek!“ (Jn19,5)

„Pretože sa ku mne pritulil, vyslobodím ho, ujem sa ho, lebo pozná moje meno. Keď ku mne zavolá, ja ho vyslyším a budem pri ňom v súžení, zachránim ho i oslávim. Obdarím ho dlhým životom a ukážem mu svoju spásu.“ (Ž91,14-16)

Deň 9: „Duch oživuje, telo nič neosoží. Slová, ktoré som vám povedal, sú Duch a život.“ (Jn6,63)

„Na svojom lôžku po nociach hľadala som toho, ktorého moja duša miluje. Hľadala som ho, ale nenašla. Nuž vstanem, mesto pochodím; po námestiach a uliciach budem hľadať toho, ktorého z tej duše milujem. Hľadala som ho, ale nenašla. Stretli ma strážcovia, čo boli v meste na obchôdzke. „Nevideli ste toho, ktorého z tej duše milujem?“ Sotva som trocha od nich poodišla, našla som, koho moja duša miluje. Chytila som ho a nepustila viac, kým som ho neprivedla do domu svojej matky a do komôrky svojej rodičky.“ (Pies3,1-4)

Príloha 2: Inklúzia vs. asimilácia z Marca 2018 bude predložená na požiadanie

Teologické otázky tohto textu odovzdávam do milosti Božej, ktorú Boh
zjavuje skrz svoje mystické Telo, Cirkv, našu matku. Všetko je
v podriadnosti vôľ Pána Ježiša.